

Oslo kommune
Bydel Østensjø
Bydelsadministrasjonen

Vedleggshefte 04/08

Møte: Bydelsutvikling, Miljø- og Kulturkomite
Møtested: Kantinen Ryensvingen 1
Møtetid: mandag 09. juni 2008 kl. 18.30
Sekretariat: Eigil Lunden 23 43 85 71

Saksnr	Sakstittel- Dokumentbeskrivelse	Dokumentnr
Sak 40 /08	Ruspolitisk handlingsplan 2007 -2009 - orientering om status i arbeidet	200400057-11
	- Ruspolitisk handlingsplan 2007 - 2009	
	- Status oppfølging av tiltak i ruspolitisk handlingsplan 2007- 2009	
Sak 42 /08	Manglerud og Rustad skoler - Forslag om tiltak på skoleveier	200800311-2
	- Manglerud og Rustad skoler - Forslag om tiltak på skoleveier	
Sak 43 /08	Kommunal plan for idrett og friluftsliv 2009-2012, friluftslivsdelen, høring	200700581-15
	- Innspill til deler av kommunal plan	
	- Kommunal plan for idrett og friluftsliv 2009-2012, forslag til sektorplan for friluftsliv og forslag til felles plandel for idrett og friluftsliv, høring	
Sak 44 /08	Fyrstikkbakken 14A, Bryn. Uttalelse til planforslag	200401354-27
	- Fyrstikkbakken 14A, Bryn. Planforslag	
	- Fyrstikkbakken 14A, Bryn. Uttalelse til planforslag	
Sak 45 /08	Varsling og forespørsel om forhåndsuttalelse, igangsetting av planarbeid, Ryenstubben 2	200700852-4
	- Varsling og forespørsel om forhåndsuttalelse	
Sak 46 /08	Ryenstubben 10. Invitasjon til innspill fra bydelen, område- og prosessavklaring	200400066-7
	- Invitasjon til innspill	
	- Reguleringskart 1.pdf	
	- Reguleringskart 2.pdf	
	- Utomhusplan.pdf	
	- Invitasjon til innspill	

Sak 47 /08	Innhenting av forhånduttalelser. Reguleringsplan for Ryensvingen 5-7	200700045-6
	- Innhenting av forhåndsuttalelser	
	- Innhenting av forhåndsuttalelser. Reguleringsplan for Ryensvingen 5-7	
Sak 48 /08	Nøklesvingen 1 osv - Nøkle vann borettslag-varsel om reguleringsforslag med forenklet saksbehandling	200800275-4
	- Varsel om reguleringsforslag	
	- Høringsuttalelse	
Sak 49 /08	Varsling i forbindelse med igangsetting av planarbeid. Johan Scharffenbergs vei 91-93.	200700226-7
	- Varsling i forbindelse med igangsetting av planarbeid	
	- Varsling i forbindelse med igangsetting av planarbeid	
Sak 50 /08	Premiering av hager og grøntanlegg -Påmelding	200800377-2
	- Påmelding	
Sak 51 /08	Kommunal plan for idrett og friluftsliv 2009-2012, idrettsdelen, høringssuttalelse	200700581-14
	- Forslag til sektorplan for idrett og forslag til felles plandel for idrett og friluftsliv - Høring	
	- BU-sak 171-07 Kommunedelplan for idrett	
	- Vedtak i BU sak 171-07	
Sak 52 /08	Forslag til informasjonsplan for Bydel Østensjø 2008-2009	200800330-1
	- informasjonsplan 2008-2009 Siste!!	
	- Medieplan Bydel Østensjø 2008-2009	

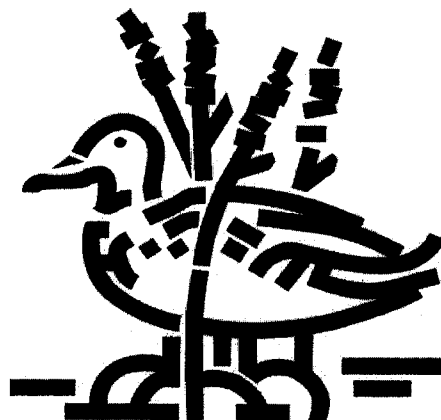

Oslo kommune

Bydel Østensjø

Ruspolitisk handlingsplan

Ruspolitisk handlingsplan 2007-2009

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	s. 4
1.1 Lovverket	s. 4
1.2 Mandat for ruspolitisk handlingsplan	s. 4
1.3 Definisjoner	s. 5
2. Beskrivelse og vurdering av rusmiddelsituasjonen i Bydel Østensjø	s. 7
2.1 Generelt om Bydel Østensjø	s. 7
2.1.1 Demografiske forhold	s. 7
2.1.2 Sosioøkonomiske forhold	s. 7
2.2 Rusmiddelsituasjonen i Oslo	s. 10
2.3 Beskrivelse av rusmiddelsituasjonen i Bydel Østensjø	s. 10
2.3.1 Politiet	s. 10
2.3.2 Skolehelsetjenesten	s. 11
2.3.3 Utekontakten	s. 11
2.3.4 Barneverntjenesten	s. 11
2.3.5 Sosialtjenesten	s. 11
2.3.6 Hjemmetjenesten	s. 12
2.4 Vurdering av rusmiddelsituasjonen og fokusområder fremover	s. 12
3. Målsetninger	s. 13
3.1 Sentrale målsetninger	s. 13
3.2 Lokale planer	s. 13
3.3 Hovedmål i ruspolitisk handlingsplan	s. 13
4. Tiltak	s. 14
4.1 Hovedmål 1: Bydelen skal ha et helhetlig og sammenhengende tilbud til personer med rusmiddelrelaterte problemer.	s. 14
4.1.1 Tiltak: Dialogkonferanse	s. 14
4.1.2 Tiltak: Kompetansehevingsplan	s. 14
4.1.3 Tiltak: Igangsette bruk av kartleggingsverktøy	s. 15
4.1.4 Tiltak: Samtalegruppe for pårørende	s. 15
4.1.5 Tiltak: Lokal informasjonsbrosjyre	s. 15
4.1.6 Tiltak: Rustesting med urinprøver	s. 15
4.2 Hovedmål 2: Bydelen skal iverksette målrettede tiltak for å hindre Skadelig bruk av rusmidler, spesielt rettet mot barn og unge.	s. 16
4.2.1 Tiltak: Sikre kvalitet i oppfølging av ungdom	s. 16
4.2.2 Tiltak: Deltakelse på foreldremøter	s. 16
4.2.3 Tiltak: Oppsøkende virksomhet i bydelen	s. 17
4.2.4 Tiltak: Undervisningspakke	s. 17
4.2.5 Tiltak: Kurs i "tegn og symptomer på narkotikamisbruk"	s. 17
4.2.6 Tiltak: Sene lørdagsarrangementer	s. 18
4.2.7 Tiltak: Arrangementer i forbindelse med utsatte dager	s. 18
4.2.8 Tiltak: Temakvelder	s. 18
4.2.9 Tiltak: Rutiner for oppfølging av ungdom	s. 18
4.2.10 Tiltak: Helseskjema	s. 19
4.2.11 Tiltak: Konsultasjoner ved helsestasjonen	s. 19

4.2.12 Tiltak: Individuelle samtaler	s. 19
4.2.13 Tiltak: Russeinformasjon	s. 20
4.2.14 Tiltak: Røyk og rusvaner ved konsultasjon av gravide	s. 20
4.2.15 Tiltak: Delta i "Unge og rus"	s. 20
4.2.16 Tiltak: Rusforebyggende arbeid i norskundervisning	s. 20
4.2.17 Tiltak: Samtalegrupper til barn av rusavhengige	s. 21
4.2.18 Tiltak: Foreldres bruk av rusmidler ved 4-års konsultasjoner	s. 21
4.2.19 Tiltak: Tegn hos foresatte med rusproblemer og tiltak	s. 21
4.2.20 Tiltak: Fra jobb til fullført skole	s. 22
4.3 Hovedmål 3: Bydelen skal iverksette målrettede tiltak for behandling og rehabilitering i samarbeid med øvrige tiltaksapparat.	s. 22
4.3.1 Tiltak: Oppfølging av personer i Rusmiddelstatens institusjoner	s. 22
4.3.2 Tiltak: Rusarbeidet ved tiltakssenteret	s. 22
4.3.3 Tiltak: Individuell plan til LAR-klienter	s. 23
4.3.4 Tiltak: Gjennomgangsboliger for vanskeligstilte	s. 23
4.3.5 Tiltak: Samarbeidsavtaler om booppfølging	s. 23
4.3.6 Tiltak: Open Space-konferanse	s. 24
4.3.7 Tiltak: Oppfølgingstilbud	s. 24
4.4 Hovedmål 4: Bydelen skal iverksette målrettede tiltak for omsorg og livskvalitet for personer med rusmiddelrelaterte problemer.	s. 24
4.4.1 Tiltak: Etablering av lokalt senter for LAR-klienter	s. 24
4.4.2 Tiltak: Prosjekt "Bolig som base"	s. 25
4.4.3 Tiltak: Oppfølging i hjemmet av hjemmetjenesten	s. 25
4.4.4 Tiltak: Utdeling av medisiner til LAR-klienter	s. 25
5. Gjennomføring og oppfølging av planen	s. 26
5.1 Oppfølging av tiltakene/rapportering/implementering	s. 26
5.2 Evaluerings og rullering av planen	s. 26
6. Vedlegg	s. 27
6.1 Idebank for tiltak	s. 27
6.2 Innsøking i rusinstitusjoner	s. 27
6.3 Ordliste over forkortelser brukt i planen	s. 27

1. Innledning

Bydelsutvalget i Bydel Østensjø vedtok 15.12.2005 at det skal utarbeides en ruspolitisk handlingsplan for Bydel Østensjø. De gamle bydelene Østensjø og Manglerud hadde tidligere utarbeidet slike ruspolitiske handlingsplaner, og det er etter bydelssammenslåingen behov for en ny ruspolitisk handlingsplan for bydelen. Etter alkohollovens § 1-7d skal kommunene utarbeide alkoholpolitiske handlingsplaner. Forskning viser at bruk av alkohol og narkotika bør ses i sammenheng, blant annet fordi tidlig alkoholdebut øker risikoen for bruk av narkotika. Videre viser undersøkelser at bruk av flere rusmidler samtidig er mest utbredt blant rusmiddelavhengige i Norge. Bydel Østensjø har blant annet med bakgrunn i dette valgt å utforme en rusmiddelpolitisk handlingsplan som omhandler både illegale og legale rusmidler.

Det drives rusforebyggende arbeid rettet mot flere ulike målgrupper i bydelen i dag. Det er behov for å gjennomgå tiltakene og sette opp nye mål. Det anses også som viktig med en slik gjennomgang for å systematisere tiltakene og for å sikre mer sammenhengende tjenester for personer med rusrelaterte problemer. Mange av disse personene fyller også vilkårene for individuell plan. Det finnes pr. i dag en del statistikk over rusmiddelsituasjonen i Oslo, lite statistikk for Bydel Østensjø. Beskrivelsen og vurderingene av rusmiddelsituasjonen i bydelen blir derfor med bakgrunn i de erfaringer som sosialtjenesten, utekontakten, barneverntjenesten, skolehelsetjenesten, hjemmetjenesten og politiet har. Planen tar ikke for seg problemstillinger og tiltak knyttet til salgs- og skjenkebevillinger.

1.1 Lovverket

Lovverket pålegger kommunen å løse ulike oppgaver på rusmiddelfeltet. Følgende lover nevnes som aktuelle:

- lov av 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v.
- lov av 13. desember 191 nr. 81 om sosiale tjenester m.v.
- lov av 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene.
- lov av 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester.
- lov av 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer.
- lov av 28. april 1961 nr. 2 om psykisk helsevern.

Sosialtjenesten har et særlig ansvar for å følge med på utviklingen i kommunen. § 3-1 første ledd i sosialtjenesteloven lyder som følger: "Sosialtjenesten skal gjøre seg kjent med levekårene i kommunen, vie spesiell oppmerksomhet til trekk ved utviklingen som kan skape eller opprettholde sosiale problemer, og søke å finne tiltak som kan forebygge slike problemer".

1.2 Mandat for ruspolitisk handlingsplan

1. Det utarbeides en ruspolitisk handlingsplan for Bydel Østensjø for perioden 2007-2009.
2. Det nedsettes en arbeidsgruppe som utarbeider forslag til handlingsplanen. Gruppen består av følgende personer:
 - Teamleder tiltakssenteret Randi Gilberg Salvigsen

- Ruskonsulent tiltakssenteret Bjørn Eirik Eikrann
 - Teamleder sosialsenteret Elisabeth Holte
 - Leder skolehelsetjenesten Ellen Margrethe Carlsen
 - Leder utekontakten Jørn Skaug
 - Avdelingsleder hjemmetjenesten Torunn Eva Klemp
 - SALTO-koordinator Anne Sissel Slaatsveen
 - Teamleder barneverntjenesten Kate Korseth
 - Politibetjent Camilla Giske/Lene Moen/Bjørn Øvrurn
3. Brukerrepresentant(er) trekkes inn i arbeidet underveis.
 4. Teamleder Randi Gilberg Salvigsen skal lede og koordinere planarbeidet.
 5. Handlingsplanen skal ta for seg konkrete tiltak som ansvarsfestes.
 6. Ledergruppen i Bydel Østensjø har et overordnet ansvar for utarbeidelsen av rusplanen.
 7. Forslag til ruspolitisk handlingsplan skal være ferdig utarbeidet innen 01.11.2006 og legges frem for bydelsutvalget i november 2006.

1.3 Definisjoner

Rusmidler

Med begrepet rusmidler menes her alle vanlige rusmidler som for eksempel sigaretter, alkohol, cannabis, amfetamin, ecstasy, hallusinogener, opiater, løsningsmidler, anabole steroider samt smertestillende, beroligende og søvnmidler. Begrepet skiller ikke mellom legale og illegale avhengighetsfremkallende midler.

Rusavhengighet

Med rusavhengighet menes her en lidelse som karakteriseres ved manglende kontroll over bruk av rusmidler på tross av skadelige konsekvenser, der rusbruket prioriteres fremfor andre forpliktelser (Forebygging.no).

Skadelig bruk av rusmidler

Betegnelsen tydeliggjør at det er den negative effekten av rusmidlene på individet som er det sentrale fokus sett fra et helsemessig perspektiv. Den anbefales brukt av verdens helseorganisasjon (WHO). I denne planen bruker vi skadelig bruk av rusmidler eller rusavhengig istedenfor rusmisbruk eller rusmisbruker.

Forebygging

Forebygging er en mangetydig og positivt ladet betegnelse for forsøk på å eliminere eller begrense en uønsket utvikling. Primær-, sekundær - og tertiærforebygging er en begrepsmessig tredeling som er definert ut i fra hvilken fase i en problemutviklingsprosess innsatsen eller tiltakene settes inn, og for å identifisere målgrupper og problemområder. Den bygger på Gerald Caplans definisjon av forebygging fra 1964. I planens kapittel 4 er det utarbeidet tiltak på alle nivåene.

Primærforebygging er begrepet som brukes om en innsats som søker å forhindre at et problem, skade eller sykdom oppstår.

Sekundærforebygging er begrepet som brukes om innsats som søker å begrense varighet av et problem, skade eller sykdom. Omfatter også personer i risikozonen.

Tertiærforebygging er begrepet som brukes om innsats som søker å hindre eller begrense følgetilstander av et problem, skade eller sykdom.

Debutalder

Debutalder er betegnelsen på alderen hvor en prøver ut et rusmiddel for første gang. Begrepet er viktig, fordi en rekke studier tyder på at lav debutalder kan innebære et negativt forløp, med senere skadelig bruk og avhengighet.

2. Beskrivelse og vurdering av rusmiddelsituasjonen i Bydel Østensjø

2.1 Generelt om Bydel Østensjø

Bydel Østensjø ligger i Oslo syd. I 2005 var det registrert 42 681 innbyggere i bydelen. Bydelen er en typisk drabantby, og boligbebyggelsen består i hovedsak av blokkbebyggelse, noe rekkehus og eneboliger. Den største utbyggingen fant sted fra etterkrigstiden og frem til 1970 – tallet.

2.1.1 Demografiske forhold

Ifølge statistikk for Oslo fordeler bydelens befolkning seg som følger pr. 01.01.2006:

0-12 år	6984 personer
13-15 år	1513 personer
16-19 år	1755 personer
20-39 år	12124 personer
40-66 år	13402 personer
67-79 år	5046 personer
Over 80 år	2723 personer

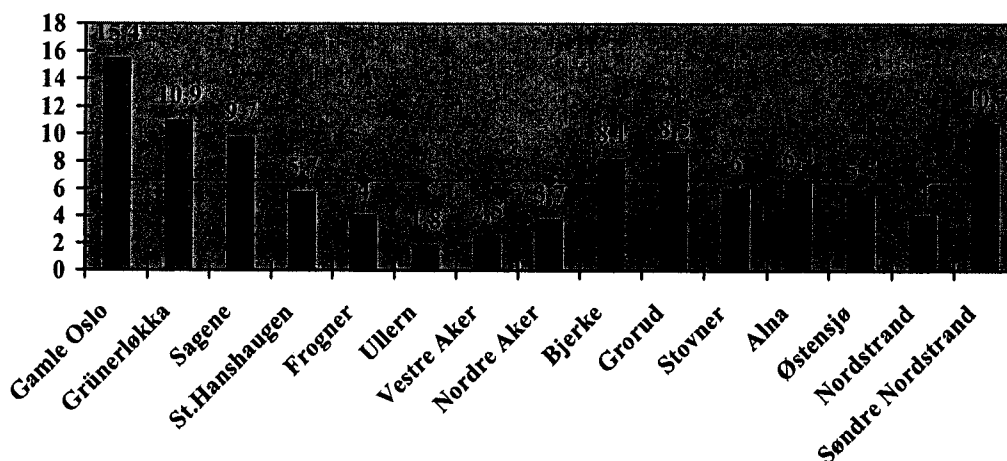
Fremskrevet folkemengde i bydelen i 2015 er 42 222. Det er en klar forventet reduksjon av antall barn i aldersgruppen 0-5 år frem mot 2015. Realitetene hittil har vært en økning i denne aldersgruppen. For aldersgruppen 16-19 år viser prognosene en tydelig vekst i perioden 2005-2010. Bydelen har ellers den høyeste andelen eldre mellom 67-79 år av Oslos bydeler. Andelen vil synke frem til 2012. Andelen eldre over 80 år er økende.

2.1.2 Sosioøkonomiske forhold

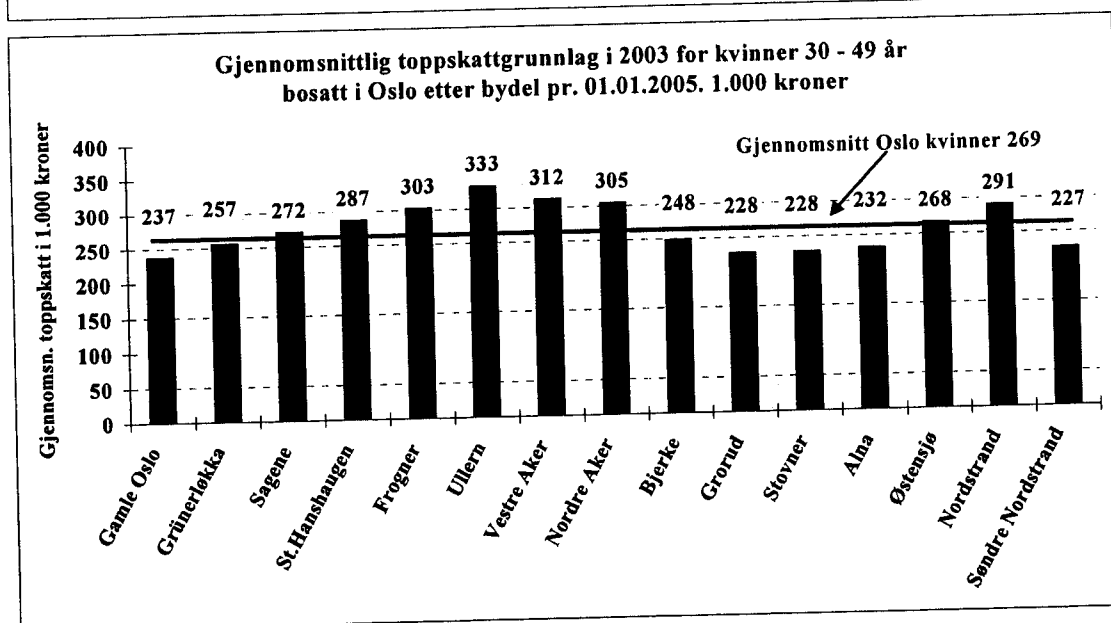
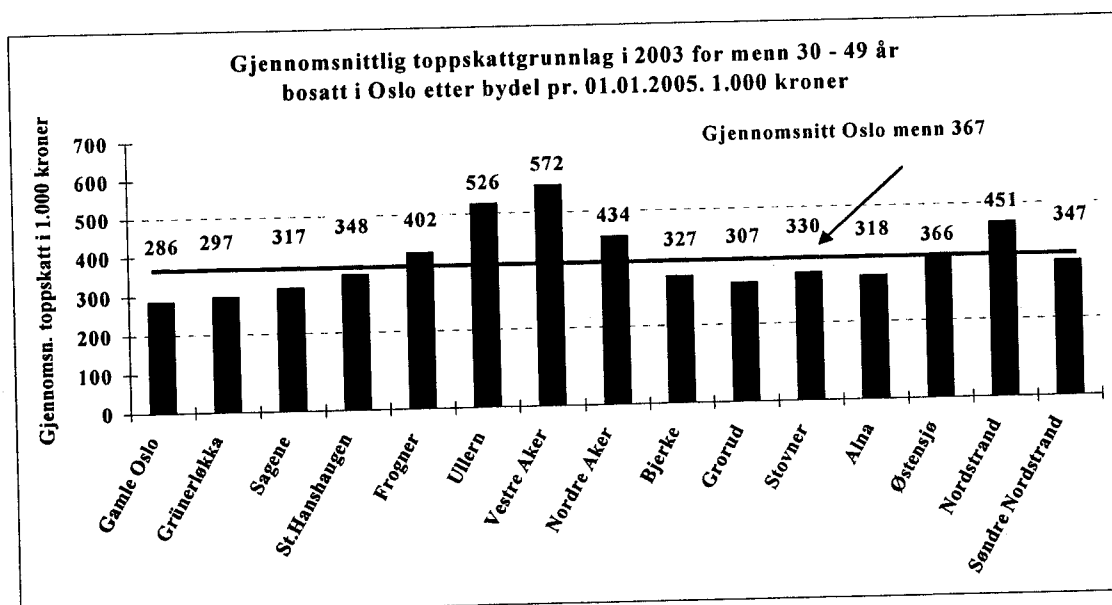
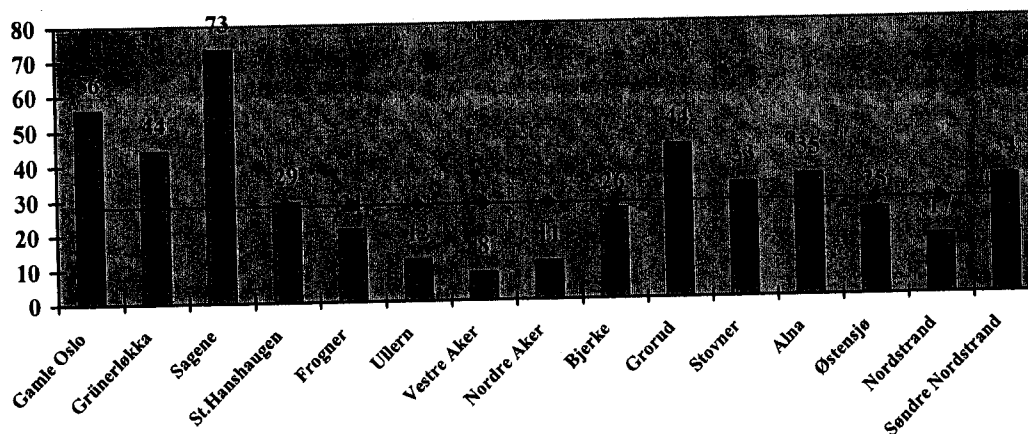
Inn- og utflytting til bydelen

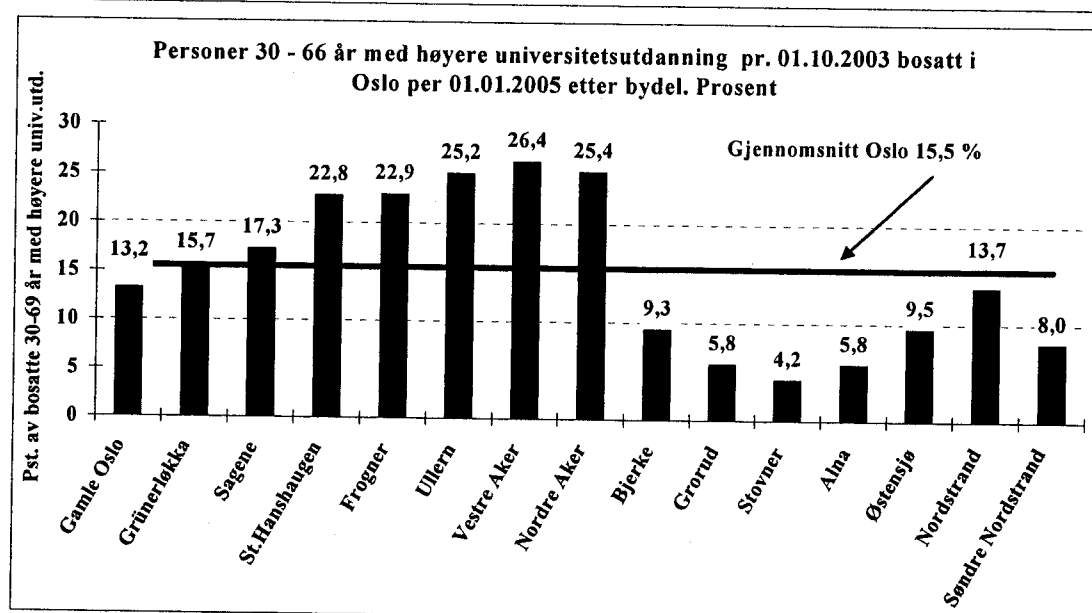
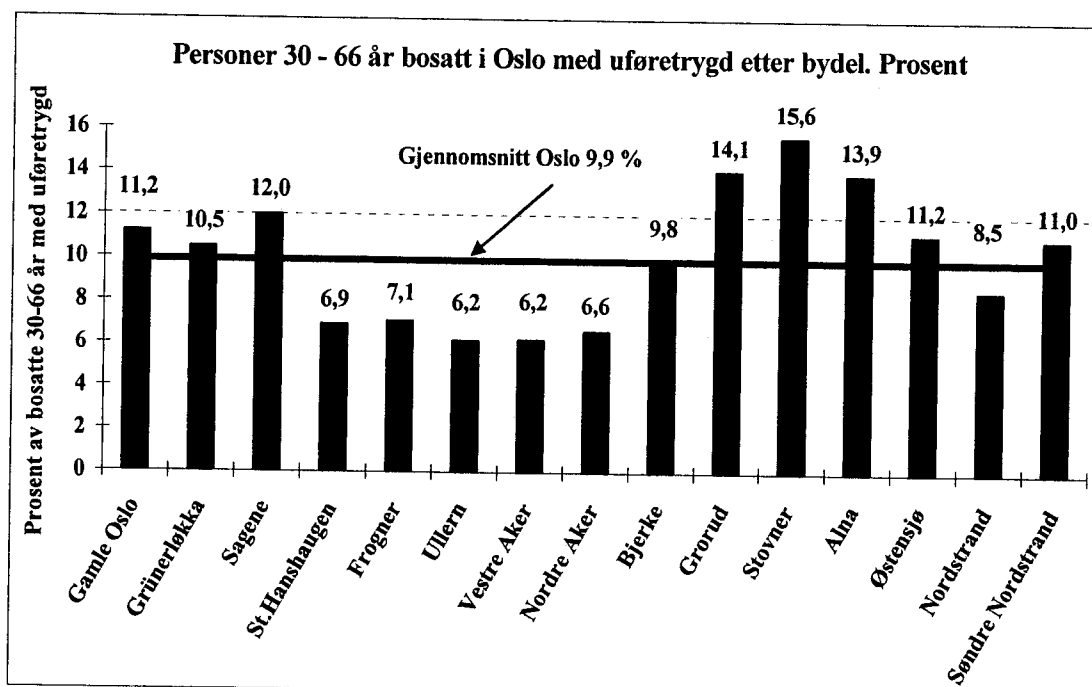
Når det gjelder innflytting til bydelen pr. 2004 flyttet 5 764 til bydelen og 5 747 ut av bydelen.

Andel av befolkningen berørt av sosialhjelp i 2004

Barn med barneverntiltak pr. 1000 innbyggere under 18 år – 01.01.2005

Kilde: Oslospeilet

Det fremgår av tabellene at bydelen ligger litt under gjennomsnittet når det gjelder gjennomsnittlig bruttoinntekt, andel av befolkningen berørt av sosialhjelp, andel av befolkningen med høyere universitetsutdanning samt barn med barneverntiltak. Videre fremgår det at bydelen ligger litt over gjennomsnittet når det gjelder andel av befolkningen med uførepensjon. Bydel Østensjø vurderes ut fra dette å være en gjennomsnittlig bydel med unntak av økningen i eldre over 80 år som tidligere nevnt.

Når det gjelder rusituasjonen i bydelen vil en anta at bydelen har en lignende utvikling som Oslo generelt. Det er gjort få spesifikke undersøkelser for bydelen siden Ung i Oslo i 1998/2000. Bydelene Bøler, Manglerud og Østensjø var den gang gjennomsnittsbydeler i forhold til ungdoms bruk av rusmidler. Norsk institutt for by- og regionsforskning (NIBR)

foretok en undersøkelse blant ungdomsskolelever i gamle Bydel Østensjø i 2002. De fant at en betydelig andel av ungdom hadde erfaring med bruk av rusmidler, og at alkohol var det dominerende rusmiddel. Det var da en særlig høy andel av bydelens 13-åringene som hadde prøvd alkohol og som hadde vært beruset, sammenlignet med andre undersøkelser. Andelen unge som hadde prøvd narkotiske stoffer var litt lavere i gamle Bydel Østensjø enn det man fant i andre undersøkelser, men 13-åringene var også her et unntak.

2.2 Rusmiddelsituasjonen i Oslo

Ifølge Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS) har antall ungdommer mellom 15 og 19 år som noen gang har drukket alkohol i Norge ikke økt siden 1986. Prosentandelen for aldersgruppen 15-19 år som noen ganger har drukket alkohol ligger på 85% i snitt på landsbasis, og på 78% i Oslo. Gjennomsnittlig debutalder når det gjelder alkohol er ca. 15 år i Oslo. På landsbasis har gjennomsnitt av mengden ren alkoholforbruk pr. ungdom økt fra 3,27 liter i 1986 til 4,84 liter i 2005. Det har vært en økning i bruk av alkohol i Oslo frem mot år 2000 fra ca 3,6 liter ren alkohol pr. ungdom i 1996 til ca. 5,5 liter i 2006.

De eldre drikker stadig mer alkohol ifølge SIRUS. I 1985 drakk menn over 60 år 1,95 liter ren alkohol i året. 20 år senere drikker de 2,63 liter årlig. Eldre kvinners konsum har økt fra 0,75 liter til 1,16 liter ren alkohol i den samme perioden.

I 2005 hadde ca. 15% av ungdom i Norge mellom 15 og 20 år noen gang prøvd hasj. Tallet for Oslo er ca. 21%. Dette er en reduksjon på ca. 7% siden år 2000 ifølge SIRUS. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) bekrefter også nedgang i bruk av hasj. Ifølge NOVA rapport 17/06 er det generelt en markert nedgang i andelen unge som har brukt hasj eller marihuana fra 1996 til 2006 for Oslo vest, etablert østkant og ytre øst.

Oslo hadde i 2004 37% av dødsfallene som skyldtes narkotika i Norge. Dette er en nedgang fra år 2000 hvor antall døde i Oslo var på 131 til 2004 hvor antallet var redusert til 83.

2.3 Beskrivelse av rusmiddelsituasjonen i Bydel Østensjø

Det foreligger få undersøkelser på dette området og denne beskrivelsen blir dermed et bilde av rusmiddelsituasjonen i bydelen med bakgrunn i de erfaringer som sosialtjenesten, barnerverntjenesten, utekontakten, skolehelsetjenesten, hjemmetjenesten og politiet har nå. Det er imidlertid viktig å huske at rustrender kan skifte raskt.

2.3.1 Politiet:

Manglerud politistasjon ser at noen unge allerede begynner å drikke alkohol i 8. klasse. Blant 9.- og spesielt 10. klassingene er alkoholbruk forholdsvis vanlig og politiet ser med uro på denne utviklingen. Politiet melder at fyll blant elever i ungdomsskolealder nå stort sett er fraværende i det offentlige rom i bydelen, men at det fortsatt er noen utfordringer her knyttet til ungdom i aldersgruppen 16-18 år. Det antas at mange unge drar til mer sentrumsnære parker og drikker alkohol der.

I følge politiets statistikker for ungdom anmeldt for bruk og oppbevaring av narkotika i bydelene Østensjø, Nordstrand og Søndre Nordstrand i 2005, er det i Bydel Østensjø anmeldt 24 ungdommer herav 6 innvandrer gutter, 1 innvandrer jente, 10 etnisk norske gutter og 7 etnisk norske jenter. Dette er et overraskende høyt tall når det gjelder etnisk norske jenter i bydelen. 6 av disse etnisk norske jentene var 15-16 år.

2.3.2 Skolehelsetjenesten:

Skolehelsetjenesten opplever at alkoholbruk er vanligste rusmiddel. Skøyenåsen skole, Abildsø skole, Høyenhall skole og Skullerud skole foretok en undersøkelse av bruk av rusmidler blant elever i 8. klasse skoleåret 2005-2006. Det var i disse klassene totalt 366 elever, og 281 av dem deltok i undersøkelsen. Dette gir en svarprosent på 76,7.

Spørsmål	Ja	Nei
Har du prøvd å røyke?	37	244
Har du prøvd alkohol?	76	206
Har du forsøkt andre rusmidler?	6	274

2.3.3 Utekontakten:

Fra utekontaktens side oppleves rusmiljøet som mer lukket enn tidligere og at mange unge røyker hasj. Utekontakten opplever også at alkohol er lett tilgjengelig for de unge. Noen butikker overholder ikke aldersgrensen for kjøp av alkohol og selger til mindreårige. En del drar til andre bydeler dersom de er kjent med butikker der som ikke overholder aldersgrensen. Enkelte igjen får alkohol fra foreldre eller fra andre de kjenner for eksempel på hjemmealenefester. Det antas at bydelen er en gjennomsnittsbydel i Oslo når det gjelder bruk av rusmidler blant unge. Endringen den senere tid innebærer at de er mindre synlige og tilgjengelige for utekontakten enn tidligere. Dette kan ha sammenheng med at ungdom kommuniserer på en annen måte i dag da de fleste blant annet benytter mobiltelefon. Det er en opplevelse av at rus er blitt mer alminnelig men at det snakkes mindre om dette. En liten gruppe av ungdommene drar ned til belastede områder i sentrum. Hasjen har blitt mer konsentrert, noe som kan føre til større ettervirkninger ved at flere får problemer med å følge opp skole og andre av dagliglivets aktiviteter.

2.3.4 Barneverntjenesten:

Barneverntjenesten har pr. september 2006 kartlagt klienter hvor rusbruk er en vesentlig del av problemet. Kartleggingen viste at hovedproblemet for 20 ungdommer var rusbruk. Av disse bor 8 hjemme og 12 i institusjon. I 34 saker er foreldres rusbruk et problem. Barneverntjenesten arbeider på individplan der foreldre eller barn/ungdommen har eller har hatt problemer knyttet til rus. Rusproblematikk er ofte en del av en sammensatt problematikk som også kan omfatte psykisk lidelse, økonomiske problemer og i noen saker også vold.

2.3.5 Sosialtjenesten:

Østensjø sosialsenter har pr. februar 2006 kartlagt 63 klienter i aldersgruppen 18-24 år, hvorav 12 personer hadde et erkjent rusproblem eller det forelå klare indikasjoner på dette.

Ifølge sosialtjenesten er det pr. 31.08.2006 totalt 58 personer som bor eller er innlagt i rusinstitusjoner. Antallet fordeler seg slik:

Rusmiddeletatens rehabiliterings -og omsorgsinstitusjoner	50 personer
Behandlingsinstitusjoner	8 personer

Det finnes ikke nøyaktig tall for antall i behandlingsinstitusjoner da også allmennlegene i tillegg til sosialtjenesten kan henvise til denne typen behandling. Fra 01.01.2004 trådte rusreformen i kraft ved at fylkeskommunens ansvar for tiltak til rusavhengige ble overført til staten, ved de regionale helseforetakene. Hensikten med reformen var å styrke helsetjenestetilbudet og sikre helhet i behandlingstilbudet til rusavhengige. Kommunens

helhetlige og koordinerende ansvar for tiltak til rusavhengige fortsatte som før. Sosialtjenesten har blant annet ansvar for å tilby og iverksette tiltak utenfor institusjon. Spesialisthelsetjenesten skal tilby tverrfaglig spesialisert rusbehandling. De rusavhengige har rettigheter etter pasientrettighetsloven. Det har ved flere behandlingsinstitusjoner etter rusfomen vært økt ventetid, noe som har ført til at disse personene i påvente av behandlingsplass har hatt behov for tett oppfølging fra bydelens sosialtjeneste. Sosialtjenesten opplever også større pågang nå fra pårørende og hjelpeapparatet om bruk av innleggelse i institusjon uten eget samtykke etter sosialtjenesteloven § 6-2.

I tillegg til personene i institusjon er p.t 63 personer under legemiddelassistert rehabilitering (LAR) i bydelen. Mange av disse overføres direkte fra LAR Øst til bydelen hvor oppfølgingen hovedsakelig skal foregå. Denne oppfølgingen består i hovedsak av ansvarsgruppedeltakelse, koordinering av samarbeid, booppfølging og aktivisering på dagtid. For flere av disse personene er det å finne et hensiktsmessig bo- og dagtilbud en utfordring.

Sosialtjenesten har opplevd en økning i henvendelser fra pårørende, skole og ungdomsarbeidere når det gjelder unge fra 18-20 år de siste to årene. Når det gjelder arbeid med pårørende, er veiledning og rådgivning knyttet opp mot enkeltsaker.

2.3.6 Hjemmetjenesten:

Hjemmetjenesten opplever at flere av deres brukere har rusproblemer. Det er utfordringer knyttet til hjemmeboende personer med rusproblemer gjerne også i kombinasjon med psykiske lidelser. I forhold til personer med problemer knyttet til både rus og psykiske lidelser er det utfordringer både når det gjelder å finne egnede behandlingstilbud og boliger. Det er dårlig ernæringsstatus og helsetilstand hos en del av brukerne. Noen har også en vanskelig økonomisk og sosial livssituasjon.

2.4 Vurdering av rusmiddelsituasjonen og fokusområder fremover.

Med bakgrunn i beskrivelsen over er det ingen alarmerende negativ utvikling. Det er likevel noen trekk som vurderes som utfordrende fremover. Bydelen har derfor valgt å ha særlig fokus på følgende i planperioden:

- Ungdom – utsette debutalder/reducere rusbruken.
- Booppfølging til personer med sammensatt problematikk.
- Personer under legemiddelassistert rehabilitering (LAR).
- Pårørende.
- Kompetanseheving.
- Samordning av tiltak.

Under planens kapittel 4 vil konkrete tiltak for disse fokusområdene beskrives.

3 Målsetninger

3.1 Sentrale målsetninger

Regjeringens handlingsplan mot rusmiddelproblemer 2006-2008 har følgende hovedmål: ” En betydelig reduksjon i de sosiale og helsemessige skadene av rusmiddelmisbruk.

Den har følgende viktige strategiske mål:

- Forebygge alle typer av rusmiddelmisbruk, med særlig fokus på forebyggende arbeid blant barn og ungdom.
- Bedre tilgangen til effektiv rådgivning, hjelp og behandling for personer med rusmiddelproblemer og deres pårørende.
- Oppnå en vesentlig reduksjon i forekomsten av rusmiddelrelaterte helseskader og antallet rusmiddelrelaterte dødsfall”.

Ifølge veiledende mal for kommunal rusmiddelpolitisk handlingsplan utgitt av Sosial- og helsedepartementet er tverrfaglig og tverretatlig samarbeid en forutsetning for å løse problemer knyttet til bruk av rusmidler.

3.2 Lokale planer

Strategisk plan for Bydel Østensjø for perioden 2005-2008 har som satsningsområde 2 en ”trygg og inkluderende bydel”. Her fremgår det at forebygging skal vektlegges både når det gjelder barn, unge og eldre. Innbyggere med sammensatte behov skal være sikret samordnet innsats, samt at bydelen skal ha et tjenestetilbud basert på brukermedvirkning.

Rus og psykiske lidelser er også nevnt som utfordring i bydelens handlingsplan for psykisk helsearbeid for perioden 2004-2008.

Bydelens visjon er ” Bydel Østensjø – et godt sted å bo, hele livet!”

3.3 Hovedmål i ruspolitisk handlingsplan

Hovedmålene er inndelt slik at de reflekterer de ulike nivåene i forebyggingsbegrepet og sikrer med det tiltak på alle nivåer.

1. Bydelen skal ha et helhetlig og sammenhengende tilbud til personer med rusmiddelrelaterte problemer.
2. Bydelen skal iverksette målrettede tiltak for å hindre skadelig bruk av rusmidler, med hovedfokus på barn og unge.
3. Bydelen skal iverksette målrettede tiltak for behandling og rehabilitering i samarbeid med øvrige tiltaksapparat.
4. Bydelen skal iverksette målrettede tiltak for omsorg og livskvalitet for personer med rusmiddelrelaterte problemer.

4. Tiltak

Det foregår flere rusforebyggende tiltak i regi av frivillige organisasjoner. Dette er viktige supplement til de offentlige hjelpetiltakene. Blant annet driver IOGT et nærmiljøprosjekt i områdene rundt Rustad, Nøkle vann og Skullerud skoler. Denne nærmiljøinnsatsen innebærer at det er igangsatt ulike prosjekter som virker rusforebyggende. I forbindelse med denne nærmiljøinnsatsen har IOGT's ungdomsorganisasjon Juvente etablert et lokallag på Bøler. I tillegg har Kirkens bymisjon, Frelsesarmeen, Landsforbundet mot stoffmisbruk og Rusmisbrukernes interesseorganisasjon (RIO) for å nevne noen, også tiltak til rusavhengige og deres pårørende.

Den ruspolitiske handlingsplanen avgrenser seg til kun å omfatte tiltak i offentlig regi. Brukere, pårørende og skolene har vært involvert i planarbeidet når det gjelder innspill til konkrete tiltak i planen. Brukere og pårørende vil også bli involvert i evaluering av planen når det nedsettes arbeidsgruppe for evaluering våren 2009.

4.1 Hovedmål 1

BYDELEN SKAL HA ET HELHETLIG OG SAMMENHENGENDE TILBUD TIL PERSONER MED RUSMIDDELRELATERTE PROBLEMER.

4.1.1

Tiltak: *Dialogkonferanse for gjennomgang av den rusmiddelpolitiske handlingsplanen og arbeid med interne samarbeidsstrukturer i bydelen.*

Målgruppe: Ledere og ansatte ved aktuelle tjenestesteder i bydelen samt aktuelle eksterne samarbeidspartnere.

Beskrivelse av tiltak: Gjennomgang av planen og videre dialog om intern samarbeid.

Målsetting: Sikre at planen i sin helhet blir belyst, og at hovedmål og tiltak er kjent for ansatte på aktuelle tjenestesteder. Samt videreutvikle og bedre interne samarbeidsstrukturer.

Metode: Dialogkonferanse.

Tidsperspektiv: Innen 31.03.2007.

Kostnad: Søke opplæringsmidler.

Ansvarlig: Teamleder tiltakssenteret.

Kompetanseheving: Bruk av dialogkonferanse som metode.

Evaluering: Evaluering av selve konferansen. Innspill bearbejdes deretter av arbeidsgruppen for handlingsplanen.

4.1.2

Tiltak: *Kompetansehevingsplan på rusområdet.*

Målgruppe: Aktuelle ansatte i de ulike avdelingene.

Beskrivelse av tiltak: Det utarbejdes en kompetansehevingsplan som systematiserer og foreslår tiltak som for eksempel veiledning, bruk av verktøy for kartlegging og resultatmåling, hospitering og kurs/videreutdanning.

Målsetting: Å utvikle kunnskaper og ferdigheter hos de ansatte i de ulike tjenestene. Skape felles kunnskapsgrunnlag for videreutvikling av de ansattes forståelse og ferdigheter i arbeidet med brukerne.

Metode. Se beskrivelse av tiltak.

Tidsperspektiv: Ferdig utarbejdet innen 01.09.2007.

Kostnad: Innenfor ordinær drift, bydelens opplæringsmidler og søke om eksterne midler.

Ansvarlig: SALTO-koordinator med en representant fra de ulike avdelingene.

Evaluering. Årlig evaluering og rullering.

4.1.3

Tiltak: *Igangsette bruk av kartleggingsverktøyet Europ-Asi.*

Målgruppe: Ruskonsulent, sosialkonsulenter og teamledere i sosialtjenesten.

Beskrivelse av tiltak: Gjennomføre at aktuelle ansatte sertifiseres for bruk av kartleggingsverktøyet Europ-Asi.

Målsetting: Øke sosialtjenestens kompetanse når det gjelder kartlegging og vurdering av personer med rusproblemer. Dette for å sikre rett tiltak til rett tid.

Metode: Delta på kurs i regi av SIRUS.

Tidsperspektiv: Innen 01.06.2007.

Kostnad: Kr 2.500,- pr. person. Det søkes ekstern finansiering ved Opplærings- og utviklingsfondet (OU-fondet) og Rusmildeletates kompetansesenter.

Ansvarlig: Sosialsjef og leder tiltakssenteret.

Evaluerings: Vurdere å søke ekstern evaluering.

4.1.4

Tiltak: *Samtalegruppe for pårørende.*

Målgruppe: Pårørende til ungdommer med omfattende rusproblemer.

Beskrivelse av tiltak: Tema for gruppene vil være misbruksutvikling, symptomer på rusatferd, behandlingsretninger, hjelpetiltak, kommunikasjon og grensesetting. Tiltaket må ses i sammenheng med tiltak 4.2.17.

Målsetting: Gi saklig og realistisk informasjon og forståelse om problemets natur til pårørende i en kritisk fase, for å synliggjøre hjelpeapparatets muligheter og begrensninger.

Metode: Løsningsfokusert tilnærming, korte temaforelesninger og veiledning i gruppe.

Tidsperspektiv: Oppstart innen 01.06.2007.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Ruskonsulent.

Evaluerings: Kontinuerlig.

4.1.5

Tiltak: *Lokal informasjonsbrosjyre om hvor man kan henvende seg ved spørsmål og bekymringer knyttet til egen eller andres rusbruk.*

Målgruppe: Personer som er bekymret for egen eller andres bruk av rusmidler.

Beskrivelse av tiltak: Utvikle en brosjyre med informasjon om interne og eksterne steder man kan henvende seg for råd, veiledning og bistand.

Målsetting: Tidlig intervensjon.

Metode: Brosjyre som gjøres tilgjengelig på aktuelle steder i bydelen samt legges ut på internett.

Tidsperspektiv: Innen 31.12.2007.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Teamledere tiltakssenteret.

Evaluerings: Kontinuerlig.

4.1.6

Tiltak: *Rustesting med urinprøver.*

Målgruppe: Elever som har et rusproblem i ungdomsskole og videregående skole 13- 20 år

Beskrivelse av tiltak: Bydelen skal avklare ansvarsfordeling mellom helsesøstere, utekontakt og barnevern vedrørende rustesting. Det må være klart hvem som skal ta testen, når det er frivillig eller tvungen testing. Før testing gjennomføres må det være utarbeidet en kontrakt, og det må være avtalt oppfølging.

Målsetning: Ansvarsforhold er avklart mellom de ulike tjenestesteder mht. hvordan ungdom følges opp med rustesting.

Metode: Det nedsettes en arbeidsgruppe som utarbeider felles retningslinjer i tråd med forskrifter og rundskriv.

Tidsperspektiv: 31.03.2007.

Kostnad: Inngår i ordinær drift.

Ansvarlig: Leder skolehelsetjenesten.

Evaluerings: Årlig i slutten av hvert skoleår.

4.2 Hovedmål 2

BYDELEN SKAL IVERKSETTE MÅLRETTEDE TILTAK FOR Å HINDRE SKADELIG BRUK AV RUSMIDLER, SPESIELT RETTET MOT BARN OG UNGE.

4.2.1

Tiltak: Sikre kvaliteten i oppfølging av ungdom ved overgang fra barneverntjenesten til sosialtjenesten.

Målgruppe: Ungdommer med rusproblemer som er i barneverntiltak.

Beskrivelse av tiltak: Etablere et fast samarbeidsforum mellom barnevernet og mottaket ved sossialsenteret for å sikre overgangsfasen mellom barnevern -og sosialtjenesten.

Målsetting: Sikre kontinuitet i oppfølgingsarbeidet.

Metode: Samarbeidsavtale.

Tidsperspektiv: Innen 01.01.2007. Igangsatt.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Sosialsjef og leder barneverntjenesten.

Evaluerings: Kontinuerlig.

4.2.2

Tiltak: Utekontakten, skolehelsetjenesten og politiet deltar på foreldremøter på skolene etter forespørsel fra skolene eller foreldrenes arbeidsutvalg (FAU). Tema rus/kriminalitet i nærmiljøet.

Målgruppe: Foreldre og foresatte til barn i ungdomsskolen.

Beskrivelse av tiltak: Politiet, skolehelsetjenesten og utekontakten deltar på skolens foreldremøter med informasjon og foredrag. Fokuserer på følgende områder: Utsettelse av debutalder for utprøving og bruk av rusmidler og da særlig alkohol. Konsekvenser av rusbruk og en beskrivelse av situasjonen lokalt. Varighet cirka to timer, med åpning for spørsmål underveis i programmet.

Målsetning: Bevisstgjøring av foreldregruppen og utsettelse av debutalder.

Metode: Foredrag med dialog og spørsmål underveis i programmet.

Tidsperspektiv: Årlig. Igangsatt.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Leder utekontakten i dialog med skole, FAU, skolehelsetjenesten og politiet.

Kompetanseheving: Styrke kunnskapen om de ulike rusmidlene, nye trender og utviklingstrekk, og hvordan kommunisere med ungdom.

Evaluerings: Etter første foreldremøtet. Innspill bearbeides i samarbeid med politiet og skole.

4.2.3

Tiltak: *Oppsøkende virksomhet i bydelen dag og kveld.*

Målgruppe: Ungdom i alderen 10-23 år.

Beskrivelse av tiltak: Utekontakten oppsøker de stedene hvor bydelens ungdom til en hver tid oppholder seg, på skolene på dagtid og ute på aktuelle treffsteder kveldstid. Dette for å få en oversikt over hva som rører seg i miljøene og for å bygge gode relasjoner til ungdommene. Dette danner grunnlaget for å iverksette tiltak på et tidlig tidspunkt både generelt og i forhold til enkeltindivider.

Målsetning: Få et godt og detaljert bilde av rusituasjon i bydelen og komme tidligst mulig inn med tiltak.

Metode: Oppsøkende virksomhet

Tidsperspektiv: Fast alle virkedager. Igangsatt.

Kostnad: Innenfor ordinær drift

Ansvarlig: Leder utekontakten.

Evaluerings: Årlig

4.2.4

Tiltak: *Undervisningspakke om narkotiske stoffer, deres virkning på fysisk og psykisk helse. Kommunikasjonsundervisning i samtale med ungdommen og dens foresatte.*

Målgruppe: Ansatte som arbeider med ungdom og deres foresatte.

Beskrivelse av tiltaket: Se tiltak.

Målsetting: Tilstrekkelig kunnskap om stoffenes fysiske og psykiske virkning på kroppen for å kunne ha en konstruktiv samtale med ungdom og dens foresatte om hvorfor det er skadelig å misbruke narkotiske stoffer. Den ansatte skal ha mer kunnskap enn ungdommen og dens foresatte for å kunne bidra til at ungdommen endrer syn på sitt misbruk og slutter med narkotika.

Metode: Seminardager med spesialister fra forebyggende politi, narkotikaseksjonen og rettstoksikologisk institutt. Seminardager med "lekser" eller hjemmeoppgaver. Avsluttes med en form for eksamen.

Tidsperspektiv: Våren 2007.

Kostnader: Ukjent.

Ansvarlig: SALTO-koordinator.

Kompetanseheving: Innarbeides i kompetansehevingsplan.

Evaluerings: Juni 2007.

4.2.5

Tiltak: *Kurs i "tegn og symptomer på narkotikamisbruk".*

Målgruppe: Ansatte på fritidsklubb, helsesøstere, barnevern og utekontakt.

Beskrivelse av tiltak: Kurs for ansatte som jobber med barn og unge arrangert av Politihøgskolen med eksamen. Metode for å se tegn og symptomer.

Målsetning: Øke kompetansen og bevisstheten til ansatte rundt rus.

Metode: Kurs.

Tidsperspektiv: Våren 2007.

Kostnad: Ca 10.000 (avhengig av antall deltakere).

Ansvarlig: Fritidsledere.

Kompetanseheving: Innarbeides i kompetansehevingsplan.

Evaluerings: Eventuelt i regi av Politihøgskolen.

4.2.6

Tiltak: *Sene lørdagsarrangementer.*

Målgruppe: Ungdom fra 13 til 18 år.

Beskrivelse av tiltak: Attraktive arrangementer i helgen på de lokale ungdomsklubber

Målsetning: Hindre ungdom i å dra ned til sentrum, samt utsette alkoholdebut og alkoholbruk

Metode: Se beskrivelse av tiltak.

Tidsperspektiv: Gjennom hele året. Igangsatt.

Kostnad: Midler fra byrådsavdelingen.

Ansvarlig: Fritidsledere.

Evaluerings: Arrangementene blir evaluert kontinuerlig og egen rapport sendes byrådsavdelingen i desember.

4.2.7

Tiltak: *Arrangementer i forbindelse med utsatte dager (30. april og 16. mai)*

Målgruppe: Ungdom fra 13 til 18 år.

Beskrivelse av tiltak: Attraktive arrangementer på de lokale ungdomsklubber
Hindre ungdom i å dra ned til sentrum, samt utsette alkoholdebut og alkoholbruk.

Metode: Se tiltak.

Tidsperspektiv: 30. april (natt til 1. mai) og 16. mai (natt til 17. mai). Igangsatt.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Fritidsledere.

Evaluerings: Tiltaket evalueres etter hvert arrangement.

4.2.8

Tiltak: *Temakvelder.*

Målgruppe: Ungdom fra 13 til 18 år.

Beskrivelse av tiltak: Gjennomføre temakvelder for ungdom.

Målsetning: Gi ungdom god informasjon om konsekvenser ved bruk av rusmidler.

Metode: Foredrag, gruppearbeid, ung til ung formidling. Bygge videre på konseptet "Unge og rus".

Tidsperspektiv: To ganger pr. år. Igangsatt.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Fritidsleder.

Evaluerings: Kontinuerlig.

4.2.9

Tiltak: *Rutiner for oppfølging av ungdom som prøver/bruker rusmidler.*

Målgruppe: Ungdom fra 13 til 18 år.

Beskrivelse av tiltak: Alle klubbene har klare retningslinjer for oppfølging av brukere som prøver/bruker rusmidler. Disse er nedfelt i beredskapsplan. Brukerne er kjent med konsekvenser gjennom medlemsreglement, generell informasjon på samlinger samt individuelle samtaler.

Målsetning: Tidlig intervensjon, samt utsette rusdebut og rusbruk.

Metode: Samtaler, varsling av foresatte, eventuelt igangsetting av individuelle tiltak.

Tidsperspektiv: Hele året. Igangsatt.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Fritidsledere.

Evaluerings: Beredskapsplanen tas opp til evaluering årlig.

4.2.10

Tiltak: *Helseskjema, deltagelse på foreldremøte, gruppesamtaler og individuelle samtaler.*

Målgruppe: Elever på 8. klassetrinn.

Beskrivelse av tiltak: Alle 8. klasser får utdelt et helseskjema der de skal svare på ulike spørsmål blant annet om tobakk, snus, alkohol og narkotika. Dette blir det orientert om på foreldremøtet. Alle 8. klasser blir innkalt til helsesøster i grupper der blant annet rus er tema. Elever som krysser på bruk av rusmidler får tilbud om individuell samtale med helsesøster.

Målsetning: Rusbruk i 8. klasse er kartlagt og aktuelle personer får tilbud om samtale.

Metode: Spørreskjema, samtaler individuelt og i gruppe.

Tidsperspektiv: Skoleåret 2006/2007. Igangsatt.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Leder skolehelsetjenesten.

Kompetanseheving: Samtaleverktøy med hensyn til rusbruk.

Evaluerings: Juni 2007.

4.2.11

Tiltak: *Konsultasjoner ved 0 - 2 uker, 6 uker og 1 år angående røykfritt innemiljø og bruk av rusmidler.*

Målgruppe: Foreldre med barn i aldersgruppen 0-1 år.

Beskrivelse av tiltak: I henhold til Veileder for kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten skal røykfritt innemiljø og rusmidler tas opp ved de nevnte konsultasjonene. Det er viktig å ikke være moraliserende, men etterspørre foreldrenes holdninger og tanker vedrørende røykfritt innemiljø og bruk av rusmidler. Det er viktig å støtte foreldrene i deres tiltak, og henvise til aktuelle tiltak i Bydel Østensjø eller Oslo kommune.

Målsetning: Bevisstgjøre foreldre med hensyn til holdninger vedrørende røyk og rus, og tilby råd og veiledning.

Metode: Samtale.

Tidsperspektiv: Kontinuerlig. Igangsatt.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Leder for helsestasjonstjenesten.

Kompetanseheving: Styrke kompetanse på samtaleteknikk.

Evaluerings: Årlig pr. januar.

4.2.12

Tiltak: *Individuelle samtaler.*

Målgruppe: Barn og unge 13- 20 år.

Beskrivelse av tiltak: I samarbeid med sosiallærer og teamlærer gis elever tilbud om samtaleoppfølging av helsesøster. Dette kan være elever med høyt fravær og konsentrasjonsproblemer som skyldes rusproblemer.

Målsetning: Et samtaletilbud til elever med rusproblemer ved skolene.

Metode: Samtaler.

Tidsperspektiv: Kontinuerlig. Igangsatt.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Leder skolehelsetjenesten.

Kompetanseheving: Samtaleverktøy med hensyn til rusbruk.

Evaluerings: Juni 2007.

4.2.13

Tiltak: *Russeinformasjon vedrørende rus og skadevirkninger.*

Målgruppe: Avgangselever i videregående skole.

Beskrivelse av tiltak: Alle avgangsklasser i videregående skole får undervisning av helsesøster vedrørende rus og skadevirkninger med fokus på holdninger til eget rusbruk.

Målsetning: Elever er informert om rusmidlers skadevirkninger, og har fått noen spørsmål til refleksjon vedrørende eget rusbruk.

Metode: Undervisning, samtale.

Tidsperspektiv: Skoleåret 2006/2007. Igangsatt.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Leder skolehelsetjenesten i samarbeid med politi.

Kompetanseheving: Samtaleverktøy med hensyn til rusbruk.

Evaluerings: Juni 2007.

4.2.14

Tiltak: *Røyk og rusvaner tas opp på de første konsultasjonene hos gravide.*

Målgruppe: Gravide.

Beskrivelse av tiltak: I opptak av svangerskapsjournal tas spørsmål vedrørende røyk og rus rutinemessig opp med alle gravide. Det er viktig å ikke være moraliserende, men etterspørre mors holdninger og tanker vedrørende tobakk og bruk av rusmidler. Det er viktig å støtte mor i sine tiltak, og henvise til aktuelle tiltak i Bydel Østensjø eller Oslo kommune.

Målsetning: Bevisstgjøre mor i forhold til skadevirkninger for barnet ved tobakk og alkoholbruk i svangerskapet.

Metode: Samtale.

Tidsperspektiv: Kontinuerlig. Igangsatt.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Leder helsestasjonstjenesten.

Kompetanseheving: Styrke kompetanse på samtaleteknikk.

Evaluerings: Årlig pr. januar.

4.2.15

Tiltak: *Delta i skolens tiltak "Unge og rus".*

Målgruppe: Elever i 8. klasse.

Beskrivelse av tiltak: Bystyret i Oslo har vedtatt at Unge og rus skal være et tilbud til alle 8. klasser i Osloskolen. Helsesøster samarbeider med lærerne på teamet med å implementere dette.

Målsetning: Alle 8. klasser har gjennomgått Unge og rus.

Metode: Internettbasert undervisning og gruppediskusjoner.

Tidsperspektiv: Skoleåret 2006/2007. Igangsatt.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Leder skolehelsetjenesten.

Kompetanseheving: Opplæring sammen med skolen, og på fagmøter.

Evaluerings: Sommer 2007.

4.2.16

Tiltak: *Rusforebyggende arbeid legges inn i norskundervisning der eleven får en oppgave.*

Målgruppe: Elever på VG1 Ulsrud videregående skole.

Beskrivelse av tiltak: Rus er tema for en norskoppgave. Helsesøster samarbeider med teamlærer og det vises film. Helsesøster tilbyr samtaler til dem som ønsker det i forhold til rus og rusproblemer.

Målsetning: Elever finner informasjon om rus ved å arbeide med tema.

Metode: Oppgaveskriving, film, samtale.

Tidsperspektiv: Skoleåret 2006/2007. Igangsatt.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Leder skolehelsetjenesten.

Kompetanseheving: Samtaleverktøy mht. rusbruk.

Evaluerings: Juni 2007

4.2.17

Tiltak: *Samtalegrupper til barn av rusavhengige.*

Målgruppe: Barn 7- 18 år av rusavhengige.

Beskrivelse av tiltak: Familiesenteret arrangerer grupper for barn av rusavhengige i samarbeid med barneverntjenesten, sosialtjenesten, skole og spesialisthelsetjenesten. Det er faste aldersbestemte grupper som følger et fast oppsatt opplegg. Forelder er orientert om opplegget. Tiltaket må ses i sammenheng med tiltak 4.1.4.

Målsetning: Barn av rusavhengige har et samtaletilbud.

Metode: Samtale.

Tidsperspektiv: Kontinuerlig.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Leder for familiesenteret og skolehelsetjenesten.

Kompetanseutvikling: Hvordan ta opp foreldres rusproblem og gi barn og unge verktøy for å mestre, og gi fellesskapsfølelse med andre i samme situasjon.

Evaluerings: Årlig pr januar.

4.2.18

Tiltak: *Foreldrenes bruk av rusmidler tas opp ved 4 års - konsultasjonene.*

Målgruppe: Foreldre med barn i aldersgruppen 4 år.

Beskrivelse av tiltak: I henhold til Veileder for kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten skal rusmidler tas opp ved nevnte konsultasjonene. Det er viktig å ikke være moraliserende, men etterspørre foreldrenes holdninger og tanker vedrørende bruk av rusmidler. Det er viktig å støtte foreldrene i deres tiltak, og henvise til aktuelle tiltak i Bydel Østensjø eller Oslo kommune

Målsetning: Bevisstgjøre foreldre med hensyn til holdninger til rusmidler, og tilby råd og veiledning.

Metode: Samtale.

Tidsperspektiv: Kontinuerlig.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Leder helsestasjonstjenesten.

Kompetanseheving: Styrke kompetanse på samtaleteknikk.

Evaluerings: Årlig pr. januar.

4.2.19

Tiltak: *Tegn hos foresatte med rusproblemer og iverksettelse av tiltak.*

Målgruppe: Ansatte i barnehager og skolefritidsordninger (SFO).

Beskrivelse av tiltaket: Kompetansetiltak for ansatte. Gjennomgang av eksisterende rutiner i barnehagene og SFO.

Målsetting: Styrke ansattes evne til å oppdage rusavhengighet hos foresatte (eller nære relasjoner i familien) og iverksette nødvendige tiltak.

Metode: Kurs og rutinerevisjon.

Tidsperspektiv: Kurs avholdes våren 2007. Rutinerevisjon høsten 2007.

Kostnader: Ukjent.

Ansvarlig: Avdelingssjef barn og kultur og seksjonsleder barnehager.

Kompetanseutvikling: Innarbeides i kompetansehevingsplan.

Evaluerings: Evalueringen anses som gjennomført når reviderte rutiner foreligger.

4.2.20

Tiltak: *Fra jobb til fullført skole (arbeidstrening).*

Målgruppe: Ungdom i alderen 16-23 år.

Beskrivelse av tiltak: Et tiltak som engasjerer ungdom i arbeidstrening med sikte på å normalisere døgnrytmen, redusere rusbruken, og forberede ungdom som har vært ute av skole og jobb til en tilbakeføring. Prosjektet driftes av en arbeidsleder og en utekontakt som følger opp 4-8 ungdom gjennom en hel arbeidsdag. Prosjektet har egen base og utfører oppgaver for bydelen. I tillegg drifter prosjektet bydelspatruljen.

Målsetning: Redusere rusbruk og tilbakeføring til arbeidslivet.

Metode: Arbeidstrening i stramme rammer med tett oppfølging og individuelle planer for hver enkelt ungdom.

Tidsperspektiv: Prosjekt ut 2006. Forventes videreført som drift dersom ikke tiltaket prioriteres i rammen av opptrappingsmidler psykisk helsearbeid. Igangsatt.

Kostnad: 1 stilling og driftskostnader finansiert av opptrappingsmidler psykisk helsearbeid pr. i dag. Søkes videreført samt opptrappingsmidler til ytterligere en stilling.

Ansvarlig: Leder utekontakten.

Evaluerings: Årlig.

4.3 Hovedmål 3

BYDELEN SKAL IVERKSETTE MÅLRETTEDE TILTAK FOR BEHANDLING OG REHABILITERING I SAMARBEID MED DET ØVRIGE TILTAKSAPPARAT.

4.3.1

Tiltak: *Kontinuerlig oppfølging av personer med opphold i Rusmiddelstatens rehabiliterings- og omsorgsinstitusjoner.*

Målgruppe: Beboere i Rusmiddelstatens rehabiliterings- og omsorgsinstitusjoner,

Beskrivelse av tiltak: Sosialkonsulentene samarbeider med beboer og institusjon/ansvarsgruppe om individuell plan og vurdering av funksjonsnivå med tanke på videre tiltak.

Målsetting: Sikre oppfølging av beboere ved Rusmiddelstatens rehabiliterings- og omsorgsinstitusjoner.

Metode: Se beskrivelse av tiltak. Gjennomgang av beboerliste innen 01.01.2007 og 01.07.2007.

Tidsperspektiv: Kontinuerlig.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Teamledere sosialsenteret og tiltakssenteret.

Evaluerings: 01.12.2007.

4.3.2

Tiltak: *Rusarbeidet ved tiltakssenteret.*

Målgruppe: Klienter mellom 18 og 67 år med rusrelaterte problemer.

Beskrivelse av tiltak: Kvalitetssikre tiltakssenterets rådgivnings- og oppfølgingsarbeid på området herunder kartlegging av behov for tiltak. Gjøre målrettet bruk av tiltak i spesialisthelsetjenesten og på kommunalt nivå.

Målsetting: Gi den enkelte kvalifisert bistand på laveste effektive omsorgsnivå og være et sikkerhetsnett for den enkelte.

Metode: Individuell oppfølging tilpasset den enkeltes behov.

Tidsperspektiv: Hele planperioden 2007-2009. Igangsatt.

Kostnad: Innefor ordinær drift.

Ansvarlig: Leder tiltakssenteret.

Kompetanseheving: Innarbeides i kompetansehevingsplan.

Evaluerings: Kontinuerlig.

4.3.3

Tiltak: *Alle klienter i legemiddelassistert rehabilitering har individuell plan (IP) i henhold til forskrift om individuell plan av 23.12.2004.*

Målgruppe: Klienter i legemiddelassistert rehabilitering som ønsker individuell plan.

Beskrivelse av tiltak: Sosialtjenesten bidrar til at alle klienter i legemiddelassistert rehabilitering får tilbud om utarbeidelse av en individuell plan. Tiltaket gjennomføres i samarbeid med aktuelle samarbeidsinstanser for den enkelte.

Målsetting: Koordinert og samordnet hjelpetilbud, brukermedvirkning.

Metode: Arbeid med individuell plan i henhold til forskrift.

Tidsperspektiv: Innen utgangen av planperioden.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Sosialkonsulenter ved tiltakssenteret.

Kompetanseheving: Opplæring i bruk av individuell plan.

Evaluerings: Årlig gjennomgang.

4.3.4

Tiltak: *Sikre at bydelen til enhver tid har 8 kommunale boliger klausulert som gjennomgangsboliger for vanskeligstilte.*

Målgruppe: Personer som er i behov av utprøving av selvstendig boforhold med oppfølging fra bydel.

Beskrivelse av tiltak: Det opprettes eget tildelingsteam (boligkontor/sosialtjeneste) med ansvar for utvelgelse av beboere og sikring av booppfølgingsavtaler, for til enhver tid 8 gjennomgangsboliger. Leilighetene skal blant annet brukes som base i videre oppfølging av klienter som har behov for treningsbolig.

Målsetting: Hindre re- innleggelse i institusjon.

Metode: Individuell booppfølging, erfaringsoverføring fra prosjekt "Bolig som base".

Tidsperspektiv: Løpende fra 01.03.2007.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Leder tiltakssenteret og leder boligkontor.

Evaluerings: 31.12.2007.

4.3.5

Tiltak: *Sikre samarbeidsavtaler om oppfølging ved tildeling av kommunal bolig til personer som har rusproblemer eller som er under rehabilitering (jamfør forskrift om kommunal bolig).*

Målgruppe: Se tiltak

Beskrivelse av tiltak: Boligkontoret og biveileder/Namsmannsprosjektet ved tiltakssenteret sørger for iverksetting av vilkår om oppfølging der dette vurderes nødvendig, samt sikrer at ansvarlig oppfølger utarbeider samarbeidsavtale om oppfølging med beboer.

Målsetting: Redusere antall utkastelser fra bolig.

Metode: Vilkår om samarbeidsavtale om oppfølging, inngåelse av oppfølgingsavtaler.
Tidsperspektiv: Iverksettes innen 01.06.2007.
Kostnad: Innenfor ordinær drift.
Ansvarlig: Leder tiltakssenteret og leder boligkontor.
Kompetanseheving: Bruk av booppfølgingsavtaler.
Evaluerings: 01.12.2007.

4.3.6

Tiltak: Delta i Open Space-konferanse i regi av Rusmiddeletaten og Helse- og velferdsetaten.

Målgruppe: Ansatte i aktuelle tjenestesteder i bydelen.

Beskrivelse av tiltak: Erfaringsutveksling og felles refleksjon mellom ansatte som arbeider med personer med rusmiddelproblemer i bydelene i Ullevål sektor, Søndre Oslo DPS, ruspoliklinikken, Avdeling Rus og Avhengighet, brukerorganisasjoner, A-klinikkene og Rusmiddeletaten.

Målsetning: Erfaringsutveksling og refleksjon rundt bestemte fokusområder. Delta for å bidra til videre samarbeid.

Metode: Open Space.

Tidsperspektiv: Våren 2007.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Rusmiddeletaten og Helse- og velferdsetaten. Fra bydel: Teamledere ved tiltakssenteret.

Evaluerings: Ved Rusmiddeletaten og Helse- og velferdsetaten.

4.3.7

Tiltak: Oppfølgingstilbud i samarbeid med utekontakt, barneverntjenesten, skole og politi.

Målgruppe: Elever som har et rusproblem i ungdomsskole og videregående skole 13- 20 år.

Beskrivelse av tiltak: Elever som bruker rusmidler får et tverrfaglig oppfølgingstilbud med fokus på mestring og hva som skal til for at de slutter å bruke illegale rusmidler. Det er viktig at en har hovedansvar for å ha samtaler med eleven, og hvis eleven ønsker det kan han undertegne en kontrakt med hensyn til rustesting.

Målsetning: Elever som har et rusproblem blir fanget opp og får en tverrfaglig hjelp.

Metode: Samtaler, ansvarsgruppe, individuell plan og rustesting.

Tidsperspektiv: Kontinuerlig.

Kostnad: Ukjent. Kostnaden er knyttet til opplæring i individuell plan og samtaleteknikk.

Ansvarlig: Leder skolehelsetjenesten.

Kompetanseheving: Det er behov for kompetanseheving på rusmidler, og samtaleverktøy/teknikker på hvordan snakke med ungdom for å få de til å mestre sitt liv uten rusmidler.

Evaluerings: Årlig i slutten av hvert skoleår.

4.4 Hovedmål 4

BYDELEN SKAL IVERKSETTE MÅLRETTEDE TILTAK FOR OMSORG OG LIVSKVALITET FOR PERSONER MED RUSMIDDELRELATERTE PROBLEMER.

4.4.1

Tiltak: Delta i Rusmiddeletatens etablering av et lokalt senter for klienter i legemiddelassistert rehabilitering.

Målgruppe: Klienter i legemiddelassistert rehabilitering.

Beskrivelse av tiltak: Oppstart av lokalt senter for Oslo Sør lokalisert i Bydel Østensjø, i samarbeid med Rusmiddeletaten og bydelene Østensjø, Nordstrand og Søndre Nordstrand.

Målsetting: Skape trygt, forutsigbart, varig og aktivt miljø for den enkelte. Motvirke tilbakefall i rus og redusere rusinntak.

Metode: Miljøtiltak, aktivisering, støttesamtaler og annen oppfølging.

Tidsperspektiv: I løpet av planperioden.

Kostnad: Finansieres via statlige midler ved Rusmiddeletaten.

Ansvarlig: Avdelingssjef voksne og familier.

Evaluerings: Innspill til Rusmiddeletaten om jevnlig evaluering.

4.4.2

Tiltak: *Prosjekt "Bolig som base".*

Målgruppe: Et avgrenset antall klienter som skal etableres i egen bolig i bydelen etter opphold i institusjon.

Beskrivelse av tiltak: Helhetlig og individuelt tilpasset oppfølging som omfatter bolig, nettverk, rusmestring og aktiviteter på dagtid.

Målsetting: Gjennom en treårsperiode har redusert bruk av rusinstitusjoner for klienter som allerede har gjennomført rusbehandling i institusjon.

Metode: Benytte bolig som base for videre rehabilitering i form av tett oppfølging. Måle progresjon ved bruk av strukturert kartleggingsverktøy blant annet Europ Asi.

Tidsperspektiv: Prosjektperiode frem til 31.12.2008. Igangsatt.

Kostnad: Finansieres via statlige midler ved Sosial- og helsedirektoratet.

Ansvarlig: Leder tiltakssenteret.

Evaluerings: Kontinuerlig ved styringsgruppe samt sluttrapport.

4.4.3

Tiltak: *Oppfølging i hjemmet av personer med rusrelaterte problemer som har kontakt med hjemmetjenesten.*

Målgruppe: Personer med rusrelaterte problemer som får hjelp fra hjemmetjenesten.

Beskrivelse av tiltak: Gi råd og veiledning til personen om hvilke tilbud som finnes i hjelpeapparatet i samarbeid med fastlegen og ruskonsulenten i bydelen.

Målsetting: Gi informasjon slik at brukerne er kjent med hvilke tiltak som finnes.

Metode: Samtaler.

Tidsperspektiv: Kontinuerlig.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Leder hjemmetjenesten.

Kompetanseheving: Innarbeides i kompetansehevingsplan.

Evaluerings: Kontinuerlig.

4.4.4

Tiltak: *Utdeling av medisiner fra hjemmetjenesten til personer under legemiddelassistert rehabilitering som er overført til bydel.*

Målgruppe: Hjemmeboende personer under LAR-behandling.

Beskrivelse av tiltak: Hjemmesykepleien går inn etter vedtak fra Bestillerkontoret.

Målsetting: Pasienten får nødvendige medisiner.

Metode: Oppsøkende hjemmesykepleie.

Tidsperspektiv: Fortløpende etter vedtak. Igangsatt.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Leder hjemmetjenesten i samarbeid med fastlegene.

Kompetanseheving: Innarbeides i kompetansehevingsplan.

Evaluerings: Kontinuerlig.

5 Gjennomføring og oppfølging av planen

5.1 Oppfølging av tiltakene/rapportering/implementering

Hvert tiltak har en person som har ansvar for oppfølging og fremdrift i forbindelse med de ulike tiltakene. Den ansvarlige rapporterer til sin fagsjef som har et overordnet oppfølgings- og rapporteringsansvar.

Arbeidsgruppen for utarbeidelse av den ruspolitiske planen fortsetter etter planarbeidets avslutning og ut 2007. Dette for å gjennomføre blant annet dialogkonferansen som nevnt under tiltak 4.1.1 samt utarbeide kompetansehevingsplan som nevnt under tiltak 4.1.2.

5.2 Evaluering og rullering av planen

Tiltakene tas inn i årsplanen for bydelen. Planen evalueres våren 2009 med ny og revidert rusplan fra 2010.

6. Vedlegg

6.1 Idebank

Idebanken består av forslag som kom frem da tiltakene ble utarbeidet. Dette er ideer som kan videreutvikles og eventuelt danne grunnlag for nye tiltak på sikt.

- Bydelen skal kunne tilby arbeidsrettede tiltak til personer som er under rehabilitering.
- Utarbeide informasjonspakker til foreldremøter jamfør tiltak 4.2.2.
- Kvalitetssikre tiltakene ved f.eks å utarbeide mal for en samtale med noen gode spørsmål.

6.2 Innsøking i rusinstitusjoner

Avrusningsinstitusjonene og A-klinikkene:

Personen tar selv kontakt eller ber om bistand til dette fra sosial- eller helsetjenesten.

Behandlingsinstitusjonene:

Sosialtjenesten og fastlegene kan henvise til spesialisthelsetjenestens rusinstitusjoner.

Innsøking til legemiddelassistert rehabilitering (LAR) skjer via sosialtjenesten.

Når det gjelder innleggelse uten eget samtykke etter Lov om sosiale tjenester §§ 6-2, 6-2a og 6-3 forberedes vedtak i sosialtjenesten, og behandles endelig i fylkesnemnd.

Rehabiliterings- og omsorgsinstitusjoner:

Sosialtjenesten sender søknad til Rusmiddeletatens rehabilitering- og omsorgsinstitusjoner.

Sosialkontoret videreformidler søknaden til Rusmiddeletaten som registrerer søknaden og videreformidler den til aktuell institusjon.

Akuttinstitusjoner:

Innleggelse i Rusmiddeletatens akuttinstitusjoner skjer ved direkte henvendelse til den enkelte institusjon. For innleggelse ved Akuttinstitusjonen Ullevål skjer innleggelse primært via samarbeidspartnere i bydelens helse- og sosialtjeneste.

6.3 Ordliste over forkortelser brukt i planen.

- DPS – distriktpsikiatrisk senter.
- FAU – foreldrenes arbeidsutvalg.
- IP – individuell plan.
- LAR – legemiddelassistert rehabilitering.
- NOVA- Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.
- NIBR – Norsk institutt for by- og regionsforskning.
- OU-fondet – opplærings- og utviklingsfondet.
- RIO – Rusmisbrukernes interesseorganisasjon.
- SALTO – koordinator – samarbeidsmodellen mellom Oslo kommune og Oslo politidistrikt, Sammen lager vi et trygt Oslo.
- SFO – skolefritidsordning.
- SIRUS – Statens institutt for rusmiddelforskning.
- WHO – Verdens helseorganisasjon.

Status oppfølging av tiltak i ruspolitisk handlingsplan 2007 - 2009

Tiltak	Beskrivelse av tiltaket	Frist	Status	Merknader
4.1.1 Dialogkonferanse for gjennomgang av den ruspolitiske handlingsplanen	Gjennomgang av planen og videre dialog om internt samarbeid	31.03.07	Gjennomført 07.03.07	Seminarer "Ja til livskvalitet" ble arrangert i samarbeid med Rusmiddelstaten. Det var 77 deltakere på konferansen fra leder og utføremnivå. Rusmiddelstaten har bistått bydelen med evaluering av tiltakene underveis i 2007.
4.1.2 Kompetansehevingsplan	Kompetansehevingsplanen har fem hovedtiltak: • Ruskonsulenten er kontaktperson og bistår andre tjenester i rusfaglige spørsmål. • Fagkafé for ansatte, beboere og frivillige org. • Hospitering ved andre tjenestesteder • Veiledning • Opplæring i ADAD - kartleggingsverktøy for målgruppen under 18 år. • Basisopplæring for ansatte • Pilotprosjekt videreutdanning i rusmestring.	01.09.07	Planen ble vedtatt 01.09.07 Tiltakene igangsatt våren 2008	• Flere av bydelens tjenester, enkelte skoler og politiet har søkt råd hos ruskonsulenten. Ruskonsulenten er med på kontaktlisten utarbeidet for skolene. • Det er gjennomført to fagkaféer våren 2008 og det planlegges gjennomført to høsten 2008. • Opplæring i ADAD - kartleggingsverktøy gjennomføres i august. • Første basisopplæringsprogram gjennomføres for SFO og barnehagestyrere 5. juni 2008. • Det settes av to dager høsten 2008 til basisopplæringsprogram for de resterende tjenester. • Avdeling rehabilitering og omsorg har gjennomført et halvdags seminar med LAR-øst. Det settes av en halv dag til høsten om kommunikasjon, symptomer, og grensesetting.

Tiltak	Beskrivelse av tiltaket	Frist	Status	Merknader
4.1.3 Ilgangsette bruk av kartleggingsverktøyet Europ-Asi.	Gjennomføre at aktuelle ansatte sertifiseres for bruk av kartleggingsverktøyet Europ-Asi	01.06.07	Gjennomført	21 ansatte i sosialtjenesten har gjennomført opplæring i kartleggingsverktøyet Europ – Asi. Sertifiseringskurs av ungdomsversjonen iverksettes etter sommeren 2008 i regi av SIRUS.
4.1.4 Samtalegruppe for pårørende	Tema for gruppene vil være misbruksutvikling, symptomer på rusaffer, behandlingstretning, hjelpetiltak, kommunikasjon og grensesetting	Oppstart 01.06.07	Iverksatt høsten 2007	Det har vist seg vanskelig å rekruttere pårørende. Bydelen har informert om tiltaket i Nordstrand blad, ved egen informasjonsbrosjyre og gjennom tjenestestedene. Det er forsøkt rekruttert deltakere høsten 2007 og våren 2008. Det har vært gjennomført tre samlinger med lukkede familiegrupper. I de lukkede gruppene er etterspørselen en del høyere, men krever mer tid.
4.1.5 Lokal informasjonsbrosjyre	Utvikle en brosjyre med informasjon om interne og eksterne steder man kan henvende seg for råd, veiledning og bistand.	31.12.07	Brosjyre ferdig utarbeidet 31.03.08	Brosjyren må revideres høsten 2008 på p.g.a. sammenslåingen med NAV.
4.1.6 Rustesting med urinprøver	Bydelen skal avklare ansvarsfordeling mellom helsesøster, utekontakt og barnevern vedrørende rustesting.	31.03.07	Iverksatt	Prosedylene er utarbeidet og skal godkjennes av bydelsoverlegen. Foreløpig følger helsestasjonene for ungdom de nye prosedyrene. Bl.a. får ungdom som går på rustesting samtaleoppfølging av psykiatrisk sykepleier.

Tiltak	Beskrivelse av tiltaket	Frist	Status	Merknader
4.2.1 Sikre kvaliteten i oppfølging av ungdom ved overgang fra barneverntjenesten til sosialtjenesten	Etablere et fast samarbeidsforum mellom barnevernet og mottaket ved sosialsenteret for å sikre overgangsfasen mellom barnvern- og sosialtjenesten	01.01.07	Iverksatt	Det er nedfelt ruiner for samarbeid mellom sosialtjenesten og barneverntjenesten.
4.2.2 Utekontakten, skolehelsetjenesten og politiet deltar på foreldremøter.	Politiet, skolehelsetjenesten, og utekontakten deltar på skolens foreldremøter med informasjon og foredrag. Fokuserer på områdene rusmidler og særlig alkohol.	Gjennomføres hvert skoleår.	Iverksatt	Det er noe tilfeldig hva som gjøres på den enkelte skole. Det er behov for å systematisere og kvalitetsikre tiltaket i samarbeid med skolene. Utekontakten har en løpende dialog med skolene i bydelen.
4.2.3 Oppsøkende virksomhet i bydelen dag og kveld	Utekontakten oppsøker de stedene hvor bydelens ungdom til enhver tid oppholder seg. Dette for å få en oversikt over hva som rører seg i miljøene og for å bygge opp relasjoner til ungdommene.	Gjennomføres kontinuerlig	Iverksatt	Utekontakten gjennomfører felting i bydelen og prioriterer nye og gamle treffsteder. Felter på dagtid på bydelens skoler. Er ute alle fredager til 01.00 lørdag. Vår- og sommermånedene prioriteres med tanke på det rusforebyggende arbeidet.
4.2.4 Undervisningspakke om narkotiske stoffer.	Opplæring i hvordan narkotiske stoffer virker inn på fysisk og psykisk helse, og hvordan samtale med ungdommen og dens foresatte.	Våren 2007		Utgår og erstattes av bydelens egen basisopplæring vedtatt i kompetansehevningsplanen 01.09.07.

Tiltak	Beskrivelse av tiltaket	Frist	Status	Merknader
4.2.5 Kurs i "tegn og symptomer på narkotikamisbruk"	Kurs for ansatte som jobber med barn og unge arrangert av Polithøgskolen.	Våren 2007	Gjennomført høsten 2007	Fra 2008 vil opplæringen bli ivarettatt av tiltakene beskrevet i kompetanseplanen og da særlig ved den tverrfaglige basisopplæringen.
4.2.6 Sene lørdagsarrangementer	Attraktive arrangementer i helgene på de lokale ungdomskubbene	Arrangementer jevnt fordelt gjennom hele året.	Iverksatt	Det er gjennomført ti lørdagsarrangementer i 2007 fordelt jevnt gjennom hele året og på de ulike fritidsklubbene. I 2008 er det planlagt tre større arrangementer og syv mindre lokale lørdagsarrangementer.
4.2.7 Arrangementer i forbindelse med utsatte dager (30. april og 16. mai)	Gjennomføre rusfrie lokale arrangementer for å hindre ungdom å dra til sentrum, samt utsette alkoholdebut og alkoholbruk.	Årlig 30. april og 16. mai	Iverksatt	Alle klubbene hadde åpent natt 1. mai og natt 17. mai i 2008. Det er etablert et samarbeid mellom klubbene, utekontakten, natteravnere og politiet slik at det som skjer på arrangementene ses i sammenheng med hva som skjer ute i nærmiljøet. Effekten av tiltaket skal evalueres.
4.2.8 Temakvelder	Gjennomføre temakvelder for ungdom på fritidsklubbene hvor det settes fokus på konsekvenser ved bruk av rusmidler.	To ganger i løpet av året	Iverksatt	Klubbene deltar under Aksjonsuka mot narkotika og arrangerer temakveld for foresatte.
4.2.9 Rutiner for oppfølging av ungdom som prøver/braker rusmidler	Alle klubbene har klare retningslinjer for oppfølging av brukere som prøver/braker rusmidler. Brukere av fritidsklubbene er informert om konsekvensene.	Kontinuerlig	Iverksatt	Tendensen generelt er at bruk av alkohol og andre rusmidler er mindre synlig. Klubbene opplever den samme tendensen og avdekker færre brukere som er ruset. En årsak kan være at rusbruken ikke skjer i så stor grad i det offentlige rom som tidligere.

Tiltak	Beskrivelse av tiltaket	Frist	Status	Merknader
4.2.10 Helseskiema, deltakelse på foreldremøter, gruppesamtaler og individuelle samtaler	Alle 8. klasser får utdelt et helseskiema der de skal svare på spørsmål bl.a. angående rusmidler, tobakk. Elever som krysser på bruk av rusmidler får tilbud om individuell samtale med helsesøster. I tillegg gir helsesøster gruppesamtaler der rusmidler er en av flere temaer.	Oppstart skoleåret 2006/2007.	Iverksatt	Gjennomføres ved alle skolene i bydelen.
4.2.11 Konsultasjoner ved helsetasjonene	I henhold til Veileder for kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsetasjons- og skolehelsetjenesten, skal røykfritt innemiljø og rusmidler tas opp ved konsultasjon 0 – 2 uker, 6 uker og 1 år.	Kontinuerlig	Delvis iverksatt	Helsetasjonene vil ta dette inn i sine prosedyrer når de starter opp kvalitetssikring og utarbeidelse av prosedyrer i 2008.
4.2.12 Individuelle samtaler	I samarbeid med sosiallærere og teamlærere gis elever tilbud om samtaleoppfølging av helsesøster. Dette kan være elever med høyt fravær og konsentrasjonsproblemer som skyldes rusproblemer.	Kontinuerlig	Iverksatt	Dette gjennomføres ved alle skolene i bydelen. Når tjenesten har fått opplæring i ADAD, vil dette kartleggingsverktøyet bli benyttet i tiltaket.

Tiltak	Beskrivelse av tiltaket	Frist	Status	Merknader
4.2.13 Russeinformasjon vedrørende rus og skadevirkninger.	Alle avgangsklasser i videregående skole får undervisning av helsesøster vedrørende rus og skadevirkninger.	Skoleåret 2006/2007	Iverksatt	Det ble gjennomført for alle som var russ i 2007 og 2008.
4.2.14 Røyk og rusvaner tas opp på første konsultasjon hos gravide.	I opptak av svangerskapsjournal tas spørsmål vedrørende røyk og rus rutinemessig opp med alle gravide.	Kontinuerlig	Iverksatt	Helsestasjonene vil ta dette inn i sine prosedyrer når de starter opp med kvalitetssikring og utarbeidelse av prosedyrer i 2008
4.2.15 Delta i skolens tiltak "Unge og rus"	Bystyret i Oslo har vedtatt at "Unge og rus" skal være et tilbud til alle 8. klasser. Helsesøster samarbeider med lærerne med å implementere tiltaket.	Skoleåret 2006/2007	Iverksatt	Det er svært ulikt fra skole til skole hvor mye bydelen har blitt involvert i tiltaket "Unge og rus". Det er kun ved Skullerud skole at helsesøster har vært involvert. Det er behov for å avklare med skolene en felles praksis.
4.2.16 Rusforebyggende arbeid legges inn i norskundervisning på VG1 (Ulsrud)	Rus er tema for en norsk oppgave. Helsesøster samarbeider med teamlærer og eleven får tilbud om samtaler med helsesøster.	Skoleåret 2006/2007	Ikke iverksatt	Den aktuelle skolen fant dette vanskelig å gjennomføre i 2007. Bydelen har tatt initiativ ovenfor skolen for å avklare videre samarbeid.
4.2.17 Santalegruppe til barn av rusavhengige.	Familiesenteret arrangerer grupper for barn av rusavhengige i samarbeid med barneverntjenesten, sosialtjenesten, skole og spesialisthelsetjenesten.	Kontinuerlig	Ikke iverksatt	Det ble startet opp et gruppetilbud til barn av psykisk syke. Det viste seg vanskelig å rekruttere til dette tilbudet. Disse erfaringene har medført at tiltaket er lagt på is. Det vurderes å starte et samarbeid med Trasopklinikken.

Tiltak	Beskrivelse av tiltaket	Frist	Status	Merknader
4.2.18 Foreldrenes bruk av rusmidler tas opp ved 4 års – konsultasjonen.	I henhold til Veileder for kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid, skal bruk av rusmidler tas opp ved nevnte konsultasjonen.	Kontinuerlig	Delvis iverksatt	Helsestasjonene vil ta dette inn i sine prosedyrer når de starter opp med kvalitetssikring og utarbeidelse av prosedyrer i 2008.
4.2.19 Tegn hos foresatte med rusproblemer og iverksettelse av tiltak.	Kompetansetiltak for ansatte. Gjennomgang av eksisterende rutiner i barnehagene og SFO.	Kurs avholdes våren 2007. Rutinerevisjon høsten 2007.	Ikke iverksatt	Tiltaket inngår i kompetansehevningsplanen. Første opplæringen gjennomføres 5. juni 2008.
4.2.20 Fra jobb til fullført skolegang (arbeidstrening)	Et tiltak som engasjerer ungdom i arbeidstrening med sikte på å normalisere døgnrytme, redusere rusbruk og forberede ungdom på å gå tilbake til ordinær skole og jobb.	Kontinuerlig	Iverksatt	Prosjektet er i 2008 blitt et fast tiltak med to faste stilingshjelpere. Mange av ungdommene som benytter tiltaket, har et problematisk forhold til rusmidler. Disse følges opp individuelt og enkelte må henvises videre i hjelpeapparatet.
4.3.1 Kontinuerlig oppfølging av personer med opphold i Rusmiddelstatens rehabiliterings- og omsorgsinstitusjoner.	Sosialkonsulentene samarbeider med beboere og institusjon/ansvargruppe om bl.a. individuell plan og videre tiltak.	Kontinuerlig	Iverksatt	Det har vært avholdt to samarbeidsmøter mellom sosialsenteret og tiltakssenteret for gjennomgang av beboerlister og vurdering av omsorgsnivå for den enkelte beboer. Heretter avholdes slike møter to ganger i året. Tiltaket bør innarbeides i årsplanen.

Tiltak	Beskrivelse av tiltaket	Frist	Status	Merknader
4.3.2 Rusarbeidet ved tiltakssenteret.	Kvalitetssikre tiltakssenterets rådgivnings- og oppfølgingsarbeid herunder kartlegging av behov for tiltak.	Hele planperioden 2007 – 2009	Iverksatt	Tiltakssenteret har inngått samarbeid med Ullevål universitetssykehus med jevnlig samarbeidsmøter med Søndre Oslo distriktpsykiatriske senter – ruspoliklinikken. I tillegg er det jevnlig samarbeidsmøter mellom bydelene Østensjø, Nordstrand, Søndre Nordstrand og ruspoliklinikken. Det er stort behov slike felles møteplasser.
4.3.3 Alle klienter i legemiddelassistert rehabilitering (LAR) har individuell plan (IP) i henhold til forskrift.	Sosialtjenesten bidrar til at alle klienter i legemiddelassistert rehabilitering får tilbud om individuell plan.	Innen utgangen av planperioden	Delvis iverksatt.	LAR-klienter som ikke har fått tilbud om individuell plan, vil etter hvert få tilbud om igangsetting av arbeidet med individuell plan. Ikke alle tjenestemottakere ønsker IP, men alle skal være forespurrt i henhold til bydelens rutiner.
4.3.4 Sikre at bydelen til enhver tid har 8 kommunale boliger klausulert som gjennomgangsboliger for vanskeligstilte.	Det opprettes eget tildelingsteam med ansvar for utvelgelse av beboere og sikring av booppfølgingsavtaler for de 8 gjennomgangs-boligene.	Fra 01.03.07	Delvis iverksatt	Tiltaket vil bli sett i sammenheng med utarbeidelse av boligsosial handlingsplan.
4.3.5 Sikre samarbeidsavtaler om oppfølging ved tildeling av kommunal bolig til personer med rusproblemer eller som er under rehabilitering.	Boligkontoret og boveileder/Namsmannprosjektet ved tiltakssenteret sørger for iverksetting av vilkår om oppfølging der dette vurderes som nødvendig, samt sikrer at ansvarlig oppfølger utarbeider samarbeidsavtale om oppfølging av beboer.	01.06.07	Iverksatt	Det er utarbeidet samarbeidsavtaler og opprettet tett samarbeid mellom boligkontoret og tiltakssenteret i de saker dette er nødvendig.

Tiltak	Beskrivelse av tiltaket	Frist	Status	Merknader
4.3.6 Delta i Open Space-konferanse i regi av Rusmiddelstaten og Helse- og velferdsetaten	Erfaringsutveksling og felles refleksjon mellom ansatte i bydelene, Ullevål sektor, Søndre Oslo DPS o.a.	01.06.07	Gjennomført 27.03.07	
4.3.7 Oppfølgingstilbud i samarbeid med utekontakt, barneverntjenesten, skole og politi.	Elever som bruker rusmidler får et tverrfaglig oppfølgingstilbud med fokus på mestring. Det er viktig at en har hovedansvar for å ha samtaler med eleven.	Kontinuerlig	Ikke iverksatt	Tiltaket er ikke tistrekkelig definert. Det er nødvendig å konkretisere tiltaket ytterligere i forhold til målgruppe og hvordan det er mest hensiktsmessig samarbeide tverrfaglig i disse sakene.
4.4.1 Delta i Rusmiddelstatens etablering av et lokalt senter for klienter i legemiddelassistert rehabilitering.	Oppstart i lokalt senter for Oslo Sør lokalisert i Bydel Østensjø i samarbeid med Rusmiddelstaten, bydelene Østensjø, Nordstrand og Søndre Nordstrand.	I løpet av planperioden		Det har vært avholdt møter mellom bydelen og Rusmiddelstaten vedrørende lokaler. Man har ikke oppnådd enighet om egnede lokaler til et lokalt senter.
4.4.2 Prosjekt "Bilig som base".	Helhetlig og individuelt tilpasset oppfølging som omfatter bolig, nettverk, rusmestning og aktiviteter på dagtid.	Prosjektperiode frem til 31.12.08	Iverksatt	Prosjektet er finansiert av Sosial- og helsedirektoratet. Målgruppen er personer som skrives ut fra behandlingssinstitusjon eller fengsel. Hittil har 11 personer blitt fulgt opp.
4.4.3 Oppfølging i hjemmet av personer med rusrelaterte problemer som har kontakt med hjemmetjenesten.	Gi råd og veiledning til brukeren om hvilke tilbud som finnes i samarbeid med fastlege og ruskonsulent.	Kontinuerlig	Delvis iverksatt	Tiltaket må ses i sammenheng på basisopplæringen av ansatte i hjemmetjenesten (tiltak 4.1.2)

Tiltak	Beskrivelse av tiltaket	Frist	Status	Merknader
4.4.4 Utdeling av medisiner fra hjemmetjenesten til personer under legemiddelassistert rehabilitering som er overført til bydel.	Hjemmesykepleien går inn etter vedtak fra Bestillerkontoret.	Fortløpende etter vedtak.	Iverksatt	

Oslo kommune
Samferdselsetaten

Bydel Østensjø
Postboks 157, Manglerud
0612 OSLO

OSLO KOMMUNE	
BYDEL ØSTENSJØ	
24 APR 2008	
200800311-1	UG
AVD.	
SAKSBEH.:	Ab154

Deres ref.:

Vår ref. (saksnr.):
200801336-2

Saksbeh.:
Hilde Gundersen, 23493066

Dato: 21.04.2008

Arkivkode:

MANGLERUD OG RUSTAD SKOLER - FORSLAG OM TILTAK PÅ SKOLEVEIER

I forbindelse med vår arbeidsplan "Aksjon skolevei" foreslås endring av en fartsgrense og etablering av en ny hump for å ivareta trafikksikkerheten på skoleveier i bydel Østensjø.

1. I Paal Bergs vei (skolevei til Rustad skole) foreslås en ny fartshump. Målinger viser at fartsnivået er ca 33 km/t (fartsgrensen er 30 km/t).
2. I Plogveien (skolevei til Manglerud skole) foreslås fartsgrense 30 km/t utenfor skolen. Målinger viser at fartsnivået er 39 km/t (fartsgrensen er nå 40 km/t).

Forslagene er vist på vedlagte kart.

Endring av fartsgrense og etablering av en ny hump krever et byrådsvedtak. Bydelen er høringsinstans i fartssoningssaker. Med sikte på sak til byrådet for vedtak, og eventuell utførelse i løpet av høsten, ber vi om bydelens uttalelse innen 01.06.2008.

Med vennlig hilsen

Ing-Cristine Ericson
avdelingsdirektør

Torgeir Engesveen
seksjonssjef

Kopi: Kart datert 11.04.2008

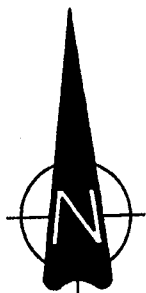
Samferdselsetaten

Postadresse:
Postboks 6703 Etterstad
0609 OSLO

Telefon: 02 180
Telefaks: 23 49 30 09

Bankgiro: 6004.06.55045
Org.nr:NO 976 062 035

E-post: postmottak@sam.oslo.kommune.no
Internett: <http://www.sam.oslo.kommune.no>

Tegnforklaring

- 80 km/t fartsgrense
- 60 km/t fartsgrense
- 40 km/t fartsgrense
- 30 km/t fartsgrense
- Hump
- Mini-hump
- Opphøyd gangfelt
- "Mildt" opphøyd gangfelt
- Fysisk sperre
- Ny hump foreslås
- Fartsgrense 30 km/t foreslås

SAMFERDSELSETATEN

FARTSSONING

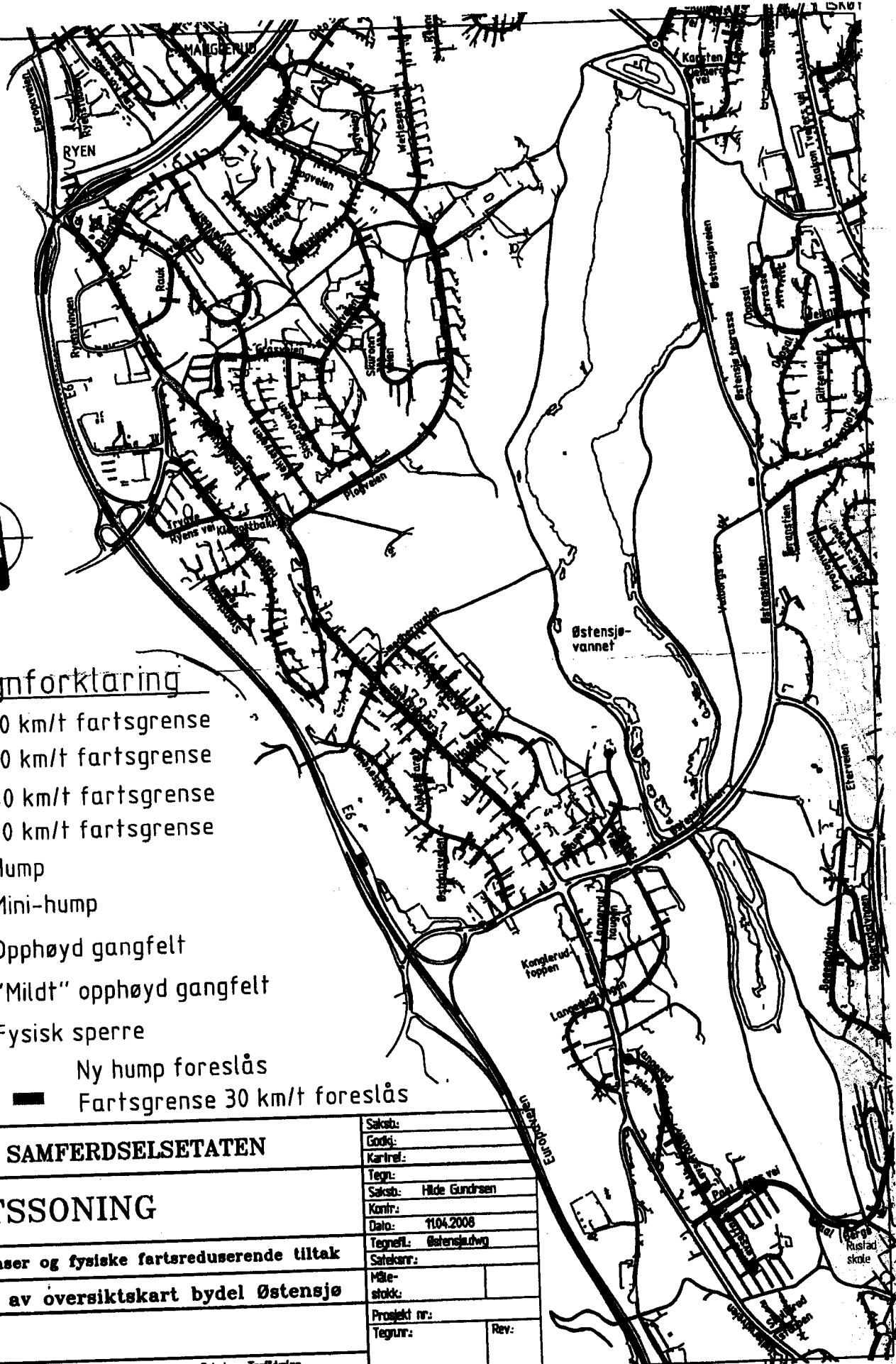
Fartsgrenser og fysiske fartsreduserende tiltak

Utsnitt av oversiktskart bydel Østensjø

Avdeling: Plan og utredning

Seksjon: Trafikplan

Saksh:	
Godek:	
Kartrel:	
Tegn:	
Saksh:	Hilde Gundraen
Kontr:	
Dato:	11.04.2008
Tegnefil:	Østensjø.dwg
Sakskorr:	
Målestokk:	
Prosjekt nr:	
Tegnr:	Rev:

Oslo kommune
Bydel Østensjø
Bydelsadministrasjonen

Friluftsetaten
postboks 1443 Vika
0115 OSLO

Dato: 19.05.2008

Deres ref:
06/00514

Vår ref (saksnr):
200700581-10

Saksbeh:
Eigil Lunden, 22 23 85 71

Arkivkode:
511.2

**KOMMUNAL PLAN FOR IDRETT OG FRILUFTSLIV 2009-2012, FORSLAG TIL
SEKTORPLAN FOR FRILUFTSLIV OG FORSLAG TIL FELLES PLANDEL FOR
IDRETT OG FRILUFTSLIV, HØRING**

Det vises til høring av kommunal plan for idrett og friluftsliv 2009-2012 med høringsfrist 19. mai.

Uttalelsene er utarbeidet av friluftslivets samarbeidsutvalg (FSU) i bydelen. Da det ikke avholdes bydelsutvalgsmøte før 16.06.2008 vil eventuelle endringer av høringsuttalelsene bli ettersendt etter politisk behandling.

FSU har følgende innspill til planen:

Planen er full av gode beskrivelser, intensjoner og til dels forslag. Likevel blir den vanskelig å vurdere når de beskrevne målene og ønskene ikke er satt i tilstrekkelig sammenheng og gitt prioritering. På mange områder vil planen derfor støte på konfliktsituasjoner for eksempel mellom tilrettelegging for publikum og vern av sårbar natur og biologisk mangfold.

FSU kan heller ikke se at våre lokale anbefalinger er tatt til følge i nevneverdig grad. Spesielt vil vi peke på behov for omfattende tiltak i Østensjøområdet Miljøpark. Arbeidet med forvaltningsplanen har pågått siden 2002, uten at området har fått tilført midler til de nødvendige tiltak som er beskrevet. Vi vil i denne sammenheng spesielt peke på tre forhold:

- Behovet for rehabilitering av bredde og våtmark.
- Tilrettelegging for å unngå slitasje.
- Arbeidet med bekkerensning og bekkeåpninger.

Som kjent holdes Østensjøvannet kunstig i live gjennom overføring av vann fra Ljanselvvassdraget i en tidsbegrenset konsesjonsperiode.

Videre ønsker FSU å peke på nødvendigheten av å samordne håndteringen av gjenværende mindre grøntområder i byggesonen. Nedbyggingen av disse pågår fremdeles og det tas ikke i tilstrekkelig grad hensyn til den samlede virkning av alle enkeltprosjekt. FSU peker også på behovet for en samlet gjennomgang av grønne områder mellom dagens bebyggelse og

Bydel Østensjø
Bydelsadministrasjonen

Postadresse:
Postboks 157, Manglerud
Ryensvingen 1
0612 Oslo

Telefon: 02 180
Telefax: 23 43 85 01

Bankgiro: 60040612087
Org. nr.: 974778807

markagrensen. En rekke steder i vår bydel er det behov for omregulering med sikte på å sikre disse.

Videre konstaterer FSU at oppdelingen av planen i sektorer fører til at tiltak innen idrettssektoren ikke i tilstrekkelig grad blir vurdert opp mot natur-, miljø- og friluftsinnteresser. I vår bydel gjelder dette spesielt planene om kunstgressanlegg på Abildsø og Manglerud.

FSU ber derfor om at sin opprinnelige liste over anbefalte og prioriterte tiltak på ny gjennomgås og implementeres i planen (vedlagt).

Med hilsen

Tove Stien
bydelsdirektør

Kari Bjørneboe
bydelsoverlege

Oslo kommune
Friluftsetaten

Adressater i henhold til
vedlagte adresseliste

OSLO KOMMUNE	
BYDEL ØSTENSJØ	
16 APR 2008	
200700581-7	UG
AVD. H	AK 511.2
SAKSBEH.:	

Kopi: B

Dato: 14.04.2008

Deres ref:

Vår ref (saksnr):

Saksbeh:

Arkivkode:

06/00514-73

Live S. Danielsen, 97 62 50 26

511.2

Oppgis ved alle henvendelser

**KOMMUNAL PLAN FOR IDRETT OG FRILUFTSLIV 2009 - 2012,
FORSLAG TIL SEKTORPLAN FOR FRILUFTSLIV OG FORSLAG TIL FELLES
PLANDEL FOR IDRETT OG FRILUFTSLIV,
HØRING**

Oslo kommune, Friluftsetaten ber med dette om innspill til deler av kommunal plan for idrett og friluftsliv. De delene av planen vi ønsker merknader til, er listet opp nedenfor.

Høringsfrist: 19. mai

Hva omfattes av høringen

Friluftsetaten har ansvaret for friluftslivsdelen av planen, mens Idrettsetaten har ansvaret for idrettsdelen av planen. Idrettsetaten og Friluftsetaten har i samarbeid utarbeidet felles plandel for idrett og friluftsliv. Det Friluftsetaten ber om merknader på, er derfor følgende deler av Kommunal plan for idrett og friluftsliv:

- Felles plandel for idrett og friluftsliv
- Sektorplan for friluftsliv, herunder:
 - Hoveddel med handlingsprogram
 - Egen del om badeplasser
 - Egen del om turveier

Innspill til sektorplan for idrett som legges ut på høring i samme periode, bes sendt til Idrettsetaten.

Hvor finnes plandokumentene?

Plandokumentene finnes på Friluftsetatens hjemmeside:

www.friluftsetaten.oslo.kommune.no/plan_friluftsliv/

Ønsker du papirutgave? Send e-post til: postmottak@fri.oslo.kommune.no

Merk e-posten: *høringsutkast kommunal plan idrett og friluftsliv.*

Friluftsetaten

Postadresse:
Postboks 1443 Vika
0115 Oslo

Besøksadresse:
Sommerrogata 1, inngang Inkognitogata
Friluftsetaten@fri.oslo.kommune.no

Telefon: 02180
Telefaks: 23 42 70 01
Bankgironr.: 6097 05 04543
Org.nr.: 971 185 600

Om planforslaget

Hovedhensikten med Kommunal plan idrett og friluftsliv, er å utvikle et styringsredskap for investeringer i anlegg og områder for idrett og friluftsliv i Oslo. En slik kommunal plan er nødvendig for å søke om spillemidler.

Felles plandel for idrett og friluftsliv (fellesdelen)

Fellesdelen diskuterer felles tema og utfordringer for idrett og friluftsliv i Oslo, og gir en del anbefalinger.

Følgende tema drøftes i fellesdelen: Sammenhengen mellom idrett, friluftsliv og folkehelse, behovet for å stimulere til aktivitet, arealmangel i byggesonen, og drift og vedlikehold av anlegg og områder.

Sektorplan for friluftsliv

Sektorplan for friluftsliv skal være et styringsredskap for utvikling av friluftslivsområder, som allerede er sikret gjennom arealplanleggingen. Planens handlingsprogram inneholder konkrete forslag til erverv, rehabiliteringstiltak eller nyanlegg i disse områdene.

I tillegg til hoveddelen, omfatter sektorplanen en egen del om turveier og en del om badeplasser. Handlingsprogrammet i hoveddelen inkluderer turvei- og badeplasstiltakene.

Sektorplan friluftsliv rommer også drøftinger og anbefalinger om friluftsliv, utover tilrettelegging på eksisterende friluftslivsområder. Dette gjelder for eksempel sikring av blågrønn struktur, biologisk mangfold, friluftaktiviteter og samarbeid med organisasjoner.

Alle anbefalinger er samlet i egen oversikt.

Ikke en plan for sikring av arealer gjennom plan- og bygningsloven

For å unngå misforståelser, presiserer vi at kommunal plan for idrett og friluftsliv ikke er en kommuneplan/kommunedelplan etter plan- og bygningslovens definisjon.

Videre er heller ikke sektorplan friluftsliv en plan for sikring av grøntarealer gjennom detaljplan (regulering) eller oversiktsplan (kommunedelplan), i medhold av plan- og bygningsloven. Vi viser her til den pågående revisjon av Grøntplanen (kommunedelplan for grønnstruktur i byggesonen).

Planprosessen hittil og videre

Planarbeidet startet opp rett før sommeren 2007. Innsamling og bydelsvis prioritering av forslag til tiltak pågikk høsten 2007. Oslo og Omland Friluftsråd bisto Friluftsetaten og Friluftslivets Samarbeidsutvalg / bydelene i arbeidet med innspill til sektorplan friluftslivs handlingsprogram. Idretten hadde en tilsvarende prosess. Samtidig har Friluftsetaten arbeidet med øvrige deler av sektorplan friluftsliv. Fellesdelen er utarbeidet i samarbeid mellom Idrettsetaten og Friluftsetaten.

Det har vært avholdt møter underveis i planprosessen, med en gruppe aktuelle organisasjoner og med en gruppe berørte offentlige etater.

Etter utløpet av høringsperioden, vil planen bli justert på grunnlag av høringsuttalelsene. Deretter skal både Friluftsetaten og Idrettsetaten oversende sine deler av Kommunal plan for

idrett og friluftsliv til respektive byrådsavdelinger. Planen skal behandles i kommunens sentralpolitiske organer til høsten, og vedtas av bystyret innen utgangen av året.

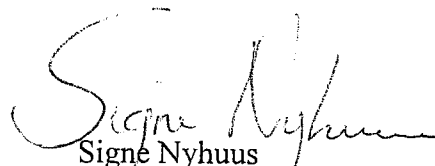
Hva ønsker vi spesielt tilbakemelding om - og på hvilken måte

Nedenfor følger en del punkter, som vi håper vil bidra til en rasjonell og målrettet høringsprosess:

- For innspill som vil kunne berøre også Sektorplan for idrett, ber vi om at innspill sendes til både Friluftsetaten og Idrettsetaten.
- Er det tema som mangler og som bør omtales i planen?
- Er det sentral tilleggsinformasjon som mangler, for de tema som er omtalt i planforslaget?
- Hva er bra med planforslaget, og hva bør være det viktigste i planen?
- Er det tema eller innhold som burde vært utelatt fra planen?
- Vi ønsker spesielt kommentarer på de foreslåtte anbefalingene. Disse er oppsummert i egen tabell i sektorplanens hoveddel (kapittel 7).
- Henvis helst til kapittel.
- Vær så kortfattet som mulig, uten at budskapet forsvinner. For omfattende høringsuttalelser ønsker vi sammendrag av de viktigste punktene i uttalelsen.

Med hilsen

for Morten Haugen
fung. direktør

Signe Nyhuus
avdelingssjef

Oslo kommune

Høringsutkast 2008

Kommunal plan idrett og friluftsliv 2009—2012

Fellesdel

Sammendrag

Innledning

Hovedhensikten med Kommunal plan idrett og friluftsliv er å utvikle en plan for anlegg og områder for idrett og friluftsliv i kommunen. For å kunne søke om spillemidler må anlegget være registrert i sektorplan for idrett eller sektorplan for friluftslivs handlingsprogram. Kommunal plan for idrett og friluftsliv er delt inn i en fellesdel, en sektorplan for idrett og en sektorplan for friluftsliv. Fellesdelen diskuterer felles utfordringer for idrett og friluftsliv i Oslo.

Felles målsetting for idrett og friluftsliv i Oslo:

Alle skal i sin hverdag ha gode muligheter til å utøve friluftsliv, idrett og fysisk aktivitet med tanke på positive opplevelser og helsegevinst.

Under planprosessen har bydelene behandlet innkomne forslag til idretts- og friluftslivstiltak. Det er arrangert møter med berørte etater og organisasjoner for innspill til tekstdelen.

Følgende sentrale begreper er definert: Idrett, friluftsliv, fysisk aktivitet, egenorganisert fysisk aktivitet og helse.

Friluftsliv og idrett som viktige folkehelseiltak

Idretts- og friluftslivsaktiviteter er helsefremmende og rehabiliterende fordi de bidrar til å ivareta og forbedre fysisk og mental/psykisk helse gjennom fysisk aktivitet og naturomgivelser, og fordi aktivitetene fungerer som sosiale møteplasser. På denne måten kan idrett og friluftsliv bidra til å redusere helsebudsjettene. Det er en utfordring å tallfeste alle de positive helseeffektene, spesielt for friluftslivet.

Behov for å stimulere til aktivitet

Tilgjengelige anlegg og områder er ikke nok til å få innbyggerne til å utøve idrett og friluftsliv. Stimulering og motivering vil være nødvendig for å øke andelen utøvere og sikre oppslutning for fremtiden. Det er også viktig med tilbud om aktiviteter for å nå de som kommer dårligst ut på helsestatistikken. Disse består av enkelte innvandrergupper, eldre mennesker, mennesker med funksjonsnedsettelse og overvektige mennesker.

Kampen om tilstrekkelige arealer til idretts- og friluftslivsformål

Fortsetter arealutviklingen i byggesonen slik den har gjort til nå, vil det i kombinasjon med befolkningsøkning resultere i færre arealer til idretts og friluftslivsformål. Samtidig vil antall brukere av anlegg og områder sannsynligvis øke. Dette vil kunne medføre økt slitasje og påfølgende behov for økte drifts og vedlikeholdskostnader på eksisterende anlegg og områder.

Drift og vedlikehold av områder og anlegg

I tillegg til sikring av arealer og eventuell utforming av anlegg og areal, er det sentralt å sørge for midler til tilstrekkelig drift og vedlikehold. Bruk og slitasje er i dag større enn det drift og vedlikehold klarer å holde tritt med. Mangelfull drift og vedlikehold fremskynder behovet for større rehabilitering. Anleggene blir dermed mer kostnadskrevenne enn nødvendig.

Anbefalinger:

- Byutviklingen i Oslo bør følge opp de nyeste, dokumenterte sammenhengene mellom grønne omgivelser og helse.
- Oslo kommune bør ta i bruk de nyeste forskningsresultatene på forhold omkring fysisk aktivitet, som hvilke aktivitet og organisasjonskontekst som foretrekkes, i arbeidet med tilretteleggingen for idrett og fysisk aktivitet.
- Oslo kommune mener det er viktig å synliggjøre den samfunnsøkonomiske nytten (helseeffekten) av friluftsliv.
- Oslo kommune ønsker å videreutvikle tilbudet om aktiviseringstiltak. Tilbudene bør være rettet mot befolkningen generelt og mot grupper med spesielle behov særskilt.
- Friområdenes kapasitet bør kartlegges og vurderes. Det må tas hensyn til befolkningsvekst og ønsket om å øke den fysiske aktiviteten i befolkningen.
- Det er vedlikeholdsetterslep på anlegg og områder for idrett og friluftsliv. På lang sikt gir mangelfullt vedlikehold stadig økende slitasje og akselererende behov for rehabilitering. Det er behov for å øke midler til vedlikehold.

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG.....	2
1 INNLEDNING	5
1.1 FORMÅL OG AVGRENSNING.....	5
1.2 SPILLEMIDLER	5
1.3 FELLES MÅLSETTING.....	6
1.4 MEDVIRKNING UNDER PLANPROSSEN	6
1.5 DEFINISJON AV BEGREP BENYTTET I FELLESDELEN	7
2 FELLES UTFORDRINGER IDRETT OG FRILUFTSLIV	8
2.1 FRILUFTSLIV OG IDRETT SOM ET VIKTIG FOLKEHELSETILTAK	8
2.2 HVORDAN FUNGERER IDRETT OG FRILUFTSLIV SOM FOLKEHELSETILTAK?	8
2.3 BEHOV FOR Å STIMULERE TIL AKTIVITET	11
2.4 KOMMUNENS ANSVAR FOR Å STIMULERE TIL AKTIVITET (STIMULERINGSTILTAK)	14
2.5 KAMPEN OM TILSTREKKELIGE AREALER TIL IDRETTS- OG FRILUFTSLIVSFORMÅL.....	14
2.6 DRIFT OG VEDLIKEHOLD AV OMRÅDER OG ANLEGG.....	15

1 Innledning

1.1 Formål og avgrensning

Kommunedelplan for anlegg og områder for friluftsliv 2005-2008 ble vedtatt i Bystyret 16.03.2005 (sak 84), mens Kommunedelplan for idrett 2005-2008 ble vedtatt i Bystyret 16.03.2005 (sak 85). For perioden 2009-2012 er det vedtatt at de to planene skal slås sammen til én kommunal plan for idrett og friluftsliv. Byrådsavdeling for miljø og samferdsel og byrådsavdeling for næring og idrett har gitt Friluftsetaten (FRI) og Idrettsetaten (IDR) i oppdrag å utarbeide denne planen i fellesskap. Planen er ikke behandlet som en kommunedelplan etter plan- og bygningsloven.

Hovedhensikten med en kommunal plan for idrett og friluftsliv er å ha en politisk vedtatt og oppdatert plan for utvikling av anlegg og områder for idrett og friluftsliv i kommunen.¹ Anlegg for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv som det søkes spillemidler til må i følge Kultur- og kirkedepartementet være innarbeidet i en slik kommunal plan. Det er utarbeidet to handlingsprogram for henholdsvis idrett og friluftsliv som ligger bakerst i de respektive sektorplanene. Handlingsprogrammet er en 4-års plan for investeringer til anlegg og områder for idrett og friluftsliv, og er basert på registrerte behov. Videre synliggjør planen kommunens visjoner og mål for idretts- og friluftslivstilbud slik det er nedfelt i overordnede planer, og diskuterer aktuelle problemstillinger innenfor dette.

Kultur- og kirkedepartementet stiller krav om at en revidert kommunal plan må legges fram for kommunestyret med maksimalt 4 års mellomrom. Det prioriterte handlingsprogrammet i planen vil være retningsgivende for bruk av rammebevilgningene i økonomiplanen i årene framover. Sektorplanene for idrett og friluftsliv, herunder handlingsprogrammene, er imidlertid ikke juridisk bindende med hensyn til arealbruk eller investeringer, og planene legger ikke bindinger på Oslo kommune. Eventuelle kapitalbehov som følge av prioriterte prosjekter i handlingsprogrammene utover avsatte midler i økonomirammen, må fremmes på vanlig måte i forbindelse med den årlige behandlingen av budsjett og økonomiplan.

1.2 Spillemidler

1.2.1 Hva spillemidler går til

Spillemidler er inntekter fra statens pengespill, og fordeles av Kultur- og kirkedepartementet til kulturformål og idrettsformål inkludert friluftsliv. Idrettsmidlene går til lokale, regionale og nasjonale anlegg, til forskning og utviklingsarbeid, antidopingarbeid, tilskudd til toppidrett og breddeidrett, friluftstiltak for barn og ungdom, samt fysisk aktivitet, lokal tilhørighet og sosial integrasjon. Tilskudd til ulike typer anlegg utgjør normalt en tredel av godkjente kostnader, maksimalt halvparten.

1.2.2 Forutsetninger for å få tildelt spillemidler

For å kunne søke om spillemidler må anlegget være registrert i sektorplan for idrett eller sektorplan for friluftslivs handlingsprogram. Søker kan være kommune, fylkeskommune, idrettslag, borettslag, velforeninger, andelslag eller andre sammenslutninger, men spillemidlene kan ikke danne grunnlag for fortjenestebaserte eierformer eller omdannes til fortjeneste til private. Det må foreligge idrettsfunksjonell godkjenning før bygging igangsettes. Søknadsfrister

¹ 2007: Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet, veileder. Kultur- og kirkedepartementet.

må overholdes. Selv om forutsetningene er oppfylt, har ingen krav på å få spillemidler. Tildeling av spillemidler til Oslo kommune har i forrige planperiode ligget på i underkant av 50 prosent av den totale søknadssummen. Prioriteringene i planens to handlingsprogram avgjør hvilke idretts- og friluftslivstiltak som får spillemidler når det er søkt om mer enn det er midler til.

1.2.3 Fordelingen av spillemidler

I de senere årene har andelen spillemidler til friluftsliv økt på landsbasis. Forholdet mellom spillemidler bevilget til henholdsvis idrett og friluftsliv, gjenspeiler langt på vei den kommunale og private finansieringen av idretts- og friluftslivsanlegg.

Siden 2003 har den totale spillemiddeltildeling økt betydelig. Dette skyldes i første rekke en sterk økning i antall søknader som har gitt grunnlag for en høyere tildeling til Oslo kommune, men Oslo har også i denne perioden nytt godt av den satsingen som har blitt gjort på enkelte pressområder i landet - Oslo innbefattet.

I perioden 2004-2007 ble til sammen 20,4 millioner kroner bevilget til friluftslivsmål. Dette utgjorde ca. 7 prosent i gjennomsnitt pr. år av totale spillemidler tildelt Oslo i denne perioden. I tilsvarende periode ble det tildelt 259,6 millioner til idrettsformål. Dette gjenspeiler derimot ikke fordelingen av hvor mange prosjekter innenfor idrett og friluftsliv som er realisert hvert år. Av totalt 480 anleggsprosjekter som er gitt spillemiddeltilsagn i perioden 2004-2007 er 73 prosjekter friluftslivs- og 407 idrettsanlegg. Dette gir en prosentandel som tilsier at ca. 18 prosent av alle prosjekter som har mottatt spillemidler er friluftslivs- og 82 prosent idrettsanlegg. Årsaken til at andel spillemidler fordelt til friluftslivs- og idrettsanlegg er såpass lav i forhold til hvor mange idrettsanlegg som har mottatt støtte skyldes hovedsakelig at friluftslivs- og idrettsanlegg ofte er rimeligere enn idrettsanlegg og at maksimal søknadssum for disse anleggene er noe lavere enn for de fleste idrettsanlegg.

1.3 Felles målsetting

Den felles overordnede målsettingen for kommunal plan idrett og friluftsliv er:

Alle skal i sin hverdag ha gode muligheter til å utøve friluftsliv, idrett og fysisk aktivitet med tanke på positive opplevelser og helsegevinst.

1.4 Medvirkning under planprosessen

Det er opprettet en felles tverrfaglig ressursgruppe bestående av Idrettsetaten (IDR), Friluftsetaten (FRI), byrådsavdelingene for miljø- og samferdsel og næring og idrett, Byantikvaren, Undervisningsbygg Oslo KF, Plan- og bygningsetaten, Helse- og velferdsetaten, Utdanningsetaten og Eiendoms- og byfornyelsesetaten. Det er avholdt ett møte med denne gruppen, og ytterligere ett møte er planlagt i høringsperioden.

I forbindelse med utforming av fellesdelen ble det opprettet en ressursgruppe bestående av Oslo idrettskrets (OIK), Oslo og Omland Friluftsråd (OOF), IDR og FRI. Det er blitt avholdt ett møte, og det tas sikte på å avholde et møte i høringsperioden.

For sektorplan friluftsliv gjelder at de innkomne forslag til tiltakene i planen er behandlet politisk i bydelene på bakgrunn av anbefalte prioriteringer foreslått av Friluftslivets samarbeidsutvalg. OOF har bistått i denne prosessen. Videre er det opprettet en referansegruppe med

organisasjonene. Gruppen består av OOF, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Østmarkas Venner, Oslo Elveforum, Lillomarkas Venner, Skiforeningen og Oslofjorden Friluftsråd. Det er avholdt ett møte, og et møte planlegges til høringsperioden. I forbindelse med prosessen er bydelene invitert til å beskrive de friområdene som de forvalter. Natur- og friluftsansjoner ble invitert til å rapportere om hvilke frilftsaktiviteter/stimuleringstiltak de gjennomfører.

I samarbeid med OOF arrangerte Friluftsetaten et gratis seminar den 22. november 2007 *"Friluftsliv et gratis gode?"* med fokus på finansiering av friluftslivet i Oslo. Seminaret var rettet mot bydelene og organisasjoner. OOF har videre bistått under utforming av tekst til sektorplanen.

For sektorplan idrett har både bydelsutvalget (BU) og Idrettens samarbeidsutvalg (ISU) i hver bydel blitt bedt om å sette opp lister over forslag i prioritert rekkefølge. Det har blitt arrangert et heldagsmøte mellom OIK og IDR der prioriteringer ble diskutert.

Fire interne arbeidsgrupper har bistått arbeidet med sektorplan idrett: Folkehelsegruppen (for fellesdelen), estetikk og miljøgruppen, status- og behovgruppen og bade- og svømmegruppen. Enkelt personer i etaten har bidratt også utover disse tematiske feltene. Ett møte med Helse- og velferdsetaten har blitt avholdt for innspill på målsetningene i planen.

1.5 Definisjon av begrep benyttet i fellesdelen

Idrett

Med idrett forstås aktivitet i form av trening eller konkurranse i den organiserte idretten.

Friluftsliv

Friluftsliv defineres her som opphold og fysisk aktivitet i friluft med sikte på miljøforandring og naturopplevelse.

Egenorganisert fysisk aktivitet

Egenorganisert fysisk aktivitet defineres som all fysisk aktivitet som ikke er organisert av idretts- eller friluftsansjoner. Den egenorganiserte aktiviteten kan eksemplifiseres med joggeturer, skiturer, stavgang, svømming eller liknende gjennomført enten på egenhånd eller sammen med familie eller venner.

Fysisk aktivitet

Begrepet brukes i denne sammenhengen som et overordnet begrep som rommer fysisk utfoldelse, blant annet friluftslivs- og idrettsaktiviteter.

Helse

Ikke bare fravær av sykdom, men kombinasjonen fysisk, psykisk og sosial velvære.

2 Felles utfordringer idrett og friluftsliv

I fellesdelen til denne planen omtales felles utfordringer for idrett og friluftsliv for perioden 2009-2012. Følgende utfordringer diskuteres:

- Friluftsliv og idrett som et viktig folkehelseiltak
- Behov for å stimulere til aktivitet
- Kampen om tilstrekkelige arealer til idretts og friluftslivsformål
- Drift og vedlikehold av områder og anlegg

2.1 Friluftsliv og idrett som et viktig folkehelseiltak

Det er en forutsetning for helse og trivsel for Oslos innbyggere at vi har et godt idretts- og friluftslivstilbud. Idretts- og friluftslivstilbud er med på å sikre innbyggerne mulighet til å være fysisk aktive, og det gir mulighet for avkobling, rekreasjon og livskvalitet - alene eller i sosialt fellesskap. Helsen til Oslos innbyggere påvirkes av ressurser og beslutninger som fattes utenfor helsevesenets tradisjonelle områder. En felles utfordring for idrett og friluftsliv er derfor å inkorporere folkehelseperspektivet i planleggingen. Et godt tilbud til Oslos innbyggere innen idrett og friluftsliv kan defineres som et folkehelseiltak utenfor helsesektoren.

I de senere år har det vært stort fokus på forebygging av befolkningens helse.² I dagens moderne samfunn opplever vi økende problemer med opplevelse av tidsknapphet, stress, psykiske lidelser, inaktivitet og påfølgende utvikling av livsstilssykdommer. Denne samfunnsutviklingen medfører at helsesektoren får en stor økonomisk belastning. Ved å satse på idretts- og friluftslivstiltak som forebyggende og helsefremmende tiltak vil vi i tillegg til økt livskvalitet kunne få en økonomisk gunstig samfunnsutvikling med lavere helsebudsjett. Det er vanskelig å synliggjøre alle de positive virkningene av idrett og friluftsliv i det samfunnsøkonomiske regnskapet, som for eksempel økt livskvalitet og gode opplevelser, men de er like fullt en faktisk verdiskapning. Det er lettere å dokumentere de fysiske effektene ved organisert anleggsbasert idrett da forskningen på dette feltet har kommet forholdsvis langt og oversikten over omfanget er lett tilgjengelig. Utfordringene når det gjelder dokumentasjon i forhold til friluftsliv er knyttet til den forebyggende og helsefremmende helseeffekten av naturomgivelser, og da primært det som ikke kan koples direkte til den fysiske delen av helsen. For idrett er kunnskapen mangelfull om den egenorganiserte aktiviteten. Mer dokumentasjon omkring utbredelsen av slik aktivitet, hvem som gjennomfører slik aktivitet og begrunnelsene for det vil være svært nyttig i forbindelse med planlegging av anleggsbehov i tiden fremover.

2.2 Hvordan fungerer idrett og friluftsliv som folkehelseiltak?

Vi skal se oppslutningen om idrett og friluftsliv i Oslo i sammenheng med tre forhold som alle kan knyttes til folkehelse. Det ene er den fysiske effekten slik aktivitet er dokumentert å ha, med forebygging og begrensning av sykdom og helseplager som konsekvens. Det er imidlertid viktig å understreke at fysisk aktivitet også har en mental side, som avbrekk i en hektisk hverdag eller mer direkte i forbindelse med psykiske plager. Til slutt skal vi også diskutere det sosiale bidraget idrett og fysisk aktivitet faktisk gir, som kanskje er spesielt viktig i forhold til de sosiale gruppene som kommer dårligst ut på helsestatistikken. Selv om det er vanskelig å skille kategorisk mellom

² *Resept for et sunnere Norge*², St.meld. nr. 16 (2002-2003); *Nasjonal strategi for å utjevne sosiale helseforskjeller*², St.meld. nr. 20 (2006 – 2007); *Hovedstadsmeldingen*, St.meld. nr. 31 (2006-2007). Arbeidet med fokus på folkehelse er under utvikling med blant annet implementering av folkehelseplan for Oslo (2005-2008) i alle kommunens virksomheter.

disse tre forholdene, da det er en nær sammenheng mellom det fysiske, det mental/psykiske og det sosiale aspektet ved helse, er det i fortsettelsen likevel forsøkt å gjøre en slik inndeling.

Den fysiske siden

De fleste av oss kan gjennomføre hverdagen sin med et minimum av fysisk innsats. Det er særlig tre områder kravet til fysisk innsats ser ut til å ha gått tilbake de senere årene: Den fysiske belastningen knyttet til arbeidslivet blitt mindre, lite fysisk krevende måter å forflytte seg på har blitt stadig mer utbredt, og mer tid på ulike skjermaktiviteter; har medført lavere aktivitetsnivå i befolkningen.³ Til tross for disse tydelige tegnene på et redusert fysisk aktivitetsnivå, viser flere studier at aktivitetsnivået i befolkningen har steget heller enn sunket siden tidlig på 1980-tallet.⁴ Ser vi på tall for Oslo og Akershus, har andelen innbyggere som hevder at de mosjonerer ukentlig eller oftere økt fra 58 prosent i 1998 til 74 prosent i 2005.⁵ Samme statistikk avdekker at innbyggere i Oslo og Akershus også mosjonerer mer enn innbyggere i landet forøvrig. Tall for ungdommer i Oslo viser at også i denne gruppen har aktivitetsnivået økt de siste 10 årene.⁶ Det kan dermed se ut til at "gratisaktiviteten" – aktivitet oppnådd gjennom blant annet arbeid og forflytninger i hverdagen – er redusert, men at den mer planlagte fysiske aktiviteten eller treningen øker. Mot denne bakgrunnen kan en hevde at tilrettelegging for fysisk aktivitet gjennom anlegg og aktivitetstilbud blir stadig viktigere, med tanke på å kompensere for den stillesittende hverdagen de fleste av oss har.

En annen undersøkelse med fem- og seksåringer viste at barns motoriske ferdigheter, som balanse, koordinasjon og hurtighet, ble bedret av allsidig bevegelseslek i naturen.⁷ Det er også gjennomført undersøkelser som viser at barn med gode motoriske ferdigheter også er mer mottakelige for teoretisk læring. Romslike uteområder med trær, busker og variert terrengutforming appellerer til barnehagebarns og yngre skolebarns måte å leke på og har vist seg å øke den fysiske aktiviteten.⁸ Slike stimulerende utemiljø kan i mange tilfeller komme i konflikt med andre krav til utforming.

Den mentale siden

I undersøkelser av hvorfor folk utøver fysisk aktivitet, viser det seg at mentalt overskudd, avkopling, og dannelselse av selvtillit gjennom mestring er svært viktige begrunnelser både for ungdom og voksne.⁹ Det er dokumentert at over halvparten av Norges befolkning får en psykisk lidelse i løpet av livet. Fysisk aktivitet virker positivt inn på den psykisk helsetilstanden vår, blant annet på flere former for depresjoner.¹⁰

Det er viktig å fremheve betydningen av naturen på vår helse. Naturelementet er viktigst i friluftslivssammenheng, men det er viktig å ikke glemme at også en rekke idrettsaktiviteter pågår i naturomgivelser. Fysisk aktivitet kan foregå i eller utenfor natur, og natur kan virke helsefremmende både med og uten betydelig fysisk innsats. Forskningen på effekten av natur har vært mangelfull til forskjell fra forskning på effekten av fysisk aktivitet, men det pågår nå en

³ Ulseth, 2008: Mellom tradisjon og nydannelse. Analyser av fysisk aktivitet blant voksne i Norge.

⁴ Se blant annet SSB, 2005: Levekårsundersøkelsen.

⁵ SSB, 2005: Levekårsundersøkelsen.

⁶ Strandbu og Bakken, 2007: Aktiv Oslo-ungdom. NOVA-rapport.

⁷ Fjørtoft 2001. Naturen som læringsmiljø. Motorisk utvikling gjennom allsidig bevegelseslek i naturen. En undersøkelse av 6-åringer i barnehagen. Doktoravhandling ved Norges Idrettshøgskole.

⁸ Boldemann et al. Impact of preschool environment upon children's physical activity and sun exposure. Preventive Medicine 42 (2006) 301 – 308; F. Mårtensson og M. Kylin. Gröna Fakta 2/2005.

⁹ Strandbu og Bakken, 2007: Aktiv Oslo-ungdom. Ulseth, 2008: Mellom tradisjon og nydannelse. Analyser av fysisk aktivitet blant voksne i Norge.

¹⁰ Innlegg av professor dr. med. Egil W. Martinsen på konferansen "Friluftsliv og psykisk helse" 17.-18.09.2007 Sem gjestegård i Asker. Foredraget finnes på www.nakuhel.no.

rekke forskningsprosjekter med hensikt å synliggjøre hvorfor og hvordan natur virker på oss.¹¹ Det vil derfor sannsynligvis i nær fremtid fremkomme kunnskap om nye sammenhenger mellom natur og mennesket som er verdt å inkorporere i arbeidet med folkehelse, tilrettelegging og arealplanlegging innenfor idrett og friluftsliv. Selv om forskningen i dag er mangelfull finnes det dokumenterte sammenhenger på hvordan det er viktig å ivareta naturomgivelser av hensyn til vår helse som kan ha betydelige konsekvenser i et samfunnsøkonomisk perspektiv. Det er mye som tyder på at kontakt med natur påvirker hormon og immunforsvaret. Eksempler på forskningsresultater er at syke mennesker reduserer rekonvalesenstiden med utsikt til natur, mens personer med utsikt til natur fra arbeidsplassen er mindre plaget av hodeverk. Det har vist seg at tilgjengelighet til nære rekreasjonsområder er av avgjørende betydning for innbyggernes helse og livskvalitet og at grønn planlegging har betydning for å redusere stress.¹² Det finnes i Norge i dag flere offentlige institusjoner som benytter seg av natur som element for å bedre folkehelsen.¹³ For tiden pågår det forskning på hvordan man skal opparbeide urban grønnstruktur for at den gir størst helsemessig gevinst. Det er viktig i denne planperioden å gripe fatt i de anbefalingene som finnes.

Den sosiale siden

Ved siden av de fysiske og mentale gevinstene en oppnår gjennom fysisk aktivitet, fungerer slik aktivitet også sosialt integrerende på flere måter. Den organiserte idretten er kjent som en arena der folk fra ulike samfunnslag kan møtes på tvers av sosiale skillelinjer. Dette brukes i dag ofte som et argument i forbindelse med et etnisk mangfold i befolkningen – idretten som en møteplass for ungdom med ulik kulturbakgrunn har fått økt oppmerksomhet de senere årene.¹⁴ Idretten er internasjonal, følger de samme reglene og krever ikke nødvendigvis store språklige kunnskaper. Slik sett er idretten en god arena for å lære seg språk og kultur, og kan bidra til et sosialt nettverk som kan være verdifullt også på utsiden av idretten. Utøvelsen av friluftsliv innenfor en organisert kontekst kan fungere på samme måte. En utfordring i forhold til utøvelsen av friluftsliv er derimot, i motsetning til for idretten, at det er en aktivitet som praktiseres på ulike måter i ulike kulturer. Dermed er det viktig å legge til rette for et mangfoldig bruk av parker og utearealer, slik at alle kan utøve friluftsliv slik de selv ønsker det og er vant til.

På samme måte som for enkelte minoritetsgrupper, kan idrett og friluftsliv fungere som en inkluderende arena for en rekke sosiale grupperinger – blant annet for eldre mennesker, mennesker med funksjonsnedsettelse og overvektige. Universell utforming er viktig i denne sammenhengen, for å senke terskelen for deltakelse i fysisk aktivitet i anlegg og områder for idrett og friluftsliv. I neste avsnitt skal vi trekke disse gruppene inn i diskusjonen av behovet for å stimulere til fysisk aktivitet.

Anbefaling:

- Byutviklingen i Oslo bør følge opp de nyeste, dokumenterte sammenhengene mellom grønne omgivelser og helse.
- Oslo kommune bør ta i bruk de nyeste forskningsresultatene på forhold omkring fysisk aktivitet, som hvilke aktivitet og organisasjonskontekst som foretrekkes, i arbeidet med tilretteleggingen for idrett og fysisk aktivitet.
- Oslo kommune mener det er viktig å synliggjøre den samfunnsøkonomiske nytten (helseeffekten) av friluftsliv.

¹¹ Bischoff et al., 2007. Friluftsliv og helse. En kunnskapsoversikt. Høgskolen i Telemark.

¹² Hansen og Sick Nielsen, 2005, Stigsdotter og Grahn, 2003

¹³ Bischoff et al., 2007. Friluftsliv og helse. En kunnskapsoversikt. Høgskolen i Telemark.

¹⁴ Strandbu og Bakken, 2007: Aktiv Oslo-ungdom.

2.3 Behov for å stimulere til aktivitet

Oslo kommune ønsker å stimulere til at flest mulig og ulike grupper utøver fysisk aktivitet og friluftsliv¹⁵. Oppslutningen omkring idretts- og friluftslivsaktiviteter kan sees som en funksjon av tilbudet (fysisk tilgang på områder og anlegg), markedsføring (i form av aktivitetstilbud og annen informasjon) og individets individuelle ønsker og forutsetninger for deltakelse.

Stimuleringstiltak er en måte å markedsføre tilbudet av idretts og friluftslivsaktiviteter både for befolkningen generelt og for grupper med spesielle behov for å aktiviseres – enten det dreier seg om fysiske, mentale eller sosiale begrunnelser. Vi skal nå se nærmere på noen sosiale grupper som kommer dårligere ut på helsestatistikken enn resten av befolkningen, nemlig enkelte innvandrergupper, eldre mennesker, mennesker med funksjonsnedsettelse og overvektige mennesker.

2.3.1 Innvandring

I perioden 1995-2007 økte antall ikke-vestlige innvandrere i Oslo med 94 prosent (Oslospeilet nr 6, 2007:10). Økningen var størst i bydelene i Groruddalen, samt Søndre Nordstrand - alle med en økning på over 100 prosent. Aller størst var økningen i bydel Bjerke med 233 prosent (Oslospeilet nr 6, 2007:10). I tabell 1 vises status i forhold til innvandrere fra ikke-vestlige land i Oslos ulike bydeler per 1.1.2007.

Tabell 1: Antall og prosentandel ikke-vestlige innvandrere i Oslos bydeler per 1.1.2007.¹⁶

Bydel	Folkemengde	Antall ikke-vestlige innvandrere	Andel ikke-vestlige innvandrere i %
01 Gamle Oslo	37 717	10 742	28,5
02 Grünerløkka	40 406	8 741	21,6
03 Sagene	31 428	5 201	16,5
04 St. Hanshaugen	29 082	3 218	11,1
05 Frogner	46 768	4 247	9,1
06 Ullern	28 331	1 953	6,9
07 Vestre Aker	41 302	2 692	6,5
08 Nordre Aker	42 692	3 531	8,3
09 Bjerke	25 530	7 585	29,7
10 Grorud	25 359	8 617	34,0
11 Stovner	28 936	10 532	36,4
12 Alna	44 820	16 499	36,8
13 Østensjø	44 036	6 456	14,7
14 Nordstrand	44 423	3 485	7,8
15 Søndre Nordstrand	34 444	13 797	40,1
16 Sentrum	643	166	25,8
17 Marka	1581	23	1,5
Uoppgitt	1119	270	24,1
Totalt	548 617	107 755	19,6

Tabell 1 viser at tettheten av ikke-vestlige innvandrere er størst i indre øst, samt Oslo øst og sør. Befolkningen i disse områdene rapporterer om dårligere egenvurdert helsetilstand enn befolkningen i nordlige og vestlige bydeler (Bråthen et al 2007:81).¹⁷ Dette gjenspeiles i hva som er registrert av helsevesenet. I vestlige bydeler er under 10 prosent av befolkningen registrert med redusert funksjonsevne, mens tilsvarende tall for de nye drabantbyene er over 18 prosent (ibid:79). På generelt grunnlag kan vi si at helsetilstanden blant innvandrere er dårligere enn blant

¹⁵ By i bevegelse - om fysisk aktivitet og friluftsliv. Bystyremelding nr 4. 2001

¹⁶ Folkemengde og antall ikke-vestlige innvandrere: SSB. Andel ikke-vestlige innvandrere: Oslo-Speilet 6, 2007.

¹⁷ Fafo-rapport 2007: Levekår på vandring (Bråthen, Djuve, Dølvik, Hagen, Hernes og Nielsen).

etniske nordmenn. Blant innvandrere fra Pakistan og Sri Lanka oppgir en av tre å ha dårlig helse. Det er imidlertid ikke mulig å generalisere dette til å gjelde for alle innvandrergupper. For eksempel er det ingen signifikant forskjell i helsetilstanden blant befolkningen som helhet og innvandrere fra Somalia, hvor omtrent 20 prosent har dårlig egenvurdert helse (ibid:81-82).

I Oslos befolkning som helhet ser vi klare kjønnsforskjeller når det gjelder oppfatningen av egen helsetilstand. Under 14 prosent av menn i Oslo har dårlig egenvurdert helse, mot en av fire kvinner (ibid:81). Blant innvandrerbefolkningen er det store forskjeller avhengig av opprinnelsesland. Menn fra Somalia opplever sin egen helsetilstand omtrent som menn i befolkningen som helhet. Dårligst helse oppgir kvinner fra Pakistan å ha. Blant pakistanske kvinner i 40-årene oppgir nærmere 80 prosent at de har dårlig helse (ibid:90).

Levekårsindeksen fra 2006 viser at levekårssituasjonen blant Oslos innbyggere er vanskeligst i de østlige og sentrumsnære bydelene.¹⁸ I denne sammenhengen er det relevant å fremheve at dette tilsvarer bydelene der innbyggerne refererer å ha størst helseproblemer, både registrerte og egenvurderte. Det er også de bydelene hvor andelen ikke-vestlige innvandrere er høyest.

2.3.2 Eldrebølge

Fremskrivingen for aldersutviklingen i Oslo viser at aldersgruppen 67-79 år vil ha den største årlige veksten frem mot år 2025, en vekst på i underkant av 3 prosent i året (Oslo-Speilet nr 4, 2007:12). Denne aldersgruppen er også blant de som rapporterer om de største helseproblemene, særlig gjelder dette for kvinner. Forskning viser at fysisk aktivitet har en positiv effekt på eldre mennesker knyttet både til fysiske, mentale og sosiale aspekter.¹⁹ Ser vi på hvordan kvinner og menn vurderer sin egen helse, kommer det frem at kvinner vurderer sin egen helse som dårligere enn det menn gjør i alle aldersgrupper (Bråthen m fl 2007:86). Fra omlag 40 års alder blir andelen som rapporterer om dårlig helse markant høyere for kvinner sammenliknet med menn. Aldersgruppen fra 40 år og oppover, og da særlig kvinner; fremstår dermed som en gruppe det er viktig å gi gode muligheter for å drive idrett og friluftsliv.

2.3.3 Mennesker med funksjonsnedsettelse

Mennesker med funksjonsnedsettelser utgjør en svært heterogen gruppe som inkluderer mennesker med både fysiske og psykiske funksjonshemninger. Det er gjort lite forskning omkring denne gruppen i forhold til fysisk aktivitet og helse, spesielt med tanke på situasjonen i Oslo. Levekårsundersøkelsene fra SSB fra 1987 og 1995 gir imidlertid noe informasjon om forholdene på landsbasis. Om lag 18 prosent av respondentene i Levekårsundersøkelsen 1995 ble klassifisert som funksjonshemmet.²⁰ Blant disse var det hele 87 prosent som svarte at de hadde en eller annen form for langvarig sykdom. En ny undersøkelse viser at andelen mennesker som plages av depressive symptomer er over dobbelt så høy blant de som har en funksjonshemning sammenliknet med de som ikke har det – henholdsvis 33 prosent og 15 prosent.²¹ Samme undersøkelse viser også at en langt større andel funksjonshemmede opplever ensomhet sammenliknet med ikke-funksjonshemmede – henholdsvis 29 prosent og 20 prosent.

¹⁸ Oslo-Speilet 2006. Levekårsindeksen består av ti indikatorer: Utdanningsnivå, inntekt, andel uføretrygdede, andel ikke-vestlige innvandrere, andel arbeidsløse og personer på arbeidsmarkedstiltak, andel barn 0-17 med enslig forsørger, dødeligheten i aldersgruppen 50-75 år, andel høyskole- eller universitetsutdannede i aldersgruppen 30-66 år, flyttehyppighet, og andel personer over 67 år med kun grunnskole.

¹⁹ Hjort, 2000.

²⁰ Hem og Eide (1998); Sakker akterut, tross forbedringer. Samfunnsspeilet nr. 2.

²¹ Gjelder for aldersgruppen 40-79 år. Kilde: Thorsen og Clausen (2008): Funksjonshemning, ensomhet og depresjon: Hva betyr ensomhet for om personer med funksjonshemning opplever depresjon? Tidsskrift for norsk psykologforening nr. 1.

Mennesker med funksjonsnedsettelse deltar i mindre grad i idrett og friluftsliv enn de som ikke har funksjonsnedsettelse. Levekårsundersøkelsen fra 1995 viste at mens 72 prosent blant de som ikke hadde en funksjonsnedsettelse hevdet å ha gått en lengre fottur eller skitur de siste 12 månedene, var andelen bare 38 prosent blant de som hadde en funksjonsnedsettelse. Når det gjelder deltakelse i den organiserte idretten, viste samme undersøkelse at andelen var over dobbelt så høy blant de som ikke hadde en ²²funksjonsnedsettelse som blant de som hadde det.

Manglende deltakelse i idrett og fysisk blant mennesker med funksjonsnedsettelse har flere årsaker. Mange er avhengige av hjelpemidler for å delta, noe som kan gjøre deltakelsen til et økonomisk spørsmål. Andre er avhengige av ledsager for å gjennomføre ulike former for idrett og friluftsliv, og begrenses av manglende tilgang på slike. Et annet moment er tilgjengeligheten til anlegg og områder for mennesker med funksjonsnedsettelse. Alle idrettsanlegg som bygges i dag skal bygges i henhold til prinsippene om universell utforming. Det vil si at bevegelseshemmede og synshemmede, som er de største brukergruppene i denne sammenhengen, skal kunne benytte kommunale idrettsanlegg på linje med de som ikke har slike funksjonsnedsettelse. Det er imidlertid fortsatt slik at mange opplever mangelfull tilrettelegging av idrettsanlegg som en av de største begrensningene i sin fysiske utfoldelse. For friluftsliv søkes det å ta hensyn til universell utforming på generelt grunnlag under tilrettelegging, mens enkelte områder utvelges for tyngre universell utforming. Hensyn til universell tilrettelegging skal avveies mot hensyn til naturgrunnet og typen aktiviteter det er behov for i området.

2.3.4 Overvektige

Fedmeepidemien som nå også har nådd Norge, er en av grunnene til at det blir stadig viktigere å aktivisere befolkningen - og da spesielt barn og unge.²³ Gjennom prosjektet "Stor & sterk" for unge alvorlig overvektige ved Barnemedisinsk avdeling på Ullevål sykehus kommer det frem at hver femte åtte og tolvåring i Oslo er overvektig. Undersøkelsen synliggjør også store forskjeller mellom bydelene - østlige og sentrumsnære bydeler har en klart større andel overvektige barn enn Oslo vest. Ved å lære de yngre å like fysisk aktivitet, og å få de til å forstå viktigheten av den, øker vi sannsynligheten for at disse menneskene fungerer bedre i hverdagen. I tillegg er det store muligheter for at de tar med seg de gode vanene inn i voksenlivet og alderdommen.

2.3.5 Hvilke grupper bør stimuleres til fysisk aktivitet?

Spesialtilpassede aktiviseringstiltak kan være gunstige for å stimulere den fysiske, den mentale og den sosiale siden av helsen både til mennesker som tilhører de gruppene som er diskutert over og for Oslos befolkning forøvrig. Geografisk er det tydelig at Oslo øst, sør og indre øst er de delene av byen som har de største helsemessige utfordringene, og det er derfor viktig at også disse delene av byen har et godt utbygd tilbud innenfor idrett og fysisk aktivitet.

Videre finnes det grupperinger som ikke nødvendigvis har dårlig fysisk helse, men som det likevel er rimelig å anta at vil ha et godt sosialt og mentalt utbytte av fysisk aktivitet. Dette gjelder for eksempel de som av ulike grunner faller utenfor arbeidslivet, og mennesker med psykiske problemer; som kan få en mer velfungerende hverdag gjennom slike tiltak. Videre er aktivitetstilbud til barn og unge viktig i forhold til å skape trygge og gode sosiale arenaer, og for å forebygge helseproblemer. Foruten aktivitetstilbud til spesielle grupper vil det være viktig å

²² Dette kom frem i en kartlegging av behov og ønsker om tilbud for funksjonshemmede utført gjennomført av Oslo idrettskrets. Utvalget for Idrett for funksjonshemmede i januar/februar 2007. Undersøkelsen ble sendt til alle idrettslag i Oslo som hadde idrett for funksjonshemmede på programmet, og formidlet videre til de aktuelle utøverne.

²³ Ulset, Undheim og Malterud, 2007: Er fedmeepidemien kommet til Norge? Tidsskrift for den norske lægeforening 127, 34-37.

kunne tilby befolkningen generelt idretts- og friluftslivsaktiviteter for å bidra til gode opplevelser og vedlikeholde en god helse, og for å sikre oppslutningen om slike typer aktiviteter for fremtiden.

2.4 Kommunens ansvar for å stimulere til aktivitet (stimuleringstiltak)

Kommunen har i bystyremeldingen "By i bevegelse" beskrevet at tilbudet om fysisk aktivitet i hovedsak skal tilbys via organisasjonene. Kommunens ansvar er i hovedsak lagt til tilrettelegging av anlegg og områder. I tillegg skal kommunen stimulere og samarbeide med frivillige idretts- og friluftslivsorganisasjoner slik at egne og organisasjonenes målsettinger innenfor idrett og friluftsliv oppnås. Idretts- og friluftslivsaktiviteter er i stor grad en samfunnsøkonomisk god investering for folkehelsen. Det har vært et positivt og økende fokus på denne samfunnsnyttens siden bystyremeldingen ble vedtatt. Oslo har blitt partnerskapsfylke i tråd med Folkehelseplanen for Oslo, med mulighet til å søke midler til folkehelsestiltak. Vi ønsker at samarbeidet mellom kommunen og idretts- og friluftslivsorganisasjoner fortsatt utvikles. Det kan derfor være behov for at det offentlige er mer aktive i forhold til samarbeidet med de frivillige enn det som er gjort til nå. Oslo kommune ved Idrettsetaten bevilger årlig penger til Oslo idrettskrets, for at de skal kunne tilby aktiviteter for grupper med spesielle behov for å aktiviseres. Disse beskrives nærmere i sektorplan idrett. Kommunen har ingen tilsvarende ordning for friluftsliv. Forslag til hvordan en slik løsning kan etableres, beskrives i sektorplan friluftsliv.

Anbefaling:

- Oslo kommune ønsker å videreutvikle tilbudet om aktiviseringstiltak. Tilbudene bør være rettet mot befolkningen generelt og mot grupper med spesielle behov særskilt.

2.5 Kampen om tilstrekkelige arealer til idretts- og friluftslivsformål

En stor utfordring for idretts og friluftslivsforvaltningen i byggesonen er å sikre tilstrekkelige arealer for utøvelse av fysisk aktivitet. I 2006 bestod 86 prosent av boligbyggingen (fullførte boliger) av hus med 10 eller flere boliger, det vil si blokkbebyggelse.²⁴ Slike prosjekter innebærer at et stort antall mennesker bor på et begrenset areal. Denne utviklingen har vist at hver enkelt person avspises med mindre arealer til rekreasjon²⁵. Et utbyggingsprosjekt kan imidlertid også bidra med mer grøntarealer, f.eks ved utbygging av gamle fabrikkområder. I tiden etter år 2000 har det vært en økning i antallet ferdigstilte boliger i Oslo.²⁶ Sitasjonen når det gjelder videre planer for boligbygging i Oslo er at den store boligbyggingen vil fortsette i indre by. I hovedsak vil dette konsentrere seg til bydelene Gamle Oslo og Grünerløkka, gjennom prosjekter som Stiklestadkvartalet Gamlebyen, Ensjø, Carl Berner, Hasle og Løren. Bydel Frogner vil få utbygging på Tjuvholmen og i Sørkedalsveien. I tillegg utvikles Fjordbyen. I ytre by øker boligbyggingen mest i vest. Eksempler på igangsatte og planlagte større prosjekter her er Røahagen, Sjølyst og Nydalen. Ytre by øst og ytre by sør har lavere utbyggings takt nå, men det er prosjekter på gang på Årvoll, Haugerud, Skullerud og Mortensrud.

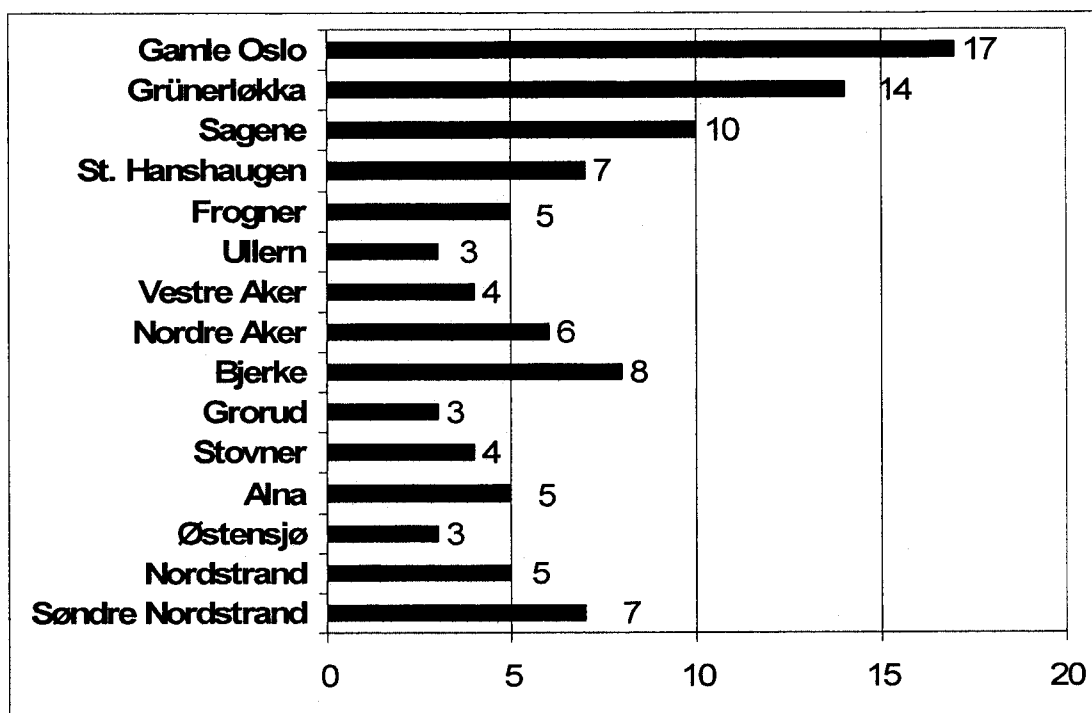
Ved siden av boligbygging er befolkningsutviklingen nært knyttet til problematikken omkring arealmangel. Oslos samlede befolkning økte med 13,5 prosent fra 1995 til 2007; i 2007 var det 548 617 innbyggere i Oslo (Oslo-Speilet 6:10). Ser en fremover mot år 2020, er det forventet størst vekst i Oslo sentrum: Gamle Oslo, Grünerløkka og Sagene. Oslo vest og nord vil ha langt svakere befolkningsvekst.

²⁴ Oslo-Speilet 2-3 2007.

²⁵ Oslo mot 2025. Utkast til kommuneplan 2008

²⁶ PBE, Oslo kommune.

Figur 1: Forventet befolkningsvekst i ulike deler av byen frem mot år 2020, prosent.

Kilde: Oslo-Speilet 4, 2007:11.

Tendensen til å begrense grøntarealene i byggeprosjekter kombinert med befolkningsøkning, vil resultere i færre arealer til idretts og friluftslivsformål²⁷. Samtidig vil antall brukere av anlegg og områder sannsynligvis øke. Dette vil kunne medføre økt slitasje og påfølgende behov for økte drifts og vedlikeholdskostnader på eksisterende anlegg og områder. Kapasitet og behov for nye anlegg for idrett i denne sammenheng omtales i sektorplan idrett. Behovet for nye friluftsområder vil være tema ved revisjon av Grøntplanen.

Anbefaling:

- Friområdenes kapasitet bør kartlegges og vurderes. Det må tas hensyn til befolkningsvekst og ønsket om å øke den fysiske aktiviteten i befolkningen.

2.6 Drift og vedlikehold av områder og anlegg

I tillegg til sikring av arealer og eventuell utforming av anlegg og areal er det sentralt å sørge for midler til tilstrekkelig drift og vedlikehold.. Bruk og slitasje er større enn det drift og vedlikehold klarer å holde tritt med. Levetiden for anleggene går ned når ikke det jevnlig vedlikeholdet er tilstrekkelig. Rehabilitering og utbedring av områder får derfor ofte karakter av nybygging. Dette gjelder særlig utenfor sentrumsområdene.

Forfall og redusert drift gjør områder mindre attraktive og medfører at investeringene får en mindre positiv effekt enn tiltenkt. Handlingsprogrammet omfatter ikke drifts og

²⁷ I et forskningsprosjekt gjennomført av NIBR og Norsk Form er fokus rettet spesielt mot uterom for større barn. Skolebarn er definert som den aldersgruppen med størst arealkrav, da de trenger stor plass til fysisk utfoldelse blant annet for å utvikle motoriske og sosiale ferdigheter. I prosjektet er 24 nyere boligprosjekter i Oslo indre by undersøkt. De færreste prosjektene inkluderte gode uterom for større barn. Forskerne foreslår at det lages nye kvalitetskrav for uterommene i indre by, og at minstekravet til uteareal økes betydelig.

vedlikeholdstiltak, men behovet for driftsmidler synliggjøres gjennom andre prosesser i kommunen. Dette skyldes i hovedsak at det ikke bevilges spillemidler til drift og vedlikehold. Gjennom spillemiddelordningen kan det dog bevilges midler til rehabilitering. Begge sektorplanene vil derfor til en viss grad synliggjøre vedlikeholdsetterslep som medfører behov for rehabilitering. For eksempel er vedlikeholdsetterslepet på Oslos turveier alene estimert til ca 45 millioner kroner (se sektorplan friluftsliv) og på over 198 mill kr på idrettsanlegg som IDR og Undervisningsbygg forvalter.²⁸ Det finnes i dag ingen oversikt over merkostnadene ved mangelfullt vedlikehold. Det er likevel sannsynlig å anta at det brukes større beløp på rehabilitering enn det hadde vært behov for dersom det ble bevilget midler til drift og vedlikehold i tråd med anbefalingene. Differansen mellom anbefalte og bevilgede midler til drift og vedlikehold er sannsynligvis lavere enn det som nå behøves for å sette i stand i manglende vedlikeholdte anlegg. Når anlegg og områder ikke vedlikeholdes tilfredsstillende, øker slitasjen og det blir det raskere behov for å rehabilitere. Det er i det langsiktige perspektiv derfor dyrere å rehabilitere enn å vedlikeholde.

Det anbefales også at midler til drift og vedlikehold av områder og anlegg for idrett og friluftsliv økes for å møte dagens bruk. Slik vil Oslo kommune få høyere kvalitet på områdene og på sikt spare inn kostnader til rehabilitering som kan benyttes til andre idretts- og friluftslivsformål. Det er også sannsynlig at det materielle forbruket med tilknyttede miljøkostnader reduseres. Godt driftede og vedlikeholdte anlegg og områder er i tråd med en bærekraftig utvikling av byen.

Anbefaling:

- Det er vedlikeholdsetterslep på anlegg og områder for idrett og friluftsliv. På lang sikt gir mangelfullt vedlikehold stadig økende slitasje og akselererende behov for rehabilitering. Det er behov for å øke midler til vedlikehold.

²⁸ Byrådssak 129/07: Idrettshaller (Kjelsås idrettshall ikke inkludert): 40 mill., bad (Tøyenbadet ikke inkludert): 26,5 mill., øvrige idrettsanlegg (Frogner stadion ikke inkludert): 132 mill.

Oslo kommune
Friluftsetaten

Høringsutkast 2008

Kommunal plan idrett og friluftsliv 2009—2012

Sektorplan friluftsliv

Hoveddel med handlingsprogram

1. Hoveddel med handlingsprogram 2. Badeplasser 3. Turveier

1 Sammendrag

Kapittel 1 Innledning

Sektorplan for friluftsliv skal være et styringsredskap for utvikling av friluftslivsområder som allerede er sikret gjennom arealplanleggingen. Planens handlingsprogram inneholder konkrete forslag til ervervs-, rehabiliterings- og investeringstiltak i disse friområdene.

I tillegg til hoveddelen omfatter planen en egen del om turveier og en del om badeplasser. Handlingsprogrammet i hoveddelen omfatter også turvei- og badeplasstiltak.

Sektorplan friluftsliv drøfter og gir anbefalinger også for andre tema som påvirker friluftslivet i Oslo. Alle anbefalinger er samlet i egen oversikt.

Kapittel 2 Viktige dokumenter

En rekke dokumenter gir føringer for utviklingen av friluftsliv i Oslo. Dokumentene omfatter statlig friluftslivs- og folkehelsepolitikk, lover, rikspolitiske bestemmelser og – retningslinjer, kommunale planer/dokumenter som berører friluftsliv. Pågående planarbeid er også omtalt.

Kapittel 3 Økonomiske rammer

Gjennomføring av sektorplan friluftsliv vil skje med utgangspunkt i ordinære og ekstraordinære kommunale bevilgninger, samt statlige spillemidler og andre tilskudd.

Kapittel 4 Mål og strategier

Strategier fra andre planer/dokumenter som gir føringer for utviklingen av friluftsliv i Oslo (i stikkordsform):

Sikre blågrønn struktur, friområder med kvalitet og variert tilrettelegging, barn og unge, gjenåpne vassdrag, medvirkning, motivere til friluftsliv, helse, naturen som kilde og ramme.

Sektorplan friluftsliv – felles hovedmål for idrett og friluftsliv:

Alle skal i sin hverdag ha gode muligheter til å utøve friluftsliv, idrett og fysisk aktivitet med tanke på positive opplevelser og helsegevinst.

Kriterier for prioritering av tiltak i handlingsprogrammet:

Hvem:	1. prioritet: Inaktive, barn/unge, eldre og funksjonshemmede
2. prioritet:	Andre grupper i befolkningen
Hva:	1. prioritet: Rehabilitering
2. prioritet:	Erverv og opparbeiding av nye områder og anlegg
Hvor:	1. prioritet: Nær boområdene
2. prioritet:	Lengre unna boområdene

Kapittel 5 Resultatvurdering av forrige planperiode

Det er gjennomført en evaluering av om tiltakene i handlingsprogrammet er gjennomført. I tillegg har vi evaluert hytteprosjektet.

Gjennomførte prosjekter 2005 - 2008

En rekke tiltak for å øke friluftslivsmulighetene er gjennomført. Blant annet står 4 km nye turveier klart, og 6 km ventes ferdigstilt i løpet av 2008. En liste over gjennomførte prosjekter er vedlagt. Det er brukt i overkant av 100 millioner kroner til investeringsprosjekter i planperiodens 3 første år. I underkant av 70 millioner av disse ble benyttet til nyanleggstiltak. Omtrent 60 prosent av prosjektene i handlingsprogrammet innenfor økonomisk ramme er gjennomført, og gjennomføringsprosenten er lik på rehabilitering og nyanlegg. En del av de resterende 40% vil bli gjennomført i løpet av 2008. Evalueringen hittil tyder på at vi ligger noe etter med gjennomføringen overordnet sett.

Hytteprosjektet

Oslo kommunes hytter og bygninger på friluftslivsområdene skal i hovedsak leies ut til frivillige organisasjoner, skoler, bydeler m.fl., til allmennyttige formål. Kommunen arbeider med avvikling av de private leieforholdene, men dette er en prosess som tar tid på grunn tidligere inngåtte leieavtaler. 4 leieforhold er avviklet (pluss 14 på Brannfjell), 1 avvikles i løpet av 2008, og i 4 leieforhold pågår klagebehandling.

Gjennomførte verbalvedtak

De fleste av vedtakene er eller blir gjennomført i løpet av planperioden. To tiltak vil bli gjennomført i perioden 2009 – 2012. Anbefalingene om opprettelse av friluftsfond og Friluftslivets samarbeidsutvalg (FSU) i bydelene foreslås henholdsvis gjentatt og videreført med justering.

Kapittel 6 Samarbeid og friluftslivsaktiviteter

Samarbeid med organisasjoner

Friluftslivsorganisasjonene er sentrale når det gjelder å stimulere til friluftslivsaktiviteter. Organisasjonene bidrar også i stor grad til å opprettholde og utvikle friluftslivskulturen i befolkningen. I lokalmiljøet bidrar organisasjonene til eierfølelse og omsorg for friområdene.

Kommunen og organisasjonene samarbeider godt på mange ulike måter, gjennom møter, befaringer, høringsprosesser etc. Det synes likevel å være behov for å utvikle samarbeidet, for å oppnå best mulig friluftstilbud. Organisasjonene har fremmet ønske om etablering av ett samarbeidsforum for byggesonen og ett for Marka.

Anbefaling:

- Det opprettes et samarbeidsforum for grønnstruktur i byggesonen.
- Friluftsetaten tar initiativ til å utvide markasamarbeidet til å omfatte andre skogeiere i Marka innenfor Oslo kommunes grenser.

Friluftslivsaktiviteter

Å utøve friluftsliv er positive opplevelser som gir fysiske og psykiske helsegevinster. Tilgjengelige arealer for friluftsliv er ikke nok til å få alle ut i friluft. Det pågår derfor en rekke aktiviteter som stimulerer og motiverer til friluftsliv. Økt stimulering og motivering

vil være nødvendig for å øke andelen som driver friluftsliv og å sikre friluftslivskulturen for fremtiden. For å vite hvorvidt vi klarer å øke oppslutningen omkring friluftslivsaktiviteter bør oppslutningen kartlegges og overvåkes over tid.

Friluftslivet er i stadig endring, og aktivitetene bør samtidig tilpasses befolkningens forutsetninger for og ønsker om å utøve friluftsliv.

Tilbudet av friluftslivsaktiviteter er så mangfoldig at det vil være nyttig for befolkningen at Oslo har en overordnet oversikt over tilbudet.

Organisasjonene er sentrale i arbeidet med å tilby stimulerings tiltak. Kommunens ansvar er i hovedsak fysisk tilrettelegging for friluftsliv. Samarbeidet mellom kommunene og organisasjonene er godt, men kan videreutvikles. På grunn av økende fokus på sammenhengen mellom helse og friluftsliv, bør kommunen ta på seg et større ansvar enn tidligere.

Friluftslivsaktivitetene bør være mangfoldige. Det er spesielt viktig å stimulere barn og unge til friluftsliv. Friluftsglede og –kunnskap tidlig i livet gir grobunn for friluftsliv også i voksen alder. Alle skoler og barnehager bør ha et grøntområde i nærmiljøet og opplæring i uteskole som grunnlag for lek og læring i friluft, og det bør legges til rette for gjennomføring av dette. I tillegg er det viktig med spesielt fokus på folk med funksjonsnedsettelse og de med ikke-vestlig innvandrer bakgrunn.

Anbefaling:

- Det bør opprettes en stilling i Friluftsetaten for videreutvikling av tilbudet av friluftslivsaktiviteter i Oslo. Stillingen bør:
 - I samarbeid med organisasjonene og Utdanningsetaten, koordinere arbeidet med at alle skoler etablerer uteskole.
 - Opprette og holde oppdatert en oversikt over friluftslivsaktiviteter i Oslo.
 - Være Friluftsetatens kontaktperson inn mot kommunens folkehelsearbeid.
 - Sørge for at kommunen har et tilfredsstillende system som måler oppslutningen omkring friluftslivsaktiviteter over tid.
 - Videreutvikle friluftsetatens aktiviteter rettet mot barn og unge
- Det bør bevilges midler til å iverksette Forskrift for tilskudd til friluftsliv- og naturvernorganisasjoner i Oslo, vedtatt av bystyret 25.10.2006.

Friluftslivets samarbeidsutvalg

Friluftslivets samarbeidsutvalg (FSU) er opprettet i 12 av 15 bydeler i forbindelse med revisjon av sektorplan for friluftsliv. Utvalget består av seks medlemmer med lokal tilknytning. Målet er at FSU skal fungere som en ressursgruppe for bydelen, i saker som angår friluftslivet. Idretten har tilsvarende ISU. De fleste FSU'ene fungerer ikke som permanente organ og trenger oppfølging.

Anbefaling:

- Det opprettes et sekretariat som kan drifte de FSU'ene som fungerer dårlig. Sekretariatet drives av Oslo og Omland Friluftsråd i samarbeid med Friluftsetaten. Utformingen av oppgavene til sekretariatet gjøres av OOF og Friluftsetaten i samarbeid. Ved neste revisjon av sektorplan friluftsliv gjøres en evaluering.

Kapittel 7 Anlegg og områder for friluftsliv

Sikring av byens blågrønne struktur – arealer og kvalitet

Grøntområdene i byen er av grunnleggende betydning for befolkningens helse og trivsel. Områdene gir ulike møteplasser med mulighet til sosiale aktiviteter, ro og ettertanke, og er av den grunn attraktive for et mangfold av befolkningen. Byens blågrønne struktur er med på å sikre biologisk mangfold og viktige økologiske funksjoner.

Blågrønne områder er redusert i omfang, mens regulerte friområder har økt. Med forventet befolkningsvekst vil antall m² regulert grøntareal pr innbygger reduseres.

Friområdene i byggesonen er en begrenset ressurs på grunn av stor byvekst og fortetting. Sikring av blågrønn struktur er derfor en et prioritert satsingsområde i Oslo, og flere tiltak er satt i gang.

Oslo er i ferd med å utvikle metoder som kan måle endringene i grønnstrukturen i byggesonen. Overvåkning av endringer i grøntstrukturen vil bidra til å sikre friområder i byen for nåværende og fremtidens innbyggere. Dette verktøyet bør måle endringer av både utstrekning (arealomfang) og innhold (kvalitet). Gode normer og indikatorer er viktige verktøy for videreutvikling av byens grøntstruktur. Revisjon av grøntplanen vil kartlegge og sikre nye områder, og handlingsplan for stille områder legger føringer for ivaretagelse og videreutvikling av stille områder. En nasjonal oversikt over endringer i områder til friluftsliv er etterspurt fra statlig hold. En metode som utvikles i Oslo kan også bidra utviklingen av et verktøy på nasjonalt plan.

Det er behov for å sikre variasjon og kvalitet i friområdene (natur, kultur eller aktivitet), samt å etablere felles retningslinjer for utvikling og forvaltning. Byens friområder bør utformes slik at de motiverer til økt fysisk aktivitet, spesielt hos de i befolkningen som har dårlig helse. En mulig måte å løse dette behovet på, er å lage bydelsvise, strategiske parkplaner. Parkplanene vil være på nivå mellom grøntplanen og enkeltvise investeringsprosjekter. En overordnet brukerundersøkelse vil være nyttig for å kartlegge befolkningens ønsker for utforming i parkene. En slik undersøkelse bør derfor gjennomføres i forbindelse med utarbeidelse av parkplanene.

Friområdene er mye brukt. Som følge av at drift og vedlikeholds nivået på eldre friområder ikke har vært på nivå med den intensive bruken, har slitasjen økt, og områder fremstår i dag med et vedlikeholdsetterslep. Nye anlegg er i god stand og har et driftsnivå i takt med bruken. Det er et visst etterslep på erverv og opparbeidelse av turveier og friområder. Friområdeprosjektet i regi av Friluftsetaten og Eiendom- og byutviklingsetaten er i ferd med å rette opp deler av dette. Det er også et visst etterslep på planting av trær.

Grøntområdene i Oslo forvaltes av ulike kommunale, statlige og private enheter. Det er en utfordring å utvikle koordineringen mellom aktørene, slik at forvaltningen blir mer enhetlig og forutsigbar.

Det er behov for økt innsats på oppfølging av ulovlig bruk av friluftslivsområdene. Med ulovligheter menes for eksempel ulovlig oppføring av bygninger og privat bruk av

friområder som utvidelse av hager og kasting av hagefall og søppel. En økt innsats bør i første omgang ta for seg kartlegging av omfanget og oppfølging av et etterslep.

Flere friområder i kommunalt eie er av ulike grunner ikke blitt realisert som friområde, og dagens bruk er derfor ikke i samsvar med reguleringsformålet. Det er behov for å få oversikt over omfanget og vurdere hvordan regulering og bruk kan bringes til samsvar.

Anbefaling:

- Det foreslås et prosjekt som kartlegger og følger opp etterslepet av registrerte ulovligheter i friområder.
- Det foretas en kartlegging av hvilke kommunalt eide friområder som benyttes i strid med reguleringsformålet. Samsvar mellom formål og bruk bør etableres.
- Det bør utarbeides en strategi for utvikling av friområdene i byggesonen – bydelsvise parkplaner.
- Friområdeprosjektet videreføres etter at avtalen mellom DN og Oslo kommune utløper i 2009.
- Oslo kommune utvikler et system for å overvåke arealendringer i byens blågrønne struktur

Biologisk mangfold

Naturkvalitetene er en av bærebjelkene til friluftslivet. Samtidig gir biologisk mangfold økt naturopplevelse. Hensynet til naturverdier må være en viktig premiss ved tilretteleggingen for friluftsliv. Utfordringene er blant annet knyttet til slitasje og tråkk i sårbare naturområder, forstyrrelse av dyre- og planteliv, mudring og inngrep i våtmarks-/naturområder ved sjøen, etablering av turtraseer (veier, stier og løyper), opparbeiding til park, utøvelse av intensivt friluftsliv og skjøtsel for å ta vare på naturverdiene i kulturlandskapet.

Anbefaling:

- Hensyn til bevaring og utvikling av biologisk mangfold skal vektlegges tungt ved tilrettelegging for friluftsliv.

Friområder og parker i byggesonen

Parkene tilfører luft og åpne rom til den tette byen. I parkene kan folk søke ro, meditasjon og visuelle opplevelser i form av blomster, trær, kunst, vannarrangementer og design. Parkene er del av byens kulturhistorie og er viktige sosiale møteplasser. De større parkene er i tillegg arenaer for fysisk aktivitet og "urbant friluftsliv". Oppsummert representerer parkene et betydelig positivt bidrag til bybefolkningens mentale og fysiske helse.

Det er ønskelig å bevare og utvikle et mangfold av opplevelser og aktivitetstilbud, spesielt i de største parkene. Målet må være at disse parkene skal ha tilbud til alle byens beboere, uavhengig av alder, etnisk bakgrunn, fysisk og mental tilstand.

Friområder med liten tilrettelegging og naturpreg kan tilby andre kvaliteter enn parkene. Disse områdene er spesielt viktige for barns frie lek. Kroppsbeherskelse og lek i naturområder påvirker barns evne til teoretisk læring. Tilgangen på slike områder i

byggesonen er begrenset. Områdene har også verdi for voksne, byens økologiske funksjon, og dyre- og plantelivet i byen.

Friluftsetaten har forvaltningsansvaret for sentrale parker og større, sammenhengende friområder i kommunal eie. Bydelene har forvaltningsansvar for lokale parker og nærmiljøanlegg innenfor sine grenser.

Det er behov for tyngre vedlikehold og rehabilitering i parkene som Friluftsetaten forvalter. Det gjenstår å erverve og opparbeide noen regulerte områder. Rehabiliteringsbehovet i de parkene som Friluftsetaten forvalter er estimert til 133 millioner kroner.

Temakart over friområder i byggesonen er vedlagt.

Friområder langs vassdrag

Vassdragene har stor betydning for friluftsliv, der de ligger åpne og tilgjengelige. Opplevelseskvalitetene er knyttet til både natur og kultur, i tillegg til selve vannet.

Det er mulig å ferdes langs eller nær hovedvassdragene, også i byggesonen. Noen steder er tilgjengeligheten begrenset, blant annet på grunn av innmark og drikkevannsrestriksjoner. Det er flere steder behov for tilrettelegging, for eksempel utvikling av turveier og turstier.

Mange fisker i Marka. I byggesonen er det behov for å bedre fiskemulighetene. Bading og padling er andre viktige friluftaktiviteter i vassdrag.

Kommunen ønsker at lukkede vassdrag gjenåpnes der det er mulig. Prioriterte hovedvassdrag er Frognerelva, Hovinbekken og Alna.

Det er viktig at vegetasjonsbelter langs vassdrag opprettholdes og reetableres, der det er mulig og hensiktsmessig. Bunnsubstrat og sidekanter/bredder i vassdragene bør ha naturlig utforming, dersom dette lar seg kombinere med andre hensyn, for eksempel erosjonsvern. Naturlig utforming er viktig også ved gjenåpning.

Temakart over nedbørsfeltene i Oslo er vedlagt.

Friområder i fjorden, på øyene og langs strandsonen

Strandsone, sjø og øyer utgjør en stor del av Oslo kommune, og er populære arealer for befolkningen, spesielt i sommerhalvåret. Samtidig er flere av strandområdene i byggesonen utilgjengelige for allmennheten.

Gjennom strandsoneprosjektet arbeides det med å gjøre strandsonen mer tilgjengelig. Et viktig virkemiddel er etablering av kyststi; en trasé for ferdsel langs sjøen, med varierende grad av opparbeiding.

Mange av øyene har fergeforbindelse. Øyene gir gode muligheter for bading, soling, turgåing, lek, fiske og andre friluftaktiviteter. Det er naturlig å framheve Hovedøya, som ligger nær byen og rommer store verne kvaliteter, samt Langøyene som med sine fine strender og store gressletter som gir stor kapasitet.

Friluftsområdene på øyene har over tid hatt en bruk og ekstraordinær slitasje i sitt maritime miljø, som ikke har stått i stil til drifts og vedlikeholdsbehovet. Det er derfor behov knyttet til rehabilitering og standardheving av friluftslivstilbudet på øyene.

Kystleden er et organisert nettverk av enkle overnattingsplasser langs kysten, primært for ro- og seilbåter. Tilbudet er under utvikling, og flere kystledhytter er under etablering. Oslofjorden Friluftsråd administrerer ordningen med kystledhytter.

For å gjøre plass til et så mangfoldig tilbud som mulig er det behov for flere utsettingsplasser for småbåter, kajaker og kanoer. Utsettingsplasser gir flere anledning til bruk av båt på fjorden. Utsettingsramper for småbåter gir også redusert behov for å etablere småbåthavner og bryggeanlegg. Det er registret et økende antall behov for småbåtplasser. Dette er under utredning.

Hovedutfordringene for friluftslivet i og ved fjorden, er å gjøre mer av fjorden allment tilgjengelig for friluftsliv og rekreasjon, samt å øke kvaliteten på friluftstilbudet i fjordområdet. I deler av fjorden, spesielt nær land og i trange farvann, konkurrerer friluftinteressene med andre interesser. For eksempel vil trafikk med (større) båter kunne være til ulempe og risiko for bading, fiske, padling, roing, seiling m.m. Det er en utfordring å avveie de ulike brukerinteressene opp mot hverandre.

Anbefaling:

- Oslo kommunes grense bør endres til å inkludere Langøyene, Husbergøya og Skjælholmen.

Marka

Marka er landets viktigste og mest brukte friluftslivsområde. I internasjonal sammenheng er Oslo i en særstilling ved at store og sammenhengende friluftslivsområder ligger i direkte tilknytning til byen. Alle Oslos innbyggere kan uansett bosted nå en innfallsport til Marka i løpet av en halv time. Stiene, skiløypene og veiene i Marka er de viktigste tiltakene for å ta i mot og spre turtrafikken. Serveringsstedene er for mange et mål for turen.

Den nye markaloven som er ute på høring, vil sette strenge grenser for tekniske inngrep og anlegg. Utkastet foreslo å ikke regulere skogbruket, men Oslo gikk i sin høringsuttalelse inn for at også skogbruk skal omfattes. Hva som blir vedtatt er uklart i skrivende stund. Snøfattige vintre som følge av klimaendring, gir utfordringer for løypepreparering. Avveining mellom løypestandard og omfanget av preparering blir viktig. En annen utfordring er avveiningen mellom idrettsanlegg og friluftsliv. Drikkevannsrestriksjoner gir føringer for tilrettelegging, ferdsel og opphold.

Den kommende Markaloven, mål- og retningslinjer og Flerbruksplanen for Oslo kommunes skoger (vedtatt av bystyret) gir føringer for utvikling av friluftstilbudet i de delene av Marka der Oslo kommune er grunneier.

Temakart over friluftslivsmuligheter i Marka for sommer og vinter er vedlagt

Turveier og badeplasser

Turveier og badeplasser omtales i egne deler.

Innholdsfortegnelse

1	SAMMENDRAG	2
2	INNLEDNING	10
2.1	FORMÅL OG AVGRENSNING	10
2.2	OPPBYGNING AV SEKTORPLAN FOR FRILUFTSLIV	11
2.3	BEGREPSAVKLARINGER.....	12
3	VIKTIGE DOKUMENTER.....	13
3.1	STATLIG FRILUFTSLIVS- OG FOLKEHELSEPOLITIKK.....	13
3.2	LOVER, RIKSPOLITISKE BESTEMMELSER OG - RETNINGSLINJER	13
3.3	OVERORDNEDE KOMMUNALE/ FYLKESKOMMUNALE PLANER/ DOKUMENTER.....	14
3.4	ANDRE SIDESTILTE KOMMUNALE PLANER/ DOKUMENTER SOM BERØRER FRILUFTSLIV	15
3.5	PLANER UNDER UTARBEIDELSE	16
4	ØKONOMISKE RAMMER	17
4.1	BUDSJETTRAMMER.....	17
4.2	ORDINÆRE BEVILGNINGER	17
4.3	EKSTRAORDINÆRE BEVILGNINGER.....	17
4.4	SPILLEMIDLER	17
5	MÅL OG STRATEGIER	18
5.1	MÅL FOR OSLOS FRILUFTSLIVSPOLITIKK	18
5.2	KRITERIER FOR PRIORITERING I HANDLINGSPROGRAMMET	18
6	RESULTATVURDERING AV FORRIGE PLANPERIODE.....	20
6.1	OPPSUMMERING AV UTVIKLINGEN	20
6.2	EVALUERING AV OM HANDLINGSPROGRAMMET ER GJENNOMFØRT	20
7	SAMARBEID OG FRILUFTSLIVSAKTIVITETER	25
7.1	SAMARBEID MED ORGANISASJONER	25
7.2	FRILUFTSAKTIVITETER	26
7.3	FRILUFTSLIVET SAMARBEIDSUTVALG (FSU).....	30
8	ANLEGG OG OMRÅDER FOR FRILUFTSLIV	32
8.1	SIKRING AV BYENS BLÅGRØNNE STRUKTUR – AREALER OG KVALITET	32
8.2	BIOLOGISK MANGFOLD.....	39
8.3	FRIOMRÅDER OG PARKER I BYGGESONEN.....	41
8.4	FRIOMRÅDER LANGS VASSDRAG	43
8.5	FRIOMRÅDER I FJORDEN, PÅ ØYENE OG LANGS STRANDSONEN	46
8.6	MARKA	54
8.7	TURVEIER.....	57
8.8	BADEPLASSER	57
9	LISTE OVER ANBEFALINGER UTENOM HANDLINGSPROGRAMMET	58
10	HANDLINGSPROGRAM FOR INVESTERINGER.....	59
11	LISTE OVER VEDLEGG OG TEMAKART.....	82

2 Innledning

2.1 Formål og avgrensning

Hovedhensikten med Kommunal plan idrett og friluftsliv er å utvikle en plan for anlegg og områder for idrett og friluftsliv i kommunen. En kommunal plan er nødvendig for å søke om spillemidler. Kommunal plan for idrett og friluftsliv har en fellesdel, laget av Friluftsetaten og Kultur- og idrettsetaten i fellesskap. I tillegg har hver av etatene laget en egen sektorplan henholdsvis for friluftsliv og idrett.

Sektorplanen for friluftsliv består av 1) en hoveddel 2) en egen del om turveier 3) og en egen del om badeplasser.

Dette omhandler sektorplan friluftsliv

Hovedformålet med sektorplan friluftsliv er å lage et styringsredskap for utvikling av områder for friluftsliv, som i hovedsak allerede er sikret gjennom arealplanlegging. Konkrete forslag til investeringstiltak for disse områdene fremkommer i planens handlingsprogram. Tiltakene kan være fysisk tilrettelegging, erverv eller andre typer prosjekter, som er viktige for gjennomføring av planens målsetting.

Planen synliggjør også kommunens visjoner og mål for friluftslivstilbudet i byens blågrønne struktur, slik det er nedfelt i overordnede planer. Den diskuterer aktuelle problemstillinger og foreslår løsninger innenfor dette.

Revisjon av Grøntplanen for Oslo pågår (2008). Dette er en kommunedelplan for arealmessig sikring av blågrønn struktur i byggesonen etter plan- og bygningsloven, som blant annet skal bidra til å sikre befolkningens behov for rekreasjonsområder ved arealmessige avklaringer som for eksempel regulering. Sektorplanen for friluftsliv er ikke en kommunedelplan etter plan- og bygningsloven, og har ikke som formål å sikre arealer tilsvarende som i en reguleringsplan.

Hva betyr sikring av områder for friluftsliv?

For å sikre et område må det A) sikres arealplanmessig i form av regulering eller avsettes til LNF-område med hjemmel i plan- og bygningsloven. Områder for friluftsliv i byggesonen sikres gjennom regulering til formål friområder, eller formål spesialområde for naturvern eller friluftsliv. Marka er avsatt til LNF-område. I tillegg må områdene/anleggene sikres ved at B) kommunen skaffer seg rådighet over arealer ved erverv av eiendomsrett eller ved avtale om varig bruksrett (servituttavtale). Først når områdene er sikret på en slik måte, vil de kunne opparbeides. For utmarksområder gjelder allemannsretten, men man trenger avtale om bruksrett såfremt det skal opparbeides. Denne planen omfatter områder som allerede er sikret etter A.

Skjematisk oversikt over tiltak i forhold til tilrettelegging for friluftsliv, og innhold i handlingsprogram for sektorplan friluftsliv.

SIKRING	Kommuneplan/kommunedelplan	HANDLINGSPROGRAM
	Reguleringsplaner	
TIL RETTE- LEGGING	Erverv (kjøp av eiendom) eller avtale om bruk av eiendom (servituttavtale)	
	Tilrettelegging og oppbeining av område (anlegg eller rehabilitering av eksisterende anlegg)	
FORVALT- NING	Andre engangstiltak	
	Vedlikehold av anlegg	
	Drift av anlegg	

Arealer/tiltak som ikke omfattes av handlingsprogrammet

Tiltakene i handlingsprogrammet omhandler grønne arealer sikret i arealplan, som friområde, LNF-område eller lignende. Det er derfor ikke aktuelt i denne planen å ta med tiltak på følgende typer arealer:

- Utearealer på skoler, som er regulert til offentlig formål
- Tiltak i grøntarealer tilknyttet bolig- og næringsområder, institusjoner og lignende
- Private hager og kolonihager
- Grøntarealer langs veier bortsett fra treplanting på utvalgte steder
- Kirkegårder
- Grøntarealer som er regulert til fellesområde

Drifts- og vedlikeholdstiltak er heller ikke en del av handlingsprogrammet.

For de grøntarealene som forvaltes av Idrettsetaten, henvises til sektorplan for idrett.

2.2 Oppbygning av sektorplan for friluftsliv

Sektorplan friluftsliv består av tre separate deler; hoveddelen, en egen del om badeplasser og en egen del om turveier.

Handlingsprogrammet er innlemmet i hoveddelen, og omfatter også turveier og badeplasser. Handlingsprogram er en oversikt over investeringstiltak som skal utføres i planperioden. I tillegg til handlingsprogram for investeringer, foreligger en liste over anbefalinger for andre typer tiltak.

I denne planen er områder for friluftsliv inndelt i Marka, friområder i byggesonen, vassdrag og fjorden, øyene og strandsonen. Avgrensingene blir imidlertid ikke absolutte, siden områdene overlapper. Det er viktig å påpeke at beskrivelser av status og behov for utvikling, kun omfatter de geografiske områdene som inngår i handlingsprogrammet.

2.3 Begrepsavklaringer

Friluftsliv

Friluftsliv defineres her som opphold og fysisk aktivitet i friluft, med sikte på miljøforandring og naturopplevelse.

Friområde

Reguleringsformål etter plan- og bygningsloven. Omfatter avgrensede arealer for opparbeidelse/tilrettelegging for allmennhetens uhindrete rekreasjon og opphold. Betegnelsen er uavhengig av nåværende grad av bruksverdi eller opparbeidelse. Områdene er i varierende grad ervervet, opparbeidet og vedlikeholdt av kommunen. Eksempler på friområder er parkanlegg, naturområder, turveier, lysløyper, lekeplasser, nærmiljøanlegg og badeplasser.

LNF-område

Landbruks-, natur-, og friluftsområder. Arealbrukskategori i kommuneplanens arealdel.

Friluftslivsområde

Område egnet for friluftaktiviteter - uavhengig av planmessig sikring.

Grøntområder

Store og små parkmessig opparbeidede eller naturpregede områder innenfor byggesonen, uavhengig av reguleringsformål, eiendomsforhold og funksjon. Opparbeidelse kan variere fra ingenting til mye.

Grønnstruktur/blågrønn struktur

Veven av mer eller mindre sammenhengende, store og små naturpregede områder i byen, inkludert vassdrag.

Park

I denne sammenheng regulerte friområder som har en større grad av opparbeidelse og skjøtsel, og er åpne for allmennheten for opphold og rekreasjon. Graden av opparbeidelse kan variere.

Sikring

(se tekst over).

3 Viktige dokumenter

Nedenfor presenteres de mest relevante dokumentene som gir føringer for sektorplan friluftsliv. Dokumentene angir statlig og kommunal friluftslivs- og folkehelsepolitikk og regelverk som legger premisser for friluftsliv. I tillegg refereres planer som omhandler bruk og framtidig drift av områder som er sentrale for utøvelsen av friluftsliv. En liste over flere planer og dokumenter finnes i vedlegg 1.

3.1 Statlig friluftslivs- og folkehelsepolitikk

Stortingsmelding nr. 39 (2000-2001) "Ein veg til høgare livskvalitet" vektlegger både egenverdien av friluftslivet, samt friluftslivets indirekte verdi for helse, livskvalitet, bærekraftig utvikling og reiseliv. Meldingen fremhever hvor viktig allemannsretten er og utvikling av kunnskap om friluftsliv blant barn og unge, og følger opp de endringer i idrettspolitikken som Stortingsmelding nr 14 "Idrettslivet i endring" la opp til, ved mål om satsing på tilrettelegging for uteaktiviteter i nærmiljøet.

Stortingsmelding nr 16 (2002-2003) "Resept for et sunnere Norge" vektlegger både det personlige ansvaret for egen helse og samfunnsansvaret ved å informere, motivere og tilrettelegge for en god helse. Meldingen har et sektorovergripende perspektiv, og idrett og friluftsliv framheves i meldingen som viktige rammebetingelser for folks fysiske aktivitet. Fysisk aktivitet i seg selv framheves i meldingen som ett av de mest sentrale virkemidler i folkehelsearbeidet. Under halvparten av den voksne befolkningen har i dag et aktivitetsnivå som er under anbefalt minimums nivå. Regjeringens mål er derfor å få til en nasjonal mobilisering for bedre folkehelse gjennom økt fysisk aktivitet.

Handlingsplan for fysisk aktivitet 2005 – 2009 "Sammen for fysisk aktivitet" omfatter konkrete tiltak på flere samfunnsområder for å fremme fysisk aktivitet i befolkningen. Det opplyses om at friluftsliv er den mest utbredte formen for fysisk aktivitet. Innsatsen på friluftslivsområdet skal ivareta befolkningens muligheter for friluftsliv gjennom: sikring/erverv av arealer til allmenn opphold og ferdsel, tilrettelegging for bruk av disse arealene for ulike utøvere og stimulering til utøvelse av friluftsliv. Disse satsingsområdene er videreført i St.meld. nr. 25 (2002-2003), Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand.

3.2 Lover, rikspolitiske bestemmelser og - retningslinjer

Lover, rikspolitiske bestemmelser og - retningslinjer legger premisser for arealbruk, fysisk utforming og aktiviteter som angår friluftsliv generelt.

Lov om friluftslivet, av 28.06.1957. Loven har som formål å verne friluftslivets naturgrunnlag og sikre allmennhetens rett til ferdsel, opphold m.v. i naturen, slik at muligheten til å utøve friluftsliv bevares og fremmes. Loven regulerer ferdsel og aktiviteter i forbindelse med friluftsliv, herunder også bading, ferdsel på sjø og vassdrag, fortøyning og landsetting av båt, rasting og telting.

T-1/95 (T-4/98). Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen (vedtatt i statsråd 01.09.1989). Retningslinjene skal gi kommunene et bedre grunnlag for å synliggjøre, integrere og ivareta barn og unges interesser i sin løpende planlegging og byggesaksbehandling, samt gi et grunnlag for å vurdere saker der barn og unges interesser kommer i konflikt med andre hensyn / interesser. I retningslinjene avklares ansvarsforhold. Det stilles krav til den kommunale planprosessen og til fysisk utforming slik at barn og unges interesser blir bedre ivaretatt.

T-4/93 Oslofjordregionen. Rikspolitiske retningslinjer for planlegging i kyst- og sjøområder i Oslofjordregionen.

Det er en målsetting å øke mulighetene for friluftsliv i dagutfarts- og ferieområder. Det vektlegges at mulighetene for friluftsliv og opplevelse av natur- og kulturmiljø i kystsonen langs Oslofjorden opprettholdes og forbedres. I retningslinjene prioriteres ubebygde strandområder som ligger til rette for bading og friluftsliv.

Forskrift om rikspolitisk bestemmelse om midlertidig markagrense for naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (Marka), Oslo og Akershus. Fastsatt ved Kronprinsreg.res. 29. juni 2007 med hjemmel i plan- og bygningslov 14. juni 1985 nr. 77 § 17-1 annet ledd. Fremmet av Miljøverndepartementet.
Formålet med denne rikspolitiske bestemmelsen er å fastlegge en midlertidig markagrense i påvente av endelig grense med hjemmel i framtidig markalov.

Lov om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (Markaloven)

Skisse til lov ble sendt på høring forsommeren 2007. Loven fremmes for behandling i Stortinget tidligst våren 2008. Formålet med loven er å bevare et rikt og variert landskap, natur- og kulturmiljø i Marka og sikre naturområdenes spesielle verdi for friluftsliv, naturopplevelse og idrett. Det skal samtidig tas hensyn til bærekraftig bruk til andre formål. Gjeldende forskrift om rikspolitisk bestemmelse om midlertidig markagrense fastlegger en markagrense i påvente av en endelig grense med hjemmel i framtidig markalov.

3.3 Overordnede kommunale/ fylkeskommunale planer/ dokumenter

Kommuneplan Oslo 2004. Oslo mot 2020. I planen presenteres visjonen om hovedstaden Oslo som miljøby – kunnskapsby – kulturby –fjordby. Delmål som gjelder friluftsliv er: "Oslo vil tilrettelegge for økt friluftsliv, mosjon og naturopplevelse", "De unike muligheter for fysisk aktivitet og friluftsliv som finnes i og rundt byen skal formidles til befolkningen" og "Idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet skal være et aktivt virkemiddel for å forebygge negative tendenser i samfunnet slik som helseproblemer og økende omsorgsbehov." Planen definerer også mål for Oslos arealutvikling fram mot 2020. I den forbindelse er følgende mål relevant for friluftsliv: "Oslo skal styrke sin blågrønne profil ved å ta vare på Marka, fjorden samt grøntområdene og vassdragene i byggesonen." "Kommuneplan Oslo 2008. Oslo mot 2025" er forslag til ny kommuneplan som er under politisk behandling. Det vektlegges at Oslo skal være en åpen og inkluderende hovedstad med rom for mangfold og livsutfoldelse. Fjordbyen og Marka vektlegges som en viktig kvalitet, og ønskes bevart og styrket. I plangrunnlaget er styrkingen av turveinettet fremhevet.

Strategi for en bærekraftig utvikling: Miljø og bærekraftstatus 2002 og Byøkologisk program 2002-2014 (vedtatt av bystyret 11.06.2003).

Oslo kommunes miljøpolitikk er nedfelt i disse dokumentene. Miljø og bærekraftstatus ble oppdatert i 2007, og Byøkologisk program er under revisjon. I "Byøkologisk program" er det satt opp en prioritering av innsatsområdene i miljøpolitikken. Mål, indikatorer, strategier og tiltak konkretiseres i egne planer og programmer som utarbeides i kommunen. Ett av innsatsområdene er bevaring og styrking av Oslos blågrønne struktur, herunder blant annet økt tilrettelegging for friluftsliv, mosjon og naturopplevelse. Delmål som gjelder friluftsliv er: "Oslo kommune vil arbeide for bedre tilrettelegging og vedlikehold av grøntområdene, øyene, og markas nærsone for å trekke flere brukergrupper ut i natur og friluft". Andre relevante delmål: "Byrådet vil bevare de grønne åsene og marka rundt byen, øyene i fjorden, parker og friområder i byggesonen, og sikre elvene og grøntområder langs disse slik at de kan fremstå som sammenhengende blågrønne drag i byen.

By i bevegelse – om fysisk aktivitet og friluftsliv. Bystyremelding nr 4.2001, behandlet i bystyret 15.05.2002. Bystyremeldingen er et styringsverktøy for å nå byrådets overordnede mål for idrett og fysisk aktivitet: "Oslos innbyggere skal i sin hverdag ha gode muligheter til å utøve idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet, med tanke på positive egenopplevelser og helsegevinst. Det skal være mulig å oppleve og å utøve toppidrett i Oslo"

I arbeidet med å nå fastsatte mål for meldingen definerte byrådet fire arbeidsmål:

1. Alle skal ha lik mulighet til å være fysisk aktiv,
 - herunder en prioritering av barn og ungdom.
2. Nye samarbeidsformer
 - videreføring av samarbeidet med frivillige og private aktører for utvikling og nytenking.
3. En blågrønn by
 - videreføring og profilering av byens blågrønne profil
4. Fysisk aktivitet og friluftsliv for bedre helse og forebyggende arbeid
 - tilrettelegging for at flest mulig har mulighet til å være fysisk aktive for å forebygge sykdom, oppnå bedre helse og generell livskvalitet.

3.4 Andre sidestilte kommunale planer/ dokumenter som berører friluftsliv

Enkelte av Oslos kommunale planer gir premisser for tilrettelegging for friluftsliv. Disse gjelder deler av Oslo som er spesielt viktige for friluftsliv eller de omhandler temaer eller områder som grenser mot de interesser som skal ivaretas i sektorplan friluftsliv.

Grøntplan for Oslo (vedtatt av bystyret 15.12.1993). Planen er en prinsipplan for den overordnede grønnstrukturen, dvs. grøntområder av betydning utover en enkelt bydel. I planen defineres og sikres overordnede parker, turveier, naturområder/ vassdrag og andre "grønne" områder i byggesonen. Grøntplan for Oslo er nå under revisjon.

Fjordbruksplanen (vedtatt av bystyret 19.06.1991). I planen legges det til rette for ulike friluftaktiviteter og bedret tilgjengelighet til fjordområdet. Vernet av verdifulle arealer for friluftsliv på øyene og i strandområdene langs Oslofjorden styrkes i planen.

Kommunedelplan for Akerselva miljøpark (vedtatt av bystyret 28.11.1990). I planen sikres et gjennomgående parkdrag langs Akerselva og bevaring av verneverdig bebyggelse i tilknytning til elva.

Oslo kommunes skoger: Mål og retningslinjer for forvaltning og drift (vedtatt av bystyret 22.06.2005). Planen anviser hvordan en skal forvalte og drifte kommuneskogene i pakt med økologiske og bærekraftige prinsipper, slik at kommuneskogene blir et forbilde i flerbruk både nasjonalt og internasjonalt.

Flerbruksplanen for Oslo kommunes skoger 2007-2015 (vedtatt av bystyret 20.06.2007), anviser hvordan Oslo kommune skal forvalte og drive sine 167 000 dekar landsbruks-, natur- og friluftsområder de neste ti årene. Flerbruksplanen inneholder bl.a. forslag til vern av områder og forslag til nyanlegg for friluftsliv og idrett og rehabiliteringstiltak på eksisterende anlegg.

3.5 Planer under utarbeidelse

Kommunedelplan for Alna miljøpark (det vil bli utarbeidet et planforslag i løpet av 2008) Planen vil bl.a. sikre ubebygde grønne områder, landskapselementer, viktige siktlinjer og verneverdig kulturmiljø langs Alnaelva. Den vil ha bestemmelser for utforming av nye bygg og anlegg og en tiltaksplan som viser utviklingspotensialet og som skal stimulere til videre forbedring av miljøkvalitetene i og langs vassdraget.

Kommunedelplan for Lysaker og Sørkedalsvassdraget (under utarbeidelse i samarbeid mellom Oslo, Bærum og Ringerike kommune). Målet med kommunedelplanen er bærekraftig, samfunnsøkonomisk og samordnet arealbruk i og langs vassdraget over kommunegrensene. Viktige tema i planarbeidet er vannkvalitet, drikkevann, forurensning, flom, biologisk mangfold, fisk, kantvegetasjon, sikring og skjøtsel av naturtyper og kulturminner, tilrettelegging for friluftsliv og gjenåpning av bekker.

Kartlegging av stille områder – del av handlingsplan mot støy. Handlingsplanen er ute på høring våren 2008, og ventes å bli behandlet av bystyret sommeren 2008. Friluftsetaten og Plan- og bygningsetaten samarbeider om å kartlegge stille områder i Oslo kommune. Handlingsplanen omfatter 14 stille områder, og hovedstrategien er foreslått til å ivareta og sikre grøntkorridorene langs Oslos åtte hovedvassdrag. I tillegg er disse åtte vassdragene supplert med enkelte store grøntområder og byparker. Hovedmålet er å ivareta og sikre stille områder mot økt støybelastning samt å foreslå tiltak mot støy.

Kommunedelplan for torg og møteplasser (sendt til politisk behandling 31.12.2007). Planen viser en oversikt over Oslos torg og møteplasser, både nye og eksisterende møteplasser og forbindelser dem imellom. Torg og møteplasser forstås i planen som offentlig tilgjengelige uterom. Kommunedelplanen er en del av kommunens satsing på byens uterom. Planen skal tilrettelegge for nye møteplasser og videreutvikle eksisterende.

4 Økonomiske rammer

4.1 Budsjettrammer

Her omtales økonomiske rammebetingelser for gjennomføring av sektorplan for friluftsliv – med spesiell fokus på Friluftsetatens investeringsbudsjett. Så langt vi kjenner til, har de fleste bydelene ikke tilsvarende investeringsbudsjetter for sine friområder.

4.2 Ordinære bevilgninger

Oslo kommune vedtar i desember hvert år en 4-årig økonomiplan og et årlig budsjett for kommende år. Den 4-årige økonomiplanen er ikke bindende for perioden. Den kan endres av bystyret hvert år, avhengig av kommunens økonomi og bystyrets prioriteringer.

Gjennomføringen av handlingsprogrammet for sektorplan friluftsliv avhenger av kommunens årlige bevilgninger til investeringstiltak, samt eventuelle andre bidrag til finansiering av tiltak.

Allerede i januar starter innspillsprosessen for aktuelle behov og tiltak i påfølgende års drifts- og investeringsbudsjett. Etatene spiller inn forslag til neste års budsjetter til sine respektive byrådsavdelinger i løpet av vinter/vår. Deretter pågår den kommunale budsjettprosessen utover i året. Høsten er i stor grad forbeholdt politisk behandling av budsjettutkastet.

4.3 Ekstraordinære bevilgninger

I tillegg til de årlige ordinære bevilgninger til friluftsliv over Friluftsetatens investeringsbudsjett, bevilger Oslo kommune og staten ekstraordinære midler til friluftstiltak blant annet via Groruddalssatsingen.

Staten og Oslo kommune har også inngått en 5-årig avtale om finansiering av erverv av friområder. Samarbeidet kalles Friområdeprosjektet. Partene bidrar årlig med 3 mill kroner hver, dvs. totalt 30 mill. kroner i løpet av 5-årsperioden.

4.4 Spillemidler

Det kan søkes om spillemidler til gjennomføring av investeringstiltak innenfor friluftslivskategorien i henhold til gjeldende kriterier. Staten vedtar årlig rammer og geografisk fordeling. Oslos andel blir fordelt blant forhåndsgodkjente prosjekter. Det kreves at tiltakshaver stiller med egenandel. Se fellesdelen for ytterligere omtale.

5 Mål og strategier

Det er mange planer og dokumenter som beskriver strategier for hvordan friluftslivet skal sikres og utvikles i Oslo. I punktene under er strategiene oppsummert:

- Sikre, utvikle og overvåke blågrønn struktur
- Opprettholde kvaliteten på opparbeidede friområder.
- Tilrettelegge etter befolkningens behov
- Prioritere friluftslivsområder og aktivitetstilbud for barn og unge
- Gjenåpne vassdrag
- Invitere frivillige organisasjoner og andre brukere til medvirkning
- Motivere til mer friluftsliv
- Ta vare på naturen som sårbar kilde til friluftsliv
- Fokuserer på samspillet mellom friluftsliv og helse

Sektorplan for friluftsliv er ett bidrag til å realisere disse punktene.

5.1 Mål for Oslos friluftslivspolitik

Den overordnede målsettingen for utvikling og tilrettelegging for idrett og friluftsliv i Oslo er:

Alle skal i sin hverdag ha gode muligheter til å utøve friluftsliv, idrett og fysisk aktivitet med tanke på positive opplevelser og helsegevinst.

5.2 Kriterier for prioritering i handlingsprogrammet

Forrige plans kriterier for prioritering av tiltak, foreslås videreført i omtrent samme form.

Grøntplanen er som nevnt under revisjon (2008), mens Byøkologisk program og Handlingsplan mot støy med kartlegging av stille områder er på høring samtidig med kommunal plan for idrett og friluftsliv. Vassdrag er foreslått som stille områder. Relevante anbefalinger og vedtak fra nevnte planer og program, vil bli lagt til grunn for prioriteringer ved rullering av handlingsprogrammet i planperioden.

Drift og vedlikehold faller utenfor investeringsbudsjettet og er derfor ikke nevnt under kriteriene.

Kriterier for prioritering av tiltak i handlingsprogrammet:

Hvem:	1. prioritet:	Inaktive, barn/unge, eldre og de med funksjonsnedsettelse
	2. prioritet:	Andre grupper i befolkningen
Hva:	1. prioritet:	Rehabilitering
	2. prioritet:	Erverv og opparbeiding av nye områder og anlegg
Hvor:	1. prioritet:	Nær boområdene
	2. prioritet:	Lengre unna boområdene

Hvem

Anleggstyper som inaktive, barn/unge, endre og de med funksjonsnedsettelse er prioritert av flere grunner. Anlegg og områder som disse kan benytte, vil som regel også være attraktive for den resterende delen av befolkningen. I tillegg er det viktig å stimulere disse til fysisk aktivitet. For å vite hvorvidt vi oppnår dette, bør bruken fra disse gruppene måles og overvåkes over tid med en frekvens som passer til revisjon av friluftslivsplanen (hvert 4 år). Et slikt system er ikke etablert. Se for øvrig kapittel 6.

Hva

Naturlig slitasje medfører at anlegg etter en viss tid har behov for rehabilitering. Slitasjestyrken samt drifts- og vedlikeholdsnivået påvirker hvor lenge man kan vente før man rehabiliterer. I dag er det et vedlikeholds- og rehabiliterings etterslep på flere anlegg, slik at opplevelsen forringes. Vi ønsker en høy standard på anleggene slik at friluftsområdene våre er attraktive. Det vil være viktig å prioritere å gjennomføre de rehabiliteringsprosjektene det er behov for. I tillegg vil det også være naturlig å investere i nye anlegg for å videreutvikle friluftstilbudet, så langt det er ressurser til dette.

Hvor

De nære boområdene er viktige for daglig friluftsliv, og investeringer i slike anlegg bør derfor vektlegges. Med nære områder menes områder i byggesonen som parker, lekeområder/"100"-m skoger, elver og strandsonen. De nærmeste delene av Marka slik som viktige utfartsområder, omfattes også i denne kategorien.

Med områder lenger unna boområdene menes lenger inn i Marka og på øyene.

6 Resultatvurdering av forrige planperiode

I forrige kommunedelplan ble det gjennomført evaluering av hovedmålet og delmålene. Forrige plans hovedmål og delmål er utformet slik at det er vanskelig å benytte disse til evaluering. Forrige plans delmål refererer dels til overordnede målsettinger for friluftslivspolitikken i Oslo, og en evaluering av disse ville innbefatte evaluering av planer og prosjekter utenfor avgrensningen til kommunedelplanen. Det anses ikke som denne planens oppgave å gjennomføre en slik evaluering.

I stedet er det gjennomført en evaluering av hvorvidt handlingsprogrammet innenfor den økonomiske rammen er gjennomført. I tillegg er aktuelle verbalvedtak fra behandlingen av forrige kommunedelplan gjennomgått. De vedtakene som ikke er fulgt opp, er foreslått videreført som anbefalinger i denne planen.

Kommunen har arbeidet med å avvikle leieforhold for kommunalt eide hytter/bygninger i friområdene til private, og leie disse ut til allmenntilgjengelige forhold (hytteprosjektet). Vi har også evaluert dette prosjektet.

En liste over gjennomførte prosjekter er vedlagt (vedlegg 2).

6.1 Oppsummering av utviklingen

I Marka er en rekke ferdselsårer rehabilitert og videreutviklet, noen badeplasser oppgradert og nye toaletter satt opp flere steder, som regel i forbindelse med badeplassene. I byggesonen har hovedfokus vært på å opparbeide turveistrekninger som mangler. I og langs fjorden har flere badeplasser blitt oppgradert, og arbeidet med å anlegge og merke flere kyststrekninger er godt i gang. 4 km turveier er nyanlagt, og 6 ytterligere km ventes ferdig i løpet av 2008.

6.2 Evaluering av om handlingsprogrammet er gjennomført

6.2.1 Gjennomførte prosjekter i handlingsprogrammet innenfor økonomisk ramme 2005-2008

Gjennomførte tiltak i handlingsprogrammet er sortert etter hvorvidt de er nyanlegg eller rehabiliteringstiltak. Vi har også sett på hvor store beløp som er brukt til de ulike formålene. Det er likevel viktig å merke seg at noen tiltak er store og andre er små, slik at ett tiltak kan ha større betydning for friluftslivet enn et annet. Det samme kan man si om kostnadene: Å lage en turveiovergang på E6 er dyrt, mens å lage en balløkke koster mindre. Selv om det kunne lages mange balløkker for summen av én turveiovergang, er det ikke sikkert at balløkkene alltid skal prioriteres foran. Antall kroner og antall tiltak vil likevel si noe om hvor mye det er lagt til rette for friluftsliv.

Tiltakene er sortert etter geografisk inndeling så langt det har latt seg gjøre.

Overordnet vurdering

Det er brukt i overkant av 100 millioner kroner til investeringsprosjekter i planperiodens 3 første år. Omtrent 60 prosent av prosjektene i handlingsprogrammet innenfor økonomiske ramme er gjennomført, og gjennomføringsprosenten er lik på rehabilitering og nyanlegg.

En del av de resterende 40% vil bli gjennomført i løpet av 2008. Evalueringen hittil tyder på at vi ligger noe etter med gjennomføringen av handlingsprogrammet.

Rehabiliteringsprosjekter og nyinvesteringer

Vurdering av alle tiltak samlet sett

Gjennomføringsprosenten av rehabiliteringsprosjekter og nyanleggsprosjekter har vært omtrent lik, mens kostnadene til nyanlegg har vært omtrent dobbelt så store: Det er investert ca 66 millioner i nyanlegg, mens 33 mill er investert i rehabilitering og 11 millioner på prosjekter som er begge deler. Dersom man teller antallet gjennomførte prosjekter, er ca 1/3 rehabiliteringsprosjekter.

Vurdering av tiltak i Marka.

Omtrent halvparten av tiltakene i Marka er gjennomført. Halvparten av de gjennomførte tiltakene er rehabiliteringsprosjekter, og den andre halvparten er nyanlegg. Nyanleggsprosjektene har kostet mer enn rehabiliteringstiltakene, henholdsvis ca 4,5 mill og i overkant av 3 mill.

Vurdering av tiltak i byggesonen

Omtrent 2/3 av nyanleggsprosjektene og omtrent halvparten av rehabiliteringsprosjektene, er gjennomført. Det er brukt i overkant av 60 millioner på nyanlegg, i overkant av 20 millioner på rehabilitering, og rundt 11 millioner på prosjekter som både er rehabilitering og nyanlegg. Handlingsprogrammet har prioritert å ferdigstille gjenværende turveilenker fremfor å rehabilitere disse.

Vurdering av tiltak i fjorden, øyene og strandsonen

Flesteparten av tiltakene i fjorden er gjennomført. De aller fleste tiltakene som ble forelått i forrige planperiode er rehabiliteringsprosjekter. Det ble brukt 10 millioner på rehabilitering og i underkant av 2 millioner på nyanlegg. Det gjenstår også å gjennomføre noen prosjekter for fjordområdene, spesielt rehabilitering.

Geografisk fordeling av tiltak

De aller fleste tiltakene i forrige plan var tiltak i grøntområder i og nær boområdene eller i strandsonen. I overkant av 100 millioner kroner ble investert her, og 70% av tiltakene er gjennomført. Til sammenlikning ble det investert ca. 4 millioner kroner til friluftslivstiltak i områdene lenger unna boområdene, mens her er gjennomføringsprosenten lavere.

6.2.2 Hytteprosjektet

Historikk

”Forvaltning og disponering av hytter og andre bygninger på Oslo kommunes friområder og friluftslivsområder/øyer” ble behandlet som egen sak i KDP for friluftsliv 2005 – 2008.

Følgende retningslinjer ble vedtatt for forvaltning og disponering:

1. Hytter som har kulturhistorisk eller antikvarisk verdi bevares
2. Hytter som er i meget dårlig forfatning rives
3. Hytter som er i uakseptabel konflikt med allmenne frilufts- eller verneinteresser rives
4. Kommunale hytter som skal leies ut tilbys til frivillige organisasjoner, skoler, bydeler m.fl. til allmennyttige formål. Framleie tillates for en begrenset periode til organisasjoner m.fl. med tilsvarende formål.
5. Hyttene tillates ikke gjerdet inn og det er fri ferdsel omkring hyttene
6. Leieren har alt ansvar for utvendig og innvendig vedlikehold.
7. Bebyggelsen skal vedlikeholdes regelmessig. Området omkring bygningene skal til enhver tid være ryddig og velstelt.
8. Årlig leie fastsettes med utgangspunkt i bystyrets vedtak 27.11.2002 vedr. allmenne formål, avhengig av leieobjektens størrelse og standard.
9. Hytter der det ikke er søkere med allmennyttige formål, kan leies ut midlertidig til private etter konkurranse på de samme betingelser som i punktene 6. 7 og 8 ovenfor.

Alle de 45 hyttene i Oslo kommunes skoger er leid ut i henhold til retningslinjene, og omtales ikke nærmere i denne saken.

Under behandlingen av forrige KDP 2005-2008 uttalte samferdsel- og miljøkomiteen:

”Komiteen viser til at utleie av kystledhyttene – enkle overnattingsplasser langs fjorden – har blitt godt mottatt i indre oslofjord. Småbarnsfamilier fra Oslo utgjør en av de største brukergruppene. Oslofjordens Friluftsråd opplyser at de ni hyttene som driftes av organisasjonen har hatt 7 000 mennesker innom og organisasjonen greier ikke å dekke etterspørselen etter dette tilbudet. Derfor ser komiteen positivt på at Oslo kommune tilbyr utleie av flere hytter som kystledhytter og mener derfor at ikke kommunen må selge eiendomsmasse før det er vurdert om eiendom/bygningsmasse er egnet for friluftslivformål”.

Status 2008

Avvikling av private leieforhold for hytter som skal leies ut til organisasjoner m.fl.:

Friluftsetaten arbeider med å avvikle de private leieforholdene. Dette er imidlertid en prosess som tar tid.

4 leieforhold er avviklet (pluss 14 på Brannfjell), 1 avvikles i løpet av 2008, og i 4 leieforhold pågår klagebehandling.

Avvikling av private leieforhold for hytter som skal rives

Leieforholdene for de fire hyttene som skal rives på Gressholmen er ikke avviklet.

Leieforholdene for de to hyttene langs Ingierstrandveien er avviklet. Hyttene er ikke revet.

Leieforholdene for de ulike hyttene i friområdene, i strandsonen og på øyene:

Sted	Antall	Status	Tiltak
Rambergøya	4 hytter	Private leietakere	Rives
Gressholmen	1 hytte	Privat leietaker	Kystledhytte
	1 hytte	Privat leietaker	Utleie org.
	1 fiskerhytte	Brukes av yrkesfiskere	Uendret formål
Hovedøya	1 hytte	Leieforhold avviklet	Kystledhytte
Brannfjell 1)	3 hytter	Utleie org.	Utleie org.
	1 hytte	Ikke utleid	Utleie org.
	14 hytter	Leieforhold avviklet	Utleie org.
Malmøykalven 2)	9 sommerhus	Utleie org.	Utleie org.
	1 sommerhus	Utleie org.	Rives
Ingierstrandveien	2 hytter	Leieforhold avviklet	Rives
	1 hytte	Leieforhold opphørt	Kystledhytte
	2 hytter	Utleie privat	Utleie org.
Langøyene	1 hytte	Leieforh. avvikles i 2008	Kystledhytte
Husbergøya	1 hytte	Utleid kystledhytte	Kystledhytte
	2 hytter	Utleie org. (Gamle Oslo)	Utleie org.
Kjeholmen	1 hytte	Utleid kystledhytte	Kystledhytte
Håøya	1 hytte	Privat leietaker	Kystledhytte
	15 hytter	Utleie org. og privat (3)	Utleie org.

1) De private leieforholdene løper inntil Friluftsetaten har vedtatt hvem som skal få leie hyttene.

2) Friluftsetaten forvalter arealet. Bygningene disponeres av Barne- og familieetaten og Ullevål sykehus, og omtales kun delvis i denne saken.

3) Ett leieforhold avviklet. 4 leieforhold oppsagt og påklaget. Klagebehandling pågår.

Leietakers vedlikeholdsplikt

Kystledhytter

Oslofjordens friluftsråd (OF) leier kystledhytter på Husbergøya og Kjeholmen. Hyttene på Langøyene og ved Ingierstrandveien er ledige og kan leies ut som kystledhytter. På Hovedøya, Gressholmen og Håøya må de private leieforholdene avvikles, før hyttene kan leies ut til Oslofjordens friluftsråd.

Før en hytte kan tas i bruk som kystledhytte, må bestemte krav til standard og sikkerhet være oppfylt. Oslofjordens friluftsråd har begrensede midler til rehabilitering av nye kystledhytter. OF ønsker derfor at Oslo kommune setter hyttene i godkjent stand, før OF inngår leiekontrakt og overtar drifts- og vedlikeholdsansvaret

Vanlige hytter

Hyttevedtaket forutsetter at leier er ansvarlig for alt ytre og indre vedlikehold. Det indre vedlikeholdet er det normalt ikke noe problem for leierne å påta seg.

Mange hytter har imidlertid behov for så omfattende og kostbart ytre vedlikehold, at frivillige organisasjoner ikke makter dette. For at organisasjonene skal kunne leie disse hyttene, må kommunen bidra økonomisk. Dersom dette ikke blir gjort, vil resultatet bli at hyttene må leies ut til private.

Hytteleien

Det er fra kommunens side forutsatt at hytteleien til ideelle virksomheter skal være subsidiert, men fastsatt etter hyttas størrelse og standard. Der kommunen utfører rehabiliteringsarbeider, må leietaker akseptere at årlig leie fastsettes i forhold til de kostnadene kommunen har hatt, slik at kommunen får dekket sine kostnader over tid.

Gjenstående oppgaver

Arbeidet med å avvikle de private hytteleieforholdene:

Oslofjordens Friluftsråd tilbys å leie hyttene på Langøyene og Ingierstrandveien som kystledhytter. Friluftsetaten og Oslofjordens friluftsråd avklarer hvordan de økonomiske spørsmålene knyttet til å sette hyttene i tilfredsstillende stand, skal løses. Oslofjordens Friluftsråd tilbys å leie hyttene på Hovedøya, Gressholmen og Håøya som kystledhytter, så snart de private leieforholdene opphører.

Etter hvert som andre hytter blir ledige, utlyses de for frivillige organisasjoner, bydeler, skoler m.fl. Før utlysing vurderer Friluftsetaten rehabiliteringsbehov og finansiering av nødvendige tiltak, slik at leietakers økonomiske forpliktelser blir beskrevet i utlysingsteksten. Årlig leie fastsettes på grunnlag av størrelse, standard og kommunens kostnader til standardheving.

Bystyret ga i behandlingen av forrige plan sin tilslutning til å rive 7 hytter. De to hyttene langs Ingierstrandveien rives. De fire hyttene på Gressholmen rives. Hytta på Malmøykalven rives så snart leieforholdet er avviklet.

6.2.3 Gjennomførte verbalvedtak fra forrige plan

De fleste av vedtakene er allerede gjennomført eller blir gjennomført i løpet av 2008 (vedlegg 3). To tiltak er påstartet og vil ferdigstilles i inneværende planperiode. Skjøtselsplan for Sørkedalen er gjennomført for deler av området. Friluftsfond er ikke opprettet. Forslaget om friluftsfond er foreslått i utkast til Byøkologisk program 2002-2014 og foreslås videreført som anbefaling i denne planen. Friluftslivets Samarbeidsutvalg (FSU) i bydelene fungerer ikke tilfredsstillende utenom ved revisjon av kommunal plan friluftsliv, og en økt satsing foreslås videreført som anbefaling til denne planen.

7 Samarbeid og friluftslivsaktiviteter

I dette kapittelet diskuteres status, utfordringer og behov for samarbeid mellom organisasjoner og kommunen og tilbudet av friluftslivsaktiviteter.

7.1 Samarbeid med organisasjoner

7.1.1 Hvorfor er det viktig med samarbeid med organisasjoner?

Friluftslivsorganisasjonene er i stor grad interesseorganisasjoner som arbeider for en stor del av befolkningen som ikke er medlemmer. Friluftslivsorganisasjonene har en sentral rolle i arbeidet med stimuleringsiltak for friluftslivsaktiviteter, og de bidrar til å sikre at friluftslivskulturen opprettholdes i befolkningen. Organisasjonene har en viktig rolle som høringspart og pådriver i ulike planarbeider, for å sikre at interessene de representerer blir ivarettatt.

Ønsket om og behovet for å videreutvikle samarbeid mellom kommunen og organisasjoner, er nedfelt i en rekke statlige og kommunale dokumenter¹. Det er viktig både for organisasjonenes arbeid og i kommunens interesse, at organisasjonene kjenner til hvordan forvaltningen fungerer. Organisasjonene er avhengig av informasjon om hvilke rammer som til enhver tid finnes i forvaltningen, mens kommunen kan dra nytte av den lokalkunnskapen og det engasjementet ildsjelene i organisasjonene kan bidra med.

Lokalmiljøet er de som har størst interesse av at friområdene er attraktive. Ved å involvere lokalmiljøet gjennom organisasjonene, vil brukerne få et større eierskap til disse arealene, noe som vil føre til at lokalmiljøet også føler mer omsorg for friområdene.

Organisasjonene fungerer også som "vaktthunder" for kommunen som helhet, og bidrar derfor i flere tilfeller til kommunal selvkorreksjon.

7.1.2 Hvordan foregår samarbeidet i dag?

Det er i dag god kommunikasjon mellom Friluftsetaten og ulike natur- og friluftslivsorganisasjoner og foreninger. Hoveddelen av medvirkning foregår gjennom høringsprosessene i konkrete saker, der organisasjonene bidrar med sin lokalkompetanse og fagkunnskap.

I tillegg finnes formaliserte møteplattformer for vassdragsforvaltning (SaFoVa)² og Markaforvaltning³. Møtene er viktige diskusjonsfora for aktuelle saker og tema som ligger på siden av vanlige planprosesser. Organisasjonene er også representert i bydelene gjennom Friluftslivets samarbeidsutvalg.

¹ For eksempel Bystyremeldingen By i bevegelse, forskrift om tilskudd til friluftslivs- og naturvernorganisasjoner i Oslo, kommuneplan 2004 og utkast til kommuneplan 2008, St. meld. Nr. 26 og St. meld. nr. 39.

² Samarbeidsforum for Vassdrag (SaFoVa) har 4 møter i året. Arbeidet ledes av Byrådsavdeling for miljø og samferdsel. Bl.a. Friluftsetaten, Vann- og avløpsetaten, Oslo og Omland Friluftsråd, og Oslo Elveforum er representert i dette forumet.

³ Friluftsetaten har opprettet et forum tilsvarende SaFoVa for Marka. Av markaorganisasjonene er Oslo og Omland Friluftsråd, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Skiforeningen, Den Norske turistforening Oslo og Omegn, Østmarkas venner, Lillomarkas venner, Oslo Idrettskrets, Maridalens venner, Grønliåsens venner og Osloomarkas fiskeadministrasjon representert.

7.1.3 Utfordringer og behov fremover

Samarbeidsforum for Vassdrag (SaFoVa) er et godt forum for samarbeid om vassdrag, men organisasjonene ønsker utvidet samarbeid med planmyndighetene om sikring av friluftslivsinteressene. Det er i dag et organisert og godt samarbeid om virksomheten i Oslos kommuneskoger. Organisasjonene ønsker imidlertid å utvide samarbeidet til å omfatte Marka i hele Oslo kommune (helst hele Marka), slik at private grunneiere inviteres til å bli med. Behovet for et enhetlig forvaltningsorgan for Marka vil bli vurdert i forbindelse med utarbeidelse av Markaloven⁴.

I dag finnes det ikke tilsvarende formaliserte fora for tema knyttet til byggesonen, fjorden og strandsonen, som det finnes for vassdrag og Marka. Byggesonen og strandsonen er pressede områdene i byen, slik at et nærmere formelt samarbeid mellom kommunen og organisasjonene kunne være nyttig. Et slikt forum kunne ta opp ulike tema som sikring av grønnstruktur, vurdering av tilrettelegging, oppfølging av ulovligheter etc., og være et diskusjonsforum for større overgripende saker. Forumet bør være organisert slik som SaFoVa. Friluftslivets samarbeidsutvalg bør være representert.

Det er også et potensial i å videreutvikle samarbeidet mellom kommunen og organisasjonene med tiltak som stimulerer til økt friluftslivsaktivitet, og ved å videreutvikle Friluftslivets Samarbeidsutvalg (FSU) i bydelene. Dette omtales i de neste to delkapittelene.

Anbefalinger:

- Det opprettes et samarbeidsforum for grønnstruktur i byggesonen.
- Friluftsetaten tar initiativ til å utvide markasamarbeidet til å omfatte andre skogeiere i Marka innenfor Oslo kommunes grenser.

7.2 Friluftaktiviteter

7.2.1 Hvorfor er det viktig å tilby friluftslivsaktiviteter (stimuleringstiltak)?

De fysiske og psykiske helseeffektene av å drive idrett og friluftsliv er godt omtalt i fellesdelen. Fellesdelen begrunner også hvorfor det i tillegg til å ha anlegg og områder for idrett- og friluftsliv, er like viktig å tilby aktiviteter. I denne delen ønsker vi å gå mer i dybden på hvorfor det er viktig å ha spesielt fokus på å stimulere til *friluftslivsaktiviteter*. Det som er spesielt for friluftsliv, er at friluftaktiviteter i større grad enn idrett er uorganisert. For mange vil det være nødvendig å først delta på en organisert aktivitet, for enten å bli kjent med tilbudet eller å føle seg trygg på egenhånd. Som nevnt i fellesdelen, vil tilbud om friluftaktiviteter være spesielt viktig for å motivere de gruppene av befolkningen som har størst behov for å bedre helsen. Ved å markedsføre friluftslivstilbudet, vil vi samtidig bidra til at friluftsliv blir en viktig del av vår kultur også i fremtiden.

Gjennom å utøve friluftsliv lærer man å ta hensyn til og bli glad i naturen. Jo flere mennesker som har positive naturopplevelser, jo flere vil kunne være ambassadører for bevaring av naturen i andre sammenhenger. Å utøve friluftsliv i nærmiljøet er blant de mest bærekraftige, helsefremmende og miljøvennlige aktivitetene som fins.

⁴ Se kapittelet om viktige planer for omtale av Markaloven.

Å videreutvikle stimulerings tiltak for friluftaktiviteter, er friluftslivspolitik i tråd med de mål Oslo har satt seg som internasjonal miljøby⁵. Dette er også i tråd med nasjonale mål⁶.

7.2.2 Hva finnes av friluftaktiviteter i Oslo?

Friluftaktivitetene er i stor grad uorganiserte. Det er derfor vanskelig å skaffe en oversikt over de aktivitetene som foregår. Det finnes likevel en rekke friluftaktiviteter av mer organisert karakter.

Hvem tilbyr friluftaktiviteter?

Natur- og friluftorganisasjonene har en sentral rolle i arbeidet med å markedsføre friluftslivet og stimulere til aktivitet, mens idrettslagene tilbyr mosjonsaktiviteter som utøves i friluftslivsområder. Mange velforeninger, venneforeninger og andre typer lag tilbyr og arrangerer turer og aktiviteter i byens friluftslivsområder. Organisasjonene gjør et meget godt arbeid med stimulerings tiltak. Noen tiltak, slik som Bogstad besøksgård, er i kommunal regi. Flere bydeler tilbyr også organiserte friluftaktiviteter i samarbeid med organisasjoner, ofte i en folkehelsesammenheng. Friluftsetaten tar med 8500 skolebarn i skogen eller på Bogstad besøksgård hvert år. Skolene og barnehagene drar på tur i nærområdet ukentlig. Samlet sett utgjør antall brukere av Oslos friluftslivsområder et betydelig antall, og aktivitetene er mangfoldige.

Det er vanskelig å gi en fullstendig oversikt over alle som stimulerer til friluftaktiviteter i Oslo. For å oppdatere listen fra forrige plan over de organisasjonene som tilbyr aktiviteter, ble det sendt ut en forespørsel. Få tilbakemeldinger bekrefter at det er ressurskrevende å få en samlet oversikt over omfanget (Vedlegg 4).

Kommunen har i bystyremeldingen "By i bevegelse" uttrykt at tilbudet om fysisk aktivitet i hovedsak skal tilbys via organisasjonene, men at de kommunale tilbudene har vært attraktive og ønskes derfor videreført.

7.2.3 utfordringer og behov fremover

Det fleste utfordringer er diskutert i fellesdelen. Her går vi mer i detaljer i forhold til friluftsliv.

Friluftslivsinteressene i endring? – Behov for tiltak som øker og måler oppslutningen

Vil de tradisjonelle friluftslivsinteressene forsvinne? Hva vil være grunnen til dette? Hva vil erstatte dem? Endres interesser i takt med det tilbudet som finnes, eller strømmer behovet ut fra indre motiv? Det er naturlig å anta at aktiv markedsføring av friluftslivsmulighetene er viktig, for å bevare og utvikle disse interessene for fremtiden. Aktivitetstilbudene må også stå i stil med befolkningens behov og forutsetning for å utøve friluftslivsaktiviteter.

En holdnings- og brukerundersøkelse utført i 2004, viser at hele 81 % (345.000) av innbyggerne over 15 år i Oslo, har brukt skogområdene rundt byen siste 12 måneder⁷. Nær ¾ av Oslo-borgerne bruker kommuneskogene ukentlig eller månedlig i gjennomsnitt for

⁵ Byøkologisk program 2002-2014 (Videreføres i utkast til revidert byøkologisk program); Kommuneplan Oslo 2004; Folkehelseplan for Oslo (2005-2008); By i bevegelse - om fysisk aktivitet og friluftsliv. Bystyremelding nr 4. 2001; Forskrift for tilskudd til friluftsliv- og naturvernorganisasjoner i Oslo, vedtatt av bystyret 25.10.2006.

⁶ Blant annet i Resept for et sunnere Norge, St.meld. nr. 16 (2002-2003); Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand, St.meld. nr. 26 (2006-2007).

hele året. Undersøkelsen viser at folks viktigste formål ved å oppsøke kommuneskogene er:

- Gå tur og oppleve naturen, stillhet og ro.
- Fysiske aktiviteter, bading, sopp- og bærplukking, studere planter og dyr og å fiske.
- Trene til konkurranse og klatre.

For landet som helhet, viser imidlertid tall fra Ung i Norge 1992 og 2002 en nedgang i ungdoms oppslutning om tradisjonelle friluftaktiviteter: Andelen som tar del i skiturer er redusert fra 73 til 45 % i perioden, for fotturer er de tilsvarende tallene 78 og 56 %, for bær eller soppturer 42 og 30 %; og for fisketurer 67 og 44 %.⁷ En annen undersøkelse bekrefter denne tendensen blant ungdom, men viser at tilsvarende nedgang ikke har funnet sted blant de voksne.⁸ Når det gjelder nyere former for friluftsliv, som frikjøring ved anlegg og i fjellet, fjellklatring, juvvandring, rafting, elvepadling og skiseiling, er ungdom overrepresentert.¹⁰ Hvorvidt disse aktivitetene øker i oppslutning blant de unge, sier imidlertid ikke undersøkelsen noe om.

Byen rommer mange kulturer, aldersgrupper og interesser. Målsettingen må være å tilby aktiviteter som er tilpasset mangfoldet av byens innbyggere. For eksempel er det viktig å tilby friluftaktiviteter som appellerer til ikke-vestlige innvandrere. Denne flerkulturelle befolkningsgruppen utgjør 25 % av byens befolkning. Videre må friluftaktivitetene som tilbys, være slik at eldre mennesker, mennesker med funksjonsnedsettelse og overvektige har lyst til å delta. Allerede i dag foregår det en rekke aktiviteter rettet mot disse gruppene i Oslo, uten at vi som sagt har en fullstendig oversikt over omfanget.

Både i bystyremeldingen "by i bevegelse" og byøkologisk program 2002-2011 står det at kommunen ønsker å stimulere til økt friluftslivsaktivitet. Hvordan kan vi vite at vi gjør dette?

Det finnes opptil flere nasjonale og kommunale undersøkelser som beskriver oppslutningen omkring friluftsliv. Disse er gjennomført på oppdrag av og utført av ulike instanser. Det kan se ut som om vi mangler gode undersøkelser som kan gjenspeile utviklingen av interessen for friluftaktiviteter i Oslo, og hvorvidt vi når ut til de gruppene som vi ønsker å stimulere til mer aktivitet. En slik undersøkelse bør gjennomføres med jevne mellomrom i kommunen. En slik undersøkelse bør kartlegge og overvåke:

- Antall personer som deltar på organiserte friluftaktiviteter.
- Omfanget av uorganisert friluftsliv, for eksempel antall besøkende i utvalgte friområder eller jevnlig spørreundersøkelser.
- Hvor mange som tidligere var inaktive, driver friluftsliv nå?
- Hvem driver hvilken type friluftsliv (fordelt på alder, kulturbakgrunn, helsetilstand, kjønn, bosted)?
- Omfanget av stimulerings tiltak rettet mot de i befolkningen som har dårlig helse

⁷ Holdnings- og brukerundersøkelse i Oslo kommune for Friluftsetaten. Utarbeidet av MMI i 2004.

⁸ Krangle og Strandbu (2004): Ungdom, idrett og friluftsliv. NOVA-rapport.

⁹ Vaage (2004): Trening, mosjon og friluftsliv.

¹⁰ Bischoff og Odden (2003): Nye trender i norsk friluftsliv – utvanning eller forsterkning av gamle mønstre? Rapport fra konferansen Forskning i friluft.

Det finnes i dag ikke en oversikt over hvem som tilbyr friluftaktiviteter. En slik oversikt vil gjøre det lettere for innbyggerne å finne ut hvor de kan henvende seg for å bli med på byens friluftaktiviteter.

Videreutvikling av folkehelse samarbeidet mellom kommunen og organisasjonene

I fellesdelen nevnte vi behovet for å videreutvikle samarbeidet mellom kommunen og organisasjonene for å stimulere til friluftslivsaktiviteter. Senere tids fokus på den samfunnsnyttige helseeffekten av friluftslivsaktiviteter gjør at kommunen bør ta på seg et større ansvar enn tidligere: Dette bør gjøres ved å øke støtten til de organisasjonene som tilbyr friluftslivsaktiviteter, videreutvikle kommunenes eget aktivitetstilbud, og påta seg overordnede oppgaver som går utover de enkelte organisasjonenes interesser.

Det foreslås at kommunen oppretter og drifter en overordnet oversikt over organisasjonene tilbud om friluftslivsaktiviteter. Oversikten må oppdateres jevnlig. Denne oversikten kan fremstilles i en egen nettportal og informasjon sendes til de som har nytte av å kjenne til tilbudet. Det er naturlig å vurdere hvorvidt man kan samarbeide med Helse- og velferdsetaten, som er i gang med å etablere en årlig oppdatert internett-oversikt over hvilke folkehelseiltak som gjennomføres i byen.

Tiltak for å aktivisere barn og unge og andre satsingsgrupper

Det er spesielt viktig å stimulere barn og unge til å utøve friluftsliv. Erfaringsmessig vil dette skape en interesse som varer livet ut. I skolen og barnehagen nås alle barn, inkludert de som ikke naturlig er tilknyttet idretts- og friluftslivsorganisasjoner på fritiden. Tiltak rettet mot skoler og barnehager bør derfor prioriteres. Det er et kommunalt mål at alle skoler skal ha uteskole som fast tiltak i sin miljøundervisning¹¹. Også barnehagene oppfordres til å legge deler av aktiviteten i utemiljøet¹². Ikke alle skoler og barnehager kjenner til hvilke muligheter nærområdene har og som kan benyttes til uteskole, og hvordan et uteskole konsept kan innarbeides i undervisningen.

Byøkologisk program fremhever at alle tiltak knyttet til miljø og naturopplevelse som kommunen kan tilby til skolene, bør forankres i undervisningen. For uteundervisning kan kommunen dra god nytte av ressursene som finnes i flere organisasjoner. Eksempelvis tilbyr friluftsrådene undervisning i hvordan flytte undervisningen utendørs, "læring i friluft". Oslo Elveforum har videreutviklet prosjektet "lokalt eierskap" der skoler adopterer elvestrekninger.

I dag må hver av organisasjonene som tilbyr et "uteskole-konsept" henvende seg til skoler og barnehager på egenhånd. Det bør være en kommunal oppgave å koordinere tilbudsjobben på uteskole til skoler og barnehager, mens organisasjonene fungerer som veiledere for skolene under etableringen. Samtidig med en slik koordinering, bør det bevilges midler for å iverksette Forskrift for tilskudd til friluftsliv- og naturvernorganisasjoner i Oslo, slik at organisasjonene sikres ressurser til å veilede skolene.

Målet om å opprette en database over hvilke nærområder som kan benyttes til uteskole ble fremmet i byøkologisk program 2002-2014. En slik database er ikke laget ennå. Gjennom ovenfor nevnte samarbeidsprosjekt kan man også kartlegge hvilke skoler og barnehager

¹¹ Bystyremeldingen "by i bevegelse" og byøkologisk program 2002-2014

som ikke har grøntområder i nærheten. Denne informasjonen vil kunne komme til nytte når man skal avgjøre hvor man bør sikre nye friluftslivsområder, og hvordan friområdene bør opparbeides til dette formålet.

Friluftsetatens tilbud til barn og unge i Marka bør videreutvikles. Det kan være naturlig å se på hvordan dette tilbudet kan vinkles mot uteskole.

Anbefaling

- Det bør opprettes en stilling i Friluftsetaten for videreutvikling av friluftslivsaktiviteter i Oslo. Stillingen bør:
 - I samarbeid med organisasjonene og utdanningsetaten koordinere arbeidet med at alle skoler etablerer uteskole.
 - Opprette og oppdatere en oversikt over friluftslivsaktiviteter i Oslo.
 - Være Friluftsetatens kontaktperson inn mot kommunens folkehelsearbeid.
 - Sørge for at kommunen har et tilfredsstillende system som måler oppslutningen omkring friluftslivsaktiviteter over tid.
 - Videreutvikle friluftsetatens aktiviteter rettet mot barn og unge.
- Det bør bevilges midler til å iverksette Forskrift for tilskudd til frilufts- og naturvernorganisasjoner i Oslo, vedtatt av bystyret 25.10.2006.

7.3 Friluftslivet samarbeidsutvalg (FSU)

7.3.1 Hvorfor trenger vi å ha Friluftslivet samarbeidsutvalg i bydelene?

Ved forrige revisjon av friluftslivsplanen i 2004-2005, ble det søkt opprettet et samarbeidsutvalg for friluftsliv i bydelene i Oslo. Tanken var å få på plass et utvalg med lokal tilknytning, som kunne fungere som en ressursgruppe for bydelene i friluftssaker, på lik linje med idrettsrådene. Organiseringen internt i Oslo kommune, der idretten sorterer under en annen byrådsavdeling, styrket også ideen med separate utvalg for idrett og friluftsliv.

Da handlingsplan mot støy (inkludert stille områder) ble behandlet i bydelene omtrent samtidig som sektorplan friluftsliv, var det nyttig for Friluftsetaten og Plan- og bygningsetaten å allerede ha operative FSUer, som kunne bidra med sin lokalkompetanse.

7.3.2 Hvordan fungerer friluftslivets samarbeidsutvalg i dag?

Det ble som nevnt opprettet FSU'er ved forrige revisjon av kommunedelplan for friluftsliv. Kun et fåtall var i fortsatt drift da arbeidet med sektorplan friluftsliv startet. Dette førte til at det ble gjenopprettet FSUer i alle bydelene, bortsett fra tre som valgte å bruke idrettsrådene også til saker som angikk friluftsliv. Oslo og omland friluftsråd var etter anmodning sekretariat for FSUene i bydelene Gamle Oslo, Grünerløkka, Ullern, Vestre Aker, Stovner og Søndre Nordstrand.

Hvert FSU består av fem medlemmer fra organisasjonene, samt ett medlem oppnevnt fra bydelen. Det har gjennomgående vært stor interesse for å komme med i utvalgene i planarbeidet med sektorplan friluftsliv. Det er totalt oppnevnt 112 medlemmer i FSUene; noe som betyr at flere bydeler har en rekke varamedlemmer.

¹² Strategi for en bærekraftig utvikling. Byøkologisk program 2002-2014

Situasjonen når denne planen sendes på høring, er at et par av utvalgene fungerer meget bra. De andre utvalgene krever i større og mindre grad stimulering og oppfølging.

7.3.3 Utfordringer og behov fremover

Kommunen ønsker permanente FSU i alle bydeler. Hovedutfordringen i forhold til FSUene er å beholde aktiviteten gjennom planperioden. Medlemmene av FSUene besitter unik lokalkunnskap og synliggjør brukerinteressene. Dette kan lette bydelenes arbeid for friluftsliv og bedre arealbruken, med hensyn til sikring og tilrettelegging av grøntarealer. Det er viktig at FSU'ene er forankret i bydelenes arbeid. For å spare ressurser i de ulike etatene, bør det innarbeides rutiner for bruk av FSU'ene der dette er nyttig.

For at FSUene skal fungere fremover som en viktig samarbeidspartner er det nødvendig med et sekretariat. OOF stiller seg positive til å påta seg oppgaven med å være sekretariat for FSUene dersom de nødvendige ressurser for dette skaffes til veie. Det er et mål at bydelene på sikt skal være sekretariat for egne FSU'er.

Anbefaling:

- Det opprettes et sekretariat som kan drifte de FSU'ene som fungerer dårlig. Sekretariatet drives av Oslo og Omland Friluftsråd i samarbeid med Friluftsetaten. Utformingen av oppgavene til sekretariatet gjøres av OOF og Friluftsetaten i samarbeid. Ved neste revisjon av sektorplan friluftsliv gjøres en evaluering.

8 Anlegg og områder for friluftsliv

Dette kapittelet omtaler status, behov og utfordringer for Oslos friluftslivsområder. Områdene er inndelt i 1) Friområder og parker i byggesonen, 2) vassdrag, 3) fjorden, på øyene og langs strandsonen og 3) Marka. Innledningsvis diskuterer vi overordnede forhold som sikring av byens blågrønne struktur og biologisk mangfold. Sikring av blågrønn struktur omfatter både behovet for tilstrekkelige og attraktive arealer. Dette tema vil være noe overlappende med det arbeidet som pågår under revisjon av grøntplanen for Oslo. Sektorplan friluftsliv er ingen overordnet plan for sikring av nye områder, slik som grøntplanen er. Det henvises derfor til grøntplanen for videre utdypning av behovet for sikring av grøntområder.

8.1 Sikring av byens blågrønne struktur – arealer og kvalitet

8.1.1 Hvorfor trenger vi å sikre byens blågrønne struktur?

Byens blågrønne struktur er så viktig for befolkningens nåværende og fremtidige helse og velvære, at det er nødvendig å sikre den spesielt. Byen får stadig flere innbyggere som ønsker nære friluftsområder å bevege seg i. Byen utvikles, og det er stadig behov for områder til mange ulike formål. Erfaringer viser at friluftslivsområder reduseres.

Friluftsliv i byen er et viktig supplement til de andre urbane tilbudene. Et bylandskap med en god grønnstruktur, gir opplevelse av pusterom mellom ellers tettbebygde områder. Når grøntområder i byggesonen sikres, kan vi "slå flere fluer i en smekk": Naturomgivelser, kultiverte som naturlige, virker positivt inn på vår fysiske og psykiske helse. Dette er en av grunnene til at byens grønne områder er viktige for vår helse og opplevelse av velvære. Slike omgivelser i nærheten av hjemmet og på strekninger vi oftest ferdes, gjør det lystbetont å bevege seg utendørs og motiverer oss til mer fysisk aktivitet. Nærfriluftsområdene våre er derfor vår viktigste kilde til naturopplevelser og rekreasjon.

Byens parker og friområder er også viktige møteplasser som gir rom for sosiale aktiviteter, samtidig med at den enkelte får mulighet til ro og meditasjon. De gir mangfoldige friluftslivsmuligheter og er tilbud til folk med ulike interesser og kulturelle og fysiske forutsetninger.

Når vi sørger for å sikre blågrønne strukturer, er vi også med på å oppfylle byens mål om å ta vare på og utvikle det biologiske mangfoldet, og å ta vare på grunnlaget for viktige økologiske prosesser i bynaturen. Byens vassdrag og vegetasjon har en viktig funksjon, blant annet med hensyn på håndtering av overflatevann. Klimaendringer som økt ekstremvær, medfører ytterligere behov for dette.

Flere av byens kulturminner ligger i grøntområder og kan bidra til å øke opplevelsen.

8.1.2 Hvordan ivaretas byens blågrønne struktur i dag?

Tilgang til friluftslivsområder

Befolkningens tilgang til friluftsområder påvirkes blant annet av avstand mellom friluftslivsområdene og boligområdene, og hvor mange/store arealer som finnes. Det vil

også være av betydning hvor mange som deler samme friområder. Flere undersøkelser sier noe om tilgangen til friluftslivsområder i Oslo, og beskriver dette med ulike indikatorer. Noen er gjengitt under.

I følge Direktoratet for Naturforvaltnings håndbok i planlegging av grøntstruktur i byggesonen, bør nærrekreasjonsområder nåes på maksimum 8-10 minutter¹³. Hvor langt det er mulig å gå på 10 minutter vil variere mellom 50 meter og opp til 1000 m, avhengig av om det er barn eller sportsutøvere som skal bevege seg.

Under utarbeidelse av høringsutkastet til kommuneplanen 2008 "Oslo mot 2025", ble det gjennomført en analyse av grønne områder i byggesonen. Forekomsten av ubebygde grønne områder er redusert fra 1994 til 2006. Forekomsten av grøntområder sikret gjennom regulering, har økt de siste årene, men disse tallene kan ikke brukes som et uttrykk for at byen blir grønnere. Forslag til kommuneplan 2008 understreker at ingen av de regulerte friområdene skal tas i bruk til bebyggelse, uten av tilsvarende erstattes, samt at andre viktige ubebygde grøntområder får en regulering i samsvar med bruken.

Dersom grønnstrukturen holdes konstant og befolkningsveksten blir som fremskrevet i hovedalternativet i høringsutkastet, vil tallet på regulert m² grøntareal pr. innbygger gå ned fra 47 til 40 m² fra 2006 til 2025. Nedgangen vil bli relativt sett størst i indre by med 23 prosent. I ytre by er den beregnede nedgangen 10 prosent. Kombinasjonen økt befolkning og økt fortetting, krever at det reguleres nye friområder i nye boligbyggingsområder.

En undersøkelse fra Riksrevisjonen viser at strandsonen nedbygges¹⁴. Dette illustreres ved at det de senere år har vært en økning av antall bosatte og fritidshusbrukere per kilometer i 100m beltet langs sjøen på 12 %. Dette er de høyeste tallene blant kystkommunene i Norge.

Samme undersøkelse viser at andelen av befolkningen i byene som har trygg tilgang til minst 5 dekar leke- og rekreasjonsareal innenfor en avstand på 200 m fra boligen, er redusert med 3 prosentpoeng (fra 70% - 67%) i perioden 1999-2005. Med rekreasjonsareal menes åpne områder, og inkluderer både eksisterende friluftslivsområder og områder som av ulike grunner er utilgjengelige.

Europeisk bærekraftindikator 4 som er benyttet i byøkologisk program 2002-2014, måler "tilgjengelighet til offentlige åpne områder". Indikatoren viser andelen av byens innbyggere som bor innen 300 m fra åpne grøntarealer uansett størrelse er 94,3 %¹⁵. I 2001 var tallet 94,6 %. Tilsvarende tall for arealer over 10 daa er i 2006 er 88,8 %, mot 89,1% i 2001. Vi ser med andre ord en svak nedgang i andelen bosatte innen 300 m fra åpent, offentlig tilgjengelig areal. Undersøkelsen tar ikke høyde for at den reelle avstanden kan være mye lenger pga barrierer som kryssing av større veier, terreng (helning) osv.

¹³ Planlegging av grønnstruktur i byer og tettsteder. DN-håndbok 6. 1994.

¹⁴ Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig arealplanlegging og arealdisponering i Norge. Dokument nr. 3:11 (2006-2007)

¹⁵ Fra miljøstatus for Oslo 2007. Områder der folk bor innen 300m fra et åpent, offentlig tilgjengelig areal. "Åpne grøntarealer" er definert som offentlige parker, hager, kirkegårder og lignende utelukkende til bruk for gående og syklende, samt utendørs sportsanlegg og private grønne arealer gratis tilgjengelig for publikum. Kilde: Plan- og bygningssetaten.

Tiltak som er satt i gang for å bedre grønnstruktur tilgang og planlegging

Undersøkelsene over viser at byens grøntområder reduseres i omfang, og at flere må dele på samme friområde. Flere tiltak er satt i gang for å bedre situasjonen.

Grøntplanen er en plan for sikring av nye områder. I forbindelse med revisjon av Grøntplanen er det gjennomført kartlegging av uregulerte områder. Det finnes ingen nasjonal¹⁶ eller kommunal dynamisk, overordnet oversikt over hvor mange friluftslivsområder som kommer til, og hvor mange som forsvinner. Arbeidet med utvikling av et overvåkningsverktøy for byggesonen i Oslo, vil kunne være et viktig bidrag for Norge. Kartlegging av grønnstruktur og arbeid med et overvåkningsverktøy for endring av grønnstruktur, pågår i dag både i forbindelse med revisjon av grøntplanen, og gjennom et kartleggingsprosjekt initiert av Oslo og Omland Friluftsråd¹⁷. Den kommende markaloven vil sikre markagrensen og friluftslivsinteressene i Marka. Det er politisk enighet om gjenåpning av lukkede bekker og elver¹⁸.

Våre opplevelser av friområdene påvirkes også av det som skjer utenfor friområdene, slik som støy, visuell forurensning og luft- og vannforurensning. Dette er utfordringer som Oslo tar på alvor, blant annet gjennom prosjektet med kartlegging av stille områder og tiltak rettet mot luftforurensning, med bakgrunn i forurensningsforskriften. I høringsutkastet til handlingsplanen for stille områder er det foreslått at våre 8 vassdrag særskilt skal ivaretas og utvikles som stille områder. Den økte satsingen på kollektivtransport, samt utvikling av turveier og gang-/sykkelveier, er med på å bedre luftkvaliteten, og dermed opplevelsen i friområder.

Erverv

Friområdeprosjektet finansierer erverv av friområder, slik at de kan tilrettelegges for bruk. Seks prosjekter er avsluttet, ca 30 er påstartet og 15 prosjekter er planlagt igangsatt (vedlegg 5). Det er fortsatt et etterslep med hensyn på å erverve regulerte friområder som ikke er i kommunal eie.

Universell utforming

Ved nybygging og rehabilitering skal anleggene gjøres tilgjengelige for en så stor brukergruppe som mulig.. Det er ikke mulig å gjøre alle områder tilgjengelige for alle, fordi topografi og natur kan legge klare premisser for utforming. Men utgangspunktet skal være å etterstrebe tilgjengelighet for alle i størst mulig grad. I tillegg er det ønskelig å tilrettelegge spesielt i utvalgte områder. Friluftsetaten prioriterer tiltak iht. vedtatte satsingsområder i forrige kommunedelplan for anlegg- og områder for friluftsliv.

¹⁶ Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig arealplanlegging og arealdisponering i Norge. Dokument nr. 3:11 (2006–2007)

¹⁷ I 2006 startet et prosjekt med å kartlegge og utvikle en metode for overvåkning av urban grønnstruktur med utgangspunkt i Oslo og Akershus. Prosjektet er et samarbeid mellom Oslo og Omland Friluftsråd (OOF), Universitet for miljø- og biovitenskap og Geodatasenteret AS med OOF som oppdragsgiver. Det er nedsatt en referansegruppe der Friluftsetaten, Plan- og bygningsetaten og Statens kartverk er representert.

¹⁸ For eksempel Byøkologisk program 2002-2014 og utkast til kommuneplan 2008.

8.1.3 Utfordringer og behov fremover

Tilgang til friluftslivsområder

Oslo kommune ønsker å videreutvikle byens blågrønne struktur. Erfaringer fra kartleggingsprosjektene for grøntstruktur gjennom revisjon av grønntplanen og prosjektet initiert av OOF, bør brukes i utvikling av egnet verktøy for overvåkning av grønnstrukturen i Oslo. På denne måten vil vi kunne få oversikten over utviklingen av tilgjengelige områder for friluftsliv. Et slikt overvåkningsprogram kan også bidra til utviklingen av et nasjonalt overvåkningsprogram, som etterspurt av Riksrevisjonen. Det er viktig å utvikle konkrete normer for tilgang til grøntområder i arbeidet med sikring av nye områder og utforming av disse. Herunder er det viktig å stille krav til avstand mellom boområder og friområder og for hvor mye grøntareal per person som anses tilstrekkelig. Slik vil man kunne legge langsiktige planer for å imøtekomme fremtidens behov for grøntområder. Det kan være en utfordring å velge riktige indikatorer for å måle utviklingen, som kan sammenliknes på både internasjonalt, nasjonalt og kommunalt plan. Det kan være viktig for Oslo å sette mål for når reduksjon av grøntområder skal stanses. Denne planen vil ikke omhandle mål, normer og indikatorer ytterligere. Det henvises videre til byøkologisk program og grønntplanen for Oslo.

Erverv

På grunn av et fortsatt etterslep på erverv bør Friområdeprosjektet videreføres etter at avtalen mellom Direktoratet for Naturforvaltning og Oslo kommune utløper i 2009. I tillegg til den vedlagte listen over ervervsprosjekter (vedlegg 5), vil det i planperioden være behov for følgende erverv:

- Turveier (se del om turveier)
- Strandsonen. Mulighetsstudier for strandsonen er under utarbeidelse. Ervervsbehov vil fremkomme på sikt.
- Områder bydelene ønsker innløst, men som ikke er spilt inn til friområdeprosjektet.

Friluftsetaten vurderer også behovet for erverv i friområder som er eid av staten eller statlige foretak fortløpende fra sak til sak.

Hvordan tilrettelegge for økt og variert bruk?

I tillegg til sikring av arealer, er innholdet i friområdene viktig. Byen skal ha attraktive friluftslivsområder som motiverer til økt fysisk aktivitet og rekreasjon¹⁹. Flere mennesker i byen bruker grøntområdene, noe som bl.a skyldes en økning i antall innbyggere og nye friluftslivstrender. Dette medfører økt slitasje, som må møtes med forsterket vedlikeholdsinnsett og sikring av nye områder. Det er et etterslep på opparbeidelse og vedlikehold av turveier og friområder, og på planting av trær i byen. Dette skyldes at drift og vedlikehold tidligere ikke fulgte takten på investeringer i nye anlegg og tilbud. Økt drifts og vedlikeholdsinnsett er nødvendig for å sikre den positive opplevelsen vi ønsker at innbyggerne skal få i byens grøntområder. På nye områder som anlegges er driftsnivået tilstrekkelig for dagens bruk. Siden vi forventer en økning i bruken av disse områdene også, vil det være behov for større driftsinnsett i fremtiden.

¹⁹ Byøkologisk program 2002-2014

Det er videre viktig gjennom den løpende forvaltning av områdene å sikre at de er tilgjengelige for tiltenkte formål, og ikke privatiseres, kommersialiseres eller på annen måte benyttes i strid med formålet. Reklamefrie parker er viktig for områdenes kvalitet, i form av mulighet til rekreasjon og ettertanke. Mange av parkene bærer gammel kulturhistorie som er viktige både for kunnskap og opplevelse. En utfordring er å ivareta de ulike parkenes og parkdragenes historiske karakter. Når vi sørger for høy drift og vedlikehold vil dette også være med på å ivareta de kulturhistoriske verdien.

En tendens i Oslo er en stadig mer urban livsførsel. Mange har ikke tilgang på privatbil eller fritidsbolig. Dette gjør at mulighetene for rekreasjon og naturopplevelse i nærmiljøet blir svært viktig. Vi registrerer at det også er en utvikling i hvilke aktiviteter befolkningen bedriver, ofte i tillegg til de mer tradisjonelle friluft- og rekreasjonsaktivitetene. Byens friområder bør gi rom for mangfold og flerbruk. Målsetningen må være å gi et tilbud til flest mulig. Friområder i byggesonen er ofte lite tilrettelagt for spesifikke aktiviteter, og er derfor potensielle arenaer for nye aktiviteter. For at vi skal gi innbyggerne det tilbudet de ønsker, bør det gjennomføres en brukerundersøkelse om hvem som bruker parkene til hva. Men ved observasjon kan vi fastslå at parkene benyttes av et gjennomsnitt av byens befolkning, til kortere eller lengre opphold. Det kan se ut til at unge mennesker bruker de sentrale parkene mer til lengre opphold og flere aktiviteter enn de eldre.

Samarbeid mellom brukere, organisasjoner og kommunen er godt redskap for å få oversikt over typer friområder og tilrettelegging og utforming, som trengs for å møte behovene i dag og for fremtiden. I tillegg til et godt tilbud til den allmenne borger, må det tas spesielt hensyn til noen gruppers behov for stimulering til og tilrettelegge for økt fysisk aktivitet. Disse gruppene er barn og unge og inaktive, eldre og folk med funksjonsnedsettelse.

Det er svært viktig at barn i alle aldre har gode muligheter for å prøve mange ulike aktiviteter, både innen friluftsliv og idrett, slik at de opparbeider stor bredde i ferdigheter. Tilgangen på naturlige lekeområder er viktig, både som en aktivitet under opphold i barnehage og skole, men også i fritiden. Friluftsområdene er viktige områder som motiverer inaktive til mer aktivitet²⁰. Vi må være bevisste på å utforme arealene slik at de motiverer disse gruppene spesielt.

Det er en spennende men krevende utfordring å ivareta alles behov, uten at det går på bekostning av andre verdier og tilbud. Ved opparbeiding av friområder er det viktig å ta hensyn til topografi, naturgrunnlag, biologisk mangfold, universell tilgjengelighet, kulturminner, estetikk m.m., i tillegg til ønsker om bruk og aktiviteter. Det er viktig at de ulike verdier veies, slik at man ikke forringer områdenes ulike verdier og potensial. I enkelte områder må noen interesser få forran framfor andre, dersom dette er nødvendig for å unngå skade eller forringelse av viktige verdier. For eksempel vil bevaring av biologisk mangfold noen steder veie tyngre enn tilrettelegging.

Universell utforming

Det finnes ingen samlet oversikt over tilgjengelighetsstandard (grad av universell utforming) i parker, friområder og turveier. Det er behov for en kartlegging av status for tilgjengelighet. Kartleggingen må følges opp med konkrete fysiske tiltak for forbedringer i

²⁰ Folkehelseplanen for Oslo 2005-2008

anleggene. Informasjon om tilgjengelighetsstatusen må gjøres enkelt tilgjengelig for brukerne via Friluftsetatens nettsider.

Enhetlig forvaltning

Enhetlig og oversiktlig forvaltning av byens blågrønne struktur er en utfordring i en innholdsrik og mangfoldig by som Oslo. Som nevnt i innledningen til planen, består den blågrønne strukturen av mange typer grøntområder. Disse eies og forvaltes av ulike private og kommunale enheter. Det er derfor viktig å opprettholde og videreutvikle kommunikasjonen mellom de kommunale forvaltningsenhetene, gå opp grensene mellom de ulike planene som omhandler blågrønne strukturer, og ha enhetlige mål og normer.

Kartlegging og utvikling av et overordnet overvåkningsprogram for blågrønne strukturer, slik omtalt over, er et viktig skritt i denne retningen

Det være viktig for kommunen å utvikle en overordnet strategi for utvikling av byens friområder. Strategien kan lages som bydelsvis, strategiske parkplaner. I tillegg til å sikre variasjon og kvalitet for parkene/friområdene, vil slike bydelsvis parkplaner bidra til mer enhetlig og forutsigbar forvaltning av områdene.

Når forvaltningen av de regulerte friområdene er fordelt mellom FRI, KIE og bydelene, er det spesielt viktig med en felles forståelse av hva friområdene skal være og hvilke kvaliteter (natur, kultur eller aktivitet) som skal vektlegges i de ulike områdene. En strategisk "parkplan" for hver bydel på nivået mellom Grøntplanen og investeringsprosjektene, ville være et godt redskap for å sikre at Oslos blågrønne struktur blir en sterk premiss også i fremtidige byutviklingsprosesser.

Bydelsvis, strategiske parkplaner ville være et godt utgangspunkt for en enhetlig forvaltning, og et viktig redskap for å sikre at Oslos blågrønne struktur blir førende også for framtidig byutvikling. Slike parkplaner ville bidra til at FRIs byplanarbeid, nyanleggsprosjekter (investering) og arbeid med biologisk mangfold ville fått en sterkere og mer forpliktende forankring. Etatens utfordring i denne sammenheng er at vi ser behovet og har kompetanse, men mangler myndighet og kapasitet til å lage de strategiske parkplanene. Parkmeldingene var 90-tallets parkfaglige strategi, og en revidering/videreutvikling av disse kan være et første skritt på veien mot strategiske parkplaner for hver bydel.

Det er i dag ikke alltid samsvar mellom reguleringsstatus og faktisk bruk av grøntområdene. Dette er en stor utfordring som det bør ryddes opp i. Arbeidet med revisjon av grøntplanen vil bidra til å regulere nye områder. En parkplan som nevnt over vil også være et supplement til dette arbeidet.

Ulovligheter

Det foregår dessverre i dag ulovligheter som reduserer opplevelsen og tilgangen på byens friluftslivsområder. Byens befolkning ønsker å ha attraktive friområder. Friluftsetaten mottar hvert år en betydelig antall henvendelser om ulovligheter. For 2007 ble det eksempelvis registrert ca 70 saker totalt med forsøpling. Med ulovligheter menes:

- Privat bruk av friområder – for eksempel ved utvidelse av hager med plener, hekker og gjerder, bygging av boder og oppsetting av private lekeapparater

- Kasting av hageavfall, søppel med mer i friområdene
- Hærverk og ødeleggelser på friområdene, herunder felling av trær for å få utsikt
- Byggetiltak som ikke er i tråd med gjeldende planer og samtidig påvirker friluftsmulighetene i tilgrensende områder²¹.

Friluftsetaten og Plan- og bygningsetaten samarbeider i dag om oppfølging av ulovligheter i friområder. Plan- og bygningsetaten har ansvar for å følge opp ulovligheter som er i strid med plan- og bygningsloven. Friluftsetaten har ansvar for å følge opp andre ulovligheter i kraft av å være eiendomsforvalter. Det viser seg at ingen fylker eller kommuner har etablert et system for å registrere ulovlig byggevirksomhet²². Noen kommuner har hatt egne prosjekter for å avdekke ulovlig bygging, for eksempel i strandsonen. Disse undersøkelsene viser at det til dels er omfattende ulovlig bygging, og at det kan dreie seg om både små og store byggetiltak.

For å følge opp ulovligheter i Oslo på en god måte er det viktig å:
 Ha tilsyn med friområdene, gjerne i samarbeid med lokalmiljøet.
 Konkret følge opp de enkelte ulovligheter etter hvert som de registreres med blant annet juridisk assistanse og feltbefaring.
 Gjennomføre ferdigbefaringer av byggesaker som inneholder bestemmelser til utforming for å ivareta allmenne friluftslivsbehov.

Omfanget av ulovligheter som er i Friluftetatens ansvarsområde er stort og det er behov for økt innsats. Det bør derfor settes i gang et prosjekt som innhenter etterslepet. Det bør inneholde følgende:

Lage en oversikt over omfanget av ulovligheter i friområder ved å systematisk gjennomgå alle friområdenes ytterkanter og å følge opp disse. Kommunens digitale kartverk (VG-innsyn) med ortofoto (flyfoto) og eiendomsgrenser inneholder all informasjon, og kan benyttes til denne kartleggingen.

Konkret oppfølging av allerede kjente ulovligheter og ulovligheter som fremkommer fra kartleggingen.

Antatt ressursbehov for å hente inn etterslepet er ca. 4 årsverk og kostnadene ca 6 millioner kroner (hvorav ca 3 mill. til konkret oppryddingsarbeid).

Kommunal bruk av friområdene til andre formål

I dag forvalter flere kommunale virksomheter eiendommer som er regulert til friområde, men som brukes til andre formål som bolig, parkering, allmennyttig formål, med mer. Av ulike grunner har realisering av disse kommunale friområdene aldri blitt gjennomført. Oslo kommune har per i dag ikke full oversikt over hvor hvilke kommunale friområder som brukes til andre formål, eller hvilke virksomheter som forvalter disse eiendommene.

Det er viktig at en slik oversikt fremskaffes, slik at man kan vurdere den fremtidige bruken av disse eiendommene. For hvert område bør det vurderes hvorvidt:

²¹ Noen regulerings- og bebyggelsesplaner har bestemmelser til utforming av planområdet for å sikre adgang til friluftslivsområder, ferdsel gjennom området eller har andre bestemmelser som berører friluftsliv. Det vil være viktig å kontrollere at bestemmelsene er oppfylt ved for eksempel ferdigbefaringer.

Eiendommen bør frigis i henhold til gjeldende regulering, dvs. friområde eller om det bør igangsettes et reguleringsarbeid som innebærer endring eller delvis endring av reguleringsformålet.

I denne sammenhengen må spørsmålet om erstatningsarealer for friområder tas opp, i samsvar med forslaget til ny kommuneplan.

Annen bruk av friområdene i strandsonen vil bli gjennomgått og fulgt opp i ”strandsoneprojektet”.

Anbefaling:

- Det foreslås et prosjekt som kartlegger og følger opp etterslepet av registrerte ulovligheter i friområder.
- Det foretas en kartlegging av hvilke kommunalt eide friområder som benyttes i strid med reguleringsformålet. Samsvar mellom formål og bruk bør etableres.
- Det bør utarbeides en strategi for utvikling av friområdene i byggesonen – bydelsvise parkplaner.
- Friområdepromjektet videreføres etter at avtalen mellom DN og Oslo kommune utløper i 2009.
- Oslo kommune utvikler et system for å overvåke arealendringer i byens blågrønne struktur.

8.2 Biologisk mangfold

8.2.1 Hvorfor trenger vi å ta hensyn til biologisk mangfold?

Det er både etiske, estetiske, økologiske og økonomiske grunner til å ta vare på vårt biologiske mangfold.

Friluftsliv skaper naturglede og forståelse for å ta vare på naturverdier og økologiske prosesser. Biologisk mangfold og andre naturverdier gir økt naturopplevelse, og er med på å gjøre friluftslivsområdene verdifulle. Å ta vare på naturkvalitetene er derfor svært viktig for at områdene fortsatt skal være attraktive for friluftslivet.

Internasjonale konvensjoner og avtaler forplikter oss til å ta vare på mangfoldet. Bystyret har gitt sin tilslutning til at Oslo skal forvalte sitt biologiske mangfold på en bærekraftig måte, og bevare, videreutvikle og forvalte naturområdene i samsvar med økologiske prinsipper.

8.2.2 Slik ivaretas biologisk mangfold ved tilrettelegging for friluftsliv

Friluftsliv kan påvirke det biologiske mangfoldet, først og fremst gjennom direkte inngrep og spredning av fremmede arter. Enkelte områder som er viktige for biologisk mangfold er vernet etter naturvernloven, andre er sikret som spesialområde naturvern etter plan- og bygningsloven. Disse områdene har vanligvis bestemmelser som styrer tilretteleggingstiltak, og i enkelte tilfeller også styrer ferdseien. De fleste naturområder er imidlertid ikke sikret spesielt med henblikk på å ta vare på naturkvalitetene.

²² Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig arealplanlegging og arealdisponering i Norge. Dokument nr. 3:11 (2006–2007)

²³ For informasjon om ”strandsoneprojektet”, se kapittel 7 om Friområder i Fjorden, på øyene og langs strandsonen.

Hensyn til biologisk mangfold er i dag en integrert del av planlegging og gjennomføring av tilretteleggingstiltak for friluftsliv. I spesielt verdifulle naturområder gjøres en nærmere vurdering av hvor og hvordan tiltakene skal gjennomføres, for at naturkvalitetene ikke skal bli skadelidende. Friluftsetaten har det overordnede ansvaret for å ivareta det biologiske mangfoldet i Oslo kommune.

8.2.3 Utfordringer og behov fremover

Oslo kommune har et stort antall biologisk verdifulle naturområder, som i mange tilfeller brukes aktivt til friluftsliv. I enkelte av disse områdene har friluftslivet en negativ innvirkning på naturkvalitetene, enten direkte eller indirekte. Dette gjelder spesielt sårbare naturområder på øyene og i strandsonen på fastlandet. Mange av disse arealene har regional, nasjonal og tildels internasjonal verneverdi. Også langs vassdragene og i enkelte andre områder i byen finner vi tilsvarende problemstillinger.

Fremdeles er det utfordringer knyttet til bevaring av biologisk mangfold i forbindelse med tilrettelegging for friluftsliv i Oslo kommune. Nedenfor følger en oversikt over utfordringene. Konkrete tiltak for hvordan man kan ta hensyn til biologisk mangfold under tilrettelegging finnes i vedlegg 6.

Intensiv bruk i sårbare naturområder

Slitasje- og tråkkskader kan føre til at sjelden og truet vegetasjon forsvinner eller blir forringet. Enkelte ugras kan spre seg med mennesker til nye områder.

Forstyrrelse av dyre- og planteliv

Ilandstigning i sjøfuglkolonier og båtkjøring i/inntil sjøfuglkolonier og i gruntvannsområder forstyrrer hekkende og rastende fugler. Dette kan påvirke hekkesuksessen hos sjøfugl. Brudd på båndtvangsbestemmelsene har sannsynligvis innvirkning på hekkesuksessen hos fuglearter som hekker på bakken. Plukking av sjeldne og truede plantearter kan i enkelte tilfeller begrense overlevelsen til disse artene.

Havner, brygger og båtopplag

Tekniske inngrep i vann og på land, inkludert oppgraving av masser/mudring, påvirker livsmiljøet for våtmarksarter. Opplag av båter og andre midlertidige anretninger, kan ha negative konsekvenser for naturkvalitetene i områder med verdifull vegetasjon.

Anleggelse av turveier, skiløyper, stier og andre tiltak for å bedre fremkommeligheten

Tekniske inngrep i biologisk verdifulle naturområder kan forringe og dele opp verdifull natur og hindre naturlig utvikling av områdene. Opparbeidelse av turveier og andre tekniske inngrep i eller inntil leveområder for dyr og fugler, som i liten grad tåler forstyrrelse, kan føre til at disse artene forsvinner fra området.

Anleggsvirksomhet kan medføre spredning av problematiske fremmede arter gjennom for eksempel fjerning av eksisterende vegetasjon, blottlegging av jord og tilføring av "infiserte" masser.

Annen opparbeidelse av arealer for friluftsliv

Opparbeiding av nye friområder kan være i konflikt med opprettholdelse av eksisterende terreng og natur. Behovet for parkmessig opparbeiding med kultivert vegetasjon og tilrettelegging for bruk, må veies mot behovet for å ta vare på og utvikle de opprinnelige naturkvalitetene. Bevaring av kulturminner må også være med i denne avveiningen.

Manglende skjøtsel av kulturlandskap

For å ta vare på naturverdier, er det stort behov for endret eller mer intensiv drift av en del arealer, blant annet med henblikk på kulturlandskapsskjøtsel (beite, slått) og skjøtsel av turveikanter. En slik omlegging av driften vil kunne medføre økte driftskostnader.

Anbefaling:

- Hensyn til bevaring og utvikling av biologisk mangfold skal vektlegges tungt ved tilrettelegging for friluftsliv

8.3 Friområder og parker i byggesonen.

Dette kapitlet omhandler de grønne områdene i byggesonen som er regulert til friområde. Det er lagt størst vekt på beskrivelse av parkene. Friluftsetaten har forvaltningsansvaret for sentrale parker og større, sammenhengende natur- og grøntområder i kommunal eie. De respektive bydeler har forvaltningsansvar for lokale parker og nærmiljøanlegg innenfor sine grenser.

8.3.1 Hvorfor er friområdene i byggesonen viktige for friluftslivet?

Det er skrevet mange avhandlinger om parkenes betydning for oss mennesker, og som del av det store økologiske systemet. Parkene i sentrum og de store sentrale parkene i Indre by har mange viktige funksjoner. De har en naturlig plass i byplanen og tilfører luft og åpne rom. Her kan byens befolkning og besøkende trekke seg tilbake for ro, meditasjon og visuelle opplevelser, i form av blomster, trær, kunst, vannarrangementer og design. Parkene rommer også en kulturhistorie. Videre er parkene viktige sosiale møteplasser, gratis for alle, uten kommersielt press eller krav om aktiv deltakelse. De større parkene er i tillegg viktige arenaer for fysisk aktivitet og "urbant friluftsliv". Parkene representerer ved dette et betydelig positivt bidrag til bybefolkningens mentale og fysiske helse. Gode og vakre omgivelser bidrar også til positiv utvikling for handel og annen publikumsrettet næringsvirksomhet.

Friområder med liten tilrettelegging og naturpreg, herunder deler av noen parker, kan tilby kvaliteter som de opparbeidede parkene ikke har. Disse fungerer som naturlige lekeområder, og er spesielt viktige for barns frie lek, utvikling av motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse og evne til teoretisk læring, som nevnt i fellesdelen. Den begrensede tilgangen på naturlige og ikke-opparbeidede omgivelser i byggesonen, gjør disse områdene til verdifulle lommer med natur, også for den voksne delen av befolkningen, byens økologiske funksjon, og dyre- og plantelivet.

8.3.2 Friluftstilbudet i parkene

For nettutgaven:

Klikk [her](#) for å se temakart over friområder og parker i byggesonen

Langs byens turveier og vassdrag og i de større sammenhengende friområdene, finnes et mangfold av grønne områder, fra de urørte naturområder til designede parkområder. Sammen gir disse parkene og friområdene mulighet for et utall aktiviteter og opplevelser. De større parkene blir omtalt i det følgende.

Parker i sentrum

Sentrumsparker er i hovedsak representative byparker, hvor estetikk og mulighet for sosial omgang, hvile og kulturelle opplevelser styrer utforming og aktivitet. Men også i noen av disse parkene er det mulighet for fysisk aktivitet. Disse parkene holder en høy driftsmessig standard, og har høyeste prioritet med hensyn på utplanting av løk og sommerblomster. For beskrivelse av de enkelte parkene henvises til vedlegg 7.

Parker i indre by

Parkene i indre by består av et mangfold av friområder, fra de små lokale nabolagsparkene som for eksempel Rodes plass, via de større byparkene som Sofienbergparken og Frognerparken, til de mer naturpregede grønne korridorene, som for eksempel Akerselva. Parkene representerer et lavterskeltilbud med hensyn på sosial omgang og fysisk aktivitet i nærmiljøet. For beskrivelse av de ulike parkene henvises til vedlegg 7.

Det er et mål å bevare og utvikle et mangfold av opplevelser og aktivitetstilbud i parkene, og at de skal ha tilbud til alle byens beboere uavhengig av alder, etnisk bakgrunn eller fysisk og mental tilstand. Parkene skal også motivere til økt fysisk aktivitet

Lokale parker og nærmiljøanlegg forvaltet av bydelene

Fra 1. januar 2004 fikk bydelene forvaltnings- og driftsansvar for alle lokale parker og nærmiljøanlegg. Bydelene har ansvaret for eventuell regulering, sikring, opparbeiding, utvikling, drift og vedlikehold også av nye områder som faller under kategorien lokale parker og nærmiljøanlegg. Dette krever midler og kompetanse i den enkelte bydel. Det ble av noen høringsinstanser i forrige kommunedelplan, påpekt at alle byens parker burde omtales i planen, uavhengig av hvem som forvalter dem. Under arbeidet med nåværende plan ble bydelene invitert til å beskrive sine forvaltningsområder. Kun et fåtall har besvart henvendelsen, slik at det ikke er hensiktsmessig å omtale disse. Noen omtaler kom på en slik form at det er tidkrevende å lage en enhetlig sammenstilling, tilsvarende som for de områdene som Friluftsetaten forvalter. Friområdene som forvaltes av bydelene omtales derfor ikke.

8.3.3 Utfordringer og behov fremover

Forvaltning

Fortetting i byggesonen i sentrum og indre by øker befolkningstrykket på parkene. Parkene brukes intensivt og har stor slitasje. Noen av anleggene har behov for tyngre vedlikehold eller rehabilitering, for å opprettholde den ønskede, høye standard. Estimerte kostnader for rehabilitering til ønsket standard er 133 millioner kroner. Rehabiliteringsbehov for de friområdene som bydelene forvalter kommer i tillegg.

Driftsnivået er noe ujevnt i ulike deler av byen. Man må etterstrebe å komme opp på et driftsnivå på alle arealer, som sikrer de investeringene som er lagt ned og de kvaliteter som finnes i anleggene.

Behov for rehabilitering og utvikling av parkene i sentrum og indre by.

Alle summer i 1000 kroner.

Park	Kalkulert behov
Eidsvolls plass/ Studentertunden	1 000 (fryseanlegg) 6 500
Alleen i Stortingsgata	4 000
Rådhusplassen	7 500
Grev Wedels plass	1 000
Akerselva	
Aktivitetsprosjekter	7 000
Nedre Foss	14 000
Belysning	5 500
Brochm.løkk	2 000
Rehabilitering, turvei m.m.	3 000
Frognerparken	22 000
Tøyen kulturpark promenadevei	6 000
Rehabilitering/nyanlegg parker	
- Tveitaparken	4 000
- Ballsletta Ekeberg	1 500
- Lekeinstallasjon Ekeberg	6 000
- Lekeinstallasjon Goruddalen	6 000
- Kampen park rehab	2 000
- St.Hanshuagen	20 000
- Lekeplasser, rehab	5 000
- Div rehab	10 000
Sum	133 500

8.4 Friområder langs vassdrag

8.4.1 Hvorfor er vassdragene viktige for friluftslivet?

Oslos topografi danner utgangspunkt for de større vassdragene mellom Marka og fjorden. De ti hovedvassdragene er Lysakerelva, Mærradalsbekken, Hoffselva, Frognerelva, Akerselva, Hovinbekken, Alna (med Østensjøvannet), Ellingsrudelva, Ljanselva og Gjersjøelva. Ellingsrudelva er grenseelv mot Lørenskog og renner nordøstover fra Elvåga.

Vann og vassdrag i byggesonen er viktige innslag i friluftslivsområdene. Vann og elver byr på rike opplevelseskvaliteter og er turmål i seg selv, i den grad de er åpne og tilgjengelige. Opplevelseskvalitetene er knyttet til både kultur og natur. Rennende vann i byens elver, sammen med grønne omgivelser omtales ofte som Oslos blågrønne struktur. I Oslo kommune er det 343 innsjøer. De fleste ligger i Marka. Spesielt må nevnes at mange av vannene i Marka rommer fisk, og fiske er en utbredt friluftaktivitet.

I et historisk perspektiv har elvene vært viktige elementer i samfunnsutviklingen. Rester etter møller, sagbruk og annen industri og bebyggelse er konkrete bevis på aktiviteten som var knyttet til vassdragene. Vann og vassdrag med tilhørende grøntarealer har stor betydning for biologisk mangfold. Vassdragene er leveområder for en rekke dyre- og plantearter. Dette gir store naturopplevelser, men gjør også arealene sårbare.

Spesielt er kantvegetasjonen langs vassdragene viktig. Vegetasjonsbeltene langs vassdragene filtrerer forurensning, motvirker erosjon i bredden, er naturlige flomdempere, danner jordsmonn, er rike vegetasjonstyper, fuglebiotoper, spredningsveier for vilt og næringsgrunnlag for fisk og ferskvannsorganismer, gir skjul og skyggevirkning, representerer et landskapsestetisk element, og har ikke minst svært stor verdi for rekreasjon og friluftsliv.

8.4.2 Friluftsmulighetene langs vassdragene

For nettutgaven:

Klikk [her](#) for å se temakart over nedbørsfeltene i Oslo kommune.

Gjenåpning

I byggesonen er for store deler av vassdragene blitt lagt mer eller mindre i rør gjennom tidene. Det er omtrent 100 kilometer åpne vassdrag gjennom Oslo by, men det kunne vært 330 kilometer, dersom alle elvene og bekkene hadde vært åpne. Åpning, synliggjøring og tilgjengeliggjøring av vassdragene i byggesonen, er et sentralt mål for kommunen. Prioriterte vassdrag for gjenåpning er Frognerelva med Gaustadbekken, Hovinbekken og Alna med Østensjøvannet.

Det er få gjenåpningsprosjekter som er ferdigstilt så langt. Dette henger sammen med at innsatsen i stor grad har blitt konsentrert om aktuelle byutviklingsprosjekter, der gjenåpning av vassdrag bør være integrert. Byutvikling innebærer ofte kompliserte, sammensatte og langvarige prosesser, men gjenåpning er satt på dagsorden i flere aktuelle transformasjonsområder, og resultatene vil bli synlige når bygging gjennomføres.

Av gjennomførte gjenåpningsprosjekter kan nevnes sidebekk til Hovinbekken ved Refstadsvingen, Hølaløkka og Leirfossen i Alna, Pinabekken - innløpsbekk til Sognsvann (bro til erstatning for kulvert) og Langerudbekken - tilløpsbekk til Bogerudmyra/Østensjøvann.

Ferdsel og opphold

Langs mesteparten av de åpne hovedvassdragene er det anledning til ferdsel, enten på turvei, tursti eller langs bilvei. Veiene og stiene går ikke alle steder helt inntil vannet – av hensyn til kantvegetasjon, privat grunn (innmark), bygninger etc. – men det er likevel mulig å følge vassdragene ved turgåing. Turveisystemet er ikke fullt utbygd, men det skjer stadig forbedringer. Når det foretas gjenåpning av bekker og elver, bygges det som oftest turveier samtidig. Langs noen vassdrag er det drikkevannsrestriksjoner, som legger begrensninger på opphold og overnatting. Videre er det begrensning på friluftsliv i nærheten av boligere og hytter. Generelt er det noe sterkere begrensning på retten til rastning og opphold, sammenliknet med retten til ferdsel (på samme måte som i strandsonen langs sjøen).

Padling

Det er gode muligheter for kanopadling på vassdragene i Marka. Anbefalte rundturer, som også innebærer strekninger med trilling over land, er avmerket på aktuelle turkart. Ved Nøklevann er det mulig å leie/disponere kanoer gjennom medlemskap i forening. I Lysakerelva og i Alna foregår elvepadling på strekninger med stryk som er egnet til formålet.

Fiske

Det er tillatt å fiske fra land i alle Oslomarkas elver, bekker og vann, bortsett fra der det er drikkevannsrestriksjoner. Vannene i Marka rommer mer enn 20 fiskearter. Hvert år selges om lag 10 000 fiskekort. I noen vann og elver er det også lov å fange kreps. I tillegg til fisket i Marka, er det mulig å fiske i Akerselva. Generelt er det lite fisk i vassdragene i byggesonen, blant annet på grunn av dårlig vannkvalitet (forurensning), tekniske inngrep, lite vann i perioder, mangel på gyte- og oppvekstplasser, for lite skjul o.a..

Bading

Det finnes mange badeplasser ved vannene i Marka. Noen er mer tilrettelagt enn andre. Også ved noen av elvene er det badeplasser. Det vises til omtale i badeplassdelen av sektorplan friluftsliv.

8.4.3 Behov og utfordringer

Gjenåpning

Gjenåpning av vassdrag er avhengig av en rekke faktorer, ikke minst vannføring, vannkvalitet, bebyggelse, annen utvikling i områdene og bruksinteresser knyttet til områdene.

Vassdragene i byggesonen er sterkt ombygget. De fleste sidebekkene er lukket, og trasé og vannføring er endret. Nedbørfeltene gir ikke nødvendigvis vanntilførsel til hovedelva, fordi overflateavrenningen er samlet i ledninger. Flere av hovedelvene er også lukket på kortere og lengre partier. Lukkede bekker som i dag også fører spillvann (kombinerte ledninger) er ikke aktuelle for gjenåpning. Mulige prosjekter må derfor vurderes grundig, for å avgjøre om de lar seg gjennomføre. En gjennomgang av aktuelle gjenåpningsprosjekter er gjort i kapittel 16 i forrige friluftslivplan.

Under "gjenåpning" i handlingsprogrammet finnes gjenåpningsprosjekter hvor reguleringsforhold (friområde) og erverv (kommunalt eid) er avklart.

Sikring av kantvegetasjon, samt naturlig bunnsubstrat

Som beskrevet tidligere, utgjør vassdrag med kantvegetasjon et komplekst naturmiljø, som er en viktig ressurs. Vannressurslovens § 11 beskriver behovet for å opprettholde kantvegetasjon: "Langs bredden av vassdrag med årssikker vannføring skal det opprettholdes et begrenset naturlig vegetasjonsbelte som motvirker avrenning og gir levested for planter og dyr.". Det er viktig at arbeidet med å sikre og utvikle kantsonene langs Oslos vassdrag fortsetter. Virkemidler for dette vil være planer for hovedvassdragene, reguleringsplaner, registrering av kantvegetasjon, opplysning til grunneiere, o.a.

Spesielt ved gjenåpningsprosjekter er det viktig å etablere nye vegetasjonsbelter langs vassdragene, der dette er mulig og fornuftig. I urbane strøk kan det være aktuelt med en

viss andel steinsatte bredder (erosjonssikring) og etablering av muligheter for opphold og ferdsel nær elvebredden. Dette må imidlertid tilpasses behovet for etablering av kantvegetasjon langs vassdragene.

Det er også viktig at det finnes (etableres ved gjenåpningsprosjekter) et naturlikt bunnsubstrat i elver og bekker, som gjør det mulig for vannorganismer å overleve. Dette gjelder både vannplanter, bunndyr, fisk og andre organismer. Selv om det blir støpt tette "trau" ved gjenåpning av vassdragsstrenger, må det settes av nok plass (volum) til også å fylle på med stein og grus som bunnsubstrat. Om mulig bør også elvebreddene være utformet i naturlikt materiale, dersom dette er mulig i forhold til andre hensyn, slik som erosjonsvern mot flom.

Allmenn ferdsel og opphold langs hovedvassdragene

Noen steder langs hovedvassdragene er det behov for regulering og erverv, for å sikre allmenn tilgang, passasje og/eller opphold. Dette kan for eksempel gjelde regulering og erverv av arealer for turveier. Behov for kommunalt erverv bør vurderes i Friområdeprosjektet.

Når det gjelder rehabilitering og opparbeiding av turveier, vises det til turveidelen av sektorplanen. Andre aktuelle tilrettelegginger er oppsetting av skilt, og etablering av sitteplasser (benker) og grillplasser eller bålplasser. Her må etableringene skje der forholdene ellers ligger til rette, og tiltakene må tilpasses forholdene på stedet (naturnær utforming kontra "urban" utforming). For badeplasser vises til badeplassdelen av sektorplan friluftsliv.

Tilrettelegging for fiske i byggesonen

Etter hvert som bekkene og elvene i byggesonen blir renere på grunn av kloakksanering, og mer av vannet blir tilgjengelig på grunn av fysisk tilrettelegging og gjenåpning, vil også forholdene for fisk og fiske bli bedre. Det er derfor behov for å lage tiltaksplaner for hvert enkelt hovedvassdrag i byggesonen, som i prioritert rekkefølge angir hva som må til for å gjøre det mulig å fiske. Dette vil dreie seg om både rettigheter, biotopforbedring, etablering av fiskeplasser, informasjon m.m. Første skritt blir å utarbeide en forvaltningsplan for fisk.

8.5 Friområder i Fjorden, på øyene og langs strandsonen

8.5.1 Hvorfor er fjorden, øyene og strandsonen viktige for friluftslivet?

Strandsone, sjø og øyer utgjør en stor del av Oslo kommune. Fjorden med vannflate, øyer, strandlinje på fastlandet og friområder i tilknytning til sjøen, er svært viktige og populære arealer for Oslos befolkning. Spesielt i sommerhalvåret er friluftsliv i og ved fjorden en framtrædende kvalitet for en stor del av innbyggerne. Oslo markedsføres som den blå (sjøen) og grønne (Marka) byen.

På grunn av tidligere utbygging og arealbeslag, er samtidig mange av strandområdene i byggesonen utilgjengelige for allmennheten. Dette gjør de gjenværende strandarealene stadig mer verdifulle, etter som byen vokser. Økt befolkningstetthet gjør også øyene og sjøen mer attraktive.

Soling og bading er viktige friluftaktiviteter ved fjorden, men også annet sjøbasert friluftsliv er utbredt. Det er naturlig å nevne fritidsfiske fra land og båt, roing, padling og seiling. Mens noen av aktivitetene er mest aktuelle i sommerhalvåret, er turgåing og opphold langs sjøen populært så å si hele året. Den pågående etablering av kyststi styrker tilgangen til strandsonen, og øker muligheten for sjønært friluftsliv uavhengig av sesong.

8.5.2 Beskrivelse av friluftslivstilbudet

Ren Oslofjord

Blant annet for å bedre forholdene for friluftsliv er det foretatt en utredning om miljøet i Oslofjorden og noen deler av Akerselva. "Ren Oslofjord" er Oslo kommunes miljøprosjekt for å få en renere fjord. Miljøprosjektet er en del av kommunens helhetlige tiltaksplan for opprydding av forurensende bunnsedimenter i Oslo havn og Indre Oslofjord. Videre planlegges en avskjæring av tilførsel av nytt forurenset overflatevann fra sentrum gjennom til en ny overføringstunnel til Bækkelaget renseanlegg, den såkalt Midgardsormen. På bakgrunn av undersøkelser av forurensningsgraden av sedimenter i småbåthavner og på badestrender²⁴, er det gjennomført og planlegges gjennomført rensing av forurensete sedimenter flere steder. Disse omtales under.

Strandsonen på fastlandet (inkludert landfaste øyer)

Den totale kystlinjen med de landfaste øyene utgjør drøyt 50 km, medregnet "Fjordbyen" som er under utvikling. Av dette var i 2004 nesten halvparten allment tilgjengelig strandsone.

Strandlinjen utenom "Fjordbyen" og de landfaste øyene, utgjør 37 km. Omtrent halvdelen eies av stat og kommune, mens resten er privateid. Litt under halvparten (16 km) av strandsonen var i 2004 ikke allment tilgjengelig. Tre av disse ikke tilgjengelige kilometerne var i kommunal eller statlig eie. For øvrig er det spesielt i boligområdene at strandsonen ikke er allment tilgjengelig, på grunn av opparbeiding av hager, brygger og annet.

Av spesielt viktige områder for friluftsliv langs kysten er badestrendene (se badeplassdelen), områdene på strekningen Sollerud-Vækerø, store deler av Bygdøy og Ljanskollen-Hvervenbukta. Spesielt Bygdøy bør framheves, med sine viktige natur- og kulturverdier, store turområder, lang offentlig tilgjengelig strandsone og flere badeplasser. Også Ormøya-Malmøya er naturlig å nevne, med viktige natur- og friluftslivsområder, men her er kapasitet og tilgjengelighet mer begrenset.

Som del av strandsoneprosjektet (se omtale senere) er det utført enklere tilretteleggingsarbeid for å gjøre strandsonen mer tilgjengelig. Dette gjelder spesielt eiendommer på Ormøya og Malmøya. For eksempel er 500 meter nytt strandareal med nye bademuligheter på Ormøya åpnet for publikum. På Bygdøy er eksisterende stier langs kysten merket som kyststier.

²⁴ Oslo Havnedistrikt – Prøvetaking i småbåthavner og på badestrender. Norges Geotekniske institutt. 2007.

I Bestumkilen og Frognerkilen blir det i løpet av 2008 rensset opp i forurensede sedimenter som utsettes for båttrafikk og propellvirvling. Statsbygg har gjennomført det samme på badeplassen på Bygdøy sjøbad. Det vurderes å rense opp i sedimentene i Filskvokkbukta.

Kyststi

Kyststi-visjonen på Østlandet går ut på å etablere en sammenhengende sti langs hele Oslofjorden, med mulighet for å oppleve kystnatur og kystkultur. Mange kommuner på begge sider av Oslofjorden har merket kortere eller lengre kyststier. Det er også utarbeidet kart og informasjonsmateriell, med beskrivelse av traseer, fremkommelighet, opplevelser og tilbud langs kyststien.

Turveiene langs sjøen i Oslo går noen steder helt i vannkanten, andre ganger bak bygninger og uten kontakt med fjorden. Turveistrekninger med meget store kvaliteter, også når det gjelder ro og naturopplevelse, finnes i vest fra Sollerud over Vækerø (A10), og langs vestsiden av Bygdøy (A5). I øst er det en fin og svært mye benyttet turvei fra Fiskevollbukta til Hvervenbukta langs Ljanskollen (E13). Turvei A10 som ligger mellom vannkanten og E18 langs Bestumkilen og Frognerkilen, er ikke optimal med hensyn til kvaliteter som ro og naturopplevelse, men er svært viktig for å gi en sammenhengende kyststi/turvei.

Turveiene i strandsonen er til dels tilgjengelige med sykkel og barnevogn, og noen steder rullestol, og gir dermed tilgang for flere brukergrupper. Strandpromenade/kyststi er regulert inn som en del av Bjørvika-utbyggingen. Tilsvarende vil strandpromenade bli innarbeidet i reguleringsplanene for de øvrige delene av Fjordbyen.

Oslo kommune har vedtatt å etablere kyststi langs hele sin del av fjorden. Kyststien skal være mest mulig sammenhengende og med fokus på opplevelseskvalitet, men det er ikke mulig eller ønskelig at kyststien skal gå i strandkanten på hele strekningen.

Øyer (ikke landfaste)

Det går ferje til Hovedøya, Gressholmen/Rambergøya, Langøyene, Nakholmen, Lindøya og Bleikøya. Håøya har også noen få fergeavganger fra Oslo i sommerhalvåret.

Hovedøya har store friluftslivs-, natur- og kulturminneverdier, og er vernet iht. naturvernloven og kulturminneloven. Den nylig utarbeidete forvaltningsplanen for Hovedøya beskriver verdier, utfordringer og anbefalte tiltak. Det er satt opp informasjonsskilt om kultur og natur på øya. Øya er velegnet for turgåing og bading, og har gressletter som passer for andre friluftaktiviteter. Det er rensset opp i forurensninger i sandmassene på stranden, og lagt på ny sand. Det vurderes å rense opp i sedimentene ved småbåthavna.

Gressholmen og *Rambergøya* har gode bademuligheter, spesielt fra svaberg. Turmulighetene er gode i variert vegetasjon. Områdene er hovedsakelig vernet som naturreservat. Kaninbestanden ble fjernet i 2006.

Langøyene (én øy) i Nesodden kommune er eid av Oslo kommune. Øya har en svært fin badestrand, store gressletter og robust natur. Øya har kapasitet til flere mennesker enn i dag. Telting er tillatt og styrt gjennom ferdselsregler. I 2006 og 2007 ble vektere benyttet

for å opprett(hold)e et positivt sosialt miljø blant telterne. På resten av øyene i Oslo er det teltforbud.

Husbergøya ligger også i Nesodden og eies av Oslo kommune. Øya rommer tre hytter for barne- og ungdomsaktiviteter, samt en kystledhytte. Flere tusen barn og mange båtfolk besøker øya i sommerhalvåret. Det meste av øya er foreslått vernet etter naturvernloven. Sikring av risikoområder fra gammel fiskeindustri er startet opp.

Håøya i Drøbaksundet i Frogn kommune eies 70 % av Oslo kommune, herunder en rekke bygninger. Øya har store gressletter, mange veier og stier i skogområder, og flere havner med og uten brygger. Dette gjør *Håøya* til et sentralt utfartssted.

Kjeholmen i Bærum eies hovedsakelig av Oslo kommune og staten. Øya har først og fremst betydning for befolkningen i og nær Bærum, men har også en kystledhytte. Store deler av øya er foreslått vernet etter naturvernloven.

De statseide, bebygde øyene *Lindøya*, *Bleikøya* og *Nakholmen* har også verdi for friluftsliv. Det finnes flere badeplasser som ikke er spesielt tilrettelagt. Øyene er regulert til spesialområde friluftsområde, men er under omregulering. Omreguleringen har blant annet som målsetting å øke tilgjengeligheten for allmennheten. Ett aktuelt tiltak er å etablere enkle stier rundt øyene. Noen nye arealer er foreslått vernet etter naturvernloven eller som spesialområde naturvern etter plan- og bygningsloven.

Malmøykalven har begrenset fergeforbindelse, og brukes i dag lite av allmennheten. Øya og bebyggelsen benyttes hovedsaklig av Barne- og familieetaten, som feriested for barn som er under etatens omsorg.

Bading på øyene

De viktigste øyene for bading er Hovedøya, Gressholmen/Rambergøya og Langøyene. I likhet med badeplassene langs kystlinjen, er de tilrettelagte badeanleggene på disse øyene relativt nedslitt. Det er behov for omfattende prosjektering, rehabilitering og driftsjustering for å oppnå en god standard. For videre beskrivelse av tilrettelagte badeplasser på øyene, vises til badeplassdelen av sektorplanen.

Universell utforming på fergene, fergebryggene og øyene

Fergene til øyene kan benyttes av bevegelseshemmede, men verken fergene eller bryggene er optimale. Kun brygga på Hovedøya er tilpasset orientershemmede. Det er reservert parkering for handikappede på Vippetangen. Selve øyene er lite tilrettelagt for orienterings- og bevegelseshemmede. Blant øyene har Handikapforbundet i Oslo prioritert Hovedøya høyest med tanke på universell utforming.

En oversikt over øyer som ligger i Oslo kommune eller som eies og forvaltes av Oslo kommune følger som vedlegg 8.

Kystledhytter

Kystled er betegnelsen på et organisert nettverk av enkle overnattingsplasser langs kysten, primært for folk som ferdes til fots eller med ro- eller seilbåt. Kystleden er åpen for allmennheten. Ungdom, barnefamilier og besteforeldre med barnebarn er typiske brukere. I planperioden 2005-2008 ble det etablert kystledhytter på Kjeholmen og Husbergøya.

Fiskeplasser

Fiske er en attraktiv aktivitet langs sjøen. Det er behov for tilrettelegging for fiske langs fjorden og på øyene. Kaiområder med fiskemuligheter er ofte fremkommelig for bevegelseshemmede. Norges jeger- og fiskerforbund ga i 2001 ut fiskekart for indre Oslofjord. På kartet er det avmerket 16 områder anbefalt for sjøfiske.

Roing og padling

Det har vært en sterk økning i antall padlere i Oslofjorden. Spesielt gjelder dette kajakkpadling. Flere padle- og roklubber har klubblokaler og mindre anlegg for sine aktiviteter langs sjøen. Det er ellers lagt lite til rette for uorganisert padling (og roing) i Oslo. Med tilrettelegging menes i første rekke utsettingssteder for kajaker og kanoer, tilknyttet atkomst med bil, og parkeringsmuligheter.

Bruk av vannflaten (sjøen)

Sjøarealene i Oslofjorden er attraktive friluftsarealer. Spesielt i de delene av fjordene som ligger nærmest land og i trange farvann, konkurrerer friluftsinteressene med andre interesser. For eksempel vil trafikk med (større) båter kunne være til ulempe og risiko for bading, fiske, padling, roing og seiling. Forurensende utslipp til sjøen fra virksomhet på land og til sjøs vil også redusere sjøens verdi for friluftsliv.

Småbåter

Småbåtliv er en attraktiv friluftslivsaktivitet for deler av befolkningen..

Oslo kommune leier ut arealer til tjue båtforeninger. På disse arealene er det til sammen 16 000 bryggemeter fortøyningsplass, noe som gir over 5 000 båtplasser med gjennomsnittlig tre meters bredde. I tillegg finnes det båtplasser på private arealer. Det anslås at det er rundt 2 000 private båtplasser.

Det er gjennomført en kartlegging av mulighet for nye båthavner samt ombordstigningssteder for folk med funksjonsnedsettelse. I flere havner er plasseffektiviseringstiltak gjennomført. Arbeid med å effektivisere arealutnyttelsen i flere havner fortsetter.

Det er vanskelige parkeringsforhold ved mange båthavner. Unntaket er Sjølyst/Karenslyst der opplagsarealene gir romslig parkeringsareal i båtsesongen. For båteiere med båtplass på øyene arbeides det med å finne alternative parkeringsplasser på landsiden.

Båtforeningene søker å tilrettelegge for gjestehavner på ledige plasser i sommerferien.

Allment tilgjengelige utsettingsramper gir mulighet for å sette ut mindre båter, uten at en er avhengig av båtplass. Utsettingsramper kan derfor være et godt tilbud for de som har mulighet til å lagre en båt på land, enten på egen grunn eller på leid areal. Ikke minst gir

utsettingsramper mindre arealbeslag i strandsonen enn småbåthavner. Det er få utsettingsramper i Oslo, se vedlegg 9.

Tilrettelegging for funksjonshemmede seilere krever stødig betongbrygge, samt personheis og eventuelt heis for båt. I dag finnes det egnede anlegg i Bærum og Nesodden. I flere av båthavnene finnes utstyr som gjør det mulig for rullestolbrukere å entre båten.

Det finnes 4 mottak for septik i kommunen. De er lokalisert til Hovedøya, Frognerkilen, Bestumkilen og Paddehavet.

Enkel tilrettelegging med fortøyningsbolter i fjellet, vil være av stor verdi for båtbruk. Allment tilgjengelige brygger i forbindelse med friområder, er også viktig. I forbindelse med etablering av fortøyningsplasser, er det også en fordel med toaletter og eventuelt søppeldunker. Av Oslo kommunes eiendommer er det bare Hovedøya og Håøya, som har fortøyningsbolter beregnet på småbåter. I enkelte naturhavner blir det av Oslofjorden Friluftsråd lagt ut faste fortøyningsbøyer.

8.5.3 Utfordringer og behov

Selv om Oslo har mange friluftsområder ved sjøen, er det et stort potensial for videreutvikling av nye områder. Økende befolkning og økende bruk av strandsone, øyer og vannflate, gjør arealene mer utsatt for slitasje, forsøpling og forurensning. Økt bruk gir også mer brukerkonflikter. Hovedutfordringene er derfor å gjøre mer av fjorden allment tilgjengelig for friluftsliv og rekreasjon, samt å øke kvaliteten på friluftstilbudet i fjordområdet.

Strandsonen på fastlandet (strandsoneprojektet)

Typisk landbasert og sjøtilknyttet friluftsliv er turgåing, soling, bading og fiske. For å følge opp bystyrets vedtak om å gjøre strandsonen i Oslo tilgjengelig for allmennheten (jf. kommunedelplan for friluftsliv 2005-2008), ble strandsoneprojektet etablert i 2006. Prosjektet har utredet mulighetene for å bedre tilgjengeligheten i og til strandsonen, og muligheten for å etablere en sammenhengende kyststi i Oslo. Tre delstrekninger har vært valgt ut; Bestumkilen, Malmøya/Ormøya og strandområdet fra Ulvøyabro til Fiskevollbukta. Utredningsarbeidet forventes avsluttet i 2008.

Strandsoneprojektet har skaffet til veie informasjon om strandsonen, og har identifisert mange muligheter for å øke tilgjengeligheten for allmennheten. Det er viktig at strandsoneprojektets råd og anbefalinger følges opp gjennom arealplanlegging, bevilgninger, erverv og fysiske tiltak.

Førsteprioritet i den fysiske tilretteleggingen er å gjøre kommunens egne arealer tilgjengelige. Aktuelle tilretteleggingstiltak vil være fjerning av hindringer i strandsonen, tilrettelegging for kyststi og badeplass, tynning av vegetasjon og skilting. Det planlegges merking og skilting på Ormøya og Malmøya i 2008.

Badeplassene og strandområdene er så populære at mange er nedslitt. Drifts og vedlikeholdsnivået har ikke vært tilstrekkelig for å hindre forfall.

Kyststi

Oslo kommune skal anlegge kyststi fra Bærum til Oppegård. Slik vil innbyggerne i fremtiden kunne glede seg over en sammenhengende kyststi med naturopplevelser i nærhet til sjøen. Der det ikke er mulig å anlegge kyststien helt i sjøkanten – av hensyn til natur- eller kulturminneverdi, terrengforhold, eiendomsforhold og lignende – bør alternative ruter noe lenger inn fra sjøkanten merkes, for å få en godt farbar og logisk sammenhengende kyststi. Det er viktig å integrere kulturminner og naturverdier i kyststiltilbudet.

På kort sikt bør det fokuseres på eksisterende turveier langs fjorden. Eksisterende turvei A10 fra Lysakerelva til Rådhusplassen, samt turvei E13 langs Ljanskollen, bør merkes som kyststi. Andre allment tilgjengelige traseer langs sjøen, bør også merkes som kyststi. Noen av traseene kan forbedres med tanke på kvalitet og tilgjengelighet. Det er ønskelig å lage et turkart som viser eksisterende turvei (kyststi) og alternative strandpromenader, samt badeplasser og andre oppholdsarealer langs sjøen.

Oppsummert er det viktig å understreke at strandsonen i Oslo byr på mange utfordringer knyttet til vernehensyn, topografi, regulering og eiendomsrett. Før fysisk opparbeiding av kyststi kan settes i gang på de enkelte delstrekninger, må disse utfordringene løses.

Øyene

Øyene er svært populære friluftområder om sommeren. Nedenfor følger en oversikt som viser generelle behov og utfordringer vi har for å klare å møte befolkningens forventninger og ivareta andre hensyn:

Tilrettelegge for friluftsliv med hensyn til store naturverdier på mange av øyene.

Store deler av skjærgården i indre Oslofjord er eller er foreslått vernet etter naturvernloven i Verneplan for indre Oslofjord. Dette vil innebære så omfattende naturvern, at det er i konflikt med friluftslivsinteressene. Det er derfor stort behov for tilrettelegging for friluftsliv, på en måte som gir mye friluftsliv for mange, og samtidig liten slitasje.

Tilrettelegge utvalgte øyer for orienterings- og bevegelseshemmede.

Generell standardheving av slitte anlegg.

Effektivisere og fornye infrastruktur for mer optimal drift.

Fortsette arbeidet med å få allmenntilgjengelige, friluftrelaterte leieformål inn i bygningene.

Lage veiledere (hefter) for bruk av aktuelle øyer/områder, som gjør det enklere for skoler og barnehager å ta øyene i bruk. (Referanse: Akerselva turguide.)

Hovedøya

Forvaltningsplan for Hovedøya viser forslag til nye turveitraséer, informasjonstiltak, oppgradering og utvidelse av badeområdene med mer. Dersom badeområdene skal utvides, må driftsstasjonen på Lindøysund flyttes og erstattes med effektivt anlegg et annet sted, fortrinnsvis i Hovedøybukta. Forvaltningsplanen anviser også en rekke skjøtselstiltak på verneområdene, som vil øke naturopplevelsen. Det er stort behov for istandsetting av driftsbryggene/slipp. Dette er delvis finansiert og igangsatt i 2008. Klosterruinene har behov for vedlikehold, blant annet for å unngå risiko for steinfall.

Langøyene

Det er stort potensial og behov for større og mer variert aktivitet enn dagens telting og bading. Dette omfatter bedre tilrettelegging for ballaktiviteter, badesklier, kystledhytte,

småbåtbrygge, bedret kiosktilbud, publikumsarrangementer rettet mot familier, og bedring av sanitærtilbudet. Det er viktig å fortsette arbeidet for godt teltmiljø.

Gressholmen, Husbergøya og Håøya

På Gressholmen er det behov for offentlig toalett. På Husbergøya må saneringen av risiko etter gammel fiskeindustri fullføres. På Håøya er det store behov for vedlikehold og rehabilitering av veier og kommunens omfattende bygningsmasse. Det må arbeides videre med et godt, varig bruksformål for den store bygningen Messa.

Ferge- og driftsbrygger

For å opprettholde normal drift på Hovedøya, Langøyene og Håøya, må kjøreramper/varebrygger repareres evt bygges nytt. På Hovedøya må også fortøyningsbryggen repareres. Fergekaien på østsiden av Håøya er reparert provisorisk, men må repareres permanent.

Kystledhytter

Det arbeides med etablering av kystledhytte på Hovedøya og Langøyene, og etablering av flere kystledhytter på Håøya.

Fiskeplaser

Det viktigste tiltaket med hensyn til tilrettelegging for fiske er å sikre tilgjengelige områder for dette. Universell utforming kan være aktuelt på utvalgte steder.

Padling og roing

Roing og spesielt padling er aktiviteter i sterk vekst, med økende behov for tilrettelegging. Det bør derfor etableres utsettingssteder tilknyttet bilatkomst. Utsettingsbrygger kan være lave flytebrygger eller faste, lave, bryggekanter. Nær utsettingsbryggene må det være parkeringsplasser og eventuelt mulighet for opplag. I forbindelse med utvikling av Fjordbyen bør tilrettelegging for padling, opplag, utleie o.s.v. vurderes som aktivitetstilbud, både for Fjordbyens beboere og for andre.

Bruk av vannflaten (sjøen)

Indre Oslofjord benyttes av mange, og det er derfor trangt om plassen. For å legge til rette for en smidig bruk for alle parter og unngå konflikter, er det viktig at offentlige myndigheter tar stilling til hvordan vannflaten skal brukes. Også Oslo kommune har en rolle i å avveie og regulere bruken av vannflaten, der dette er nødvendig. Et slikt arbeid er igangsatt i Bestumkilen. Her skal interessene til småbåthavner, roere og padlere avveies gjennom en reguleringsplan.

Sjøaktiviteter er populære friluftaktiviteter, og det er derfor viktig at ikke havnetrafikk, nyttetransport, fergeanløp og hurtiggående småbåter blir prioritert foran friluftsliv i alle deler av fjorden. De myke trafikantene er svært sårbare på sjøen blant de større fartøyene, og trenger å bli tatt spesielt hensyn til. De store båtene har et ansvar for å ta hensyn til andre, mindre og mykere trafikanter på fjorden.

Småbåter

Det er stort behov for å fortsette å effektivisere arealutnyttelsen i småbåthavnene.

En rekke steder finnes gode naturhavner. Håøya har behov for flere bolter for dette. Langøyene trenger en stor småbåtbrygge.

Det er stor mangel på opplagsplasser for båter i Oslo. Vinteropplag er arealkrevende, og det er vanskelig å nye areal til opplag. Mangelen på opplagsplasser løses til dels med boblehavner og til dels ved at båtene står i opplag i andre kommuner. I nabokommunene er det imidlertid også mangel på opplagsplasser. Arealer som benyttes til parkeringsplasser er ofte viktige opplagsplasser om sommeren. Opplagsplasser som leies av Oslo kommune skal være tomme og ryddet i perioden mai-september.

Flytting av kommunegrensen

Langøyene, Husbergøya og Skjælholmen ligger ikke innenfor Oslo kommunes geografiske grenser, men forvaltes og eies av Oslo kommune. Det vil være ressursbesparende og en fordel for videreutviklingen av øyene å endre kommunegrensen slik at øyene faller innenfor Oslo kommunes grense.

Anbefaling:

- Oslo kommunes grense bør endres til å inkludere Langøyene, husbergøya og Skjælholmen.

8.6 Marka

8.6.1 Hvorfor er Marka viktig for friluftslivet?

Marka er landets viktigste og mest brukte friluftslivsområde. I internasjonal sammenheng er Oslo i en særstilling, ved at store og sammenhengende friluftslivsområder ligger i direkte tilknytning til byen. Alle Oslos innbyggere kan uansett bosted, nå en innfallsport til Marka i løpet av en halv time. Det som gjør Marka unik, er nærheten til hovedstaden og de store og sammenhengende arealene. De viktigste tiltakene for å ta i mot og spre turtrafikken, er stiene, skiløypene og veiene. Serveringsstedene er for mange et mål for turen.

8.6.2 Friluftslivsmuligheter i Marka

For nettoutgaven:

Klikk [her](#) for å se temakart over vinter tilbudet i Marka

Klikk [her](#) for å se temakart over sommertilbudet i Marka

Marka omfatter skogarealer i 5 fylker og 19 kommuner og har en utstrekning på mer enn 1 700 000 dekar (1700 km²). Løvenskiold Vækerø er den største grunneieren med ca. 430 000 dekar. For øvrig er det noen store, private skogeiendommer, noen allmenninger og en rekke mindre skogeiendommer. Oslo kommune eier til sammen ca. 115 000 dekar i Oslo og ca 50 000 dekar i seks nabokommuner. Oslo kommune har ervervet disse områdene for friluftsliv og drikkevannsforsyning. Omtrent 300 000 dekar av Markas totalareal ligger innenfor Oslo kommunes grenser. Oslos del av Marka utgjør rundt 2/3 av Oslo kommunes totale areal. Tilrettelegging for friluftsliv skjer i nært samarbeid mellom kommunen, grunneierne og Markaorganisasjonene.

I Flerbruksplanen for Oslo kommunes skoger²⁵ inngår alle eksisterende områder og anlegg for friluftsliv og alle forslag om nye friluftslivstiltak. De nye forslagene er innarbeidet i handlingsprogrammet for sektorplan friluftsliv. Nedenfor oppsummeres friluftsmulighetene, slik de er beskrevet i flerbruksplanen.

Kollektivtilbud og utfartsparkeringsplasser

Kollektivtilbudet til de som skal på tur i Marka er tilfredsstillende. 35 utfartsparkeringsplasser står til gratis disposisjon for de som benytter bil når de skal på tur.

Stier, løyper, lysløyper, markastuer m.v.

Det er et omfattende veinett i Marka. De fleste veiene er bygget for skogbruksformål, men er samtidig mye brukt av de som drar på tur. Om sommeren er det syklistene som dominerer. Med de snøfattige vintrene en nå opplever, åpner veiene muligheten for å gå på ski på lite snø.

Hele Marka er dekket av et nett av merkede stier på til sammen 270 km. Stiene gir mulighet til å komme seg vekk fra allfarvei og oppleve nærhet til naturen.

Det rødmerkede løypenettet er 360 km. og dekker hele Marka. Som skiløyper benyttes ubrøytete skogsbilveier, terrengtraseer som prepareres med to-spors maskiner, snøscooterløyper og upreparerte løyper.

Det går lysløyper fra alle sentrale innfallsporter langs Markagrensen. Disse er bundet sammen til et sammenhengende og gjennomgående nett i Nordmarka, Lillomarka, Gjelleråsmarka og Østmarka. Det er også en lysløype i Grønliåsen, og Brannfjell i byggesonen. Lysløypene er mye brukt både om høsten og i vintersesongen.

Det er ni kommunale sportsstuer i Oslo kommune. Skiforeningen eier Kikut, og DNT Oslo og omegn eier Kobberhaughytta. Disse hyttene har overnattingstilbud. I tillegg kommer Skjenningsstua som er privateid. Markastuene er viktige turmål og stimulerer mange til å bruke Marka.

Som ledd i arbeidet med å stimulere flest mulig til å bruke Marka, leier Oslo kommune ut sine hytter til frivillige organisasjoner m.fl. til subsidiert leie. DNT Oslo og omegn eier hytter og leier hytter av kommunen og andre. Disse hyttene inngår i foreningens nett av ubetjente utleiehytter i Marka.

Riding i Oslos kommunes skoger er, med hjemmel i friluftsloven begrenset til grusede traseer om sommeren og brøytete traseer om vinteren i tillegg til noen særskilt etablerte ridetraser. Utenfor Oslo kommunes skoger er riding tillat på alle veier og stier.

Oslo og omland friluftsråd har etablert en stiftelse, som leier den tidligere direktørboligen og hybelbygget til Frognerseteren hovedrestaurant. OOF arbeider med å etablere Frognerseteren friluftssenter på stedet.

²⁵ Flerbruksplan for Oslo kommunes skoger 2007 – 2015, vedtatt av bystyret 20.06.2007. Flerbruksplanen kan leses på <http://www.friluftsetaten.oslo.kommune.no/publikasjoner/>. Papirutgave kan mottas ved henvendelse til Friluftsetaten.

Andre friluftsanlegg

Det er ett anlegg for roing og padling ved Nøkle vann, hvor det er mulig å leie kano eller kajakk. Det er etablert syv klatreområder i Oslo kommunes skoger. Osloområdene administrasjon forvalter fiskestellet og fiskeretten både i Oslo kommunes vann og vassdrag og Løvenskiolds vann og vassdrag i Marka. Fisketilbudet er meget godt og rimelig.

Det er 11 offentlige badeplasser og 50 skogsvann med gode bademuligheter i kommuneskogene. Det henvises til egen del om badeplasser for nærmere beskrivelse.

Vern av områder for friluftsliv

I Oslos del av Marka er noen områder fredet som naturreservater og landskapsvernområder i henhold til naturvernloven. Løvenskiold Vækerø har i sin flerbruksplan avsatt noen bevaringsområder for friluftsliv. I flerbruksplanen for Oslo kommunes skoger er det opprettet 13 verneområder for friluftsliv, til sammen 10 000 dekar. I tillegg er det avsatt en rekke mindre bevaringsskoger med spesielle opplevelsesverdier. Bystyret har ved behandlingen av kommuneplanen vedtatt at Markagrensen skal ligge fast. Oslo bystyre har i en høringsuttalelse vedtatt å støtte forslaget til Markalov. Dette innebærer at Markagrensen vil bli fastsatt ved Kongelig resolusjon.

8.6.3 Utdrag og behov

Marka som friluftslivsområde er unik. De friluftstilbudene som finnes der er mange, varierte og gode. Markagrensen er sikret. Lover, regler og retningslinjer bidrar til at de tiltakene som planlegges, får en forsvarlig behandling før de iverksettes. Mål og retningslinjer og Flerbruksplanen for Oslo kommunes skoger gir føringer for utviklingen av friluftstilbudet i de delene av Marka der Oslo kommune er grunneier.

Markaloven

Markaloven, slik utkastet fremstiller, er et positivt grep for friluftslivsinteressene i Osloområdet. Det er likevel verdt å merke seg at saksbehandlingen vil bli mer omfattende og krevende enn den er i dag.

Et omstridt tema i forbindelse med utkastet til Markaloven, er om skogbruket skal omfattes av loven. Det er spesielt hogstmetodene som er omstridt. Et mildere klima vil kunne redusere mulighetene for vinterdrift og medføre behov for flere helårs driftsveier. Uansett vil skogbruket få et sterkere og mer kritisk søkelys rettet mot sin virksomhet, enn i dag. Dersom skogbruket ikke innlemmes i markaloven blir deres utfordring å gjennomføre skogbruksvirksomheten, slik at konflikter med friluftslivet så langt som mulig unngås. Oslo kommune ønsker at forvaltning av skogbruket skal inn i Markaloven.

Klimaendringer

De snøfattige vintrene har gjort det vanskelig å preparere mange av terrengskiløypene med stor maskin. Det vil derfor bli behov for å heve standarden på utvalgte hovedløyper. Sett fra det enkle friluftslivets side, er dette en uønsket utvikling. For å unngå denne konflikten, kan det i de mest snøfattige områdene, bli aktuelt å begrense prepareringen på lite snø til de eksisterende helårstraseene.

Behov for å stimulere til aktivitet

En stor utfordring er å lære barn og unge å bli kjent med Marka og i Marka, og gjennom dette bidra til at de oppdager Markas betydning for helse og trivsel og blir flittige og trofaste Markabrukere.

Interessekonflikter

De tiltakene som foreslås i sektorplanen for friluftsliv, vil i liten grad være i konflikt med øvrige interesser. Med unntak av orientering og skogsløp, har idretten behov for anlegg som krever mer eller mindre omfattende terrenginngrep og tilrettelegging. Det er forutsatt at det er de Markatilknyttede idrettsaktivitetene som skal prioriteres, og at tilretteleggingen skal konsentreres til de idrettsområdene som er avsatt i flerbruksplanen for Oslo kommunes skoger. Selv om disse prinsippene legges til grunn for tilretteleggingen, viser erfaringen at idrettens planer noen ganger kommer i konflikt med andre interesser.

Drikkevannsrestriksjoner

Nedbørfeltene til byens drikkevann ligger i Oslomarka. Avhengig av beliggenhet i forhold til inntaksmagasiner, er det lagt restriksjoner på ferdsel og opphold av hensyn til drikkevannet. Drikkevannsinteressene i nedslagsfeltene er overordnet alle andre hensyn, og legger premisser for all tilrettelegging for friluftsliv innenfor disse områdene.

Alle ønsker og behov for tilrettelegging er kartlagt under utarbeidelsen av flerbruksplanen for kommuneskogene, og det henvises til denne for detaljer²⁶.

8.7 Turveier

Det henvises til egen del om turveier.

8.8 Badeplasser

Det henvises til egen del om badeplasser.

²⁶ Flerbruksplan for Oslo kommunes skoger 2007 – 2015, vedtatt av bystyret 20.06.2007. Flerbruksplanen kan leses på <http://www.friluftsetaten.oslo.kommune.no/publikasjoner/>. Papirutgave kan mottas ved henvendelse til Friluftsetaten.

9 Liste over anbefalinger utenom handlingsprogrammet

Liste over anbefalinger for planperioden	Henvisning til tekst
Byutviklingen i Oslo bør følge opp de nyeste, dokumenterte sammenhengene mellom grønne omgivelser og helse.	Fellesdel (kap. 2.1)
Oslo kommune bør ta i bruk de nyeste forskningsresultatene på forhold omkring fysisk aktivitet, som hvilke aktivitet og organisasjonskontekst som foretrekkes, i arbeidet med tilretteleggingen for idrett og fysisk aktivitet.	Fellesdel (kap. 2.1)
Oslo kommune mener det er viktig å synliggjøre den samfunnsøkonomiske nytten (helseeffekten) av friluftsliv.	Fellesdel (kap 2.1)
Friområdenes kapasitet bør kartlegges og vurderes. Det må tas hensyn til befolkningsvekst og ønsket om å øke den fysiske aktiviteten i befolkningen.	Fellesdel (kap. 2.3)
Det er vedlikeholdsetterslep på anlegg og områder for idrett og friluftsliv. På lang sikt gir mangelfullt vedlikehold stadig økende slitasje og akselererende behov for rehabilitering. Det er behov for å øke midler til vedlikehold.	Fellesdel (kap 2.4)
Det opprettes et samarbeidsforum for grønnstruktur i byggesonen.	Kapittel 6.1
Friluftsetaten tar initiativ til å utvide markasamarbeidet til å omfatte andre skogeiere i Marka innenfor Oslo kommunes grenser	Kapittel 6.1
Det bør opprettes en stilling i Friluftsetaten for videreutvikling av tilbudet av friluftslivsaktiviteter i Oslo.	Kapittel 6.2
Det bør bevilges midler til å iverksette Forskrift for tilskudd til frilufts- og naturvernorganisasjoner i Oslo, vedtatt av bystyret 25.10.2006.	Kapittel 6.2
Det opprettes et sekretariat som kan drifte de FSU'ene som fungerer dårlig.	Kapittel 6.3
Det foreslås et prosjekt som kartlegger og følger opp etterslepet av registrerte ulovligheter i friområder.	Kapittel 7.1
Det foretas en kartlegging av hvilke kommunalt eide friområder som benyttes i strid med reguleringsformålet. Samsvar mellom formål og bruk bør etableres.	Kapittel 7.1
Det bør utarbeides en strategi for utvikling av friområdene i byggesonen – bydelsvise parkplaner.	Kapittel 7.1
Friområdeprosjektet videreføres etter at avtalen mellom DN og Oslo kommune utløper i 2009.	Kapittel 7.1
Oslo kommune utvikler et system for å overvåke arealendringer i byens blågrønne struktur	Kapittel 7.1
Hensyn til bevaring og utvikling av biologisk mangfold skal vektlegges tungt ved tilrettelegging for friluftsliv.	Kapittel 7.2
Oslo kommunes grense bør endres til å inkludere Langøyene, husbergøya og Skjælholmen.	Kapittel 7.5
Opprette friluftslivsfond (videreføring av vedtak fra forrige plan).	Kapittel 5
Hovedsykkelveinettet søkes lagt utenom turveinettet	Egen del om turveier

10 Handlingsprogram for investeringer

Handlingsprogrammet er inndelt etter 15 tiltakstyper. Innenfor hver tiltakstype er det foretatt en prioritering av de viktigste tiltakene. De øvrige tiltakene ligger uprioritert under. Det er laget et prisoverslag over hva det vil koste å gjennomføre de prioriterte tiltakene. Prisoverslaget ligger på ca 320 millioner kroner. Ikke alle kostnadsoverslag er gjennomført, slik at totalsummen vil være høyere.

I tillegg til dette handlingsprogrammet kommer tiltak som blir regulert i planperioden. Disse vil bli prioritert inn i henhold til reviderte handlingsprogram

I økonomiplanen for Oslo kommune for perioden 2009-2011 er det ikke avsatt midler til Friluftsetaten (kapittel 540) til investeringer, bortsett fra 6 millioner til friområdeprosjektet i 2009.

Tiltakstype	Kostnadsoverslag (1000 kr)
Gjenåpning av elver ¹	
Nærmiljøanlegg ¹	15 010
Rehabilitering/opparbeiding av parker og friluftsareal ¹	64 373
Erverv ²	
Treplanting	57 517
Turveier ³	43 460
Kyststi ¹	44 300
Bygninger/Hytter ^{1,4}	
Badeplasser	38 225
Ferdselsårer i Marka	21 730
Marka - andre tiltak	950
Dammer	22 000
Parkering	12 000
Andre tiltak ¹	6 130
Foreslåtte tiltak som av ulike grunner er uaktuelle å ta med i handlingsprogrammet	
SUM	326 695

1) Det er ikke gjennomført prisoverslag for noen eller alle tiltakene i disse kategoriene.

2) Ervervs tiltak vil bli vurdert i forbindelse med Friområdeprosjektet. En liste over behov for erverv som foreligger i Friområdeprosjektet er vedlagt (vedlegg 5). Prisoverslag vil gjøres i forbindelse med friområdeprosjektet.

3) Siden det er laget en egen omfattende turveidel, har det vært hensiktsmessig å lage handlingsprogrammet for turveier på en annen form. I handlingsprogrammet for turveier er tiltakene omsortert i forhold til de innkomne forslagene. Forslagene i sin opprinnelige form er vedlagt (vedlegg 10).

4) Hytte-tiltak vurderes i forbindelse med hytteprosjektet, se kapittel 5.

HANDLINGSPROGRAM

Forklaring til kolonner i handlingsprogrammet:

1. Prioritering i henhold til kommunale midler.
2. Bydelene prioriteringer. Når bydelenes prioriteringer er: (-2,1,-) for Bydel 1 ikke ønsker å prioritere tiltaket, bydel 3 har tiltaket som nest viktigste prioritering, bydel 6 har tiltaket øverst på sin prioriteringsliste og bydel 10 ønsker ikke å prioritere tiltaket.
3. B/F/M/V = Byggesonen/Fjorden øyene og strandsonen/Marka/Vassdrag
4. Bydelnummer: 1=Gamle Oslo, 2=Grünerløkka, 3=Sagene, 4 = St. Hanshaugen, 5=Frogner, 6 = Ullern, 7 = Vestre Aker, 8 = Nordre Aker, 9 = Bjerke, 10 = Grorud, 11 = Stovner, 12 = Alna, 13 = Østensjø, 14 = Nordstrand, 15 = Søndre Nordstrand, ak = ligger i annen kommune
5. R/N/E = Rehabilitering/Nyanlegg/Erverv
6. Kostnader = Anslått totalkostnad i 1000 kr, inkl mva

FRI = Finansiering i 1000 kr over Friluftsetatens investeringsbudsjett

P+A = Privat finansiering, dugnad og/eller annen (kommunal) finansiering, i 1000 kr

SM = Spillemidler, i 1000 kr

1	2	3	4	5	Gjenåpning av elver	Kommentar	Forslagstiller	Nr	6	FRI	P+A	SM
1	3	B/V	9	N	Gjenåpning av Hovinbekken i Bjerkedalen. Reetablering av plaskedam.		FSU Bjerke Bydel	87				
4		B/V	3	N	Ta opp igjen ideen om å gjenskape historikken om Ilabekken og Nor's isdam nede i Iladalen.		Oslo Elveforum	431				
8			15		Gjenåpning av bekkestrekning. Lusetjernbekkens nedre løp vest for Mosseveien. Bør kunne utføres samtidig med vegvesenets bygging av nytt Herregårdskryss.		Oslo Elveforum/Miljøprosjekt Ljanselva	85	Forprosjekt hos FRI	x		
3		B/V		N	Voldsløkka. Store nye prosjekter forberedes på Voldsløkka. Som del av uteområder og aktivitetsområder bør man etablere vannløp/vannspeil, som historisk kan vise til eldre bekkeløp i området, som Tåsenbekken.		Oslo Elveforum		Ber FRI vurdere	x	x	
5	5	B/V	9	N	Åpning av bekk for naturlig vanntilførsel til Badedammen (Årvollsdammen) forutsatt målt badevannskvalitet.		Oslo Elveforum, Hovinbekkgruppen	528				
			8		Gjenskape del av en nedgravd bekkestreng (Nygårdsbekken) i nedre del av frområdet Lunden nær Bakkehaugen kirke.	Må sjekkes om det er nok vann tilgjengelig.	Oslo Elveforum	82	Ber FRI vurdere	x		x
6		B	6	R	I forbindelse med bekkedar i Den Engelske Park, ønskes en opprusting av et tidligere damanlegg (har demning, mangler vann).		Skøyen Vel	107	20	x		
7		B/V	7	R	Gjenåpning av lukket bekk (Mærradalsbekken i Hovseterområdet) Ca. tusen meter gjennom nåværende grøntområde i Hovseterdalen		Oslo Elveforum	90				
8		B/V		N								

13		8	Rehabilitering av Vestre Sogn gamle smie, samt gjenåpning av kort bekkestrekning (Lortbekken).	Trengs mer detaljert kartangivelse. Svært kort strekning av antatt historisk bekkeløp er regulert til frområde. Hvis videregående skole tar jobben, må materialene bekostes av kommunen.	Nordberg og Sogn vel kan trolig gjøre en del ryddedugnad. Kostnad for bekkeåpning kan vi ikke kalkulere.	Oslo Elveforum v/Sigurd Tønsberg					
	B	R	Gjenåpning av bekker.			Friluftsetaten	360	x	x	x	
	B/V	N	Gjenåpning av Gaustadbekken.	Byomfattede 8		Oslo Elveforum v/Torholtan Hartwig og Sigurd Tønsberg	84				
	B/V	N	Gjenåpning av litt av den historiske Akersbekken, nå et skjult bekkeløp.	2	Ikke regulert/ervert ennå. Usikkert om kommune eller stat skal finansiere.	Oslo Elveforum	86	x	x	x	
9	B/V	N	Gjenåpning, mindre prosjekter.	Byomfattede 3		Friluftsetaten	89				
	B/V	N	Åpning av bekk (Akersbekken) i Iladalen.	3		Bydel Sagene	91				
4	B/V	N	Bjørkedalen Åpning av Hovinbekken med turveifølge.	9		Oslo Elveforum, Hovinebakkgruppen	527				
3	B/V	N					31				

1	2	3	4	5	Nærmiljøanlegg	Kommentar	Forslagstiller	Nr	kostnader	FRI	P+A	SM
1	4	B	1	N	Akerselva Miljøpark, Olafiaplassen.Skateboardanlegg 2		Friluftsetaten	401		x		x
2	4	B	1	N	Akerselva Miljøpark, Olafiaplassen.Skateboardanlegg 3		Friluftsetaten	402				
3	4	B	1	N	Akerselva Miljøpark, Olafiaplassen.Skateboardanlegg 4		Friluftsetaten	403				
4	4	B	2	N	Nedre Foss/Grünerbrua – nærmiljøanlegg 1.		Friluftsetaten	158				
5	4	B	2	N	Nedre Foss/Grünerbrua – nærmiljøanlegg 2.		Friluftsetaten	159				
6	4	B	2	N	Nedre Foss/Grünerbrua – skolekanlegg el.l.		Friluftsetaten	160				
7		B	10	N	Aktivitetssanlegg Groruddalen		Friluftsetaten	9	5860	x		x
8		B	14	R	Ballsetta på Ekeberg: Rehabilitering av eksisterende anlegg.		Oslo kommune, Friluftsetaten	29	1200	x		
9		B	3	N	Brochmans-løkke.Klatrevegg i tilknytning til fotball-løkke med kunstgress.		Friluftsetaten	112	1000	x		x
10		B	4	N	Hinderløype i sandbasseng v/Marienlyst ungdomsklubb og aktivitetspark.		Bydel St. Hanshaugen	99				
11	3	B	4	N	Bod/skur med aktivitetsutstyr til utlån – Kristiparken.		Bydel St. Hanshaugen	40				
12	6	F	ak	N	Aktivitetsplass/nærmiljø-anlegg på Langøyene. + +	nesodden kommune	Friluftsetaten	12	700			
	3		2		Området mellom Nedre gate og Ankerbrua. Aktivitetspark som bl.a. skal inneholde utescene og terrengtribuner, samt tilrettelegge for kunstinstallasjoner.		Friluftsetaten	11	4000	x		x
13		B		N	Rehabilitering av gruslagt skøytebane/fotballbane som benyttes av barn og voksne hele året til uorganisert aktivitet. Godalsparken, Gnr 57, Bnr 185, 248, 274		Bakkehaugen Vel	336		x	x	x
14	12		8		Rehabilitering av gruslagt skøytebane/fotballbane som benyttes av barn og voksne hele året til uorganisert aktivitet. Godalsparken, Gnr 57, Bnr 185, 248, 274		Friluftsetaten	10	2000	x		x
15	8	B	2	N	Th. Kittelsens plass, rett nord for Nybrua. Aktivitetspark med bl.a. minigolfbane og bejeningssbod.		Oslo Sportsfiskere	73	250	x	x	x
16		B	7	N	Holmen-dammen.Fluekasteanlegg. Badedam, Rekreasjonsanlegg.		Bydel Sagene	509				
17		B	3	N	Utendørs klatrevegg Myrenområdet(Akerselva, myren verksted).		Røa Vel v/Nils Wletig	430				
18		B	7	N	Søknad om lys i akebakke mellom Kr. Aubertsvei 42 og 44.		Bydel Stovner	26		x		x
19		B?	11	N	Badeanlegg på Rommen (prosjektert i forbindelse med Rommen skole?). BSR-021.		Beboere i nørområdet brattlikollen		125.000	x	x	x
20		B	14	N	Bydel nordstrand 160/358. Lekelekke	tiltaket kom inn etter fristen						

Rehabilitering/opparbeiding av parker og

1	2	3	4	5	Rehabiliteringsareal			Kommentar			Forslagstiller			Nr	kostnader			FRI	P+A	SM
1	4	B	1	N	Nedre Foss – Opparbeiding av friområde.						Friluftsetaten			157						
1	-5,-	B/V	1,2,3	R	Akerselva nedre del; små rehabiliteringer av gangveier, trapper og sitteplasser.						Oslo kommune, Friluftsetaten			6	2000			x		x
2	1	B	1	N,R	Middelalder-parken. Forbedring av vannkvalitet i Vannspeilet og tilrettelegging for funksjonshemmede						Bydel Gamle Oslo			75						
3		B	6	N	Ensjø, Parker og parkdrag – Ensjø - områdeutvikling ihh til vedlagte plan (VPOR).						Friluftsetaten			301	163				x	x
4	3	B	13	N,R	Østensjøområdet Miljøpark. Opparbeiding og rehabilitering av områder innenfor Østensjøområdet iht. vedlagt liste.						Friluftsetaten			267	18000			x	x	x
5		B	14	N	Ekebergparken. Anleggstype: Lekeplass bestående av én omfattende lekeinstallasjon/-aktivitetsanlegg.						Friluftsetaten			55	5860			x		x
6		B	-	N	Rehabilitering av lekeplasser i hele byggesonen; diverse smårehabiliteringer.						Friluftsetaten			347	2500			x		
7	2	B	2	R	Universell utforming og tilrettelegging for funksjonshemmede på alle anlegg og uteområder i bydelen.						Bydel Grünerløkka			499						
8		B	4	N	Kartlegging og tilrettelegging av universell utforming i bydelens tre største parker.						Bydel St. Hanshaugen			110						
9		B	4	N	Rehabilitering av St. Hanshaugen ihht rehabiliteringsplan som skal utarbeides høsten 2008.						Oslo kommune/Friluftsetaten			349	10000			x		
10		B	2	R	Kampen park. Bypark – rehabilitering av trapp fra Grotten til Brinken.						Friluftsetaten			50	2500			x		
11		B			Utsettingssteder for kano og kajakk						Friluftsetaten									
12		F			steder må avklares.															
13	6		9	R	Rehabilitering av kulturlandskapet rundt Bredtvet fengsel.						FSU Bjerke bydel/Lillomarkas Venner			340						
14		B	3	?	Tilbakeføring av barnepark til parkformål.(1.Torshovparken, 2. Bjølsenparken 3. Vøyensvingen/ Kingosgate, Claus Riis gate)						Bydel Sagene			436						
15	1	B	12	N	Tveitparken; rehabilitering og opprustning av hele parken.						Oslo kommune, Friluftsetaten			496	5000			x		
16	6	B	2	R	Utbedring av belysning langs gangvei i Mølleparken. Det innebærer fjerning av åtte avkuttete master (uten armatur) og oppsetting av åtte nye lysmaster med armatur.						Friluftsetaten			500	300					

17		B	5	R	Frognerparken. Bypark – rehabilitering iht vedlagte rehabiliteringsplan.		Friluftsetaten	51	15550	x	x	
18		B	Sentr um	N	Ferdigstilte de deler av Rådhusplassen som ennå ikke er opparbeidet med grannittdække.		Friluftsetaten	72				
19		B	10	R	Ruste opp uteområdet rundt Svartjern skole.		Svartjern skole	382				
20	3,-	B/V	14,15	?	permanent inngjerding. Kulturbeite. Sagløkka ved Skullerudkrysset og Leirkallen syd for Ljanselva.	Gjenvinning av et iøynefallende og vakkert kulturlandskap som ellers vil gro igjen.	Oslo Elveforum/Miljøprosjekt Ljanselva	116		x	x	
21		B	Sentr um	R	Storingsgata, nytt dekke i alleen.		Friluftsetaten	429	2500	x		
		B	1	N?	Tøyen kulturpark – områdeutvikling iht til vedlagte plan.		Friluftsetaten	497	1500	x		
15		B/V	8	N,R	Akerselva øvre del har behov for rehabilitering av gangveier, trapper, etablering/rehabilitering av faste sitteplasser og toaletter, med mer.		Oslo kommune, Friluftsetaten	8	15000	x		
		B	7	R	Smestadparken; opprusting av grusplassen.		Oslo kommune, Friluftsetaten	412	300	x		
		B	Sentr um	R	Rehabilitering av parker i sentrum.		Friluftsetaten	348				
		B	8	R	Opprusting av Muselunden.		Disen skole	285				
5		B	3	N	(Historisk Skilting) Utvikling av natursti med vegetasjonskart.		Bydel Sagene	2				
		B	7	R	Offentlig sti mellom Røa Terrasse og Ekraveien. Stien er der, den trenger opparbeidelse, da den er farlig.	privat frområde	Røa Vel v/Nils Wletügel	179				
		B	7	R	Sti fra Nordengen til Bogstad skole – påfølgende av "gamle" Ankerveien. Stien er der, den trenger opparbeidelse, da den er farlig.	privat frområde	Røa Vel v/Stian Finne Lange	427				
		B		R	ekebergparken, Byskogen og Brannfjell. Rydding og barking av egne ridestier (skille gående og ridende)	inn etter fristen	EKT Rideskole og Husdyrpark A/S	3000				
1		B	8	R	Turvei B5/B6/B7: Rehabilitering mht. introduserte arter.		Blindern Vel	463				
		B	12	N	Belysning langs gangveiene i parken. Youngslunden, inntil Bryn skole.		Bydel Alna	33		x		x
1		B	10	N	Rundkjøring ved Grorud stasjon. Bryte opp "asfaltjungle" – Rydde unna og beplante mot toganlegget.		Alnæslas Venner	47		x		x
		B	3	R	Etablering av villmess i parkene. Torshovparken, Bjølsenparken, Voldsløkka, Torshovdalen (avmerket på kart)		Bydel Sagene	69				
3		B	11	N	Forlengelse av eksisterende lysløype fra Stovnerbakken til Tangerud. Meldt til KDP 2005-2008.		Bydel Stovner	76		x		x

				15		Godkjent bålpass. Øst for Ljabru hovedgård i nærheten av tursti E11.		Oslo Elveforum/Miljøprosjekt Ljanselva				
		B		N					93			x
		B		3	N	Uelandsgt./Kierschowsgrt. Voll/støyvoll med lekefunksjon.		Bydel Sagene	522			
		B/V		10	N	Slittebenk + søppelbeholder.		Alnaelvas Venner	399			x
		F		5,14,15	N	Sportsbrygger, gapahuk, fast grill. På Husbergøya, på søndre Skjærsholmen, ved Ljansbruk	ljansbruket ikke kommunalt eid.	Oslo Rokrets	419			
		F		ak	N	Gjerde langs menneskeskapt stup på Håøya ved Sagbukta.	Frogn kommune	Friluftsetaten	92	300	x	x
		F		ak	R	Rehabilitering av veter på Håøya.	frogn kommune	Friluftsetaten	359	7000	x	x
	6	F		1	R	Rehabilitering av utvasket sti på Gressholmen – Rambergøya.		Friluftsetaten	358	200	x	x
	6	F		1	R	Nytt turveistrekk på Hovedøya, rundt Lavetthuset.		Friluftsetaten	172	1000	x	x
		F		1	N	Tilbakeføring av vegetasjon på Hovedøya.		Friluftsetaten	438	300	x	x

1	2	3	4	5	Erverv	Kommentar	Forslagstiller	Nr	kostnader	FRI	P+A	SM
						Friluftsetaten						
1		B		E		Se vedlegg 5 med vedtatt prioritering fra friluftsetaten	Friluftsetaten	80		9000		
1	1		9		Kommunalt erverv av eiendommen Øvre Isdam på Arvoll. Med bygninger, dam og tilhørende skog.	arbeid med erverv og sikring	Lillomarkas Venner/FSU Bydel Bjerke	61				
		M		E		igangsatt						
1		M	10		Lillomarka. Privateid skogområde som bør innlemmes i kommuneskogene. Slengfegårda – Hadelandsveien.	Vurdere uavhengig av friluftsetaten	Lillomarkas Venner	315				
	7		10	E/N		prosjektet						
		M/B			Lillomarka. Biologisk område. Henvisning til Røverkollrapporten. Grotud Frankrig mellom Bergensveien og Ravnkollen.	vurderes i friluftsetaten	Lillomarkas Venner	37				
3		M/B	10		Lillomarka. Overtakelse av privateid skog. Sør for Alnsjøen, nord for bebyggelsen på Sandås/Rødvet.	vurderes i friluftsetaten	Lillomarkas Venner	299				
		M/B		N/E		prosjektet						
3			10		Lillomarka. Privateid skog i nasjonalt verneverdig område. Bånkallia nord og vest for Trondheimsveien ved Rommen – Bånkall.	vurderes i friluftsetaten	Lillomarkas Venner	317				
		M		E/N		prosjektet						
		M	10		Lillomarka. Privateid skog. Bør innlemmes i kommuneskogene. Vest/nordvest for Ammerud utfartsparker.	vurderes i friluftsetaten	Lillomarkas Venner	313				

8	F	14	Katten: Rehabilitering av eksisterende undergang for å bedre tilgangen til badeplassen.	Lettere bilfri adgang til sjøen og badeplass	Oslo kommune, Friluftsetaten	331	500	X	
2		5	Paradisbukta Bygdøy: Behov for generell opprusting av friområde – badestrand - oppføring av stasjonært sanitæranlegg gjeme med vann/ dusj, drenering av øvre del av stranda, stupebrett, grillplass, benker, bord, kiosk.		Oslofjordens Friluftsråd	30	3000	?	
2	B/V	3	Myraløkka/Myrens verksted. Etablering av badeplass		Bydel Sagene	65			
6H		1	Hovedøya og Langøyene, kanskje Gressholmen. Forbedret søppelhåndtering på øyene.		Friluftsetaten	74	300	X	
5		1	Ankomstområdet på Hovedøya: Riving av leskur, bygging av nytt, nytt informasjonspunkt, flytting av automater, benker, nytt dekke, trapp til strand ved siden av brygge, flytting av gjerde. Området er vesentlig for flere hundre tusen besøkende til Hovedøya.		Friluftsetaten				
6D	F	1	N/R Benker, bord og 14 grillsteiner (grillunderlag) til Hovedøya.		Friluftsetaten	19	1000		X
6	F	1	Hovedøya: Prosjektering av nytt friluftsområde ved Lindøysund		Friluftsetaten	35	300	X	
6		1	Riving av fire hytter på Rambergøya. Riving vil frigjøre et større område til friluftsliv.		Friluftsetaten	319	1000	X	X
	F				Friluftsetaten				
	F	14	Tilrettelegging av friluftsområde på Husbergøya.		Friluftsetaten	375	1500	X	X
		6	Sollerudstrand: Stasjonært sanitæranlegg, permanent grillplass med benker og bord, og sandvolleyballbane.		Friluftsetaten	440	500		
6	F	1	Rehabilitering av toalett på Gressholmen, ved kroa.		Oslofjordens Friluftsråd	424	300	X	X
	F	1	Hovedøya: Tetting av toalett ved Lindøysund.		Friluftsetaten	352	500	X	X
	F	1	Langøyene: Tetting av toalett på Langøyene og lys i toaletter.		Friluftsetaten	435	250	X	X
12		14	Sæterstrand. Utvidelse av badeplassen.		Friluftsetaten	433	300	X	X
	F				Oslo kommune, Friluftsetaten				
	F	8	Trollvann opprusting av område rundt badeplass og brygger		Friluftsetaten	513	3100	X	
	M	10	Steinbruvann HC-toalett.		Friluftsetaten	300		X	
5	M	13	Skraperudtjern, HC-toalett.		Friluftsetaten	426	225	150	75
					Friluftsetaten	410	225	150	75
				Mulig finans. Gjennom Groruddalssat singen					
	M	13	Nøklevann; Bråten badeplass, utbedringer av badeområde		Friluftsetaten	150			
				Mulig finans. Gjennom Groruddalssat singen					
	M	10	Badedammen Grorud, Baderampe		Friluftsetaten				
	M	10	Veslejtjern/ Lillejtjern - utskifting av masser, ny sand		Friluftsetaten	150			

		M	8	R	Sognsvann, oppgradering av toaletter, delvis gjennomført		Friluftsetaten		225	?	
		M	13	R	Skrapertjern, vedlikehold av brygge		Friluftsetaten				
		F	14	R	Bestemorsstranda - Behov for opprusting av bl.a. sanitæranlegg		Friluftsetaten		1000	X	X
		F	14	R	Bestemorsstranda - Rehabilitering av brygge, vei og toalett.		Friluftsetaten		1000	X	
		M	10	N	Alnsjøen, opparbeiding av badeplasser.	Avventer frigivelse	Friluftsetaten	15			
		M	10	N	Alnsjøen, HC-toalett.	Avventer frigivelse	Friluftsetaten	14			
		M	10	N	Breisjøen, HC-toalett.	Avventer frigivelse	Friluftsetaten	42			
		M	10	N	Breisjøen, opparbeiding av badeplasser.	Avventer frigivelse	Friluftsetaten	43			

1	2	3	4	5	Ferdselsårer i Marka	Kommentar	Forslagstiller	Nr	kostnader	FRI	P+A	SM
1	10,-	M	13,15	N/R	Grønmo - Sandbakken opparbeiding av sammenhengende ski/sykkelturstrase. Strekingen Askvann - Sandbakken opparbeides til helårsstandard med universell utforming.	3300m	Friluftsetaten	96	5000	3400		1600
2	8	M	7	R	Ankerveien, Båntjern - Løkka, restaurering av vei til helårsbruk.	2000m	Friluftsetaten	17	2000	1400		600
3					Grønliåsen, utbedring av grunnforhold	3500m	Friluftsetaten		3500	2400		1100
4		M	12	N	Rustadsaga - Ødegården, belysning av vinterbrøytet vei.	900m	Friluftsetaten	379	900	600		300
	-8		8,9		Oppgradering/delvis nyanlegg av helårs trasé fra Akebakkeskogen til Almedalen - Lyssetting		Lillomarkas Venner/FSU Bydel Bjørke, Friluftsetaten	275	1200	800		400
5		M		N/E	Fjellstadbakken - Ødegården, utbedring til skiskøyting		Friluftsetaten		1000	700		300
6		M	15	N	Eriksvann - Torsmosen, utbedring av eksisterende skiløype.		Friluftsetaten	60	250	170		80
7			13,15		Østmarka.Området Karismyr - Smalvannsmosen i Østmarka: Oppgradere sti, legge gangbaner.		DNT Oslo og Omegn	184	80	40		40
8		M	7,8	R	Sognsvannsveien - Risbekkveien, turtrasé med helårsstandard.	350m	Friluftsetaten	418	300	200		100
9		M/B	7	R	Utbedring av skiløype Lillevann-Rødleiva-Skomakerløypa		Friluftsetaten	503	400	270		130
10		M		N	Lørenskog/Deledalen - Skyttenbrua. Trillesti for sykkel.		Georg Backer	448	1500	1500		
11		M	12	R	Trollvann - Smørhullet, utvide og utbedring av grunnforhold i skiløype.	400m	Friluftsetaten	451	200	1400		600
12		M	7,8	N	Sognsvannsveien - Nordbergveien, turtrasé med helårsstandard.	300m	Friluftsetaten	415	300	200		100

14		M	8	N	Ny helårstrasé Brekke-Grinda-Sognsvann	2100m	Friluftsetaten	164	3200	2200	1000
15		M	8	N	Ny helårstrasé Brekke-Grinda-Sognsvann. Lyssetting	2100m	Friluftsetaten	164	1900	1300	600
	2	M	12	R	Ellingsrud – Mariholtet, utvide og utbedring av grunnforhold i skiløype.		Friluftsetaten	57			
		M	ak	R	Vangen – Paradisdalen, Enebakk. Utbedring av skiløype.	enebakk kommune	Friluftsetaten	506			
		M	Marka	N	Merking av vei Maridalen-Hakloa		DNT Oslo og Omegn	153			
		M	8	N	Opparbeiding av sti Hammeren-Taraldrudåsen-Ullevålseter		Friluftsetaten	204			
	2	M	12	R	Fri Elvåga – Toresplassen, opparbeiding av sti.		Friluftsetaten	79			
		M	12	R	Petersbråten – Smørhullet, utbedring av skiløype.		Friluftsetaten	310			
		M	7	R	Utbedring av skiløype Skådalen-Vettalveien-Ankerveien		Friluftsetaten	504			
		M	ak	R	Bysetermosen, Enebakk. Utbedring av skiløype.	enebakk kommune	Friluftsetaten	505			
	7	M	7		Bogstad/Voksen Skog – Tryvann. Lysløype	avventer utbygging skisenter	Friluftsetaten	41			
		M	7	?N	Lysløype mellom Strømsbråten og Tryvann	avventer utbygging skisenter	Røa Vel				
		M/V		N	Lysløype Bogstad/Voksen skog-Tryvann	avventer utbygging skisenter	Friluftsetaten	141			
		M	7	R	Lysløype – Forbindelse mellom Strømsbråten og Tryvann.	avventer utbygging skisenter	Røa Vel v/Jan T Herstad	136			
	6	M	7		Lyssetting av helårstrasé Brekke-Låkeberget	avventer utbygging skisenter	Friluftsetaten	134			
	3	M	Marka	N	Sandbakken parkering – Sandbakken. Lyssette vei/skiløype.	midler bevilget	Friluftsetaten	143			
		M	15	N	Bjørndal (Myrer) – Sværsvann (Østmarka) – parkeringsplass ovenfor Seterfjell: Oppgradering av skiløype.	Avventer utbygging	Friluftsetaten	386			
	3	M	15		Tursti under brattfjellet på vestsiden av Skrapertjern sikres og gjenåpnes.	Avventer utbygging	Sandbakken Markastue og Bjørn Hestman	38			
	5	M	13	E/R	Lindeberg – Lut, omlegging og planering av skiløype.		Oslo Elveforum/Miljøprosjekt Ljanselva	458			
	2	M	12	N	Lindeberg – Trosterud, tospors skiløype.		Friluftsetaten	129			
	2	M	12	R	Ridestier Hestejordene		Friluftsetaten	131			
	8	M	9	N	Ridestier Årvollåsen		Friluftsetaten	369			
	8	M	9	N			Friluftsetaten	371			

8	M/B	9	N	Ridestier Hestejordene. Privat eiendom.		Friluftsetaten	370			
		10	N	Vesletjern – Alnsjøen, turtrasé skiløype, helårsstandard.	Avventer frigivelse	Friluftsetaten	518			
1	M	12	N	Opparbeide 1,5 meter grussti fra lysløypa ovenfor Lindeberg til Grønlihytta		Bydelen	186			
	M/B		N			Friluftsetaten	165			
	M	9	N	Ny skiløype ved siden av eksisterende vei Tonsenhagen-Vannverket	VAV bør bygge	Lysakervassdragets Venner	39			
	M	7	R	Blåmerket tursti langs Sørkedalselva fra Bogstad Gård til Zinoberbru oppgraderes.	Vannbruksplan		365			
14	M	8	R	Rehabilitering av sti ved Sognsvann, mellom tre klopper	Utføres 2008,	Reidar Furuseth	367			
	M	7	R	Restaurering av vei		Friluftsetaten	459			
	M	8	N	Turtraé med helårsstandard		Friluftsetaten	133			
	M	Mark a	R	Lysløype		Friluftsetaten	447			
		Mark a	N	Trillesti for sykkel		DNT Oslo og Omegn	461			
	M	6,8	N/	Turtrasé med helårsstandard		Friluftsetaten				
	M		R							

1	2	3	4	5	Marka - andre tiltak	Kommentar	Forslagstiller	Nr	kostnader	FRI	P+A	SM
1		M	15	N	Askevann, opparbeiding av badeplass, universell utforming.	skogsvann	Friluftsetaten	25	500	340		160
2	8	M	13	N	Kattisa, HC-toalett	skogsvann	Friluftsetaten	111	250	150		75
3	4,4	M	7	R	Oppgradering av brygge i begge Tryvannene.	skogsvann	Bydel Vestre Aker	270	100	100		
4	14	M	13	R	Oppgradering av badestranden ved demningen på Nøkklevann.	skogsvann	Nøkklevann ro- og padlekubb	269	100	100		
	5	M	7	N	Badeplass Øvresetertjern	utføres 2008	Friluftsetaten	28	950			
	5	M	7	N	Nærmiljøanlegg Øvresetertjern	utføres 2008	Friluftsetaten	178				
		M	Mark a	N	Merking av vei Maridalen-Hakloa		DNT Oslo og Omegn	153				
	7,8,9, 10,11, 12,13, 15,2,1		7,8,9, 10,11, 12,13, 15	N	Informasjonstavler ved større utfartsteder i randsonen av Marka. Gjerner i samarbeid med kommunene og /eller andre foreninger.	Er invitert til samarbeid av Friluftsetaten	DNT Oslo og Omegn, Lillomarkas venner	109				
		M	Mark a	N	Natursti ved Smedmyrkoia		DNT Oslo og Omegn	155				

		Mark a	N	Natursti ved Tømtehyttene		DNT Oslo og Omegn/Lillomarkas Venner	156			
		M								

1	2	3	4	5	Damner	Kommentar	Forslagstiller	Nr	kostnader	FRI	P+A	SM
1		M	M	R	Lille Åklungen, dam		Friluftsetaten		5000	5000		
2		B	3	R	DeNoFa dammen		Friluftsetaten		5500	5500		
3		M	M	R	Sognsvann, dam		Friluftsetaten		4000	4000		
4		B	ak	R	Ingierstrand, dam	oppegård kommune	Friluftsetaten		4000	4000		
5		M	M	R	Jegersborgdammen		Friluftsetaten		3500	3500		
		M	M	R	Øvresterfjern, dam		Friluftsetaten					
		M	M	R	Grorud badedam		Friluftsetaten					
		B	7	R	Hospistveien, dam		Friluftsetaten					
		M	8	R	Brekkedammen		Friluftsetaten					
			15		Trollvannene øst for Stensrud. Dammen settes i stand slik at den demmer opp til minst 1 m vanndybde ved demningen. Rehabilitering av demning.		Oslo Elveforum/Miljøprosjekt Ljanselva	329				

1	2	3	4	5	Parkering	Kommentar	Forslagstiller	Nr	kostnader	FRI	P+A	SM
1	3	M/B	12	R	Ellingsrud parkering, asfaltering	Mulig tilleggsbevilgning 2008	Friluftsetaten	58	1200	1200		
2	4	M	8	N	Asfaltering Låkeberget parkering	Mulig tilleggsbevilgning 2008	Friluftsetaten	22	1200	1200		
3		M	8	N	Skar parkering Asfaltering	Mulig tilleggsbevilgning 2008	Friluftsetaten	23	2700	2700		
4	12	M	13	R	Rustadsaga parkering. Asfaltering.	Mulig tilleggsbevilgning 2008	Friluftsetaten	381	950	950		
5	12	M	13	R	Østmarksetra parkering. Asfaltering.	Mulig tilleggsbevilgning 2008	Friluftsetaten	524	1500	1500		
6		M	7	R	Bogstad badebass Parkering		Friluftsetaten	307	700	700		
7	8	M	10	N	Parkeringsplass Grorud Badedam. Asfaltering/utvidelse.		Friluftsetaten	307	1000	1000		
8		M/B	11	R	Parkeringsplass reservert for brukere av Marka langs den øvre delen av Stovnerlia		Oslo Idrettskrets	308	400	400		

9		M	7	N	Sagtomta Parkering (Sørkedalen)		Friluftsetaten	383	700	700		
10		M	8	N	Linderudkollen Asfaltering		Friluftsetaten	24	850	850		
11				R/E	Midstuen Rehabilitering og regulering		Friluftsetaten		450	450		
12				R/E	Bestemorstranda Rehabilitering og regulering		Friluftsetaten		350	350		
				R/E	Sandbukta Rehabilitering og regulering		Friluftsetaten					
		M	7	N	Amødt parkering (Sørkedalen)		Friluftsetaten	525				
				N	Hellerudveien, unanrenet. Opparbeidelse		Friluftsetaten					
				N	Ole Reistadsvei. Opparbeidelse		Friluftsetaten					
			10	N	Utfartsparkering ved Oslo Pukkverk.	Egen reguleringsplan	OOF	512				
		M		N	Parkering ved Skillebekk ved start lysløype	litet plass	Oslo Idrettskrets	303				
		M/B	7		Parkering i tilknytning til Wyllerløypa	Parkering for privat anlegg	Oslo Idrettskrets	302				
	2		13		Utfartsparkering reguleres og anlegges med grønt og asfalt. Ved Sagløkka, Skullerudkrysset.		Oslo Elveforum/Miljøprosjekt Ljanselva					
		B		N				510				

1	2	3	4	5	Kyststi	Kommentar	Forslagstiller	Nr	kostnader	FRI	P+A	SM
1		F	14	N	Prosjektering kyststi/turvei Paddehavet	se annet tiltak vedr. bygging	Friluftsetaten		800			
			14		Kyststi Orm- og Malmøya: Oslo kommune v/ Friluftsetaten er allerede i gang med dette tiltaket/utredning.	Merkning inkl. Se også tiltak vedr. kyststi generelt	Oslofjordens Friluftsråd, Friluftsetaten					
2		F		N		tilrettelegging prioritert i de kommunale eiendomme ne, delvis samme tiltak som Oslo Friluftsråd foreslår (Malmøya-Orm)		123	6000			
3			flere	N	Strekning Ulvøya bro-Ljansbruket+Bestumkilen m.m. (Ikke delstrekning ved Paddehavet)		Friluftsetaten		11000			
4		F	15	N	Kyststi Fiskevollbukta og sørover i Oppegård – der Oslo kommune sitter på flere friområder/eiendommer.	kyststi mellom Hvervenbukta og Ljansbruket	Oslofjordens Friluftsråd	120	1500	X	X	

5	1	F	5	N/R	Kysttirasé rundt hele Bygdøylandet – rehabilitering.	Statens grunn	Oslofjordens Friluftsråd	122				
6		F	14	N	Kyststi m.m. Paddehavet	forprosjekt bør prioriteres for å anslå kostnader, gjerne i 2009, hvis dette ikke er gjort i 2008. Se annet tiltak vedr. prosjektering	Friluftsetaten	25000				
7	1	F	6	N	Merket kyststi fra Lysaker til innerst i Bestumkilen (med kobling opp mot eksisterende kyststi på vestsiden av Bygdøy).		Oslofjordens Friluftsråd	145	X			X
8		F	ak	N	Merket kyststi over Håøya	Frogn kommune	Oslofjordens friluftsråd	146				
	6		1		Lindaøya: Merket kyststi over og rundt øya da basert på eksisterende stinett og med avstikkere – krever stort sett bare merking. Evt. Konflikter ifht kommende verneplaner for øya må avklares (gjelder ifht stiplest stiforslag nord på øya).		Oslofjordens Friluftsråd	148	40			
	1	F	5	N	Merket kyststi rundt Bygdøy.	allerede igangsatt?	Oslofjordens Friluftsråd	151				
	6		1		Merket kyststi over og rundt Gressholmen da basert på eksisterende stinett og med avstikkere – krever stort sett bare merking. Evt. Konflikter ifht verneplaner for øya må avklares (gjelder ifht stiplest stiforslag nord på øya).		Oslofjordens Friluftsråd	150	40			
	1,4,-,-	F	5,6,14,15	R	Kyststi. Vil omfatte tilrettelegging av "kyststi" og strandområder på Ormøya, Malmøya, langs Nordstrandsstranda fra Ulvøya sør til Hvervenbukta og Bestumkilen.		Friluftsetaten v/Truls Korsæth					
		F		N/E				121	125000	X	X	X

1	2	3	4	5	Andre tiltak	Kommentar	Forslagstiller	Nr	kostnader	FRI	P+A	SM
1		B/F	Byom fatten de		Prosjektering og regulering		Friluftsetaten	320				
2		B/F	Byom fatten de		Oppfølging av ulovligheter	Se kap 5.1	Friluftsetaten		6000			

Forslag som av ulike grunner er uaktuelle å vurdere

1	2	3	4	5	Kommentar	Forslagstiller	Nr	kostnader	FRI	P+A	SM
	5		13		Umiddelbart oppstrøms skraperdutjern. Gjenåpning av kort elvestrekning.	Oslo Elveforum/Miljøprosjekt Ljanselva	88				
	5	M	7	N	Badeplass Øvresetertjern	Utføres 2008, elveåpning					
	5	M	7	N	Nærmiljøanlegg Øvresetertjern	ufføres 2008	28				
	10		8		Nærmiljøanlegg Sognsvann. Skileksplass på nordsiden av Sognsvann	Friluftsetaten	178				
		M		N		Friluftsetaten					
					Forslaget avvises. Ikke i tråd med mål og retningslinjer i flerbruksplanen	Bjørn Baardseth					
		M	10	N	Leirplass, Steinbruvann.		177				
	1	M	5		Sikring av eiendom som ligger mellom to eksisterende friområder på Huk – Hukodden og naturiststranda.	Svartjern skole	126				
	1	F	6		Sollerud.. Sikring av eiendom som ligger mellom et eksisterende friområde og en næringseiendom.	Oslofjordens Friluftsråd	391		-		
		F	8		Skileikanlegg som en del av prosjektet Oslo pukkverk (Arena Lillomarka)	Oslofjordens Friluftsråd	390		*	*	
		M		N		Oslo Idrettskrets (Søknadsskjema mangler)	404				
			8		Skileikanlegg ved Grinda på Korsvoll	Oslo Idrettskrets					
		M/B		N		Utført ugyldig tiltak, søknadsskjema mangler					
		B	1	U	Sikre Frigo videre drift	Vålerenga skole	405				
		F	1,14	N	Øyene i indre Oslofjord; Ny båt som erstatning for MF Hovedøya LAID.	planens mandat	388				
		F	1	E	Sikring av ro-trasé med tilstrekkelig bredde (min. 13 meter) mellom flytebrygger på Hovedøya.	tiltak utenfor planens mandat	162	500	x	x	
		F			Hastighetsgrenser for fritidsbåter samt skilting.	regulering må avklares	394				
		Indre Oslofj ord				tiltak utenfor planens mandat					
		F	1,5,15	N	Sportsbrygger, gapahuk, fast grill. Ved Aker brygge i kanalen mot Tjuvholmen, ved den nye opera.	Oslo Rokrets	98				
		F		N		tiltak utenfor denne planens mandat. Forutsetter regulering.	419				

			5		Langvik og Frognerkilen. Robane/treningsområde. Det ønskes oppmerket robane i Frognerkilen, fjerning av mest utstikkende bygger hos KNS, samt reguleringsplan for Langvik for å hindre ytterligere utlegging av private brygger og bøyer.	tiltak utenfor planens mandat. Forutsetter regulering	Norske Studenters Roklub	377				
	F		5	N	Regulering i forhold til Fjordbruksplanen i Bestumkilen	tiltak utenfor planens mandat	Oslo Rokrets	321	x			
	F		5	N	Regulering i forhold til Fjordbruksplanen i Langvik og Frognerkilen. Sikre området mot ytterligere utbygging av småbåthavner	tiltak utenfor planens mandat	Oslo Rokrets	322				
	F		14	N	Regulering og sikring av robane ved Nordstrand/sikring av rotraséer i Paddehavet.	tiltak utenfor planens mandat	Oslo Rokrets	324				
2, 9, -			12, 13, 15	N	Østmarka. Orienteringskart brukt til tuorientering	oversendt til KIE	Oppsal IF Orientering					
10	M		7	N	Orienteringskart Vettakollen-Gaustadskogen	oversendt til KIE	Heming/Njård O-lag					
	M		8	N	Nærkart, turkart og kart til tuorientering	oversendt til KIE	Nydalens skiklubb					
5, 8, 9, -			5, 8, 9, 10		Tuorienteringskart i Lillomarka og Bygdøy. Opprusting av kartdatabasen, spesielt østre deler der mesteparten ferdigstilles ca. 2010.		Lillomarkas Orienteringslag					
	M		6, 7	N	Hovseter - Huseby - Voksen. Orienteringskart målestokk 1:5000, sprintnorm.	oversendt til KIE	Heming/Njård O-lag					
	B		5, 6		Orienteringskart målestokk 1:5000, sprintnorm. Frognerparken - Den Engelske Park	oversendt til KIE	Heming/Njård O-lag					
	B		8		Orienteringskart for nærmiljøet rundt Disen skole.	oversendt til KIE	Disen skole					
4	B		4		Orienteringskart for St. Hanshaugen (parken).	oversendt til KIE	Bydel St. Hanshaugen					
					Jordal Skate Park. Riksanlegg for rullebrettsskjørere	oversendt KIE. Ugyldig. benkeforslag under behandling i bydel, beskrivelse av tiltak foreligger ikke. KIEs anlegg. bør inn i deres plan	BU Gamle Oslo					
	B				300 meter lang lysløype som en del av skileikanlegget i Seterbakken	oversendt KIE	Oslo Idrettskrets (Søknadsskjema mangler)					
	M/B			N	Trollbakkene	oversendt KIE	Oslo Idrettskrets (Søknadsskjema mangler)					
	M/B ?		5	N	Bygdøy kongsgård. støtte til foreningens arbeid.	ikke innenfor planens område å tildele støtte	Natur- og Kulturhistorisk Selskap Bygdøy	517	x	50	x	
	B											

		15	Kulturbete. Sagløgka ved Skullerudkrysset og Leirkallen syd for Ljanselva.		beskrivelsen stemmer ikke med tiltaksnummer. Må oppklæres	Oslo Elveforum/Miljøprosjekt Ljanselva				
		7,8		M			DNT Oslo og Omegn			
	3, 13, 4	12, 13, 15					100			
				M						
		ak					106			
				M						
		7					498			
				M						
							414			

HANDLINGSPROGRAM TURVEIER

Pri.	Turvei	Turveistrekning prioritert 1	Bydel	Anleggstype	Rehab/ny	Kostnad	Drifts- kostnader	Finansiering		
								FRI	P+A	SM
1		Rehabilitering av turveinettet, A-, B,- og C-veier	Flere		R	10 000		10 000		?
1		Rehabilitering av turveinettet, D-veier				9 000		9 000		?
1		Registrering av tilgjengelighetsstandard på turveinettet	Alle			500		500		500
1		Skilting og merking av turveinettet	Alle	O	N	1 000		500		
1		Utsetting av benker				1 500	30	1 500		
1	D8	Vesletjern - Kristian Bogneruds vei	10		N	1 400	25	700		700
1	D10	Tevlingveien - Professor Birkelands vei	12	O	N	2 000	20	1 300		700
1	D16	Prosjektering og evt. regulering av planfri kryssning over Ytre Ringvei	12	O	N	600		450		150
1	D16	Ytre Ringvei - Krysset Dr. Dedichens vei / Tvetenveien - marka	12	O	N	4 200	60	3 500		700
1	E9	Turvei E9, Engesbråten - Frostveien	15	O	N	3 500	35	2 800		700
1	D11	Karihaugveien - krysset Henrik Sørensens vei/Ludvig Karstensens vei	11	O	N	1 000	20	500		500
1	D11	Karihaugveien - Høybråtenveien	11	O	N	1 500	30	800		700
1	D15	Rådysveien-3B/D6 - Veitvetveien	9	O	N	2 100	25	1 400		700
1	D8	Trondheimsveien - Kalbakkveien	10	O	N	830	15	415		415
1	D8	Kalbakkveien - Gårdsveien	10	O	N	830	15	415		415
1	D10	Turvei på Etterstad fra Hovedbanen v. Fagerlia - GS/vei S 2445	1	O	N	3 500	40	2 800		700
		Sum prioritert 1				43 460		36 580		6 880

Pri.	Turvei	Turveistrekning prioritert 2	Bydel	Anleggstype	Rehab/ny	Kostnad	Drifts- kostnader	Finansiering		
								FRI	P+A	SM
2		Rehabilitering av turveinettet, E-veier				13 000		13 000		?
2		Utsetting av benker				1 500	30	1 500		
2	D10	Prosjektering og evt. regulering av planfri kryssning av Professor Birkelands vei i turvei fra Alnaparken ridesenter	12			600		450		150
2	E9	Nordstrandveien 125(159/16) – Frostveien 2 (180/510)	14	O	N	1 820	30	1 120		700
2	D16	Mellom Sigrid Undsets vei og planfri kryssning over Ytre Ringvei	12	O	N	2 300	15	1 600		700
2	D16	Ytre Ringvei planfri kryssning	12	O	N	Avhenger av løsning				
2	D10	Alfasetveien - Nedre Kalbakkvei, langs terminalområdet	12	O	N	Avhenger av løsning				
2	D14	GS9691/Ellingsrud senter – Skansestien	12	O	N	2 650	25	1 950		700
2	E5	Omlagging av turvei ved Abildsfeltet ved Østensjøvannet	13	O	N	1 500	25	800		700
2	D1	Bård skolemesters vei 22 – Årvoll skole	9	O	N	600	10	300		300
2	D1	Røbergvn. 15 C - Røbergveien	9	N	N	170	3	85		85
2	D13	Starveien/Tschudiskogen – Lundåsveien snuplass	11	O	N	2 650	50	1 950		700
2	D13	Østre Aker vei kryssning, bru, G/S-vei	11	O	N	Avhenger av løsning				
2	D13	Hovedbanen – Østre Aker vei	11	O	N	Avhenger av løsning				
2	D15	Lutvannsveien – Lutvannskroken	13	O	N	2 700	30	2 000		700
2	A1	Turveier og kulvert/tunnel igjennom Jarfyllingen, der Bærumsveien, T-bane og trikk krysser Lysakerelva.	6	O	N	15 000	Avhenger av løsning	14 300		700
2	D10	Bryn Bru - Tvetenbrua	12/13	O	N	Avhenger av løsning				
		Sum prioritert 2 ekskl. strekninger m uavklarte løsninger				40570		35985		4 585

11 Liste over vedlegg og temakart

Vedlegg

- Vedlegg 1. Andre viktige dokumenter
- Vedlegg 2. Liste over gjennomførte/ikke gjennomførte investeringsprosjekter planlagt for 2005-2008.
- Vedlegg 3. Status på oppfølging av aktuelle verbalvedtak fra Kommunedelplan for anlegg og områder for friluftsliv 2005-2008.
- Vedlegg 4. Oversikt over innrapporterte friluftaktiviteter til sektorplan friluftsliv
- Vedlegg 5. Oversikt over områder som er gjennomført, påbegynt eller planlagt ervervet gjennom Friområdeprosjektet per mars 2008.
- Vedlegg 6. Hvordan ta hensyn til biologisk mangfold i friluftslivsforvaltningen?
- Vedlegg 7. Beskrivelse av parker
- Vedlegg 8. Oversikt over øyer som ligger i Oslo kommune eller som eies og forvaltes av Oslo kommune
- Vedlegg 9. Utsettingsramper for småbåter langs fjorden i Oslo
- Vedlegg 10. Innkomne forslag til turveiltak

Temakart

Temakart Friområder og parker i byggesonen.

Temakart Nedbørsfelt.

Temakart Marka vinter.

Temakart Marka sommer

Temakart Turveier - oversikt.

Temakart Turveier - sør.

Temakart Turveier - vest.

Temakart Turveier - sentrum

Temakart Turveier - øst.

Temakart Badeplasser i Oslo.

Oslo kommune
Friluftsetaten

Kommunal plan idrett og friluftsliv 2009—2012

Sektorplan friluftsliv

Badeplasser

1. Hoveddel med handlingsprogram 2. Badeplasser 3. Turveier

Sammendrag

Oslos bademuligheter langs strandlinja, på øyene, langs vassdragene og ved innsjøene blir gjennomgått i denne delen.

Bading er en populær aktivitet i sommerhalvåret og utføres av rundt 65 % av befolkningen. Aktiviteten er spesielt populær blant barn og unge og hos inaktive. Begge disse målgruppene er prioritert i sektorplan friluftsliv.

Oslo har i dag til sammen 55 registrerte badeplasser hvorav 36 av disse i varierende grad er tilrettelagt for bading, mens 19 ikke har noen form for tilrettelegging. I tillegg er det regulert inn tre badeplasser i fjordbyområdet. Utover de 55 registrerte badeplassene er det muligheter for bading i en rekke skogsvann i Marka og langs flere strekninger i strandsonen og langs vassdragene.

Mange av badeplassene har en intensiv bruk i sommerhalvåret. Det kreves derfor en høy standard på badeanlegg og økt drift og vedlikehold. I dag er flere av badeplassene svært nedslitte og har et stor vedlikeholdsetterslep, da drift og vedlikehold av anleggene ikke har stått i forhold til bruken. Dette gjelder spesielt de tilrettelagte badeplassene i strandsonen og på øyene. Toalettene på flere av badeplassene er i spesielt dårlig forfatning. Det er allerede bevilget midler til å gjøre flere av badeplassene mer attraktive. Gjenværende utviklings- og rehabiliteringsbehovet for badeplassene i Oslo er samlet estimert til ca 80 millioner kroner.

Den viktigste utfordringen med å sikre tilgjengelige bademuligheter i friluft for Oslos befolkning er knyttet til å bevare og utvikle den blågrønne strukturen. Dette gjelder særlig strandsonen. Utbedring av badevannskvalitet i vassdrag og langs sentrumsnære strekninger av strandsonene pågår. Videreføring av dette arbeidet vil kunne åpne muligheter for bading i sentrale områder som tidligere ikke har vært egnet til bading.

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG	2
INNHALDSFORTEGNELSE	3
1 INNLEDNING	4
1.1 FORMÅL OG AVGRENSNING	4
1.2 BADEPLASSDELENS OPPBYGNING	4
1.3 BEGREPSAVKLARING.....	5
2 HVORFOR BEVARE OG VIDEREUTVIKLE BADEMULIGHETENE?	6
3 OSLOS BADEPLASSTILBUD, STATUS OG BEHOV	7
3.1 BADEPLASSER LANGS STRANDLINJEN.....	7
3.2 BADEPLASSER PÅ ØYENE	9
3.3 BADEPLASSER LANGS VASSDRAG	10
3.4 ANDRE BADEPLASSER I BYGGESONEN	11
3.5 BADEPLASSER I MARKA	11
4 OVERSIKT OVER REGISTRERTE BADEPLASSER, STATUS OG BEHOV	13
5 UTFORDRINGER	20

1 Innledning

Dette er en del av kommunal plan idrett og friluftsliv – sektorplan friluftsliv. Sektorplan friluftsliv består av tre deler; 1) Hoveddel med handlingsprogram, 2) Egen del om turveier og 3) Egen del om badeplasser.

1.1 Formål og avgrensning

Ved behandling av "Kommunedelplan for anlegg og områder for friluftsliv 2005-2008" vedtatt av Oslo bystyre 16.03.2005, vedtok bystyret bl.a følgende oppgave som oppfølging av kommunedelplanen: "Byrådet bes legge frem en bademelding for Oslo som tar for seg Oslo som badeby i et helhetlig perspektiv. Målet må være å utnytte byens fortrinn for bading og friluftsliv til å bedre tilbudet. Meldingen bør ta sikte på å kartlegge Oslos samlede bademuligheter fra friluftsbadene ved fjorden, innsjøene og elvene, til byens kommunale og private bad". Byens kommunale og private bad blir behandlet i sektorplan idrett.

Delplan badeplasser gir en gjennomgang av Oslos bademuligheter ved fjorden, innsjøene og elvene som utgangspunkt for å kunne bedre Oslos badetilbud.

Det er ikke foretatt noen gjennomgang av driftsbehov, men det gis anbefalinger om driftsbehov i de områdene hvor behovene er størst.

1.2 Badeplassdelens oppbygning

I badeplassdelen gis først en beskrivelse av bading som friluftlivstilbud og Oslos hovedutfordringer for bevaring og utvikling av tilbudet. Videre gis en gjennomgang av alle bademuligheter i Oslo. Gjennomgangen er inndelt geografisk og tar for seg badeplasser langs fjorden, på øyene, langs vassdrag og i Marka. Bademuligheter i de ulike geografiske områdene beskrives generelt, og det gis generelle anbefalinger. Til slutt presenteres oversiktskart over de registrerte badeplassene i Oslo. De ulike registrerte badeplassene presenteres videre i tabellform der det gis detaljert informasjon om status og behov på den enkelte badeplass.

Leser du nettutgaven til planen, kan du klikke deg inn på temakart over badeplasser [her](#):

1.3 Begrepsavklaring

Badeplass

Med "badeplass" menes i denne planen alle strekninger langs fjorden, elvene, innsjøene og på øyene som gir mulighet for bading, og oppholdsareal tilknyttet disse strekningene. Definisjonen er uavhengig av eiendomsforhold, grad av tilrettelegging, regulering og tilgjengelighet.

Registrert badeplass

I siste delen gis en oversikt over registrerte badeplasser. På disse badeplassene er det registrert offentlig badeaktivitet. Begrepet omfatter i tillegg at badeplassen har god badevannskvalitet og er egnet til bading. Områder der det er registrert badeaktivitet, men som ikke er egnet til bading grunnet dårlig badevannskvalitet behandles i teksten. De registrerte badeplassene er delt i to kategorier, tilrettelagte badeplasser og ikke- tilrettelagte badeplasser. Badeplassene i de to kategoriene har ulike tilretteleggings- og rehabiliteringsbehov.

Tilrettelagt badeplass

Med "tilrettelagt badeplass" menes en badeplass som er spesielt tilrettelagt for opphold og bading. Kategorien omfatter alt fra naturbadeplasser med enkle innretninger til badeplasser med større konstruerte badeanlegg.

Ikke- tilrettelagt badeplass

Med ikke -tilrettelagte badeplasser menes badeplasser uten noen form for tilrettelegging for bading og opphold. Dette omfatter både badeplasser i naturlige miljø og badeplasser i bygde miljø.

Strandlinjen

Med strandlinjen menes strekningen langs fjorden fra grensen til Bærum kommune i vest og til Oppgård kommune i sør. Malmøya, Ormøya og Ulvøya regnes med i begrepet da øyene er landfaste med bro.

2 Hvorfor bevare og videreutvikle bademulighetene?

Byens registrerte badeplasser langs fjorden og på øyene er de friområdene i Oslo med den høyeste tettheten av brukere på sommerdager med godt vær. Bading er en så populært aktivitet at vi ønsker å sikre et godt tilbud i dag og for fremtiden. .

Undersøkelser viser at bading er en svært populær friluftslivsaktivitet sammenlignet med andre aktiviteter. Bading utføres av rundt 65% av befolkningen, men har høy popularitet blant barn og unge. Blant barn og ungdom mellom 10 og 18 år scorer soling og bading svært høyt og overgår spenningsaktiviteter som klatring hos gutter og riding blant jenter i tenårene¹. Barn og unge er en prioritert målgruppe i handlingsprogrammet i sektorplan friluftsliv. Badeplassene våre er derfor spesielt viktige med tanke på å tilby denne målgruppen muligheter til utøvelse av friluftslivsaktiviteter.

Også blant inaktive er bading svært populært. I Vestfoldundersøkelsen² settes det opp en liste over aktiviteter og det tilbud de inaktive helst vil ha i sett nærmiljø. Svømmehall er et høyt prioritert ønske. Innen friluftslivssektoren kan ønsket til en viss grad imøtekommes ved å ha et godt tilbud av lett tilgjengelige og attraktive badeplasser.

Oslo som by har flere fortrinn i forhold til andre byer med tanke på satsing på badeaktiviteter i friluft. Bading som friluftslivsaktivitet er uløselig knyttet til vann som naturelement. Oslos blåe struktur, spesielt fjorden og elvene har vært grunnleggende for byens tilblivelse og lokalisering. Byen har vokst fram langs kystlinjen og elvene og disse har formet byen slik den er i dag. De badetilbudene som finnes langs fjorden, i Marka, langs vassdrag og på øyene er mangfoldige og varierte og har god tilgjengelighet. De supplerer andre friluftslivsmuligheter i Oslo, og de gir muligheter for kombinasjon av ulike friluftslivsaktiviteter, eksempelvis turgåing og bading. Langs fjorden, vassdrag og ved innsjøene finnes et hierarki av badeplasser, fra urørte, små naturbadeplasser til større badeanlegg. I denne planen gis det en oversikt over dette tilbudet.

¹ St.meld. nr. 39 (2000-2001) Friluftsliv – Ein veg til høgare livskvalitet.

² Holm Kjell, 1995, *Vestfoldundersøkelsen 1995*, Høgskolen i Telemark.

3 Oslos badeplasstilbud, status og behov

3.1 Badeplasser langs strandlinjen

Langs strandlinjen, innenfor Oslos geografiske avgrensning, finnes det 22 registrerte badeplasser hvorav 13 er tilrettelagt for badeaktivitet, og 8 ikke er tilrettelagte. I tillegg benytter Oslo befolkning 4 badeplasser i Oppegård kommune. Disse eies og forvaltes av Oslo kommune. Av badeplassene i Oslo kommune er to privateide, resten er eid av Oslo kommune og Staten. De tretten tilrettelagte badeplassene er de mest brukte badeplassene langs strandlinjen. De ikke-tilrettelagte badeplassene som omtales i neste kapittel benyttes i mindre grad og stort sett benyttet av lokale brukere.

3.1.1 Tilrettelagte badeplasser

De fleste tilrettelagte badeplassene langs strandlinjen er tilgjengelige med buss med begrensede avganger. Et totalt rehabilitert Nordstrand bad og et nyanlagt Ormsundkaia har høy og god standard. Langøyene og den nederste delen av Sæterstranda har god standard. De andre tilrettelagte badeplassene har vært intensivt brukt i mange år, og preges av mangelfullt vedlikehold og lav standard på badeanleggene. Gressarealer og andre oppholdsarealer ved stranda bærer preg av mange års bruk og toalettene og servicefunksjonene er spesielt nedslitte. For at de tilrettelagte badeplassene (med unntak av Nordstrand bad og Ormsundkaia) langs strandlinjen skal framstå attraktive og publikumsvennlige kreves omfattende prosjektering, rehabilitering og vedlikeholds- og driftsjustering for å oppnå en tilfredsstillende standard på dagens anlegg. Det er allerede bevilget midler til rehabilitering av Ingierstrand, til toaletter på Katten og til prosjektering av rehabiliteringsprosjekter på Huk. For detaljer om status og behov, se tabell 1.

Anbefaling:

Bedring av tilbudet knyttet til de tilrettelagte badeplassene langs strandlinjen:

- Omfattende standardheving på badeanlegg med unntak av Ormsundkaia og Nordstrand bad
- Justering drift/ vedlikehold
- Utvidelse av kollektiv- og parkeringstilbud ved badeplasser med dårlig dekning
- Noe tilgjengelighetstiltak, både fysisk (adkomst) og ved informasjon (merking/skilting)

Anbefalt sum for tiltak og rehabilitering på tilrettelagte badeplasser langs kystlinjen er på 53 millioner kroner. Av badeplassene langs kystlinjen er tiltak på Huk, Hvervenbukta, Ingierstrand, Fiskvollbukta, og Solvik prioritert i handlingsprogrammet.

3.1.2 Ikke - tilrettelagte badeplasser

De ikke-tilrettelagte badeplassene langs kystlinjen er i dag viktige friluftslivstilbud for de som er bosatt i nærområdene. Badeplassene er stort sett mindre kjente og/ eller lite tilgjengelige for allmennheten utover de som bor i nærområdene. For å gi flere mulighet til å bade er det på enkelte av disse badeplassene behov for tilrettelegging. For detaljer om status og behov, se tab.2.

Anbefaling:

- Informasjon: Skilting/ merking
- Tilgjengelighetstiltak: Fysisk
- Noe tilrettelegging for badeaktivitet/ opphold

Anbefalt sum for ikke- tilrettelagte badeplasser langs strandlinjen er 12 millioner kroner. Ingen av tiltakene er prioritert i handlingsprogrammet.

3.1.3 Badeplasser under planlegging

Oslo videreutvikler fortløpende badetilbudet til befolkningen. De mest sentrumsnære strekningene av strandlinjen har ingen bademuligheter i dag, men flere reguleringsprosesser pågår som kan gi befolkningen muligheter til å bade også her. Gjennom fjordbyprosjektet er Oslo i gang med store transformasjonsprosjekter i disse områdene. Attraktive og sentrumsnære arealer vil bli gjort tilgjengelig for allmennheten.

Reguleringsplan for Bjørvika og Tjuvholmen er vedtatt (se kart). I planene er det regulert inn tre badeplasser. Ingen av disse er anlagt ennå.

I reguleringsplan for Bjørvika er det regulert inn badeplasser på to steder, rett utenfor Operaen (felt A21) og ytterst på Sørengutstikkeren (felt D22). I reguleringsplan for Tjuvholmen er det lagt inn badeplass som en del av det området som er regulert til friområdene Skjæret. Badeplassen vil ligge inntil et nytt museumsbygg.

Fjordbyplanen, som ble behandlet i bystyret i slutten av februar 2008, tar for seg delområdene Filipstad, Vippetangen, Alnas Utløp og Ormsund. Her skal det iverksettes reguleringsplanlegging på bakgrunn av de prinsippene Fjordbyplanen gir. Badeplasser er et av formålene som en reguleringsplanlegging må ta hensyn til, og som er ønskelig fra Oslo kommune å innpasse så mange steder som mulig. De mest akutte stedene for badeplasser er Filipstad og Alnas Utløp. Med god sikring (og vannkvalitet) kan kanskje også Vippetangen få bademuligheter. Om Ormsund frigis for byutvikling med det første er usikkert. I dette området er det allerede en badeplass, Ormsundkaia, med god standard.

3.1.4 Tilgjengelighet langs strandlinjen

Oslo har ca 50 km strandlinje langs fjorden fra grensen mot Bærum kommune i vest til grensen mot Oppegård kommune i sør. Store strekninger av strandlinjen kan benyttes til bading selv om dette ikke omfatter registrerte badeplasser. Det er potensial for å videreutvikle tilbudet ved å gjøre større strekninger tilgjengelige for allmennheten.

De mest sentrumsnære strekningene av strandlinjen omfattes av fjordbyplanen som beskrevet ovenfor. Langs strandlinjen vest og sør for dette området finnes strekninger som i varierende grad er tilgjengelig for allmennheten og gir muligheter for badeaktivitet. For mer detaljert informasjon om allmentilgjengelighet langs strandlinjen se strandsonerapport, status 2001³. Det er ikke gjort vurderinger knyttet til disse områdene, og i hvilken grad områdene kan åpnes for bading gjennom tilretteleggings- og tilgjengelighetstiltak. Det anbefales derfor at det utføres en kartlegging av strandsonen hvor mulig opparbeidelse av badeplasser gjennom tilretteleggings- og tilgjengelighetstiltak vurderes spesielt.

Anbefaling:

- Mulighetsvurderinger for tilretteleggings- og tilgjengelighetstiltak for bading langs hele strandlinjen.

3.2 Badeplasser på øyene

Det er over hundre større og mindre øyer i Oslo kommune med varierte bademuligheter. Ormøya, Malmøya og Ulvøya ble omtalt i forbindelse med strandlinjen da disse øyene er landfaste med bro. De mest attraktive øyene med tanke på offentlig bading er i dag; Hovedøya, Lindøya, Nakholmen, Bleikøya, Gressholmen/ Rambergøya/ Heggholmen og Langøyene. Øyene har ferjeforbindelse og strandlinjen rundt øyene er helt eller delvis åpen for allmennheten.

Friluftslivs- og bademuligheter på de andre øyene og kollektivtilgjengelighet til disse omtales under kapittelet om fjorden, øyene og strandsonen. Av de øyene som er mest attraktive til bading er det de tre øyene Langøyene, Hovedøya og Gressholmen/ Rambergøya/ Heggholmen (egentlig tre øyer, men omtales som en) som er de mest populære. Alle øyene har tilrettelagte badeplasser. I likhet med badeplassene langs strandlinjen preges de av intensiv bruk gjennom mange år. Omfattende prosjektering, rehabilitering og vedlikeholds- og driftsjustering er nødvendig for at badeplassene på disse øyene skal framstå attraktive og publikumsvennlige. For detaljer om status og behov, se tabell 3.

Langøyene ligger i Nesodden kommune, men eies og driftes av Oslo kommune. Øya er robust og har stor kapasitet med gressletter. Den har også en av byens beste badestrender. De andre øyene, Hovedøya og Gressholmen/ Rambergøya har en mer sårbar natur. Aktivitetsskapende tiltak kan gjøre Langøyene mer attraktiv, og trekke badende fra sårbare områder på Hovedøya og Gressholmen- Rambergøya til robuste Langøyene. Tiltakene er avhengig av det opprettholdes en god ferjeforbindelse og god markedsføring av øya.

Lindøya, Nakholmen og Bleikøya er mindre besøkt enn Langøyene, Hovedøya og Gressholmen/ Rambergøya/ Heggholmen. Øyene eies og driftes av staten. Øyene har ferjeforbindelse og det finnes gode badeområder som er allment tilgjengelige på disse øyene. Med tilrettelegging- og tilgjengelighetstiltak kan disse øyene, som har rutebåtforbindelse, framstå mer attraktive for publikum og gi et utvidet badetilbud i Oslofjorden. I dag er ikke badeplassene tilrettelagte og de oppleves private og er av den grunn mindre attraktive enn de andre øyene med ferjeforbindelse. Bleikøya er mindre attraktiv enn de overnevnte øyene grunnet den nære beliggenheten til Sjursøya med havnevirksomhet.

Anbefaling:

- Tilgjengelighets/ tilretteleggingstiltak Lindøya og Nakholmen – øyene oppleves privat
- Standardheving på tilrettelagte badeplasser på Gressholmen (spesielt toaletter), Langøyene (toaletter og aktivitetsskapende tiltak) og Hovedøya (spesielt frigivelse av Lindøysund driftsstasjon)
- Justering drift/ vedlikehold, tilrettelagte badeplasser

Anbefalt sum for badeplasser (tilrettelagte og ikke- tilrettelagte) på øyene er 14,5 millioner kroner. Tilrettelagte badeplasser på Hovedøya og Langøyene er prioritert i handlingsprogrammet.

3.3 Badeplasser langs vassdrag

Vassdragene i byggesonen er populære badesteder. Generelt sett benyttes alle vassdragene til badeaktiviteter selv om områdene regnes som mindre egnet til bading. Vassdrag strekker seg over større stekninger i bonære områder, og av den grunn er vassdragsområdene spesielt interessante med tanke på utvidelse av badetilbudet. I tillegg er tilgangen til vassdragene forholdsvis gode fordi mange turveier er etablert langs vassdrag. Det er ni vassdrag som renner fra Marka til fjorden gjennom Oslo med varierte bademuligheter. Forurensingstilstanden i de fleste vassdragene har bedret seg i forhold til tilstanden på 1980-tallet. Mange av vassdragene er imidlertid fortsatt betydelig påvirket av næringsstoffer, jordpartikler, bakterier og forsuring³. Lysakerelva og Akerselva har stor vannføring og har generelt sett bedre vannkvalitet enn de andre vassdragene, noe som gjør delstrekninger langs vassdragene egnet til bading. Med unntak av disse to vassdragene er det ikke stabil badevannskvalitet noen steder innenfor byggesonen.

I Lysakerelva har Grinidammen og nærmeste strekning sørover tilfredsstillende badevannskvalitet, men disse områdene kan være farlige å bade i ved flom og bør ikke benyttes til bading. I Akerselva er det god badevannskvalitet i øvre del, ned til Nydalsdammen (Nydalsdammen er egnet til bading kun i tørrvær). Badevannskvaliteten her er stabil og god⁴. Det er to tilrettelagte badeplasser langs Akerselva, Brekkedammen (Frysja) som er tilrettelagt med badebrygge og toaletter og Nydalsdammen som er tilrettelagt med badebrygge. Øvre del av Akerselva er, med unntak av Grinidammen langs Lysakervassdraget, det eneste vassdragsområdet med attraktive badeområder hvor vannkvaliteten er god.

Vann og avløpsetaten har ambisjoner om å oppnå nullutslipp av forurenset avløpsvann i de øvre vassdragsområdene og å forbedre vannkvaliteten i de nedre vassdragsområdene. Dette skal sikre trygge hygieniske forhold. Vann og avløpsetaten har satt inn krefter på å minimere utslipp som forringer badevannskvaliteten og overvåker vannkvaliteten flere steder i byen der det er ønskelig å oppnå badevannskvalitet. Vannkvaliteten på disse stedene er i dag ikke god nok til at bading anbefales, men vann og avløpsetaten håper å få bedret situasjonen om noen få år. For mer detaljert beskrivelse av vann og avløpsetatens målsettinger om aktuelle framtidige badeplasser henvises til vann og avløpsetatens nettsider: <http://www.vann-og-avlopsetaten.oslo.kommune.no/> Det er ikke gjort mulighetsvurderinger med tanke på tilrettelegging for bading i de nedre vassdragsområdene. I en slik mulighetsvurdering må i tillegg til vannrensningstiltak, også sikkerhet, biologisk mangfold og fiskeinteresser vurderes. Sikkerheten vil, i tillegg til vannkvalitet være et viktig spørsmål når elven flommer stor. I store kulper og særlig fossekulper kan drivtømmer eller annet trevirke komme og forsvinne etter flommer. Stuping og hopping kan da føre til ulykker. Sterk strøm ovenfor fossefall kan også være en ulykkesrisiko. I tillegg må det tas vare på et vegetasjonsbelte langs elvebredden da dette er spesielt viktig for biologisk mangfold.

³ Fylkesmannen i Oslo og Akershus, "Miljøstatus i Oslo og Akershus" Internett: http://osloogakershus.miljostatus.no/msf_frontpage.aspx?m=61

⁴ Vann og avløpsetaten, 2005, "Badevann" Internett: http://www.vann-og-avlopsetaten.oslo.kommune.no/vassdrag_og_fjord/badevann/

De registrerte badeplassene langs Akerselva er opplistet i tabell 4. Alle badeplassene er tilknyttet turvei B10 langs Akerselva, noe som åpner opp for en helhetlig utvikling av et variert friluftslivstilbud langs Akerselva. Badeplassene har bussforbindelse, men lav eller ingen parkeringsdekning.

Det er uklart hvor store behov det er for tiltak på badeplasser langs vassdrag. I handlingsprogrammet er tiltak på Frysja prioritert.

Anbefaling:

- Mulighetsvurderinger for utvidelse av badetilbudet langs vassdrag (særlig i de nedre vassdragsområdene).
- Økt pakeringsdekning ved eksisterende badeområder med mangelfull parkeringsdekning

3.4 Andre badeplasser i byggesonen

Det finnes noen vann i byggesonen som kan benyttes til bading og som har god vannkvalitet. Disse er refert til i tabell 5 med beskrivelse av status og behov. Generelt sett regnes flere av dammene i byggesonen som uegnede til bading grunnet dårlig vannkvalitet. Vannrensningstiltak er påkrevd for at dammene skal kunne benyttes til bading. Dette gjelder blant annet vannspeilet i Middelalderparken, Høkl og Svarttjern. Dammene ligger sentralt og har god tilgjengelighet. Ved vannspeilet i middelalderparken er det stor badeaktivitet selv om dammen ikke er egnet til bading.

Ingen av ovennevnte badeplasser er prioritert i handlingsprogrammet.

3.5 Badeplasser i Marka

3.5.1 Tilrettelagte badeplasser i Marka

Det er 11 vann som har registrerte badeplasser i Marka. Disse ligger i randsonen til Marka og det er spesielt tilrettelagt for opphold og bading. Badeområdene i Marka har toalett, de er enhetlig skiltet, søppelstativer er utplassert og ved noen badeplasser er det kiosker. Tilsyn, stell av plener/ oppholdsarealer, opprydning/ renhold og vedlikehold av skilter/informasjonstavler/badeanlegg/ strender utføres regelmessig. Søppelrydding og søppeltømming gjennomføres alle ukens dager i badesesongen. Toalettene rengjøres regelmessig i badesesongen slik at hygienekravene oppfylles. Det blir tatt regelmessige vannprøver hele badesesongen. Ved noen av badevannene i Marka er det behov for utskiftinger og oppgraderinger av badeinnretninger samt oppgradering av oppholdsområdene. De tilrettelagte badeplassene i Marka behandles i tabell 6.

Anbefalt sum for tiltak på badeplasser i Marka er 4,7 millioner kroner. I handlingsprogrammet er det anbefalt å prioritere tiltak på Sognsvann, Bogstadvannet og Steinbruvann.

I enkelte ferskvann kan parasitten Cercarie ("ikter") blomstre opp ved varmt vann (ca. 20 grader). Parasitten kan gi et kløende utslett på huden hos mennesker som har badet i vannene, og dusjing etter bad kan redusere plagene. Parasitten er ikke farlig for mennesker, men forårsaker i varierende grad en allergisk reaksjon⁵. Ferskvann med fare for oppblomstring av parasitten er merket "ikter" i oversikten under vannkvalitet. Det er fare for at parasitten vil spre seg til alle ferskvann i Oslo-området.

3.5.2 Skogsvann som badevann

I tillegg til de badeplassene som er beskrevet over finnes det i Marka et utall større og mindre skogsvann. Ved flere skogsvann er det odder og flaberg, der det er gode muligheter for bading og opphold i rolige og naturskjønne omgivelser. Svartkulp er det mest brukte av skogsvann uten tilrettelegging og er derfor avmerket på kartet.

Elleve skogsvann er belagt med drikkevannsrestriksjoner og kan ikke benyttes til bading. Pleie, vedlikehold og opprydding i og ved skogsvann utføres etter behov. I enkelte vann nær byggesonen og bebyggelse inne i Marka, kan det legges enkle naturtilpassede badebrygger.

Kostnadsoverslag over behov for badebrygger i tilknytning til skogsvann er satt til 300.000. Tiltak ved skogsvann er ikke prioritert i handlingsprogrammet.

⁵ Folkehelseinstituttet, 2005, "Svømmekløe" Internett. Lastet ned: 26.02.2008.

http://www.fhi.no/eway/default.aspx?pid=233&trg=MainLeft_5631&MainArea_5661=5631:0:15,2874:1:0:0:::0:0&MainLeft_5631=5544:55355::1:5641:1:::0:0

4 Oversikt over registrerte badeplasser, status og behov

Badeplassenes lokalisering er avmerket på kart vedlagt sektorplan friluftsliv. Dersom du leser nettutgaven, kan du klikke [her](#) for å komme til kartet. Tabellene under gir en skjematisk oversikt over de registrerte badeplassene i Oslo kommune i tillegg til de fire badeplassene i Oppegård kommune som forvaltes av Oslo kommune. I tabellene angis behov for tilretteleggingstiltak/rehabilitering på badeplassene og det gis et kostnadsoverslag for disse. I tabellen er tiltakene begrenset til tilretteleggings/ rehabiliteringstiltak på selve badeplassen eller adkomst direkte til badeplassen. Ønskede driftstiltak er ikke behandlet, heller ikke tilgjengelighetstiltak som ikke er direkte knyttet til badeplassen. De badeplassene som er avmerket med blå bakgrunnsfarge er prioriterte i handlingsprogrammet til sektorplan friluftsliv, og tiltak med blå skrift er prioriterte på badeplassen. Badevannskvaliteten er basert på prøver tatt gjennom fem års overvåkning, 2001-2006. Vurderingene er hentet fra Helse- og velferdesetatens årsrapport for Badevannskvalitet (2007) "[Badevannskvalitet -årsrapport 2006](#)".

Ved de badeplassene hvor kostnadsoverslaget står i parentes er konstadoverslaget svært usikkert og avhengig av løsning og standard. Ved tiltak hvor spørsmålstegn står i parentes er behovet usikkert.

TABELL 1 Tilrettelagte badeplasser langs strandlinjen

Navn på badeplass	Eiendoms forhold/forvaltning (P= privat K= kommunal S= Statlig)	Kapasitet (meter strand-Linje)	Beskrivelse av badeplassen	Egnethet for bevegelses-hemmede (status: badeplass)	Behov for tiltak/ rehabilitering (for å oppnå god standard)	Kostnads overslag for behov (i 1000 kr)	Vann-kvalitet	Tilgjengelighet (kollektiv, p-plass, turveier)
Sollerudstrand	K Sollerud skole forvalter	200	Sandstrand, stor kapasitet, stor plen, langgrunn Toaletter	Ikke tilrettelagt for bevegelses-hemmede	Vannrensingstiltak	? 400	God (dårlig i 2003 og 2002) Dårlig i perioder i 2006 og 2007.	Stor parkeringsplass, bussforbindelse, tilknyttet turvei A10
Bygdøy sjøbad	S	290	Svaberg, sandstrand. Mudder og slam er fjernet. Ny sand er lagt på. Stranden har vært under opparbeidelse, den er nå klar til bruk.	Ikke vurdert	Tilgjengelighetstiltak	1000 (?)	Ukjent	Tilknyttet turvei A6. Parkeringsmuligheter
Paradisbukta	S	970	Sandstrand og svaberg, mobile toaletter	Ikke tilrettelagt for bevegelses-hemmede	Toaletter (?) Dusjer(?) Stupebrett	400 400 1000	Utmerket	Stor parkeringsplass, bussforbindelse Tilknyttet turvei A5
Fristranda (Huk)	K	425	Noe strand, mest svaberg og gress. Sandstrand og	Ikke vurdert	Generelt store behov Toaletter	Sum Huk ("Huk)	Ukjent	Tilknyttet turvei A5, bussforbindelse,

naturiststrand)			svaberg, mobile toaletter, dusj		Servicebygg med bl.a kiosk/dusj/toalett etc. Nybygg Hele prosjektet prioritert i handlingsprogrammet	naturiststr. og "Huk") 23000		stor parkeringsplass
Huk	K og S Kommunal og statlig forvaltning	980 (?)	Sandstrand, svaberg, plen, toaletter, dusjer, griller, restaurant/kiosk, sandvolleyballbane, badeplåter	HC - toalett, parkerings- baderampe, asfalterte veier	Generelt behov for modernisering og rehabilitering pga stor slitasje. Flytebrygge med Stupebrett. Sand på østre strand Hele prosjektet prioritert i handlingsprogrammet		God (dårlig i 2005)	Tilknyttet turvei A6 og B1, ferje, bussforbindelse, parkeringsplass
Ormsundkaia	K Havne- vesenet forvalter	80	Kai, tilrettelagt for bading, trekonstruksjon, stige, stupebrett, benker	Ikke vurdert	Dusj (?) Toalett (?)	400 (?) 400 (?)	Utmerket (2006)	Bussforbindelse, stor parkeringsplass, kyststi.
Sydstranden Ulvøya	P, forvaltes av Ulvøya vel	480	Ulvøya vel forvalter, inngangspenger	Ikke vurdert			Utmerket	Bussforbindelse (ca 15 min gange) Parkeringsplass
Solvik	K EBY forvalter?	Ca 200	kiosk, kafe, campingplass i nærheten, toalett og flytebrygger	Området er særsklit tilrettelagt for bevegelseshemm- ede, og har høy standard. (krever at handicaptilpasset brygge blir rehabilitert) Campingplass med universell utforming i nærheten	Ytterligere tilgjengelighetstiltak er ønsket (universell utforming) Prioritert i handlings- programmet. Rehabilitering av handicaptilpasset brygge	1000 300	Utmerket	Svært begrenset parkeringsplass, långt til bussforbindelse
Nordstrand bad	K	465	Svaberg med noe steinstrand. Steinbrygger, trebrygge, toalett og utedo, rehabilitert, ferdig i 2004	HC- toalett, ellers bratt og ikke tilrettelagt for bevegelses- hemmede.	Utvidelse av badeanlegg	1000 (?)	Utmerket	Buss, begrenset parkeringsplass langs Mosseveien, tungvint å krysse Mosseveien
Sæterstrand	K	150	Gress og betong. Badeplass mest egnet for ungdom og voksne. Ikke sandstrand. Mobilt toalett(?)	Ikke tilrettelagt for bevegelses- hemmede	Generelt store behov Nærmiljøanlegg Badeanlegg	3000	Ukjent	Bussforbindelse Ingen parkeringsmuligh- eter
Katten	K	311	Gress, svaberg og liten sandstrand, Kiosk, dobbelstupebrett, drikkevannsfonterne	Ikke tilrettelagt for bevegelses- hemmede	Rehabilitering/ombygging av eksisterende toalettbygning. Nytt "bygg" med kiosk, 6 toaletter og et HC toalett/stellerom. Riving av eksisterende kiosk. Anlegget skal knyttes til kommunalt vann og avløpsnett. Prosjektet er i prosjekteringsfasen, håper på bygging høsten 08.	Totalt kosnads- overslag: 5700	Utmerket	Bussforbindelse, , begrenset parkeringsplass langs Mosseveien, god tilgjengelighet via undergang under Mosseveien
Fiskevollbukta	K	1560	Mest egnet for ungdom og voksne. Svaberg, noe dårlige grunnforhold, gamle utedoer med uttak til	Ikke tilrettelagt for bevegelses- hemmede	Prioritert i handlingsprogrammet. Forbedret tilgjengelighet. Tilrettelegging for badeaktivitet (?)	1000 (?)	God	Parkeringsplass ved Hvervenbukta, bussforbindelse, tilknyttet turvei

			vaskevann utenfor stupebrett, trapp ut i vannet, molo		Rijming/ tildekking av forurensete sedimenter er aktuelt	(?)		E13
Hvervenbukta	K	815	Sandstrand, noe svaberg, noe gress, dusjer og toaletter, kulturmiljø med kunstnersenter, kiosk, kafé	Området er forholdsvis flatt, men noe brøtt ned til stranden. HC- toalett. HC-parkering, baderampe.	Generelt store behov Badebrygge Sittemuligheter Utskifting av plen Gjenoppsette stupebrett. Adkomst til stranden for bevegelseshemmede Hele prosjektet er prioritert i handlingsprogrammet	Sum: rehabilitering av badeanlegg 5000	God (2007)	Parkeringsplass, bussforbindelse, tilknyttet turvei E13

Badeplasser i Oppegård kommune

Bestemorstranda	K		Stein – og sandstrand med svaberg. Brygge, bord og benker	Ikke tilrettelagt for bevegelseshemmede	Generelt store behov Toaletter rehabiliteres i 2008	2000 (?)	God (2007)	Parkering, badebuss
Inglerstrand	K		Badestrand og svaberg, gresslette. Stupetårn, badebrygge, kiosk og mobile toaletter, bord og benker, dusj	Store flate partier, men bratte veier ned til sjøen. HC-parkering	Generelt store behov Toaletter HC- rampe Hele prosjektet er prioritert i handlingsprogrammet	2000	God (2007)	Parkering, badebuss
Bekkensten	K		Sand- og steinstrand med gress og svaberg. Toalett, dusj, drikkevannsanlegg.	Ikke tilrettelagt for bevegelseshemmede	Generelt store behov	2000 (?)	God (2007)	Parkering, bussforbindelse
Sum						53000		

TABELL 2 Ikke- tilrettelagte badeplasser langs strandlinjen

Beliggenhet	Navn på badeplass	Eiendoms forhold/forvaltning P= privat K= kommunal S= Statlig	Kapasitet (meter strandlinje)	Beskrivelse av badeplassen	Universell utforming	Behov for tiltak/rehabilitering/tilrettelegging	Kostnads overslag for behov (i 1000 kr)	Vannkvalitet	Tilgjengelighet (kollektiv, p-plass, turveier)
	Hydrostranda	P	415	Svaberg	Ikke tilrettelagt for bevegelseshemmede			God	Tilknyttet turvei A10
Bygdøy	Badeplass nord for Oscarshall	S	160	Lite kjent, men relativt god tilgjengelighet. Sandstrand og svaberg, kyststi	Ikke vurdert	Toaletter	400 (?)	Ukjent	Bussforbindelse Tilknyttet turvei B1, Ingen parkeringsmuligheter (?)
Ormøya	Odden (nord på Ormøya)	K	200	Svaberg, park i tilknytning til badeplassen	Ikke vurdert	Toalett Flytebrygge Tilgjengelighetstiltak	400 (?) 400 (?) 1000 (?)	Ukjent	Bussforbindelse, stor parkeringsplass v/ Omsundkaia, Tilknyttet turvei E24,
	Godheim	K	200	Sandstrand, svaberg	Ikke vurdert	Toalett Flytebrygge Tilgjengelighetstiltak	400 (?) 400 (?) 1000 (?)	Ukjent	Begrenset parkering
Malmøya	Skinnerbukta	K	200	Liten gress- og sandstrand, naturstrand	Ikke vurdert	Vernet område – naturminne etter naturvernloven Tilgjengelighetstiltak Toalett	1000 (?)	Utmerket	Begrenset parkering, langt til bussforbindelse
	Brattodden	K	150	Sandstrand, svaberg, skog, naturvernområde	Ikke vurdert	Generelle behov for bedre tilgjengelighet. Badeanlegg, toalett	1000 (?) 1000 (?)	Ukjent	Ingen parkeringsmuligheter, generelle behov for bedre

									tilgjengelighet, det jobbes med kyststi i området.
	Flisebukta	K	70	Sandstrand, svaberg,	Ikke vurdert	Vernet område Naturminne etter naturvernloven		Ukjent	Ingen parkeringsmulighet. Bussforbindelse (ca 15 min)
	Badeplass ved bundefjorden seilforening s båtopplags plass	K	60	Sandstrand, svaberg, dårlig tilgjengelighet	Ikke vurdert	Vernet område Naturminne etter naturvernloven		Ukjent	Ingen parkeringsmulighet. Bussforbindelse (ca 15 min)
Ljansbruket	Badeområde nord for Ljansbruket	K	110	Svaberg, strand, gress	Ikke vurdert	Tilgjengelighets- tiltak: fra Hvervenbukta og evt Ljansbruket. Tilrettelegging for bading og opphold	1000 (?) 2000 (?)	Ukjent	Parkeringsmulighet, Bussforbindelse (ca 10 min)
Badeplasser i Oppegård kommune									
Sandbukta	K			Ikke vurdert	Generelt store behov	2000 (?)	Ukjent	Bussforbindelse Parkering(?)	
Sum							12000		

TABELL 3 Tilrettelagte badeplasser på øyene

Beliggenhet	Navn på badeplass	Eiendomsforhold/forvaltning	Kapasitet	Beskrivelse av badeplassen	Universell utforming	Behov for tiltak/rehabilitering	Kostnadsoverslag for behov	Vurdering av vannkvalitet	Tilgjengelighet (kollektiv, p-plass, turveier)
Langøyene	Badeplass i sørvest	K	Ca 500	Stor gresslette, svaberg, sandstrander. Kiosk/kafe. Utedo. Tre volleyballbaner. Fotballbane. Badebrygge.	Ikke tilrettelagt for bevegelseshemmede. Flate arealer som enkelt kan tilrettelegges.	Generelt store behov. Kan gjerne tilrettelegges med badeskille og lignende aktivitetskapende tiltak. Rehabilitering av dusj og toalett og tetting av toalettank.	2000 (?) 1000	Utmerket	Rutebåtforbindelse
Hovedøya	Badeplass i sørvest	K	240	Sandstrand, gress, kiosk/ kafe og gresslette m/ muligheter for ballspill i nærheten. Fjernet forurensede sedimenter i 2007, tildekking med ny sand.	Foreslått tilrettelagt for bevegelseshemmede i Forvaltningsplan for Hovedøya	Generelt store behov. Prioritert i handlingsprogrammet. Flytting av driftstasjon kan (attraktivt areal frigis til bading). Toalett. Steinsetting. Skjøtselssbehov. Nytt gressdekke.	2000 (?) 3000 500	God	Rutebåtforbindelse
	Badeplass i nordvest	K	uklart	Svaberg, sandstrand, toalett, kiosk/ kafe og gresslette m/ muligheter for ballspill i nærheten	Nei	Generelt store behov. Rehabilitering av mur. Steinsetting. Skjøtselssbehov. Trapp ned til sandstrand.	2000 (?)	God	Rutebåtforbindelse
Gressholmen /Rambørgøya / Heggolmen	Badeplass, Rambergøya sør	K	uklart	Svaberg. Toalett. Søppel. Gresslette/ eng i noe konflikt med vernehensyn	Anbefales ikke	Tilgjengelighets tiltak; rydding av sti mellom ferjeforbindelse og badeplass	1000 (?)	Utmerket	Rutebåtforbindelse

Sum	11500
-----	-------

TABELL 4 Ikke – tilrettelagte badeplasser på øyene

Lang-øyene	Strand i øst - naturiststrand	K	uklart	Kuperte berg	Nei	Generelt store behov	2000 (?)	Utmerket	Rutebåtforbindelse
Gressholmen / Rambøya / Heggholmen	Badeplass i nordøst	K	uklart	Svaberg Kuppert terreng Ikke tilrettelagt I noe konflikt med vernemensyn	Anbefales ikke	Tilgjengelighets-tiltak; ryddig, merking	1000 (?)	God (dårlig i 2002)	Rutebåtforbindelse
Sum: 3000									

TABELL 5 Badeplasser langs vassdrag i byggesonen

Navn på badeplass	Eierforhold/forvaltning	Kapasitet	Beskrivelse av badeplassen	Universell utforming	Behov for tiltak/rehabilitering	Kostnads-overslag for behov	Vurdering av vannkvalitet	Tilgjengelighet
Tilrettelagte badeplasser langs Akerselva								
Brekke-dammen, Akerselva (Frysja)	K	80	Badeplass ved øvre del av Akerselva. Gresslette, Badebrygge (?) Toaletter	Ikke vurdert	Priorisert i handlings-programmet. Toaletter	300	Utmerket (2007)	Bussforbindelse, Turvei B10. Begrensede parkeringsmuligheter
Nydals-dammen	K	50	Gresslette Badebrygge	Ikke vurdert	(?)		Utmerket (2007)	Bussforbindelse, Turvei B10. Ingen parkering. Begrensede parkeringsmuligheter
Tilrettelagte badeplasser langs Lysakervassdraget								
Grinidammen			Dammen kan være farlig å bade i ved flom.	Ikke vurdert	Merking flomfare evt sikkerhetstiltak		Utmerket (2007)	
Ikke- tilrettelagte badeplasser langs Akerselva								
Grønnvollsterskelen	K	33	Gresslette	Ikke vurdert	(?)		Ukjent	Turvei B10. Begrensede parkeringsmuligheter. Bussforbindelse(?).
Stilla	K	100	Gresslette	Ikke vurdert	(?)		Utmerket (2007)	Bussforbindelse, tilknyttet turvei B10. Begrensede parkeringsmuligheter.
Svensenga	K	50	Gresslette Tau	Ikke vurdert	- Badeplassen ligger i område registrert i Friluftsetatens naturdatabase med regional verdi. Området bør bevares mest mulig urørt		Utmerket (2007)	Bussforbindelse, Turvei B10. Ingen parkering.

TABELL 5 Andre badeplasser i byggesonen

Navn på badeplass	Eierforhold/forvaltning	Beskrivelse av badeplassen	Universell utforming	Behov for tiltak/rehabilitering	Kostnads-overslag for behov	Vurdering av vannkvalitet	Tilgjengelighet
Gjersrudtjern	K	Fuglekikker-plattform (kanaliserings-tiltak)	Ikke vurdert			Ukjent	Bussforbindelse, (ca 10 min gange) Ingen parkerings-muligheter
Stensrudtjern (Stensrud/ Klemetsrud)	K	Stort vann Dårlige toaletter,	Ikke vurdert	Generell tilrettelegging av badeplass, bl.a. bunnforhold Toaletter	2000 (?) 240	Ukjent	Ingen parkerings-muligheter. Bussforbindelse (ca 15 min. gange)
Årvollidammen	K	Kunstig dam. Parkområde.	Ikke vurdert	-		Dårlig i perioder (200/)	Knyttet til turvei D1 Bussforbindelse. Begrensete parkeringsmuligheter
Dammen i Bjerkedalen ved Økernbråten	K	Kunstig dam Ikke i bruk (?) Bydel Bjerke planlegger opprustning. Del av Grorudals-satsingen	Ikke vurdert	Toaletter Nytt bunndekke kan knyttes til Hovinbekken	400 (?) 350 (?)	Ukjent	Bussforbindelse (ca 8 min gange). Begrensete parkerings-muligheter.

TABELL 6 Tilrettelagte badeplasser i Nordmarka

Badeplassene har flere steder en uklar grense/ strandlinje mot tilstøtende arealer, og strandens kapasitet beskrives ikke.

Navn på strand	Eiendomsforhold/forvaltning	Beskrivelse av badeplassen	Universell utforming	Behov for tiltak/rehabilitering	Tilgjengelighet	Vurdering av vannkvalitet	Kostnads-overslag – foreslåtte tiltak	Aktivitet
Nordmarka								
Bogstadvaanet	K	Stor sandstrand med gressletter. Stort vann. Toaletter, tre flytebrygger, kiosk og dusj.	Meget godt egnet for bevegelseshemmede; Toaletter, parkerings-plasser og rullestolrampe	Prioritert i handlingsprogrammet: Utskifting av alle flytebrygger Sandpåfyll Vegetasjonsfjerning i vannet			700 (?)	Bading roing fisking
Strømsdammen	K	Område tilrettelagt med turvei, badeplass toaletter, parkering for bevegelseshemmede	Turvei, badeplass, toaletter og parkering egnet for bevegelseshemmede			Utmerket	-	Bading fisking
Sognsvann	K og S	Omfatter to badeplasser som er opplevd adskilte Sandbunn, avaberg og gressbakker. Tre badebrygger, flytebrygge med fiskemuligheter, baderampe, kiosk, toaletter, baderampe sandvolleyballbane, ildsted, turvei	Godt tilrettelagt for bevegelseshemmede med trase rundt vannet, toalett, fiskebrygge, og baderampe. Flytebrygge med fiskemuligheter egnet for	Oppgradering av toaletter; delvis gjennomført. Prioritert i handlingsprogrammet: Generell oppgradering av badeplassen (utsifting av masser, nyplantning o.l)	T- bane-forbindelse, parkerings-plass	Utmerket iker	1200	Bading fisking

			bevegelses- hemmede.					
Trollvann	K	Markavann med mudderbunn. Gressletter toalett, tre badebrygger,	Toalett og grusvei egnet for bevegelses- hemmede	Opprustning av område rundt badeplass og brygger	Parkering Bussforbind else	God/ Utmerket	300	Bading
Vesletjern/ Lilletjern	K	Markavann med mudderbunn. Toaletter, grusvei, ildsted, natursti	Toaletter og grusvei egnet for bevegelses- hemmede	Utskifting av masser, ny sand	T- baneforbind else. Begrensede parkeringsm uligheter	God	Mulig finansiert gjennom Groruddal s- satsningen	Bading fisking
Steinbru- vann	K	Fire badebrygger, toaletter, skogsbilvei langs vannet I gangsaatt arbeid med oppgradering av badeplass i samarbeid med Grorud bydel, utsifting av brygger, opparbeidelse av turveler og etablering av sandstrand	Ikke vurdert	Proritert i handlingsprogrammet: HC - toalett	T- bane og bussforbind else. Ca 20 min gange fra kollektivknut epunkt Parkeringspl ass	Utmerket	225	Bading fisking
Bade- dammen Grorud, Lillomarka		Markavann med mudderbunn, fine gressletter. Trollvann sportsstue ligger like ved. Toalett, mobil kiosk, demning med stupemuligheter, sykkelstativ	Ikke vurdert	Baderampe	Begrensede parkeringsm uligheter (?) Buss- og t- baneforbind else, ca 15 min gange	God	150	Bading
Østmarka								
Lut (Lutvann)	K	Barnevennlig strand med sandbunn. Gressbakker og svaberg. Toalett, sti, ildsted, kanobrygge	Sti og baderampe egnet for bevegelseshem ede		T- baneforbind else ca 20 min gange	Utmerket	-	Bading fisking
Ulsrudvann	K	Mudder og sandbunn med noe stein. Svaberg. Toalett	Ikke vurdert		Parkeringspl ass T- baneforbind else ca 15 min gange	God/ utmerket	-	Bading fisking
Bråten badeplass, Nøklevann	K	Mudder og sandbunn. Stort vann. Vei rundt hele vannet. Stupebrett og toalett, tre ildsteder Nær beliggenhet til Haraløkka og Rustadsaga sportsstue.	Baderampe, trase og toalett egnet for bevegelseshem ede.	Utbedringer av badeområde	T- baneforbind else ca 15 min gange	Utmerket lker	150	Bading fisking, padlin g
Skraperud- tjern	K	Vann med mudderbunn. Stor gresslette. Rustadsaga sportsstue ligger like ved. Toalett og badebrygge.	Ikke vurdert	Toaletter Vedlikehold av badebrygge	Parkeringspl ass ved Rustadsaga sportsstue. T-bane- og bussforbind else	Utmerket	325	Bading fisking
Sum: 4700								

5 Utfordringer

Utfordringene ved utviklingen av Oslos badeplasser langs fjorden, elvene og innsjøene er først og fremst knyttet til å bevare og utvikle den blågrønne strukturen, særlig strandsonen, men også områder på øyene og langs vann og vassdrag. Gjennom vern av Marka rundt byen, sikring av friområder langs strandsonen, sikring av øyene i fjorden og elvene og grøntområdene langs disse kan dagens badetilbud bevares. Gjennom videreutvikling av den blågrønne strukturen og høyere allmenn tilgjengelighet langs denne kan badetilbudet utvides.

For å møte befolkningens ønsker knyttet til bading kreves ulike grader av tilrettelegging for badeaktivitet. Med tilrettelegging menes slik som grunnarbeid, skilting, toaletter, avfallshåndtering, parkering og lignende med den hensikt å tilrettelegge for at aktivitet skal finne sted. Badegjestene ønsker enkel adkomst til selve badeplassen og ned i vannet, og de ønsker ulike servicefunksjoner. Badeplasser bør derfor tilrettelegges der det er behov for bedre nedstigningsforhold, behov for servicefunksjoner (toaletter, kiosk o.l.) og der det er dårlig tilgjengelighet til badeplassen eller der det er slitasje på grunn av intensiv bruk. Flest mulig badeplasser bør også tilrettelegges på en slik måte at også bevegelseshemmede kan bruke badeanlegget.

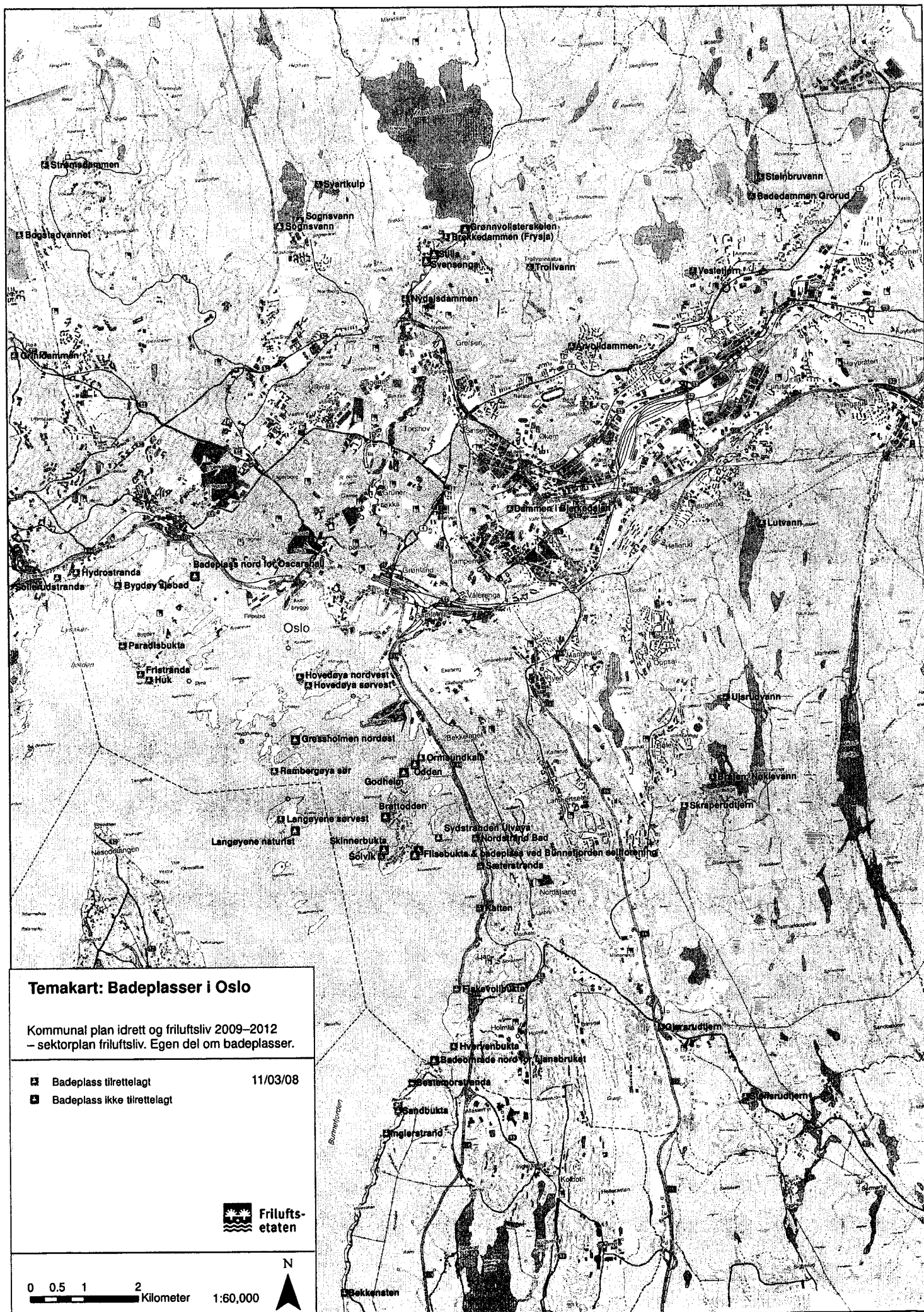
Graden av tilrettelegging på en badeplass bør vurderes i forhold til badeplassens egnethet sett i forhold til områdets naturlige muligheter. Det bør også vurderes i forhold til brukernes ønsker og behov. I tillegg er det ønskelig å bevare og utvikle et mangfold av opplevelser og tilbud knyttet til badeplassene slik at byen kan tilby et badetilbud i friluft til alle byens beboere uavhengig av alder, etnisk bakgrunn eller fysisk og mental tilstand.

Som tidligere nevnt er badeplasser langs fjorden de friområdene med klart høyest tetthet av brukere på sommerdager med godt vær. Disse svært mye besøkte friområdene krever derfor høy standard på badeanlegg og høyt nivå på drift og vedlikehold. I dag er flere av badeplassene svært nedslitte, da vedlikehold av anleggene ikke har stått i forhold til bruken. Toalettene på flere av badeplassene er i spesielt dårlig forfatning. Det er derfor satt av midler i investeringsbudsjettet i 2008 til å rehabilitere toalettene.

På grunn av badeaktivitetenes popularitet, er det viktig å kunne tilby badeplasser i sentrale og i bonære områder, og i de områdene det fra før ikke er mange badeplasser. Overordnet sett ligger det derfor et stort potensial for utvikling av badeplasstilbudet i Oslo i å innpasse så mange badeplasser som mulig i reguleringsplanleggingen i fjordbyområdet, og å utføre mulighetsvurderinger og eventuelle vannrensningstiltak slik at områder langs de nedre delene av Akerselva og Lysakervassdraget blir attraktive badeområder for innbyggerne. Disse områdene er i dag de delene av byen med lavest dekning av badeplasser, men også de områdene hvor badevannskvalitet er en stor utfordring. Badevannskvalitet er generelt sett en utfordring i de mest sentrumsnære delene av strandlinjen og langs alle vassdrag i byggesonen med unntak av de øvre delene av Akerselva og Lysakervassdraget. Bl.a for å bedre forholdene for bading er det derfor foretatt en utredning om miljøet i Oslofjorden og enkelte deler av Akerselva. I Ren Oslofjordprosjektet er forurensede masser mudret og tildekket. Videre planlegges en avskjæring av tilførsel av nytt forurenset overfaltevann fra sentrum gjennom en ny overføringstunnell til

bækkelaget renseanlegg, den såkalte Midgarsormen. Bading er så populært at badere gjerne finner veien til dammer i byggesonen som ikke er egnet til bading.

Bading ved sjøen kan være risikofylt. Tallet på motoriserte fritidsbåter med stadig større motorer er etterhvert så stort i Oslofjorden at det kan være til sjenanse for badelivet. Sikring av områder til badeaktivitet er en utfordring.

Temakart: Badeplasser i Oslo

Kommunal plan idrett og friluftsliv 2009-2012
- sektorplan friluftsliv. Egen del om badeplasser.

- Badeplass tilrettelagt 11/03/08
□ Badeplass ikke tilrettelagt

Friluftsetaten

0 0.5 1 2
Kilometer 1:60,000

Oslo kommune
Friluftsetaten

Kommunal plan idrett og friluftsliv 2009—2012

Sektorplan friluftsliv

Turveier

1. Hoveddel med handlingsprogram 2. Badeplasser 3. Turveier

Sammendrag

Turveinettet i Oslo har mange viktige funksjoner. Turveiene skaper sammenheng i Oslos grønnstruktur. Gjennom hovedturveinettet bindes byens parksystem sammen, og videre knytter det parksystemet til fjorden og Marka. Turveiene er både ferdselsårer og transportkorridorer for myke trafikanter, samt viktige rekreasjonsområder i seg selv. De er arenaer for urbant friluftsliv og fysisk aktivitet, og representerer gjennom dette et betydelig positivt bidrag til befolkningens helse og velvære. I tillegg gir turveiene levesteder for planter og dyr, og er transport- og spredningskorridorer for disse.

Mål og strategier for hovedturveinettet

Hovedmål:

Oslo skal ha et ferdig utbygd hovedturveinett i god stand, innen 2025.

Strategier

- Opparbeide nye turveier i tråd med årlige vedtatte investeringsbudsjetter. Benytte utbyggingsavtaler for å gjennomføre regulerte turveier der dette er mulig.
- Økt satsing på rehabilitering av eksisterende turveinett. Arbeidet gjøres i tråd med årlige vedtatte investeringsbudsjetter.
- Øke driftsstandarden på hovedturveinettet, slik at investeringene kan ivaretas og de kvaliteter som finnes i anleggene sikres.
- Opparbeide og drifte turveiene i samsvar med miljøvennlige og bærekraftige drifts- og planprinsipper.
- Etterstrebe tilgjengelighet for alle (universell utforming) i turveinettet.

Følgende kriterier legges til grunn ved prioritering i handlingsprogrammet:

1. Strekninger som gir stor forbedring av sammenhengen i turveinettet
2. Oppnå tilfredsstillende standard på dagens turveier
3. Geografiske satsningsområder

Av det totale turveinettet på 279 km er ca 78 % opparbeidet. Det er behov for 28 stk. planfrie krysninger (broer eller underganger). Det er behov for planmessig sikring av 34 km turvei. 30 % av turveinettet ligger på privat eller statlig grunn eller har uavklarte eierforhold. Disse arealene bør sikres ved erverv eller bruksrettsavtaler. Opparbeiding av manglende lenker i turveinettet vil koste anslagsvis 650 mill kroner (ekskl. regulering, erverv, samt evt. toaletter og belysning).

Mer enn halvparten av turveinettet som Friluftsetaten forvalter er i relativt god stand. For 55 km er det ikke behov eller kun behov for enkle vedlikeholdstiltak. 7 km har behov for total rehabilitering.

For resterende 35 km er det behov for noe enklere rehabilitering før strekningene får tilfredsstillende standard.

Det foreslås en stor satsing på rehabilitering, slik at hele turveinettet kan oppgraderes i løpet av 4 år, med oppstart i 2010. En total rehabilitering til tilfredsstillende standard vil koste anslagsvis 35 mill kroner. Til innhenting av vedlikeholdsetterslep på resterende nett er det behov for 13,5 mill kroner i tillegg.

Dagens driftsstandard for deler av turveinettet har i mange år vært for lav i forhold til slitasjen. Nyanlagte turveistrekninger er i de senere år fulgt opp med økt satsing på drift, og gir attraktive og velholdte turveier. Det er svært viktig å ha et tilstrekkelig vedlikeholds nivå på alle turveiene. Slik vil investeringene ivaretas og befolkningen får opplevelsesrike turveier å benytte.

Når deler av turveiene også er hovedsykkelveier, kan dette skape konflikter mellom turgåere og syklist. Hovedsykkelveien med dens standardkrav kan være vanskelig å innpasse i for eksempel naturområder.

Anbefaling:

- Friområdeprosjektet bør videreføres etter at avtalen mellom Oslo kommune og staten utløper i 2009.
- Hovedsykkelveinettet søkes lagt utenom turveinettet

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG.....	2
1. INNLEDNING.....	5
1.1 AVGRENSNING OG OPPBYGNING AV PLANEN.....	5
1.2 TURVEISYSTEMET I OSLO	5
1.3 BEGREPER.....	7
2. MÅL OG STRATEGIER FOR HOVEDTURVEINETTET.....	8
3. HVORFOR VIL VI HA TURVEIER?	9
4. BESKRIVELSE AV ARBEID GJENNOMFØRT I FORRIGE PLANPERIODE (2005 – 2008).....	10
4.1 REGULERING.....	10
4.2 EIERFORHOLD – ERVERV/BRUKSRETT	10
4.3 OPPARBEIDING	10
4.4 SKILTING OG MERKING	11
4.5 TURKART	12
4.6 REHABILITERING	12
5. STATUS, UTFORDRINGER OG BEHOV FOR TURVEIENE.....	13
5.1 REGISTRERINGER - NY TURVEIDATABASE	13
5.2 REGULERING.....	14
5.3 EIERFORHOLD.....	14
5.4 OPPARBEIDING	15
5.5 SKILTING OG TURKART	19
5.6 OPPARBEIDING SAMLET BEHOV	19
5.7 FORVALTING, DRIFT OG VEDLIKEHOLD	20
5.8 REHABILITERING	21
6. PLAN FOR INNHENTING AV VEDLIKEHOLDSETTERSLEP AV REHABILITERINGSKARAKTER.....	24
6.1 KOSTNADER.....	24
6.2 GJENNOMFØRING.....	24
TURVEIER VEST.....	26
TURVEIER SENTRUM	28
TURVEIER ØST.....	30
TURVEIER SØR	33
8. VEDLEGG.....	35

1. Innledning

Dette er en del av kommunal plan idrett og friluftsliv – sektorplan friluftsliv. Sektorplan friluftsliv består av tre deler; 1) Hoveddel med handlingsprogram, 2) Egen del om turveier og 3) Egen del om badeplasser.

Friluftsetaten er bedt om å legge fram en egen delplan for turveier. Ved behandling av "Kommunedelplan for anlegg og områder for friluftsliv 2005-2008" vedtatt av Oslo bystyre 16.03.2005, vedtok bystyret bl.a følgende oppgave som oppfølging av kommunedelplanen: "Bystyret ber byrådet legge fram en sak som omfatter kartlegging av og en plan for hvordan opparbeiding, vedlikehold og rehabilitering av turveier og turstier skal gjennomføres."

1.1 Avgrensning og oppbygning av planen

Denne planen omfatter det vedtatte, regulerte hovedturveinettet i Oslo kommune. Behov for supplering i nettet eller forslag til nye traséer er det Grøntplanen, som nå er under revidering, som skal behandle. Innspill på nye traséer som har kommet i forbindelse med Kommunal plan for idrett og friluftsliv, sektorplan friluftsliv 2009-2012, bringes videre dit. Status for regulering og behov for planavklaringer innenfor vedtatt turveisystem gjennomgås kort i denne planen. Turveier i Gjersrud-Stensrudområdet omtales ikke i planen. Det pågår kommunedelplanarbeid for hele området, og aktuelle turveier er ikke tatt med i denne planens oversikter og beregninger. Aktuelle turveier i området vises imidlertid på kart i kapittel 7.

Store deler av kyststinettet inngår i hovedturveinettet, eller vil fungerer som et viktig supplement til dette. Enkelte korte strekninger på Bygdøy og Ormøya er ikke en del av hovedturveinettet og er ikke tatt med i tabeller og beregninger, men vises i kartdelen. Kyststi fra Filipstad til Bjørvika er verken vist på kart eller medtatt i tabeller eller beregninger. Denne strekningen inngår i områder hvor større byutviklingsprosesser pågår.

Planen beskriver målene for turveisystemet i Oslo, og kommer med anbefalinger for hvordan målene kan nås. Den gir en gjennomgang av arbeid gjennomført i forrige planperiode. Så beskrives status, utfordringer og behov i turveisystemet både når det gjelder nybygging, rehabilitering og vedlikehold.

1.2 Turveisystemet i Oslo

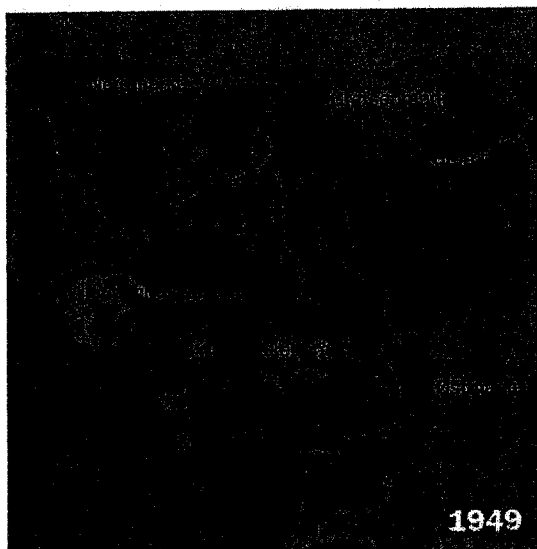
Eksisterende og planlagt turveinett i Oslo bygger på "Plan for parksystem og turveier i Oslo" som ble utarbeidet i 1949 og vedtatt av bystyret 16.04.1953. Intensjonene var et nett av turveier som skulle formidle trafikk av ski- og fotgjengere fra boligområdene og ut i Marka.

Turveinettet slik det ble planlagt i 1949 er delvis utbygget, delvis utvidet og supplert, og delvis er arealene omregulert til andre formål. Det sammenhengende turveinettet har mange steder måttet

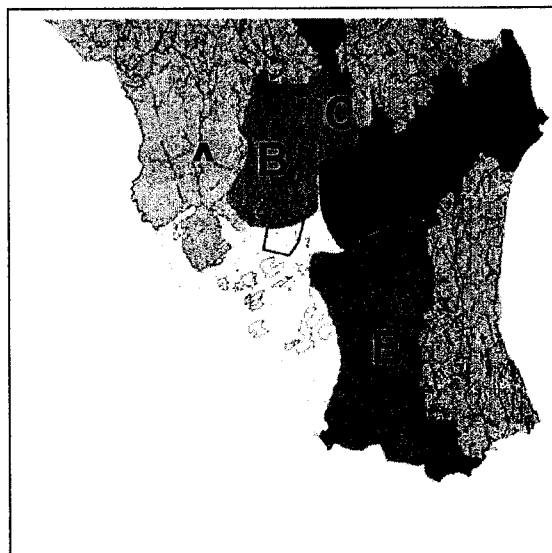
vike for utbyggingsinteresser. Det har blitt færre, mer fragmentert og langt smalere turveikorridorer enn det som var planlagt.

Plan for det overordnede turveisystemet er stadfestet gjennom Grøntplan for Oslo, vedtatt i bystyret i 1993.

I løpet av 2008 vil ca 78% av hovedturveinettet fra 1993, supplert med senere reguleringer, være ferdig opparbeidet.

Figur 1. Turveinettet og parkene slik det var planlagt i 1949.

Figur 2. Turveibenevnelser (se pkt. om begreper under)

Dersom du leser nettutgaven, vil du finne linker til digitale temakart over turveisystemet i [kapittel 5.1](#)

1.3 Begreper

Hovedturveinettet

Hovedturveinettet i Oslo utgjør det sammenhengende nettverk av ferdselslinjer for myke trafikkarter, bestående av regulerte turveier, regulerte gang-/sykkelveier samt enkelte steder andre forbindelseslinjer som f.eks. fortau eller lite trafikkerte kjøreveier innenfor byggesonen.

Turvei

I henhold til Plan- og bygningsloven av 1995 kan arealer reguleres til friområder med underformålet turvei. Regulerte turveier fungerer som grønne korridorer i landskapet. De er en viktig del av grønnstrukturen og kan fungere som strukturerende elementer i bylandskapet. Arealene varierer i bredde. Turveiene har flerfunksjon mht. bruk og opplevelse. I tillegg til å lede fotgjengere og eventuelt syklist har korridoren også en funksjon for biologisk mangfold, rekreasjon og opplevelse.

For turveien finnes det ikke, i motsetning til for gang- /sykkelveier, normerte krav til veistandard vedrørende bredde, stigning, dekke osv. Standard vurderes i hvert enkelt tilfelle, avhengig av forventet ferdsel, hensyn til naturen og tilpasning til landskapet.

Begrepet "turvei" har altså to betydninger – 1. et reguleringsformål = grønnkorridor, samt 2. "vei" i ordets egentlige betydning.

Friluftsetaten forvalter regulerte turveier i kommunal eie.

Deler av hovedturveinettet består av gang- /sykkelveier. Også gang- /sykkelveiene kan gå i regulerte friområder/turveier, men det er ingen krav til at veien skal ligge i et grønt område. Det vil alltid være en skjønnsmessig vurdering om man velger å regulere til gang- /sykkelvei eller turvei. Hva som velges avhenger av hva forbindelseslinjen skal betjene, forventet ferdselsmengde, evt. krav til helårs tilgjengelighet og tilgjengelighet for alle.

I Oslo kommune forvalter Samferdselsetaten regulerte gang-/ sykkelveier. Staten forvalter hovedsykkelveinettet.

A-, B-, C-, D-, og E-veier (se fig. 2)

Turveiene har benevnelse etter hvor i byen de ligger:

Gruppe A: Byens vestlige områder mellom Lysakerelven og Majorstua, samt Bygdøy.

Gruppe B: Turveier fra Sognsvannsområdet ned til Majorstua, Ullevål, Sagene og Akerselva.

Gruppe C: Turveiene rett øst for Akerselva, Grefsen

Gruppe D: Turveiene i byens østlige områder og Groruddalen.

Gruppe E: Turveiene i byens sydlige områder, samt øygruppene i Bunnefjorden.

lm = løpemeter (lengdemeter)

2. Mål og strategier for hovedturveinettet

Figur 3. Turveisystemet slik vi ønsker det - sammenhengende brede grønne korridorer som binder parkene sammen og fjorden til marka, med ferdselsårene ferdige utbygd og i god stand!

Hovedmål:

Oslo skal ha et ferdig utbygd hovedturveinett i god stand, innen 2025.

Strategier

- Opparbeide nye turveier i tråd med årlige vedtatte investeringsbudsjetter. Benytte utbyggingsavtaler for å gjennomføre regulerte turveier der dette er mulig.
- Økt satsing på rehabilitering av eksisterende turveinett. Arbeidet gjøres i tråd med årlige vedtatte investeringsbudsjetter.
- Øke driftsstandarden på hovedturveinettet, slik at investeringene kan ivaretas og de kvaliteter som finnes i anleggene sikres.
- Opparbeide og drifte turveiene i samsvar med miljøvennlige og bærekraftige drifts- og planprinsipper.
- Etterstrebe tilgjengelighet for alle (universell utforming) i turveinettet.

Følgende kriterier legges til grunn ved prioritering i handlingsprogrammet:

1. Strekninger som gir stor forbedring av sammenhengen i turveinettet
2. Oppnå tilfredsstillende standard på dagens turveier
3. Geografiske satsningsområder

3. Hvorfor vil vi ha turveier?

Det er skrevet mange avhandlinger om grøntområdenes store betydning for oss mennesker og som del av det store økologiske systemet. Turveinettet i Oslo, som består av til dels store sammenhengende grøntområder, har mange viktige funksjoner.

For det første skaper turveiene sammenheng i Oslos grønnstruktur. Gjennom hovedturveinettet bindes byens parksystem sammen, og videre knytter det parksystemet til fjorden og marka. Turveiene er strukturerende elementer i bylandskapet og de er med på å tilføre luft og rom i byen.

Turveiene er viktige ferdselsårer og transportkorridorer for myke trafikkkanter. De er med på å dekke behovet for trygge lokale gangnett, samtidig som de sikrer muligheten for ferdsel i grønne omgivelser mellom målpunkter i byen, og fra fjorden til marka.

Turveiene kan også fungere som rekreasjonsområder i seg selv. De er arenaer for urbant friluftsliv og fysisk aktivitet. Viktige aktiviteter er f.eks. turgåing og jogging. Turveiene representerer gjennom dette et betydelig positivt bidrag til befolkningens helse og velvære.

Videre har turveiene også en landskapsøkologisk funksjon ved at de sammen med tilgrensende grønne arealer skal gi levesteder for planter og dyr og være transport- og spredningskorridorer for disse.

Deler av turveinettet har liten grad av tilrettelegging og omfatter naturområder. De tilbyr derfor kvaliteter som de opparbeidede parkene ikke har. Områdene kan fungere som spennende naturlige lekeområder.

4. Beskrivelse av arbeid gjennomført i forrige planperiode (2005 – 2008)

4.1 Regulering

Det er tilsammen regulert 150 løpemeter (lm) turvei i henhold til turveiplanen i perioden januar 2005 - mars 2008. I tillegg sikres ca 1 km turvei i forbindelse med planarbeid for Bjørvika.

4.2 Eierforhold – erverv/bruksrett

I perioden januar 2005- mars 2008 er følgende turveier enten ervervet eller det er skaffet bruksrett for opparbeiding og tilgang for allmenheten for bruk av turveien (se tabell 2):

Tabell 2. Turveistrekninger ervervet i perioden januar 2005 – mars 2008.

Turveinr.	Bydel	Navn	Areal (m ²)
A5		Bygdøy – Huk, bruksrett – sikrer ferdselsrett mellom naturiststranda og Huk	
B8		Mortenstunet, erverv samt bruksrett for midre areal	60
D10		Svartdalen nordre	4800
D13		Tangerud	40 200
E11		Ljanselva – Ljabrubakken – Tangen	13 500
D10		Vesleveien	470
		Sum	59 030 m²

Arbeidet med erverv pågår i regi av Friområdeprosjektet. Friområdeprosjektet er et 5-årig samarbeidsprosjekt mellom staten og Oslo kommune om sikring av viktige områder for friluftsliv. I samarbeidsperioden 2005 – 2009 deles kostnadene likt mellom staten og kommunen.

4.3 Opparbeiding

Det er opparbeidet tilsammen 3900 lm turvei i perioden januar 2005 – mars 2008. I tillegg er det prosjektert opparbeiding av ytterligere 6000 lm turvei og disse forventes opparbeidet innen utgangen av 2008. Strekningene er listet opp i tabell 3.

Tabell 3 Turveistrekninger bygget ut i perioden januar 2005 – mars 2008 og strekninger som forventes bygget i løpet av 2008.

Turveinr.	Navn	Lengde (lm)
	Perioden 2005 – mars 2008	
B8	Voldsløkka – Godals vei, Bakkehaugen kirke – Tåsenveien	500
D6	Brobekkveien – Økernveien – Refstadveien	500
D6	Veitvetveien – Hølaløkka	2000
D8	Nordtvet gård, fra turvei D6 – Gårdsveien	200

D10	Alnaparken – Grorud stasjon	700
	Sum 2005 - mars 2008	3900

	Opparbeides i løpet av 2008	
A3	Den engelske park	750
C2	Neptunveien – Kapellveien – Gamle Kjelsås vei	870
D2	Kildeveien – Mons Søvig's plass	100
D9	Sagstukroken – Gangstuveien (Leirfossen)	150
D10	Terminalveien	320
D10	Breivollveien 25 – E6	300
D10	Kristoffer Robins vei – eksist. turvei på Rommensletta	140
D10	Under hovedbanen i enden av Maria Dehlis vei	200
D10	Svartdalen, fra eksist. turvei under hovedbanen til G/- S-vei på Etterstad	330
D16	Smalvollveien – Ragnfrids vei	450
D17	Grorud idrettsanlegg - turvei D9 langs Alna	230
E6	Nylænde 23 – Raschsvei 72	650
E9	Kantarellen terrasse – Engersbråten	800
E11	Ljabrubakken – Tangen	400
E13	Ljanskollen, delstrekning	260
	Bru Bekkelaget	50
	Sum i løpet av 2008	6000

Opparbeidingen har skjedd hovedsakelig i Groruddalen. I tillegg er Ljanselva prioritert. Prioriteringene er i tråd med Kommunedelplan for anlegg og områder for friluftsliv 2005-2008.

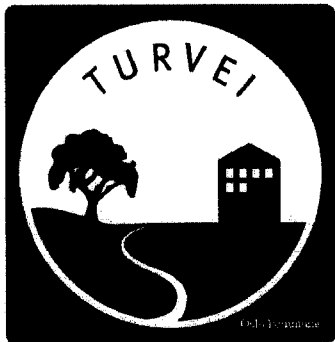
Universell utforming

Nye turveistrekninger opparbeides i størst mulig grad etter prinsippene for universell utforming. I planperioden er det satt opp håndløpere for å bedre tilgjengeligheten langs turvei E5 ved Manglerud skole. Arbeid med kartlegging av tilgjengelighetsstatus for turveinettet har så vidt startet. Det planlegges at første del av kartleggingen skal gjennomføres i løpet av 2008.

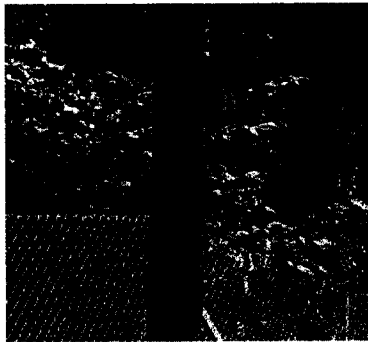
4.4 Skilting og merking

I planperioden er turveiene på Bygdøy, i Groruddalen og i Ekebergåsen skiltet. I tillegg er det satt opp turveiskilt ved alle nye turveier som er ferdigstilt.

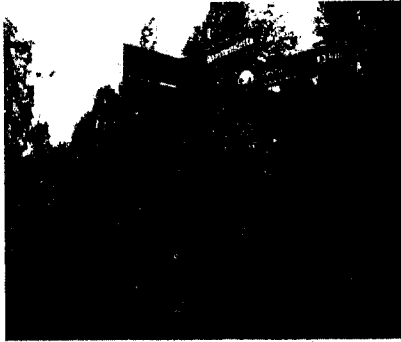
Det er utarbeidet turvei- og kyststimerker til oppsetting mellom retningsskiltene. Merkene er enkle og diskrete og skal fungere som veivisere/rettesnor. Merker er satt opp i store deler av Groruddalen, Bygdøy vest og Ekebergåsen. Foreløpige tilbakemeldinger er gode.

Turveimerke

Retningsskilt

4.5 Turkart

Innen sommeren 2008 vil Friluftsetaten ha ferdigstilt sin turkartserie som dekker hele byggesonen. Turkart for Groruddalen ble utgitt i 2003, men oppdateres sammen med utarbeiding av tre nye kart. De nye kartene omfatter Oslo sentrum, Oslo vest og Oslo syd. Disse kartene erstatter tidligere utgitte turveikart. Kartene viser det utbygde turveisystemet.

Kartene kommer både i papir og i digital versjon. Nettversjonen finnes på Friluftsetatens internettsider (www.friluftsetaten.oslo.kommunen.no) og vil bli oppdatert fortløpende så snart nye turveier ferdigstilles. Nettversjonen vil også på sikt gi informasjon om tilgjengelighetsstandard for turveiene, så snart dette er registrert.

Det er utarbeidet foreløpige temakart til denne planen med oppdatert oversikt over turveiene.

4.6 Rehabilitering

Turveistrekninger som er rehabilitert i planperioden og som Friluftsetaten forvalter, er listet opp nedenfor. Rehabiliteringstiltakene er bare utført på enkelte deler av disse turveistrekningene.

Turvei A4: Merradalen, Turvei E3: Ullsrud T-bane stasjon - Ytre Ringvei, Turvei D9: Ammerudhellinga, Turvei A5: nord for Stasjonsveien, Turvei Ellingsrud, Turvei E7: mellom Høgda veien og Enebakkveien, Turvei A1: Lysakerelva.

Arbeidet har bestått i oppretting eller nylegging av toppdekke, noe rehabilitering av fundamenter samt utbedring og rensing av stikkrenner og grøfter. Noen bruer er totalrehabilitert. I tillegg er vegetasjon som har vokst inn i og over turveien (hvor dette ikke er ønsket) ryddet.

5. Status, utfordringer og behov for turveiene

5.1 Registreringer - ny turveidatabase

I 1999 ble det gjort en omfattende registrering av turveiene i Oslo. Planlagte og eksisterende turveier ble delt opp i strekninger og registrert med lengde, gjeldende reguleringsformål, eier, dagens standard og ønsket standard. I 2004 ble samtlige turveier befart av Oslo og Omland Friluftsråd på oppdrag fra Friluftsetaten, med tanke på tilstandsvurdering og vedlikeholdsbehov, behov for skilting samt vurdering av eventuell justering av turveitraséer for å heve kvalitet på ferdsel og opplevelser langs turveien.

Disse registreringene er nå gjennomgått, supplert og sammenstilt i Friluftsetatens nye turveidatabase som er under utvikling. Opplysninger om delstrekninger i turveisystemet linkes her mot en digital kartversjon. Turveiene kan nå vises som et eget lag i VG-innsyn, som er Oslo kommunes eget kartprogram. Alle etater skal nå få tilgang til opplysninger om status for turveinettet. I tillegg legges kartdelen ut på Friluftsetaten nettsider til bruk for publikum (se pkt. 4.5).

Under gjennomgangen av tidligere registreringer har vi forsøkt å rette opp feil, og få med endringer som har skjedd siden registreringene ble gjort. Koplingen mot en digital kartversjon gjør at vi kan ta ut lengder for turveistrekningene direkte fra kartet, i motsetning til en mer manuell metode som ble benyttet tidligere. Dette er noe av forklaringen på at vi nå opererer med et turveisystem som er 22 km lenger enn det vi gjorde i 2005, og at vi har flere løpemeter turvei som ikke er opparbeidet nå, enn tallene som ble presentert i 2005 viste.

Det er behov for en nøyere gjennomgang av f.eks. eierforhold. Disse er mange steder kompliserte, og registreringene som ligger til grunn for tabellene har en detaljeringsgrad som ikke til fulle gir svar på alle forhold. Tallene som er presentert i tabellene nedenfor innebærer derfor en viss usikkerhet.

Basert på turveibasen som er under utarbeidelse, er det laget temakart over turveiene.

Leser du nettutgaven til planen, kan du klikke deg inn på kartene under:

[Temakart Turveier - oversikt.](#)

[Temakart Turveier - øst.](#)

[Temakart Turveier - sentrum](#)

[Temakart Turveier - vest.](#)

[Temakart Turveier - sør.](#)

5.2 Regulering

5.2.1 Status

Av det totale turveinettet på 279 km er 34 km uregulert eller planmessig ikke sikret. Se pkt. 5.4.1 - figur 4. Som vedlegg 1 finnes en samlet oversikt over hvilke strekninger som krever planmessig behandling før opparbeiding kan skje.

Revidert Grøntplan vil ta stilling til planmessig sikring og utvikling av hovedturveinettet. Regulering omtales derfor ikke nærmere her.

5.3 Eierforhold

5.3.1 Status

Det meste, nærmere bestemt ca 70 % av turveistrekningene målt i løpemeter ligger på grunn som eies av Oslo kommune. Figur 4 – pkt. 5.3.3 viser en oversikt over eierforholdene.

5.3.2 utfordringer

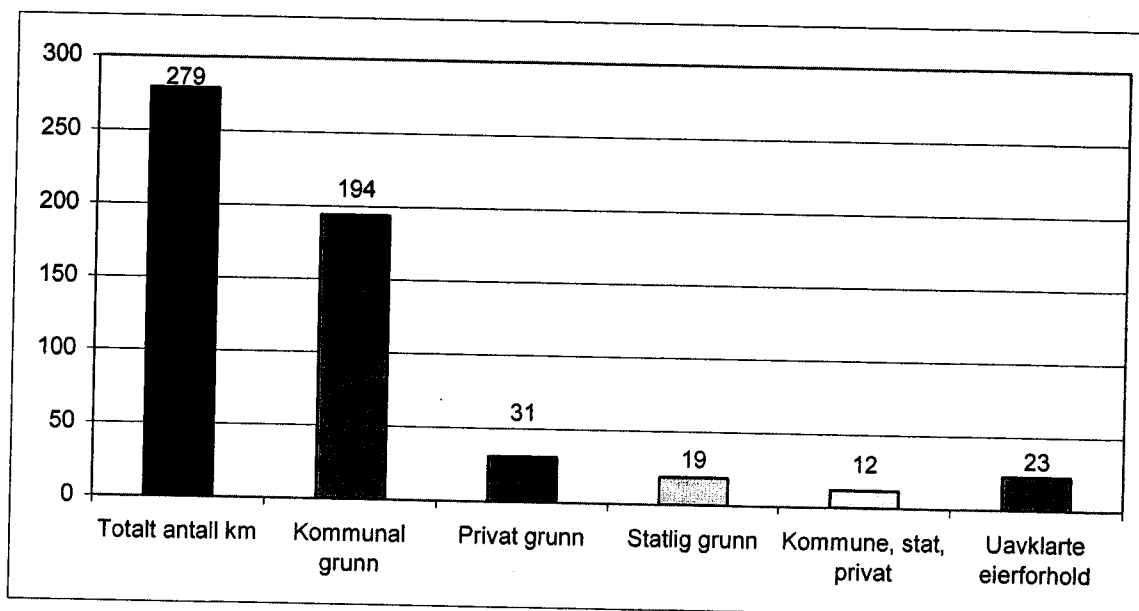
Kommunen ønsker i første rekke å erverve områder gjennom frivillige salgssavtaler med grunneier. Bystyrets adgang til å foreta ekspropriasjon i medhold av reguleringsplan bortfaller dersom ikke bystyrets vedtak om ekspropriasjon er gjort innen 10 år etter at planen er kunngjort stadfestet. Ordningen er hjemlet i Plan- og bygningsloven. Et stort antall friområdereguleringer er eldre enn 10 år. Muligheten til å kreve erverv går tapt, men man kan fortsatt erverve, dersom grunneier frivillig avstår arealet til en pris partene blir enige om. Alternativt må reguleringsplanen fornyes. Servituttavtaler med private om bruk av turveiene, kan være en tilfredsstillende midlertidig løsning.

Arbeid med ervervssaker tar ofte lang tid, og det er derfor viktig å avklare eierforholdene så tidlig som mulig i forbindelse med opparbeiding av nye turveier.

5.3.3 Behov for erverv

Det er ønskelig å erverve hele friområdet der turveitraséen ligger, og ikke bare selve den fysiske veibredden.

Deler av turveitraséene ligger på privat eller statlig grunn, og ønskes oftest ervervet til turveiformål av kommunen. Som en hovedregel ønsker kommunen å eie og drifte turveitraséene. Men det finnes også turveier som går over privat grunn, og der turveien er en tinglyst heftelse på eiendommen. For statlig eide områder kan det være hensiktsmessig at områdene overføres til Direktoratet for naturforvaltning som statlig friluftsområde.

Figur 4 Status for eierforhold på turveiene i Oslo kommune 2008. Alle tall i km. Uavklarte eierforhold omfatter også noe planmessig ikke avklarte strekninger. Søylene med "kommune, stat, privat" omfatter strekninger med flere eiere hvor fordelingen ikke er beregnet.

Av det totale turveinettet på 279 km eier kommunen grunnen for 194 km.

Vedlegg 2 gir en oversikt over regulerte grøntkorridorer knyttet til turveier, og som bør sikres ved erverv eller avtale om varig bruksrett. For en del av områdene pågår allerede forhandlinger for erverv.

For å sikre god framdrift ved utbygging av turveinettet samt for å sikre viktige friområder og friluftsområder, anbefales det at Friområdeprosjektet videreføres etter utgangen av 2009. Det bør arbeides for å få forlenget samarbeidsavtalen med staten.

Anbefaling:

- Friområdeprosjektet bør videreføres etter at avtalen mellom Oslo kommune og staten utløper i 2009.

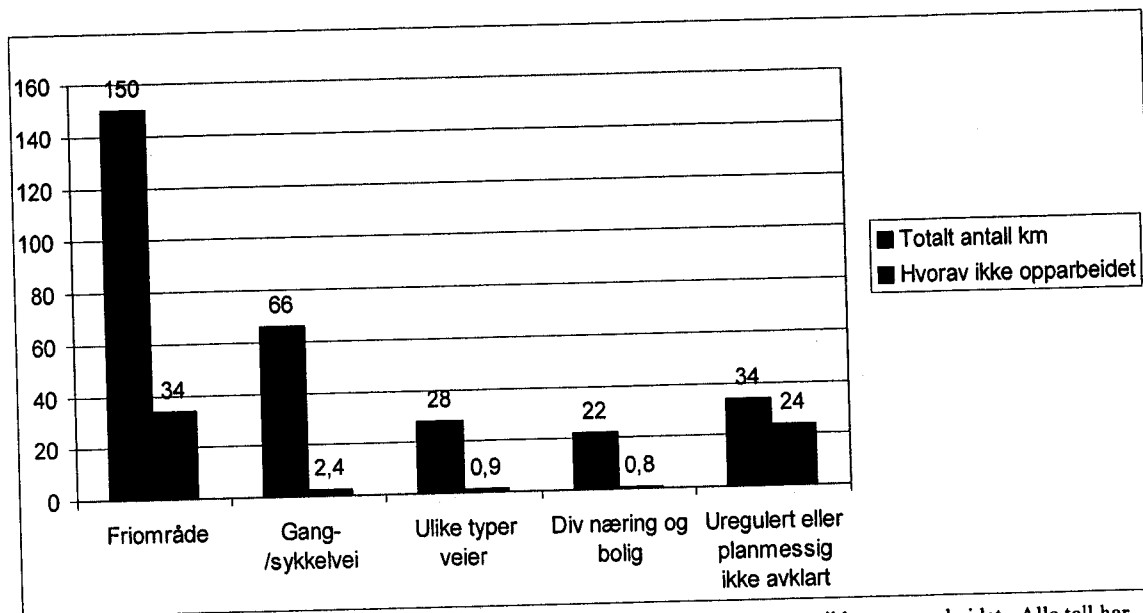
5.4 Opparbeiding

5.4.1 Turveistreng

Status

Av det totale turveinettet på 279 kilometer er 217 kategorisert som opparbeidet, medregnet det som skal bygges i 2008. De resterende 62 kilometer er ikke opparbeidet, sett ut fra planlagt hovedturveinett slik det er vist i Grøntplanen. Planmessig ikke avklarte strekninger er medregnet

med antatt lengde for strekningen. Ikke opparbeidede strekninger utgjør ca 22 % av hovedturveinettet.

Figur 5. Reguleringsformål for turveistrekninger. Røde søyler angir hvor stor andel som ikke er opparbeidet. Alle tall har benevnelse: km.

Utfordringer og behov

Det er behov for opparbeiding av 34 km turvei i arealer regulert til turvei og 2,4 km regulert til gang- /sykkelvei. I tillegg kommer ca 2 km andre forbindelser (div. typer veier) og 24 km som i dag ikke er planmessig avklart. (Se figur 5.) Kapittel 7.0 gir en oversikt over hvilke strekninger som ikke er opparbeidet, både i tabellform og på kart.

Ved opparbeiding er det viktig å velge riktig standard på turveien når det gjelder f.eks. bredde og toppdekke. Vedlegg 3 gir oversikt over aktuelle opparbeidelsesstandarder for turveiene. Det kan være vanskelig å skape attraktive turveier i svært smale turveireguleringer. Dette er et tema Grøntplanen bør belyse.

Likeledels kan det være konfliktfylt med sykkelveier som delstrekninger i turveinettet. Normalt bygges strekninger i hovedsykkelveinettet med adskilt del for gående og syklende, med en totalbredde 5,5 meter. Toppdekket er asfalt, det er krav til lys, kurvatur og stigningsforhold. Hovedsykkelveinettet benyttes av transportsyklister og det skal være raske veivalg for disse. Farten er stor, syklistene mange og dette kan utløse farefulle konflikter med gående. Samtidig kan en sykkelvei være forstyrrende gjennom f.eks. områder en oppsøker for kontemplasjon og ro. Sykkelveien med dens standardkrav kan også være vanskelig å innpasse i f.eks. naturområder.

Anbefaling:

- Opparbeiding av en fremkommelig ferdselsvei i hele turveinettet gis første prioritet.
- Hovedsykkelveinettet søkes lagt utenom turveinettet.

5.4.2 Belysning

Det er mottatt ønsker om belysning av deler av turveisystemet.

Anbefaling:

- Turveibyggingen konsentreres om å opparbeide alle turveiene for ferdsel før belysning av turveiene vurderes. Unntak fra dette er belysning av turveien langs Akerselva. Belysning her prioriteres fordi denne turveien i stor grad brukes som transportkorridor og av sikkerhetshensyn.

5.4.3 Planfrie krysninger av større veier og jernbane**Status**

Planfrie krysninger av hovedveier og jernbane krever spesiell håndtering. Kryssingspunktene for vei og bane hindrer sammenheng mellom strekninger som ellers er opparbeidet eller som lar seg opparbeide. De virker som kraftige barrierer i turveinettet og vanskeliggjør fremkommeligheten for myke trafikkanter. Ved trafikkmengde større enn ca 12 000 ÅDT (årsdøgntrafikk) bør krysningen være planskilt, eventuelt gis annen god sikring.

Utfordringer og behov

Vedlegg 4 viser hvilke planfrie krysninger som er nødvendige for krysninger av større veier og jernbanelinjer.

Ved krysning av brede transportkorridor, f.eks. i Groruddalen med vei, tog og bane, kan krysning av korridorene løses f.eks. med brede, grønne lokk som trekker hele turveikorridoren med gangbane og vegetasjon over barrieren, eller ved bygging av bruer eller underganger. Ved eventuell etablering av underganger er det viktig at disse utformes på en måte som ivaretar sikkerhet og som oppleves som trygge ferdselsalternativer.

Byggekostnadene ved planfrie krysninger er vanligvis meget høye. En del av arbeidene krever også reguleringsmessig behandling. Friluftsetaten vil ta initiativ til etablering av samarbeid med kommunale og statlige vei- og jernbanemyndigheter om planfrie krysninger.

Kostnaden ved opparbeiding vil variere sterkt etter hva slags løsning som velges, og hvor store barrierer som skal krysses. Gjennomsnittlig kostnad anslås til ca. 10 mill kroner pr. krysning.

5.4.3 Universell utforming

Status

Det finnes ingen oversikt over hvilke turveistrekninger som har universell utforming, og hvilke som har hindringer. Turveiregistreringene skal utvides med slik informasjon.

Utfordringer og behov

Ved nybygging, rehabilitering og utbedring av turveier skal anlegget, i likhet med andre anlegg, gjøres tilgjengelig for en så stor brukergruppe som mulig. Det er ikke mulig å gjøre alle turveistrekninger tilgjengelige for alle, fordi topografien og naturen legger klare premisser for utforming. Men utgangspunktet skal være å etterstrebe tilgjengelighet for alle i størst mulig grad. I tillegg er det ønskelig å lage god tilgjengelighet i utvalgte områder.

Som vedlegg 5 ligger liste over turveistrekninger der det ved foregående rullinger av planen samt denne rulleringen har kommet inn ønsker om universell utforming. Disse ønskene vil bli vurdert i det videre arbeidet med registrering av tilgjengelighetsstandard.

Det er viktig at kunnskapen om tilgjengelighetsstandard er lett tilgjengelig for brukerne. Dette vil bli presentert via turveikartene på Friluftsetatens nettsider så snart registreringer er gjort. Registreringene skal fullføres i løpet av planperioden.

Gjennomføring av tiltak på eksisterende turveinett foreslås innlemmet i arbeid med rehabilitering av turveinettet – se pkt. 6.2.

5.4.4 Benker

Det er plassert ut benker langs en del av turveistrekningene. Det er behov for fler benkeplasser.

5.4.5 Toaletter

Status

Det er i dag ikke plassert uttoaletter langs noen av turveiene, men enkelte av turveiene går gjennom større parker eller friområder hvor det er toaletter.

Utfordringer og behov

Noen av turveiene går i områder hvor det er langt til nærmeste toalettmulighet. Mange benytter turveiene f.eks. på sin søndagstur og går lange strekninger. Det kan derfor være behov for etablering av toaletter langs enkelte av turveistrekningene. Disse bør i størst mulig grad plasseres i tilknytning til friområder hvor det er stor bruk. På den måten vil de betjene to brukergrupper samtidig. I tillegg gir stor bruk mindre sannsynlighet for hærverk.

Anbefaling

- Det er relativt kostbart å etablere og drifte toaletter, og det anbefales at turveitbyggingen konsentreres om å få fram ferdelsmuligheten, før eventuell etablering av toaletter.

5.5 Skilting og turkart

Det er behov for supplering av skilting i flere deler av turveinettet. Omfanget antas å være ca. 150 skilt.

Store deler av turveinettet mangler merking med de nye turveimerkene.

Skilting er enkle tiltak som betyr mye for brukerne. Det foreslås en gjennomgang av hele turveinettet i løpet av planperioden, med oppsetting og supplering av både retningsskilt og merking.

Turkartene ferdigstilles i 2008. Nye opptrykk gjøres ved behov. Det satses i størst mulig grad på den nettbaserte versjonen.

5.6 Opparbeiding samlet behov

Tabell 5. Kostnadsoverslag for gjenstående turveier

OPPGAVE	MENGDE	ENHET	ENHETSPRIS	KOSTNAD
Opparbeiding av regulerte gang- og sykkelveier (Samferdselsetaten)	2400	løpometer	10 000 kr	24 mill kr
Opparbeiding av regulerte turveier. Vanskelig terreng kr. 6000/løpometer, enkelt terreng kr. 3300 kr/lm.	34000	løpometer	3300/6000	180 mill kr.
Opparbeiding av planmessig uavklarte strekninger	24 000	løpometer	6000 kr	144 mill kr
Opparbeiding av krysningspunkter ved hovedvei og jernbane (Vei- og banemyndigheter)	28	stk	10 000 000 kr	280 mill kr
Skilting og merking	150 retn.skilt + merker	stk	4500 kr for retningsskilt	1 mill kr
Benker	200	stk	15 000 kr	3 mill kr
Sum ekskl. mva for opparbeiding - unntatt regulering, erverv, toaletter og belysning				632 mill kr

Opparbeiding av manglende lenker i turveinettet (ekskl. regulering, erverv, evt. toaletter og belysning) vil altså koste anslagsvis 650 mill kroner.

5.7 Forvaltning, drift og vedlikehold

5.7.1 Status

Dagens driftsstandard for turveinettet har et forbedringspotensiale. I de senere år er nye investeringer fulgt opp med økte driftsmidler. Det er svært viktig at dette fortsetter.

Det utføres kantklipping langs en del turveistrekninger, men ikke sammenhengende for hele nettet. Svært få strekninger brøytes og strøs og følges opp med vårrenhold. Sjøppl fjernes på strekninger med kantklipping. Ellers er det avfallsbeholdere langs en del strekninger.

Nedre del av Akerselva (Kr. Åmots gate – Vaterland) har relativt høy driftsstandard, på linje med andre sentrumsnære parker.

Det kjøres skispor i enkelte sentrumsparker og fra marka langs Turvei E8 til Østensjøvannet, fra marka langs turvei D1 til Årvolldammen og i Hovseterdalen.

Mange av de andre turveistrekningene er så å si uten drift, sommer som vinter.

Turveinettet er gjennomgått og kategorisert etter vedlikeholdsstandard i tabell 6 (se pkt. 5.8.1). Kun veier som er FRIs forvaltningsområder er gjennomgått. Ca 10 km turveier er nybygde eller nyrehabiliterte, og har ikke vedlikeholdsetterslep. 45 km har behov for noe vedlikehold, ut over økt drift.

5.7.2 Utfordringer og behov

Kommunens turveier må forvaltes på en bærekraftig måte gjennom drift og vedlikehold. Driftsnivået er noe ujevnt i ulike deler av byen. Man må etterstrebe å komme opp på et driftsnivå på alle arealer, som sikrer de investeringer som er lagt ned og de kvaliteter som finnes i anleggene. Det er i dag et etterslep på vedlikehold som bør innhentes (se pkt. 5.7.1 og 5.8.1).

Det er videre viktig gjennom den løpende forvaltning av områdene å sikre at de benyttes til, og er tilgjengelige for tiltenkte formål og ikke privatiseres, kommersialiseres eller på annen måte benyttes i strid med formålet.

Det er behov for å heve drifts- og vedlikeholdsstandarden i store deler av turveinettet. Bruk og slitasje er større enn det drift og vedlikehold klarer å holde tritt med. Levetiden for anleggene går ned når ikke det jevnlig vedlikeholdet er tilstrekkelig. Rehabilitering og utbedring av områder får derfor ofte karakter av nybygging. Dette gjelder særlig utenfor sentrumsområdene.

Det er vanskelig å si noe eksakt om hvor stor prosentvis del av investeringen ved turveier som må forventes å gå med til jevnlig vedlikehold, dersom anlegget ikke skal forfalle. En grov gjennomgang Friluftsetaten har gjort tyder på at dersom anleggene skal forvaltes på en bærekraftig måte bør vedlikehold ligge på rundt 1-2 % av investering, mens drift bør ligge på rundt 3-5 % av investering. Dagens standard på drift og vedlikehold avviker fra dette for store deler av turveinettet, selv om nyinvesteringer de senere år er fulgt opp med økte driftsmidler.

For en gjennomsnittlig turvei vil drift og vedlikehold med 2008-priser ligge på ca 60 kr/lm, eks vinterdrift, dersom turveien skal ivaretas på en god måte. Her er regnet en gjennomsnitts turvei med 2 m bredde, grusdekke, 4 benker pr km og 2 avfallsbeholdere pr km.

I tillegg er det ønskelig med økt driftsramme i ett år for å innhente vedlikeholdsetterslep, dvs. nullstille anleggene, for 45 km av turveinettet med noe vedlikeholdsbehov. Dette er kostnadsberegnet til 13,5 mill kr.

Vinterdrift

For veier med vinterdrift vil pris ligge i størrelsesorden 10-30 kr høyere pr lm enn de med kun sommerdrift, avhengig av utforming og områdets topografi.

Det er ønskelig med bedre vinterdrift på enkelte strekninger for å bedre fremkommeligheten og øke bruksmulighetene. Vedlegg 6 gir en oversikt over strekninger som er aktuelle for vinterdrift i det opparbeidede turveinettet. Noen strekninger må oppgraderes før evt. vinterdrift kan gjennomføres.

Det er også ønskelig med preparering av flere turveier for skigåing vinterstid. Vedlegg 6 angir hvilke strekninger som er aktuelle for sporsetting ved tilstrekkelig snø. Det foreslås i hovedsak traséer som ligger i tilknytning til marka. For noen strekninger foreslås både brøyting og sporsetting.

Friluftsetaten vil legge frem en sak om vinterdrift i løpet av året. Her vil behov for og konsekvenser av vinterdrift synliggjøres.

5.8 Rehabilitering

5.8.1 Status

Turveinettet er gjennomgått og kategorisert etter inndelingen vist i tabellen nedenfor. Det presiseres at gjennomgangen som er gjort er relativt grov, men den gir likevel et rimelig riktig bilde av mengdeforholdene. Arbeidet som er gjort må følges opp med nøyere registreringer i terrenget for kvalitetssikring.

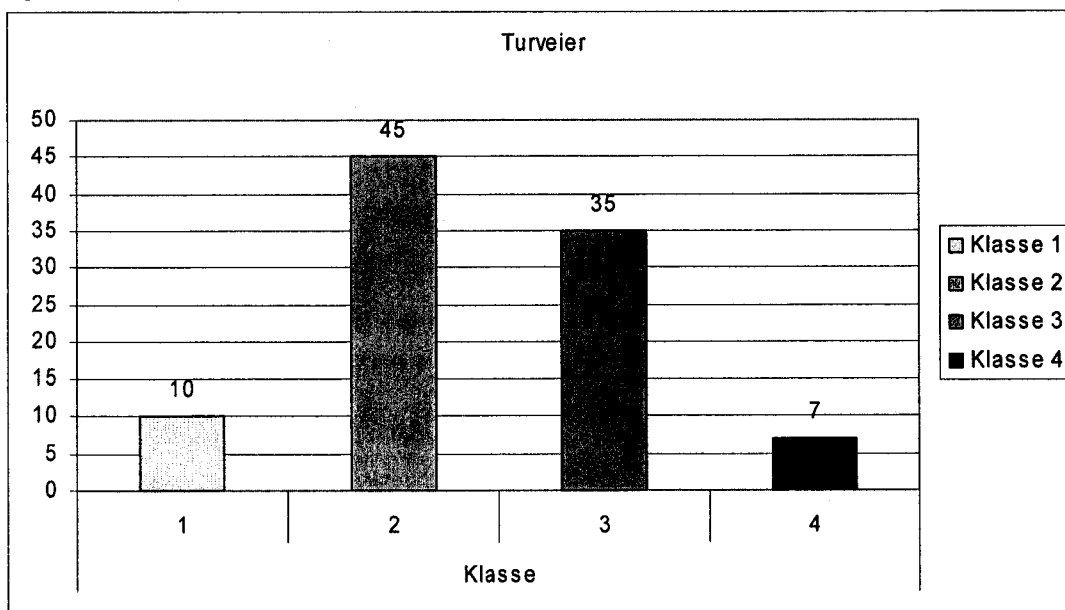
Tabell 6 Klasseinndeling for standard

Klasse	Benevnning	Innhold
1	Ikke vedlikeholdsbehov	Nye turveier, nyrehabiliterte turveier. Ikke behov for tiltak.
2	Noe vedlikeholdsbehov	Stort sett ok. Behov for noe grusing og slådding eller vegetasjonsrydding.
3	Rehabilitering	Nytt toppdekke, rensing av stikkrenner og sluk, evt. vegetasjonsfjerning. Vedlikehold og evt. erstatning av skilt.
4	Total rehabilitering	Total rehabilitering, behov for nybygging.

Klasse 3 og 4 omfatter rehabilitering og er aktuelle for tildeling av spillemidler.

Figur 6 viser fordelingen av antall km turvei for de ulike standardklasser. Det er kun turveier som er Friluftsetatens forvaltningsområder som er gjennomgått. Oversikten omfatter derfor ikke turveier i statlig eller privat eie og heller ikke gang- sykkelveier eller deler av turveien som omfattes av f.eks. fortau eller stille kjøreveier.

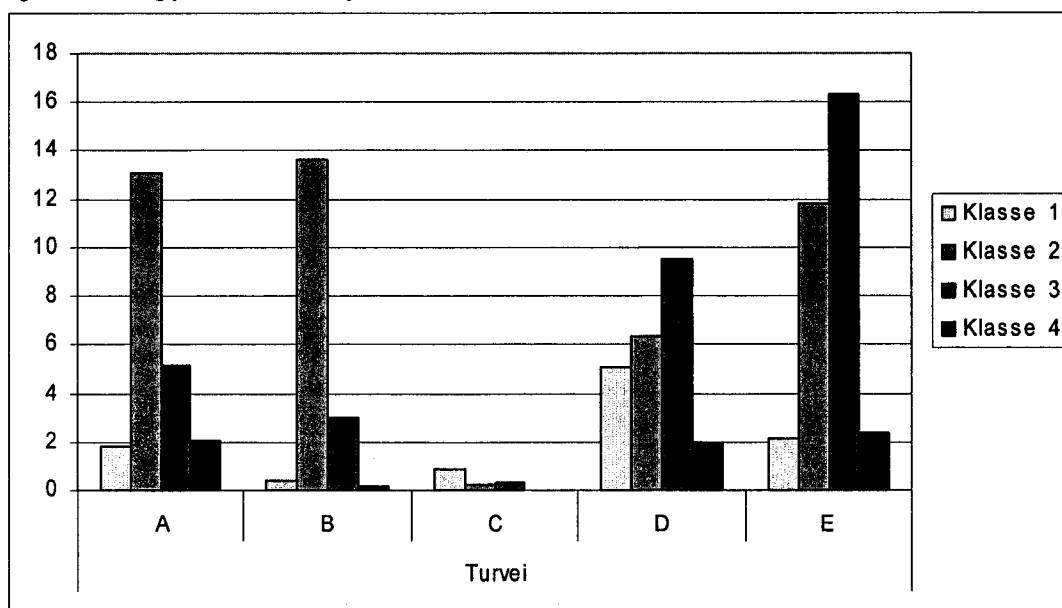
Figur 6. Fordeling på standardklasser i totalt turveinett. Alle tall i km.

Oversikten viser at mer enn halvparten av turveinettet er i relativt god stand. For 55 km er det ikke behov, eller behov for enkle vedlikeholdstiltak. Kun 7 km har behov for total rehabilitering. For resterende 35 km er det behov for noe enklere rehabilitering før strekningene får tilfredsstillende standard.

Fordelingen på de ulike turveier viser at det er størst behov for rehabilitering på D- og E-veiene, dvs. Groruddalen og Oslo syd-øst.

Figur 7. Fordeling på standardklasser på de ulike turveier. Alle tall i km.

6. Plan for innhenting av vedlikeholdsetterslep av rehabiliteringskarakter

6.1 Kostnader

Følgende meterpris ligger til grunn for kostnadsoverslag for rehabilitering:

Klasse	Benevning	Pris pr lm
3	Rehabilitering	500 kr
4	Total rehabilitering	2000 kr

Her er regnet en snittbredde på turveien på 2 m og det er antatt grus toppdekke.

Kostnadsberegning av rehabilitering for opparbeidede turveier som er Friluftsetatens forvaltningsområder:

Turvei	Sum (kr)
A	7 mill
B	2 mill
C	0,2 mill
D	9 mill
E	13 mill
Sum turveinettet totalt	31,2 mill kroner

En rehabilitering til tilfredsstillende standard for turveinettet vil altså koste mellom 30 og 35 mill kroner.

6.2 Gjennomføring

I handlingsprogrammet er foreslått rehabilitering av turveier som høyeste prioritet.

For å få til en effektiv oppgradering, både administrativt og økonomisk, foreslås at rehabiliteringen gjøres systematisk og fortløpende i store sammenhengende geografiske områder, ett – to områder av gangen. Det antas slike store jobber vil være svært attraktive for flere entreprenører.

Det foreslås en stor satsing slik at en total rehabilitering av hele turveinettet kan gjennomføres i løpet av 4 år, med oppstart i 2010. Dette vil kreve en oppfølging ved neste rullering av Kommunalplan for idrett og friluftsliv, sektorplan friluftsliv.

Det anbefales at A, B og C-turveier gjennomføres først. Disse veiene har minst behov for rehabilitering Disse turveiene ligger utenfor satsningsområder hvor det er etablert

kommunalt/statlig samarbeid om opprustning av fysisk miljø. Også resterende turveinett utenfor satsningsområdene må ivaretas.

I neste fase foreslås en oppgradering av først alle D-veier og så alle E-veier.

Tiltak for å bedre tilgjengeligheten for alle skal inngå i rehabiliteringene.

Etter gjennomført rehabilitering bør drifts- og vedlikeholdsstandarden økes for å ivareta de nye investeringene. Det medfører behov for økte driftsmidler – se pkt. 5.7.2.

7 Oversikt over manglende lenker i turveinettet

Kartene viser opparbeidede og ikke opparbeidede lenker i turveinettet.

Strekninger som i dag har fremkommelighet er markert med svarte symboler i kartene. Blå markering viser andre forbindelser. Rød markering viser strekninger som ikke er opparbeidet.

Tabellene under gir oversikt over manglende lenker.

En del strekninger er listet opp i tabellene selv om de er markert som opparbeidet i kartet. For disse strekningene er dagens standard et tråkk (sti) og de er fremkommelige, men det er ønskelig med opparbeidelse for å bedre fremkommeligheten.

Turveier vest

Turvei	Turvei/turvei parsell	Lengde (lm)	Gjeldende regulering (2008)	Eier	Dagens standard	Ønsket standard (FRI)
A1	Mustads område til Lilleakerveien 16	809	Friområde	P		Grusvei
A1	Vestveien 58 – Lysakerelva	46	Friområde	P		Sti
A1	Jarfyllingen	?	Planmessig ikke avklart			
A1	Elvefaret 21/BU 24 – Møllefaret 42	73	Friområde	P, K		Sti
A1	Luggerud – Elvefaret 19	201	Friområde	K		Sti
A1	Grinisaga – Harald Løvenskiolds vei 14	472	Friområde	K		Sti
A1	Grini Bro – Grinisaga (damkronen)	165	Friområde	K		Sti
A3	Olaf Bulls vei (Arnulf Øverlands vei) – Grindbakken 7	857	Friområde	K	Sti	Grusvei
A3	Priorveien – Monolittveien 30	122	Friområde	P		Grusvei
A3	Gullkroken 9 – Priorveien 17 baksiden	115	Friområde	K		Sti
A3	Gullkroken 5 – Gullkroken 9	215	Friområde	K		Sti
A4	Bestumkilen ved Maritim/A10 – St. Edmunds vei	800	Planmessig ikke avklart		?	?
A4	Ullemchauseen 71 – St. Edmunds vei	490	Friområde	P		Sti
A4	St. Georgs vei 24 – Gråbrødreveien 3	356	Friområde	K	Sti	Grusvei
A4	Hoff terrasse 19 – St. Georgs vei 24 (del 1)	45	Friområde	K	Sti	Sti
A4	Hoff terrasse 19 – St. Georgs vei 24 (del 2)	153	Friområde	K	Sti	Sti
A4	Hoff terrasse 19 – Hoffsveien	193	Friområde	K	Sti	Sti
A4	Ankerveien – opparbeidet turvei A4	388	Friområde	K		Grusvei
A4	Olaf Bulls vei 42 – Markagrensen	204	Friområde	K	Sti	Grusvei
A5	Løkkaskogen 16A – Løkkaskogen 9	123	Friområde	P		Sti
A5	Voksenkollveien 30 - Hospitsveien	770	Friområde	K	Sti	Grusvei

A5	Lillevann/33/885		Friområde	P		Sti
A6	Marinaen - Hengsengveien	440	Planmessig ikke avklart	?	Sti	Grusvei
A6	Nudiststranda - Strømsborgveien	70	Friområde	K	Sti	Sti
A8	Ring 3 - Kolsåsbanen	304	Gang- /sykkelvei	P	Sti	Gang- /sykkelvei
A8	Silurveien (Kolsåsbanen) - Øvre Ullern terrasse 25	431	Gang- /sykkelvei	P, K	Sti	Gang- /sykkelvei
A8	Øvre Ullern terrasse 71 - turvei A4	147	Friområde	K		Sti
A9	Åsbakken - Øvre Ullern terrasse 2	222	Friområde	K	Sti	Grusvei
A10	Sollerudstranda/ Gjensidigebygget	119	Friområde	P	Sti	Sti
A12	Smithsvingen 8 - Njårdhallen	354	Bygeområde for ambassade evt. Gang- /sykkelvei, Friområde	S	Sti	Grusvei
A12	Bydelsgrensen (gml) - Ostadalsveien	32	Friområde	K	Sti	Grusvei
A12	Turvei A1 - manglende snutt	81	Friområde	K		Grusvei
B1	Tomt for rense-anlegg - P.T. Mallings vei 64A	174	Friområde	K	Sti	Sti
B1	Turvei A10/ Europavei 18 - Drammensveien 121	418	Planmessig ikke avklart	?	?	?
B1	Anne Maries vei/BU3 - 42/98	250	Friområde	S	Sti	Grusvei
B5	Rasmus Winderens vei - Forskningsveien	230	Gang- /sykkelvei	S,K		Gang- /sykkelvei
B5	Forskningsveien - Bukken Bruses vei 1	257	Gang- /sykkelvei	K		Gang- /sykkelvei
B5	Bukken Bruses vei 1 - Ring 3	233	Gang- /sykkelvei	S, K		Gang- /sykkelvei
B5	Kryssing av Ring 3 i bro ved rundkjøring	100	Friområde	S, K		Gang- /sykkelvei
B5	Torgny Segerstedts vei 11 - BU 22	114	Friområde	K		Grusvei
B5	BU 22 - BU 22	178	Planmessig ikke avklart	K		Grusvei
B5	BU 23 - BU 23 ved Sogn vidg. skole	219	Friområde	K		Grusvei
B5	BU 23/Gaustadveien 73 - 215	483	Friområde	P, S		Grusvei
B5	Gaustadveien 215 Nordbergveien	187	Friområde	K	Sti	Grusvei
B6	Rektorhaugen 13 - Lersolveien 5B	66	Friområde	K	Sti	Grusvei
B6	Lersolveien 5B - Nils Bays vei 2	256	Friområde	K		Grusvei
B7	Nils Bays vei 50 - Ullevål stadion	356	Planmessig ikke avklart	?	?	?
B7	Almeveien 39 - Borgestadveien 2 B	89	Friområde	K	Sti	Grusvei
B7	Borgestadveien 2 B - Kongleveien	559	Friområde	P	Sti	Grusvei
B7	Til Markagrensen	459	Friområde	K		Asfaltvei
B9	Turvei A4/ Vigelandsparken - Sørkedalsveien-Slemdalsveien	400	Friområde med mer. Veikryssninger ikke sikret.	?		?
B9	Blindernveien - Ullevålsalleen	750	Friområde	K		Grusvei
B9	Jutulveien - Tåsenveien	336	Friområde	P	Sti	Grusvei

Turveier sentrum

Turvei	Turvei/turvei parsell	Lengde (lm)	Gjeldende regulering (2008)	Eier	Dagens standard	Ønsket standard (FR)
A10	Loenga	132	Planmessig ikke avklart?	?		G-S-vei
A10	Rådhusgaten 1 – BU06/ Nylandsveien	888	Planmessig ikke avklart ?	?		Asfaltvei
B9	Treschows gate/ turvei B10 – Sandakerveien 51	146	Gang- /sykkelvei	P		Gang- /sykkelvei
B10	BU06/Nylandsveien – BU06/Grønland 1	640	Planmessig ikke avklart?	?	?	?
B10	Nordregate Maridalveien 23 (Nedre Foss)	399	Friområde	P, K		Asfaltvei
B10	Under NydalsBroa (Ring 3)	194	Friområde	K		Grusvei
B11	Holsteinveien - Nordberghjemmet	258	Friområde	K	Sti	Sti
B11	Nilserudkleiva - Nordberghjemmet	329	Friområde	K	Sti	Sti
B11	Carl Kjelsens vei - Marka	434	Friområde	K	Sti	Sti
D1	Traverseveien 44 – Traverveien 42	78	Friområde	K	Sti	Grusvei
D1	Bård skolemesters vei 22 – Årvoll skole	179	Friområde	K	Annen forbindelse	Asfaltvei
D1	Rødbergveien 15C – Rødbergveien	49	Friområde	K		Grusvei
D2	Gangbrokryssing av Økern torgvei		Gang- /sykkelvei	K		Bro
D2	Bjerke travbane – Økern torgvei 50	91	Friområde, Gang- /sykkelvei	P, K	Asfalt	Asfaltvei
D3	Selvbyggerveien 112– Rødbergveien 67	264	Gang- /sykkelvei	P		Gang- /sykkelvei
D4	Karl Staaffs vei 75 – 132/85	104	Friområde	P, K	Sti	Grusvei
D4	Karl Staaffs vei 75 – Ulvenveien 123 E	214	Friområde	P	Sti	Grusvei
D4	Avkj. Ø. Aker kirke – Ulvensplitten/ BU20	375	Friområde	K		Grusvei
D4	Ulvensplitten/BU14 – Persveien	329	Friområde	K		Grusvei, sti
D4	Persveien – Risløkka	964	Planmessig ikke avklart	?		
D4	Haraldsrudveien	363	Planmessig ikke avklart	?		
D6	Martin Borrebekken vei 23 – Brobekkveien	185	Bolig	P, K		Asfaltvei
D6	Brobekkveien 38	128	Friområde	P		Grusvei
D6	Lunden 23	67	Friområde	P		Grusvei
D6	Lunden – D3 v/Stats-råd Mathisens vei 14-16	224	Friområde	K		Grusvei
D10	Fra D10-10 mot D10 -14	234	Friområde	P, K		Grusvei

D10	BU6/Hovedbanen – 144/20 sørsiden av Alna	563	Frrområde	P, K		Grusvei
D10	Østensjøveien (Bryn) – Tvetenveien bro	838	Planmessig ikke avklart	?	?	?
D10	Smalvollveien 6	55	Frrområde	K	Asfalt	Grusvei

Turveier øst

Turvei	Turvei/turvei parsell	Lengde (m)	Gjeldende regulering (2008)	Eier	Dagens standard	Ønsket standard (FRI)
D10	Krysning E6		Planmessig ikke avklart	?		
D10	E6-Terminalveien	357	Planmessig ikke avklart	?		
D10	Terminalveien - Arvesetveien	357	Planmessig ikke avklart	?		
D10	Arvesetveien - Alfasetveien – Nedre Kalkbakkvei	1278	Planmessig ikke avklart	?	?	?
D10	Nedre Kalkbakkvei – planfri krysning		Vei	K		Grusvei
D10	Nyland – 105/265	300	Friområde	S		Grusvei
D10	105/265	44	Friområde, fareområde/ kraft	K		Grusvei
D10	104/25 – 105/61	118	Friområde	P		Grusvei
D10	105/61	148	Friområde	K		Grusvei
D10	Kort strekning v. Alna	98	Friområde, fareområde/ kraft	K		Grusvei
D10	Grorudveien/ Fossumbekken – Grorudveien/ Maria Dehlis vei	190	Bolig	S		Grusvei
D10	Ragnhild Schibbyes vei – Gjelleråsmarka	304	Gang- /sykkelvei	P, K	Gang- /sykkelvei	Gang- /sykkelvei
D10	Ragnhild Schibbyes vei v/ Tokerudbekken – Lillomarka	783	Planmessig ikke avklart	?	?	?
D11	D13/Karolinerveien – Henrik Sørensen v/ Ludvig Karstens vei	147	Friområde	K	Annen forbindelse	Annen forbindelse
D11	Ludvig Karstens vei – GS 9520	339	Friområde	K	Annen forbindelse	Grusvei
D11	Karl Andersens v. 79 – Karl Andersens vei	147	Friområde	K	Sti	Grusvei
D11	Karl Andersens vei – Høybråtenveien	289	Friområde	K	Sti	Grusvei
D11	Smiuveien 85 – Stovner kirke	193	Friområde	K		Sti
D11	Stovnerbakken 70 – Sigurd Weisæths vei	190	Friområde	P		Asfaltvei
D12	Stovnerveien – Marka		Planmessig ikke avklart	?	?	?
D12	107/826 – Nybrottveien 10	351	Vei	K	Sti	Grusvei
D12	105/320 – 102/1	347	Vei	K	Sti	Grusvei
D12	GS 9487 – 107/826	67	Friområde, vei	K	Sti	Grusvei
D12	Ole Bromms vei 36 – GS 9487	345	Friområde	K		Grusvei
D12	Reg. gangvei – Haugenstua st/D7		Gang- /sykkelvei	S		Gang- /sykkelvei
D12	Forbindelse vestfra til turvei D10 på Rommensletta	765	Planmessig ikke avklart	?	?	?
D12	Trondheimsveien – Odvar Solbergs v. 83	326	Planmessig ikke avklart	?	?	?

D13	Karolinerveien/D11 – Karihaugveien	297	Friområde	P	Annen forbindelse	Grusvei
D13	Karihaugveien – kryssing	24	Vei	K		Fotgjengervegang
D13	Starveien/Tschudi-skogen – Lundåsvn. snuplass	527	Friområde	K		Grusvei
D13	Bu16/ Hovedbanen – Østre Aker vei	324	Planmessig ikke avklart	?	Annen forbindelse	?
D13	Østre Aker vei – kryssing	486	Planmessig ikke avklart	P		
D13	Østre Aker vei – Lørenskog kommune	376	Friområde	K		Grusvei
D14	Munkebekken/D13 – Gamle Strømsvei	309	Uregulert	K	Sti	Grusvei
D14	GS 9691/Ellingsrud senter – Skansestien	346	Friområde	K		Grusvei
D17	BU19 – D10/reg GS 9634	1233	Planmessig ikke avklart	?	?	?
D15	Lutvannsveien 24 – Marka v/Lutvanns-veien 30	212	Friområde	K		Grusvei
D15	Lutvannsveien 52 – Lutvannsveien 30	152	Friområde	K		Grusvei
D15	Lutvannsveien 24 – Lutvanskroken snuplass	213	Friområde	K	Sti	Grusvei
D15	Veitvetveien – Rådyrveien 3B/ turvei D6	183	Friområde	K		Grusvei
D15	Rådyrveien 3B/ turvei D6 – Trondheimsveien	751	Friområde	S		Grusvei
D15	Trondheimsveien – kryssing	126	Planmessig ikke avklart	?	?	Bro
D15	Trondheimsveien – Rødtvetveien/ Rødtvet gård	264	Planmessig ikke avklart	?	Annen forbindelse	?
D16	Kryssing Smalvollveien	9	Vei	K	Annen forbindelse	Annen forbindelse
D16	Reg friområde v/Smalvollveien 58 – Ytre Ringvei	125	Friområde	K		Grusvei
D16	Ytre Ringvei – kryssing	35	Uregulert	K		Bro
D16	Ytre Ringvei v/Haugerudveien 36 – Trosterudbekken	611	Friområde	K		Grusvei
D16	Trosterudbekken – T-bane/ Dr.Dedichens vei	168	Uregulert	P, K, S		Grusvei
D16	Dr.Dedichens vei 29 – Haugerudveien snuplass	147	Friområde	K		Grusvei
D16	Haugerudveien snuplass – Marka	352	Friområde	K		Sti
D18	Forbindelse fra D17 – BU18 (Trondheimsveien)	504	Planmessig ikke avklart	?	?	?
D18	Trondheimsveien – Marka	624	Planmessig ikke avklart	?	?	?
E1	Byggeområde for industri ved Smalvollveien	36	Industri	K		Grusvei

E1	Byggeområde for industri – Sigrid Undsets vei	130	Friområde	K		Grusvei
E1	Sigrid Undsets vei – Sigrud Undsets vei 1	301	Friområde	K	Sti	Grusvei
E1	Tveten gård – Tveita skole	246	Friområde	P	Annen forbindelse	Grusvei
E1	Stordamveien – Trasop stadion	594	Friområde	K	Sti	Grusvei
E1	Ytre ringvei/ Hellerudv – kryssing	57	Uregulert	K		Bro
E2	Peter Aas' vei 6 – tverralleen Nordre Skøyen	163	Friområde	K	Annen forbindelse	Grusvei
E2	Solbergliveien – Filerveien	131	Friområde	K		Grusvei
E2	Filerveien – Trasop stadion	358	Friområde	K		Grusvei
E2	Oppsal kirke – Vetlandsveien	263	Friområde	K	Sti	Grusvei
E4	Svartdalsveien 46 – Ryenstubben 2	277	Friområde	P	Annen forbindelse	Grusvei

Turveier sør

Turvei	Turvei/turvei parsell	Lengde (lm)	Gjeldende regulering (2008)	Eier	Dagens standard	Ønsket standard (FRI)
E4	I enden av Bogerudmyra v/fotballfelt	150	Friområde	K		Grusvei
E5	Gjennom skogholt – Havreveien 11	75	Friområde	K	Sti	Grusvei
E5	Østensjøveien – Bøler kirke	484	Friområde	P, K	Sti	Grusvei
E5	Eterveien 10 – Bøler kirke	289	Friområde, bolig	P, K		Grusvei
E5	Bak Bøler kirke	108	Friområde	K	Sti	Grusvei
E6	Gina Kroghs vei 7 – Østerliveien		Friområde	P	Sti	Grusvei
E9	Stenbråtveien til Engersbråten og viderer til eksisterende turvei parallellt med Kantarellen terrasse 32	546	Friområde	K	Sti	Grusvei
E9	Frostveien 20B og langs Stenbråtveien til rørgate/Grusvei til Engersbråten	460	Friområde	P, K		Grusvei
E9	Rådyrstien 6 - Frostveien 20B		Vei	K	Annen forbindelse	Annen forbindelse
E9	Leirskallen 18 – Leirskallen 21	336	Friområde	P		Grusvei
E9	Nordstrandveien 125 – Leirskallen 18	201	Friområde	K		Grusvei
E11	123/28 v/Rosendalsveien 8	49	Friområde	K		Grusvei
E11	123/28 v/Rosendals-veien 8 – Ekeberg-veien/ trikkesløyfe	740	Friområde	P		Grusvei
E11	Ekebergveien/ trikkesløyfe – LjaBrobakken snuplass	182	Friområde	K	Sti	Grusvei
E11	LjaBrobakken snuplass – LjaBrokollen terr. 39	115	Gang- /sykkelvei	P	Asfaltvei	Gang- /sykkelvei
E11	Engersbråten - Bro for Mortensrudveien	345	Friområde	K	Sti	Grusvei
E11	Bro for Mortensrudveien - Lofsrudhøgda 211	381	Friområde	K	Sti	Grusvei
E11	Lofsrudveien – øst for Lofsrud gård	674	Friområde, gang- /sykkelvei	K		Grusvei
E11	Øst for Lofsrud gård - snuplass for kommende kontor/industri/butikk	155	Gang- /sykkelvei	K	Sti	Gang- /sykkelvei
E13	Skogbakken 3 – Mosseveistranda	226	Friområde	K		Sti
E13	Mosseveien – Middelalderparken	4713	Planmessig ikke avklart	?	?	?
E13	Mosseveistranda fra BU7 – Fiskvollbukta sør	3092	Planmessig ikke avklart	?	?	?
E13	Hvervenbukta nordre del – LjansBroket	485	Friområde	K		Asfaltvei
E15	LjansBroket	101	Friområde	P		Asfaltvei

E15	Videre til Enebakk-veien ved Store Stensrud gård og inn i Østmarka.	2300	Planmessig ikke avklart	?	?	?
E16	Seterbråtveien 4 – kommunegrensen i sørøst/Europaveien	1246	Uregulert	K	?	?
E17	LjaBroveien/ Europa-veien – Nyjordevn 54	680	Frrområde	K		Grusvei
E20	LjaBroveien 91/ turvei E9 – LjaBroveien 123	529	Uregulert	K		Grusvei
E20	LjaBroveien 123 – Bjørnerudveien	482	Frrområde + Uregulert	K	Sti	Grusvei
E20	Bjørnerudveien sørover til turvei E21	380	Spesialområde	K	Sti	Grusvei
E21	Kommunegrense – langs jernbane til regulert boligområde	163	Frrområde	K		Grusvei
E21	Vest for Toppåsveien – Toppåsveien 19	1118	Frrområde	K		Grusvei
E21	Lerdalstoppen 16 – Lerdalsgrenda 25	410	Frrområde	K		Grusvei
E21	Kryssing av Asperudveien	64	Frrområde	K		Grusvei
E21	Nedre Prinsdalv. 50B – Øvre Prinsdalv. 31	446	Frrområde	K		Grusvei
E24	Malmøysund (Ormsundveien) - vei 20401	140		P	Sti	Sti?

8. Vedlegg

Vedlegg 1 Oversikt over planmessig ikke avklarte strekninger

Turvei	Turvei parsell	Lengde (lm)	Eier
A1	Fådveien 15 – Elvefareet	38	P
A4	Bestumkilen ved Maritim/A10 – St. Edmunds vei	807	?
A6	Marinaen - Hengsengveien	440	?
A10	Loenga	132	?
A10	Rådhusgaten 1 – BU06/ Nylandsveien	888	?
B1	Turvei A10/ Europavei 18 – Drammensveien 121	418	
B1	Apalveien/Blindern-veien – Anne Maries vei/ BU23	221	?
B5	BU 22 – BU 22	178	K
B7	Nils Bays vei 50 – Ullevål stadion	356	?
B10	BU06/Nylandsveien – BU06/Grønland 1	640	?
D4	Persveien – Risløkka	964	?
D4	Haraldsrudveien	363	?
D6	Kryssing av T-banen	73	?
D10	BU6/Etterstadgata 38 – Biskop Nils Jønssons gate 5	198	?
D10	Østensjøveien (Bryn) – Tvetenveien bro	838	?
D10	Europavei 6 - Terminalveien	357	?
D10	Breivollveien 199 - 233	135	?
D10	Kryssing E6 Breivollveien - Alnabruveien	80	?
D10	Terminalveien – Arvesetveien	357	?
D10	Arvesetveien - Alfasetveien – Nedre Kalkbakkvei	1278	?
D10	Ragnhild Schibbyes vei – Lillomarka	?	?
D10	Ragnhild Schibbyes vei v/ Tokerud-bekken – Marka	783	?
D12	Stovnerveien – Marka	?	?
D12	Forbindelse vestfra til turvei D10 på Rommensletta	765	?
D12	Trondheimsveien – Odvar Solbergs v. 83	326	?
D13	Bu16/ Hovedbanen – Østre Aker vei	324	?
D13	Østre Aker vei – kryssing	486	P
D15	Trondheimsveien – kryssing	126	?
D15	Trondheimsveien – Rødtvetveien/ Rødtvet gård	264	?
D17	BU19 – D10/reg GS 9634	1233	?
D18	Forbindelse fra D17 – BU18 (Trondheimsveien)	504	?
D18	Trondheimsveien – Marka	624	?
E4	Kryssing av Store Ringvei ved Manglerud kirke	?	?
E13	Mosseveien – Middelalderparken	4713	?
E13	Mosseveistranda fra BU7 – Fiskvollbukta sør	3092	?
E15	Til Enebakk-veien ved Store Stensrud gård og inn i Østmarka	1000?	?

A2	Ankerveien 79/ Ekraveien – Ankerveien 78	214	P
A6	Bygdøy sjøbad – Hengsengveien 2	1121	S
A6	P-plass for Huk – Bygdøy sjøbad	2013	S
B1	Museumsveien 10 – Dronning Blancas vei	1017	S
B1	Adkomstvei ved Oscars Hall	162	S
D14	Munkebekken/D13 – Gamle Strømsvei	309	K
D16	Ytre Ringvei – kryssing	35	K
D16	Trosterudbekken – T-bane/ Dr.Dedichens vei	168	P, K, S
E1	Ytre ringvei/ Hellerudv – kryssing	57	K
E12	Hvervenbukta – Mosseveien	1255	K
E16	Seterbråtveien 4 – kommunegrensen i sørøst/Europaveien	1246	K
E20	Reg GS – Øvre Prinsdalvei 8	204	K
E20	Turvei E21/Hauketov – Øvre Prinsdalsvei/ Høydalsveien	677	K
E20	Ljabroveien 91/ turvei E9 – Ljabroveien 123	529	K

Vedlegg 2. Grøntkorridorer knyttet til turveier som bør sikres ved erverv eller avtale om varig bruksrett.

Ti år etter reguleringsår går ekspropriasjonsretten ut, disse arealene er gitt med uthevet skrift. I kolonne for "regulering" står "F", "U" og "G/S" for hhv. friområde, uregulert, og gang- og sykkelvei. I kolonnen for "eier" står "P" og "S" for hhv privat og statlig eierforhold.

Turvei nr.	Bydel	Sted	Gnr	Bnr	Areal i m ²	Regulering	Regulert år	Eier	Merknader
A1	7	Gravdalsveien	27	992	8.420	F	1977	P	
A1	7	Ankerveien 150	27	1511	1.550	F	1957	P	Flere gnr/bnr
A1	7	Ankerveien 156	27	2664	5.344	F	1957	P	
A1	7	Ankerveien 156	27	170	17.650	F	1957	P	Flere gnr/bnr
A1	6	Vestveien	10	67	21.850	F	1960	P	Flere gnr/bnr
A2	7	Bogstad camping	27	2654	4.540	F	1978	P	
A3	6	Hoffsbekken	31	1	31.800	F	1983	P	Forhandlinger pågår
A3	6	Hoffsveien/Hoffsbekken	32	922	7.950	F	1983	P	Flere gnr/bnr. Forhandlinger pågår
A3	6	Sørbyhaugen	32	738	10.060	F	1966	P	Flere gnr/bnr
A4	6	Bekkefare	30	1	7.920	F	1999	P	Flere gnr/bnr
A4	6	Radiumhospitalet	28	100	1.330	F	1974	S	
A4	6	Radiumhospitalet	28	516	5.550	F	1974	P	
A4	6	Hoff Terrasse	31	129	2.320	F	1983	S	Forhandlinger pågår
A4	6	Hoffsb/Smedstad skole	32	1	6.810	F	1983/1962	P	Flere gnr/bnr
A5	5	Chr Fred. vei 6A (Huk)	2	1216	150	F	1996	P	
A5	7	Holmenkollveien	27	1337	3.460	F	1949	P	Flere gnr/bnr
A5	7	Løkkaskogen	33	536	8.980	F	1978	P	
A5	7	Løkkaskog.-Dagalivn	33	536	1.760	F	1988	P	Flere gnr/bnr
A5	7	Voksenkollveien 60	33	1117	1.500	F	1961	P	
A5	7	Lillevannsveien 69	33	1118	5.710	F	1961	P	Flere gnr/bnr
A5	7	Lillevannsveien 71	33	1119	7.730	F	1987	P	Flere gnr/bnr
A5	7	Lillevannsveien 81	33	885	1.160	F	1987	P	
A5	7	Lillevannsveien 83	33	886	830	F	1987	P	
A5	7	Voksenkollveien 28	33	1742	390	F	1986	P	
A10	6	Sollerud	9	162	1.980	U		P	Forhandlinger pågår
B1	8	Apalveien	38	4	6.500	F	1996	S	Staten ved Univers.
B1	8	Gaustadjordet	42	1	19.300	F	1998	S	
B1	8	Gaustadjordet	42	98	12.560	F	1998	P	Norges forskningsråd
B1	8	Vest for Rikshosp.	42	1	240.800	F	1963	S	
B10	2	Grünerhagen	228	21	12.500	F	1981	P	Flere gnr/bnr
B5	8	Sogn hagekoloni	42	1	5.330	G/S-F	1994	S	Flere gnr/bnr
B5	8	Solvang hagekoloni	49	27	7.110	F	1986	P	
B5	8	Solvang hagekoloni	42	1	1.430	F	1986	S	
B7	8	Damefallet	50	145	14.000	F	1998	P	Forhandlinger pågår
B7	8	Nils Bays vei 35	52	504	900	F	1998	P	Flere bnr. Forhandlinger pågår
B8	8	Tåsen skole	54	288	900	F	1954	P	
B8	8	Bakkehaugveien	57	127		F	1969	P	
B9	8	Jutulveien 17	47	245	600	F	1994	S	Grønn rute

B9	8	Bredo Stabells vei	47	245	7.670	F	1972	S	Flere gnr/bnr
C2	8	Kjelsåsveien 70	73	539	910	G/S-F	1973	P	Flere gnr/bnr
D10	12	Ulvenveien 109, 125	131	34	7.550	F	1962, 1966	P	Flere bnr
D10	1	Alna ved Etterstad	144	20	16.420	F	1980	P	Forhandlinger pågår
D10	1	Alna ved Etterstad	137	3	2.930	F	1980	S	Forhandlinger pågår
D10	12	Breivollvn/Smalvollen	120	17	37.800	F	1989, 77, 72	P	Flere gnr/bnr
D10	12	Smalvollveien	139	1	36.800	F	1972	P	Flere gnr/bnr
D10	12	N Kalb.vei - Brubak	91	5	100.000	Div/F		S	Flere gnr/bnr. Forhandlinger pågår
D10	12	Micheletveien 9/11	105	261	9.350	F	2000	P	Flere gnr/bnr. Forhandlinger pågår.
D10	12	Langs regulerte Prof Birkelandsv	105	1	10.540	F	2000	S	Flere bnr.
D10	12	Langs regulerte Prof Birkelandsv	105	1	2.300	F	2000	S	Flere bnr.
D10	12	Langs regulerte Prof Birkelandsv	105	91	820	F	2000	P	Flere bnr.
D10	12	Stjerneblokkveien	105	61	3.100	F	2000	S	Flere bnr.
D10	12	Maria Dehlis vei	105	61	2.000	F	1976	S	
D10	12	Maria Dehlis vei v/34	104	3	2.660	F	1976	P	
D10	12	Maria Dehlis vei v/hovedbanen	103	11	2.880	F	2000	S	Flere bnr
D13	12	Per Krohgs vei	107	29	3.350	F	1974/1982	P	Flere gnr/bnr
D15/D6	9	Kvfengsel - Rådyrvn 5	91	1	38.000	F	1982	S	Flere gnr/bnr
D15/D6	9	Bredtvetvn 2C	91	75	3.500	F	1982	P	
D2	1	Ensjøveien 8	128	11	950	F	1960	S	
D3	9	Rødbergvn	85	218	1.250	G/S	1982	P	
D3	9	Vollebekk T-bane	123	457	150	F	1967	P	
D3	9	Vollebekk T-bane	122	195	1.017	F	1967	P	
D3	9	Vollebekk T-bane	123	668	125	F	1967	P	
D3	9	Vollebekk T-bane	123	661	60	F	1967	P	
D3	9	Linderud senter/Trhvn	250	20	2.400	G/S-F	1978	S	
D6	9	Statsråd Math 4-6	123	678	4.650	F	1953	P	Flere gnr/bnr
D8	10	Lilloseterveien 2	93	16	1.200	F	1993	P	
D9		Lottestien til Marka	105	379	20.900	F	1978	P	
D9	10	Rosenbergveien	94	60	1.800	F	1978	P	Flere gnr/bnr
E11	14	Sæter - Ljabru	183	208	7.230	F	1982	P	Flere gnr/bnr
E11	14	Ljabrubakken	181	3	8.890	F	1979/1984	P	Forhandlinger pågår
E2	13	Søndre Skøyen	144	2	5.000	F	1964	P	
E3	14	Sandstuveien 60A	149	6	400	F	1984	P	
E3	14	Østerliveien	160	308	1.000	F	1981	P	Flere gnr/bnr
E3	14	Håvalds vei	160	1316	780	F	1981/1959	P	Flere gnr/bnr
E3	13	Mikkel Revs vei	145	321	420	F	1967	P	
E3	13	Ring 3	160	62	1.100	F	1980/1967	P	Flere gnr/bnr
E4	13	Svartdalsveien	148	186	1.790	F	1997	P	
E5	13	Østensjø gård	147	1	202.600	F	Forslag	P	Forhandlinger pågår
E8	14	Nylænde 17	159	134	650	F	1955	P	Forhandlinger pågår
E9	14	Leirskallen	180	5	22.000	F	1994	P	Forhandlinger pågår

A1	6	Mustads område til Lilleakervn 16			700 lm		Mellom 2001- 2004	P	
B1	5	Slemdalsveien - BU 6/7 v/Sørkedalsvn			500 lm		Mellom 2001- 2004	P	
B10	8	Badebakken 13 - Nydalsveien 15			150 lm		Mellom 2001- 2004	P	Forhandlinger pågår
D10	1	Etterstgt 38 - Bisk N Jønssons gt 5			150 lm		Mellom 2001- 2004	P	
E9	14	14/Ljanselva - 180/16 langs Ljanselva	180	16	500 lm		Mellom 2001- 2004	P	

Vedlegg 3. Prinsipper og løsninger for turveier

Utforming

Turveikorridoren bør være regulert i en viss bredde for å være et attraktivt innslag i bybildet, gi gode opplevelseskvaliteter og være verdifull for biologisk mangfold. Dette blir et viktig tema for utredning ved revisjon av Grøntplanen.

Traséene skal fremstå som trygge og opplevelsesrike veivalg.

Det finnes ikke normerte krav til veistandard for selve turveien vedrørende bredde, stigning, dekke osv. Standard/kvalitet må vurderes i hvert enkelt tilfelle, avhengig av forventet ferdsel, hensyn til naturen og tilpasning til landskapet. Turveiene skal så langt det er mulig utformes etter prinsipper for universell utforming. Enkelte steder kan landskapskvaliteter og naturverdier sette begrensninger for dette.

Følgende typer opparbeidelsesgrader vil være aktuelle:

Type anlegg	Område	Kommentarer
Asfaltert vei 2-3 m bredde	Område med forventet stor ferdsel og krav om vinterdrift. (brøyting og strøing), viktige transportkorridorer og enkelte parkområder i sentrum.	I de fleste tilfeller er dette regulerte gang- /sykkelveier
Grusvei 2-3 m bredde	Områder med forventet stor ferdsel. Eks. parker, mye brukte naturområder, turveier generelt.	Alle turveier bør bygges med minimumsbredde 2 meter i den grad dette er forenlig med ivaretagelse av landskaps- og naturverdier. Dette sikrer effektiv sommerdrift og vedlikehold av veien. For strekninger med vinterdrift bør bredden være minimum 2,5 meter.
Tursti 0,6 – 1,5 m bredde, grus toppdekke	Naturområder, eks. områder langs vassdrag.	Her kommer hensyn til natur og landskap i første rekke. En smalere sti er enklere å tilpasse terreng og natur enn en bred vei. På denne type turvei vil også brattere stigningsforhold tolereres.
Tråkk	Naturområder, f.eks. områder langs vassdrag der man ønsker begrenset ferdsel.	Denne type turvei er ikke opparbeidet. Her kommer hensyn til natur og landskap i første rekke. En smalere sti er enklere å tilpasse terreng og natur enn en bred vei. På denne type turvei vil også brattere stigningsforhold tolereres.

Vedlegg 4. Manglende planfrie kryssninger

Behov for planfrie kryssninger av større veier og jernbanelinjer, nødvendige for å oppnå kontinuitet i turveisystemet

TURVEI NR	Bydel	LOKALISERING	OPPGAVE	REGULERINGSSTATUS
A1	6	Bærumsveien og	Planfri kryssning	Må reguleres
A3	7	Sørkedalsveien	Planfri kryssning	Må reguleres
B1	5	Sjølystveien	Planfri kryssning	Under bygging
B1	5	Hovedbanen	Planfri kryssning	Regulert G/S-vei
B1	6	Fridtjof Nansens vei	Planfri kryssning	Må reguleres
B1	5	Sørkedalsveien	Planfri kryssning	Må reguleres
B1	5	Slemdalsveien	Planfri kryssning	Regulert?
B5	8	Ring 3	Bro	Regulert
B7	8	Ring 3	Bro	Må reguleres
B9	3	Akerselva	Bro	Regulert
D10	1	Strømsveien	Planfri kryssning	Må reguleres
D10	12	Nedre Kalbakkvei	Undergang	Må reguleres
D10	11/12	Hovedbanen	Undergang	Bygges 2008
D10	10/11	Trondheimsveien	Planfri kryssning	Må reguleres
D12	10/11	Trondheimsveien	Planfri kryssning	Må reguleres
D13	11/12	Karihaugveien	Planfri kryssning	Må reguleres
D13	11	Rv 163	Bro	Reguleret
D14/D 11	11/12	E6	Planfri kryssning	Må reguleres.
D15	9	Trondheimsveien	Planfri kryssning	Må reguleres
D16	12	Ytre Ringvei	Planfri kryssning	Må reguleres
D18	10/11	Trondheimsveien	Planfri kryssning	Må reguleres
D2	9	Økern Torgvei	Planfri kryssning	Må reguleres
D4	9	Persveien	Bro	Regulert
D6	9	Nedre Kalbakkvei	Bro	Må reguleres
E1	13	Hellerudveien	Planfri kryssning	Må reguleres
E7	14	E6	Planfri kryssning	Regulert
E15	15	Ljabruveien	Planfri kryssning	Må reguleres
E3	13	General Ruges vei	Planfri kryssning	Regulert G/S-vei
E4	13	Ring 3	Planfri kryssning	Må reguleres

Vedlegg 5. Turveistrekninger der det ved tidligere revidering av planen har kommet inn ønsker om universell utforming, samt innkomne forslag ved denne revideringen.

Turvei	Turveiparsell
A1	Ved Bogstad hovedgård, universell utforming
A3	Frognerparken – Huseby
A4	Hoffsveien 30 – Gråbrødreveien 19
A4	Frognerparken – Bogstad
A5	Bygdøy – Holmendammen
B1	Bygdøy – Gaustad
B10	Akerselva fra Bjørvika - Frysja
C2	Maridalsvannet – Akerselva
D1	Torshovdalen – Lillomarka
D6	Årvoll – Grorud
E3	Vårveien - Brannfjellveien
E4	Svartdalsparken – Nøkle vann
E5	Brattlikollen – Østmarka
E6	Lambertseter – Østensjøvannet
E9	Skullerudkryss – Fiskvollbukta
E11	Ljabru – Østmarka
E12	Hvervenbukta – Åsbråten
E13	Bekkelaget – Ljansbruket
E13	Fikevollbukta - Hvervenbukta
E18	Myrertjern - Østmarka

Vedlegg 6. Strekninger som er aktuelle for vinterdrift eller sporsetting i det opparbeidede turveinettet.

Gang-/ sykkelveier som inngår i turveinettet har vinterdrift og ligger ikke inne i listene. Det samme gjelder andre forbindelser som stille kjøreveier og fortau.

TURVEI	STREKNING	VINTERDRIFT	SPORSETTING
A4	Ankerveien – Jarbakken		X
A4	Jarbakken - Sørkedalsveien	X	X
A4	Sørkedalsveien – Ring 3	X	
A5	Bjørnveien – Aspehaugveien	X	
A5	Bernhard Herres vei - Sørkedalsveien	X	
A5	Hengsengveien - Huk	X	
B1	Nils Houges turvei - Slemdalsveien		X (staten eier grunnen)
B1	Ring 3 – Rasmus Winderens vei	X	
B1	Frognerparken	X	X (som runde i parken på plenene)
B1	Tørtebergfeltet	X	
B7	Olav M Troviks v. - Brattelia		X
B9	Ullevålsveien - Ugleveien		X, trækkes spor
B9	Uelandsgate - Maridalsveien	X	
B10	Maridalsvannet – fjorden	X	
C2	Turvei B2 Akerselva – Gamle Kjelsås vei	X	
D1	Torshovdalen	X	X (som runde i parken)
D1	Marka - Refstadveien		X (fra Brobekkveien – Refstadveien kun som skuterspor)
D2	Valle Hovin	X	
D6	Nedre Kalbakkvei - Hølaløkka	X	
D9	Marka - Kalbakkveien		X
D10	Smalvollvn 6 – Smalvollveien 58		X (skuterspor)
D12	Sverre Iversens vei – Oddvar Solbergs vei	X	
D16	Ragnfrids vei - Marka		X (skuterspor)
E1	Tvetenveien – Stordamveien	X	X
E1	Stordamveien – Marka v. Hellerudsvingen		X
E1	Oppsal Arena – Oppsal skole	X	
E4	Enebakkveien – Manglerud skole	X	
E4, E5, E7	Rurveien rundt Østensjøvannet og Bogerudmyra	X	
E4, E7, E8	Fra Abildsø gård – langs Østensjøvannet – Skraperudtjern		X
E9	Langs Ljanselva v. Storeåsen - Kronveien	X	
E13	Ljanskollen	X	
E20	Høydalsveien - Marka	X	

Oslo kommune
Bydel Østensjø
Bydelsadministrasjonen

Plan- og bygningsetaten
Boks 364 Sentrum
0102 OSLO

Dato: 27.05.2008

Deres ref:

Vår ref (saksnr):

Saksbeh:

Arkivkode:

200401354-26

Eigil Lunden, 22 23 85 71

512

FYRSTIKKBAKKEN 14A, BRYN. UTTALELSE TIL PLANFORSLAG

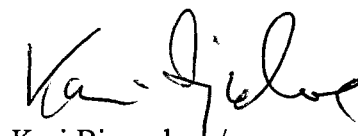
Det vises til oversendelse av brev om forespørsel om uttalelse til planforslag Fyrstikkbakken 14, vedrørende planområdets egnethet til barnehage.

Da det ikke avholdes bydelsutvalgsmøte før 16.06.2008 gis uttalelsen administrativt. Eventuelle endringer vil ettersendes etter politisk behandling.

Planområdet er støyutsatt og sterkt skrånende og vurderes ut i fra dette ikke som godt egnet til barnehageformål. Dersom tomten skal benyttes til barnehageformål må støynivå på fasader og uteområder tilfredsstille Miljødepartementets retningslinje T-1442 og det må kunne opparbeides nok uteareal i et i utgangspunktet skrånende terreng.

Med hilsen

Tove Stien /s
bydelsdirektør

Kari Bjørneboe /s
bydelsoverlege

Kopi: Omsorgsbygg Oslo KF, Postboks 2773 Solli, 0201 Oslo

Bydel Østensjø
Bydelsadministrasjonen

Postadresse:
Postboks 157, Manglerud
Ryensvingen 1
0612 Oslo

Telefon: 02 180
Telefax: 23 43 85 01

Bankgiro: 60040612087
Org. nr.: 974778807

Oslo kommune
Plan- og bygningsetaten
Avdeling for områdeutvikling

Se adresseliste

OSLO KOMMUNE	
BYDEL ØSTENSJØ	
9 MAI 2008	
2006401354-25	UG
AVD. H	AK 512
SAKSBEH.:	

Dato: 08052008

Deres ref:

Vår ref (saksnr): 200606479-83 Saksbeh: Trude Een Eide
Oppgis alltid ved henvendelse

Arkivkode: 512.1

BER OM UTTALELSE TIL PLANFORSLAG - FYRSTIKKBAKKEN 14

Med dette oversendes dokumenter i saksnr 200606479, planforslag for gnr. 144 bnr. 2127 og Fyrstikkbakken 14A, Bryn, til uttalelse. Planforslaget var til offentlig ettersyn i perioden fra: 08.10.2007 til: 07.11.2007.

Hensikten med planforslaget er å tilrettelegge for utbygging av fire lavblokker i 4 etasjer over underjordisk garasje. Forslaget er illustrert med 36 leiligheter. %-BYA=18% (Bebygd areal). Avkjørsel skal være fra Fyrstikkbakken.

For å bidra til oppfylling av målet om full barnehagedekning skal planområdets egnethet for barnehage vurderes. Planområdet er ut fra størrelse vurdert som egnet og vi ber med dette om uttalelse angående barnehageformål.

Uttalelse bes sendt innen 01.06.2008.

PLAN- OG BYGNINGSETATEN
Avdeling for områdeutvikling
Områdeplaner 2, tett by

Trude Een Eide
saksbehandler

Vedlegg: Plan- og bygningsetatens planbeskrivelse
Plankart
Støyrapport

Likelydende brev sendt til:

Omsorgsbygg Oslo KF, Postboks 2773 Solli, 0201 OSLO, postmottak@oby.oslo.kommune.no
Bydel Østensjø, Postboks 44 Oppsal, 0619 OSLO, postmottak@bos.oslo.kommune.no

Plan- og bygningsetaten
Avdeling for områdeutvikling
Områdeplaner 2, tett by
Internett:
www.pbe.oslo.kommune.no

Besøksadresse:
Vahls gate 1, 0187 Oslo
Postadresse:
Boks 364 Sentrum,
0102 Oslo

Sentralbord: 02 180
Kundesenter: 23 49 10 00
Telefaks: 23 49 10 01
E-post: postmottak@pbe.oslo.kommune.no

Bankgiro: 6003.05.58920
Organisasjonsnummer:
971 040 823 MVA

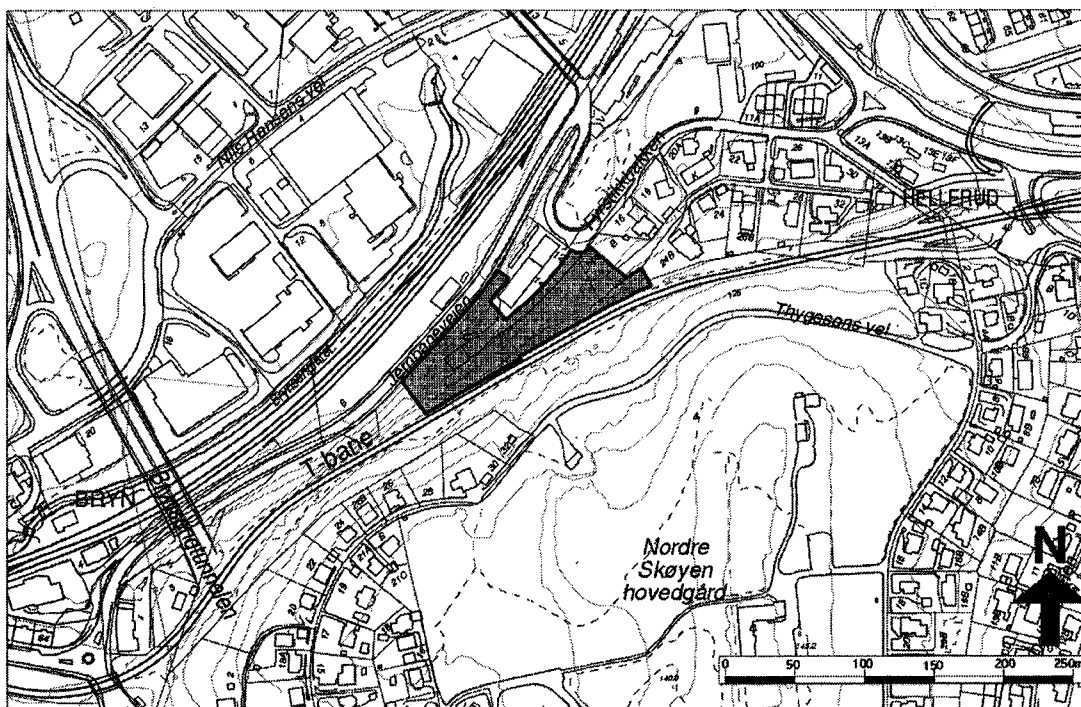
Oslo kommune
Plan- og bygningsetaten
Avdeling for byggeprosjekter

Gnr 144 bnr 2127 og Fyrstikkbakken 14A, Bryn Planforslag til offentlig ettersyn Reguleringsplan

Området foreslås regulert til bolig, %-BYA = 18%, med totalt BRA = 6050m² inklusive arealer under terreng og parkeringsareal på terreng. Det foreslås fire lavblokker i fire etasjer over underjordisk parkeringskjeller. Forslaget er illustrert med en løsning med 36 3- og 4- roms leiligheter over 2 etasjer. Plan- og bygningsetaten anbefaler planforslaget.

Plan- og bygningsetaten ber om bemerkninger til forslaget i løpet av høringsperioden fra: 08.10.2007 til: 07.11.2007.

Vi gjør oppmerksom på at også innsigelser må sendes innen fristen.

Bydel: Østensjø
Gnr./bnr.: 144/2127 og deler av 1957

Saksnummer: 200606479
Dokumentnummer: 28
Saksnummer oppgis alltid ved henvendelse

Plan- og bygningsetaten
Avdeling for byggeprosjekter
Storkunder, Team 1
Internett:
www.pbe.oslo.kommune.no

Besøksadresse:
Vahls gate 1, 0187 Oslo
Postadresse:
Boks 364 Sentrum,
0102 Oslo

Sentralbord: 02 180
Kundesenter: 23 49 10 00
Telefaks: 23 49 10 01
E-post: postmottak@pbe.oslo.kommune.no

Bankgiro:
6003.05.58920
Organisasjonsnummer:
971 040 823 MVA

ERIKSEN & MARLOW A/S
ARKITEKTER MNAL

RÅDHUSGT. 30A · PB. 920 SENTRUM · 0104 OSLO · FAX 22 41 15 44 · TLF 22 47 92 77

OSLO KOMMUNE	
BYDEL ØSTENSJØ	
15 MAI 2008	
200700852-3	UG
AVD. SAKSBEH.:	AK 512

Bydelsadministrasjonen
Bydel Østensjø
Ryensvingen 1

0680 Oslo

Deres ref.:

Vår ref.: EM/L1

Oslo, 13. mai 2008

Vedr.: Varsling og forespørsel om forhåndsuttalelse, i forbindelse med igangsetting av planarbeid på eiendommen Ryenstubben 2, gnr. 148, bnr. 442, Oslo.

I henhold til Plan og bygningsloven § 27-1 varsler vi om igangsetting av planarbeid for Eiendommen Ryenstubben 2, Oslo.

Hensikten med planen er å omregulere eiendommen fra byggeområde for allmennyttig formål (forsamlingslokale) til byggeområde for kontor og forretning. (se vedlagte tegninger)

riktig

I den forbindelse ber vi om en forhåndsuttalelse, og at den er oss i hende 3 uker etter at varselet er mottatt.

Med vennlig hilsen
Eriksen & Marlow A/S
Arkitekter MNAL

Per Strøm

Oslo kommune
Bydel Østensjø
Bydelsadministrasjonen

Plan- og bygningsetaten
v/Maria Skåren
Boks 364 Sentrum
0102 OSLO

Dato: 30.04.2008

Deres ref:

Vår ref (saksnr):
200400066-6

Saksbeh:
Egil Lunden, 22 23 85 71

Arkivkode:
512

RYENSTUBBEN 10 INVITASJON TIL INNSPILL FRA BYDELEN, OMRÅDE- OG PROSESSAVKLARING.

Bydel Østensjø har følgende bemerkninger til område- og prosessavklaring for Ryenstubben 10, planinitiativ 200803847:

Planområdet er støyutsatt fra trafikk fra Adolf Hedins vei og T-banen, og deler av planområdet ligger i rød sone ift. Miljødepartementet retningslinje T-1442, og således ikke egnet til støyfølsomme bruksformål.

Planområdet er også utsatt for luftforurensning fra Adolf Hedins vei. En innpassing av lekeplass som planforslaget illustrerer bør legges så langt vekk fra Adolf Hedins vei som mulig, minst 100 meter, og også støyskjermes i henhold til laveste grenseverdi for gul sone i T-1442.

Bydel Østensjø bes kommentere tomtens egnethet til barnehage, og finner ikke tomten egnet til dette formål.

Med hilsen

Tove Stien
bydelsdirektør

Kari Bjørneboe
bydelsoverlege

Bydel Østensjø
Bydelsadministrasjonen

Postadresse:
Postboks 157, Manglerud
Ryensvingen 1
0612 Oslo

Telefon: 02 180
Telefax: 23 43 85 01

Bankgiro: 60040612087
Org. nr.: 974778807

Oslo kommune
Plan- og bygningsetaten
Avdeling for byggeprosjekter

Bydel Østensjø
Postboks 157 Manglerud
0612 OSLO
postmottak@bos.oslo.kommune.no

OSLO KOMMUNE	
BYDEL ØSTENSJØ	
14 APR 2008	
200400066-4	UG
AVD.	AK
SAKSBEH.:	5124

Deres ref:

Vår ref (saksnr): 200803847-4 Saksbeh: Maria Skåren
Oppgis alltid ved henvendelse

Dato: 11042008

Arkivkode: 512.1

RYENSTUBBEN 10, RYEN
INVITASJON TIL INNSPILL FRA BYDELEN, OMRÅDE- OG
PROSESSAVKLARING

Plan- og bygningsetaten har mottatt et planinitiativ for ovennevnte eiendom. Da innsyn i saksdokumenter over Oslo kommunes konsernnett ennå ikke er operativt for alle etater, vedlegges planinitiativet denne e-posten.

Planinitiativet har saksnummer 200803847.

Planinitiativet vil få en område- og prosessavklaring i Plan- og bygningsetatens Planforum. Område- og prosessavklaringen skal avdekke eventuelle problemstillinger i området, fastsette utredningsbehov og gi Plan- og bygningsetatens føringer for området.

Vi ber bydelen spesielt om å kommentere tomtes egnethet til og behov for barnehage.

Som svar på denne e-posten ber vi om bydelens tilbakemelding – 2 alternativer:

- "Ingen kjente forhold som har betydning for planinitiativ i dette området"
- "Har følgende bemerkning": Kort redegjørelse av forhold som det bør tas hensyn til i planarbeidet, forhold som bør utredes osv.

Tilbakemelding sendes innen 23.4.2008. Plan- og bygningsetaten kan ikke avvende uttalelser som ikke overholder fristen. Sene uttalelser vil derfor ikke være del av beslutningsgrunnlaget ved område- og prosessavklaringen, men vil bli overlevert forslagsstiller i oppstartsmøtet.

Ved tilbakemelding må saksnummer oppgis i emnefeltet. Svaret må sendes per e-post til:
postmottak@pbe.oslo.kommune.no.

PLAN- OG BYGNINGSETATEN
Avdeling for byggeprosjekter
Enhet for Plan og Næring - Åpen by

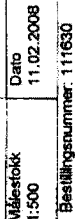
Maria Skåren
saksbehandler

Vedlegg: Planinitiativ

Plan- og bygningsetaten
Avdeling for byggeprosjekter
Enhet for Plan og Næring - Åpen by
Internett: www.pbe.oslo.kommune.no
Besøksadresse: Vahls gate 1, 0187 Oslo
Boks 364 Sentrum,
0102 Oslo

Sentralbord: 02 180
Kundesenter: 23 49 10 00
Postadresse: Telefaks: 23 49 10 01
E-post: postmottak@pbe.oslo.kommune.no
Bankgiro: 6003.05.58920
Organisasjonsnummer: 971 040 823 MVA

Referanse: 30735/
Ryenstubben - gnr 148 bnr
Objektnummer:

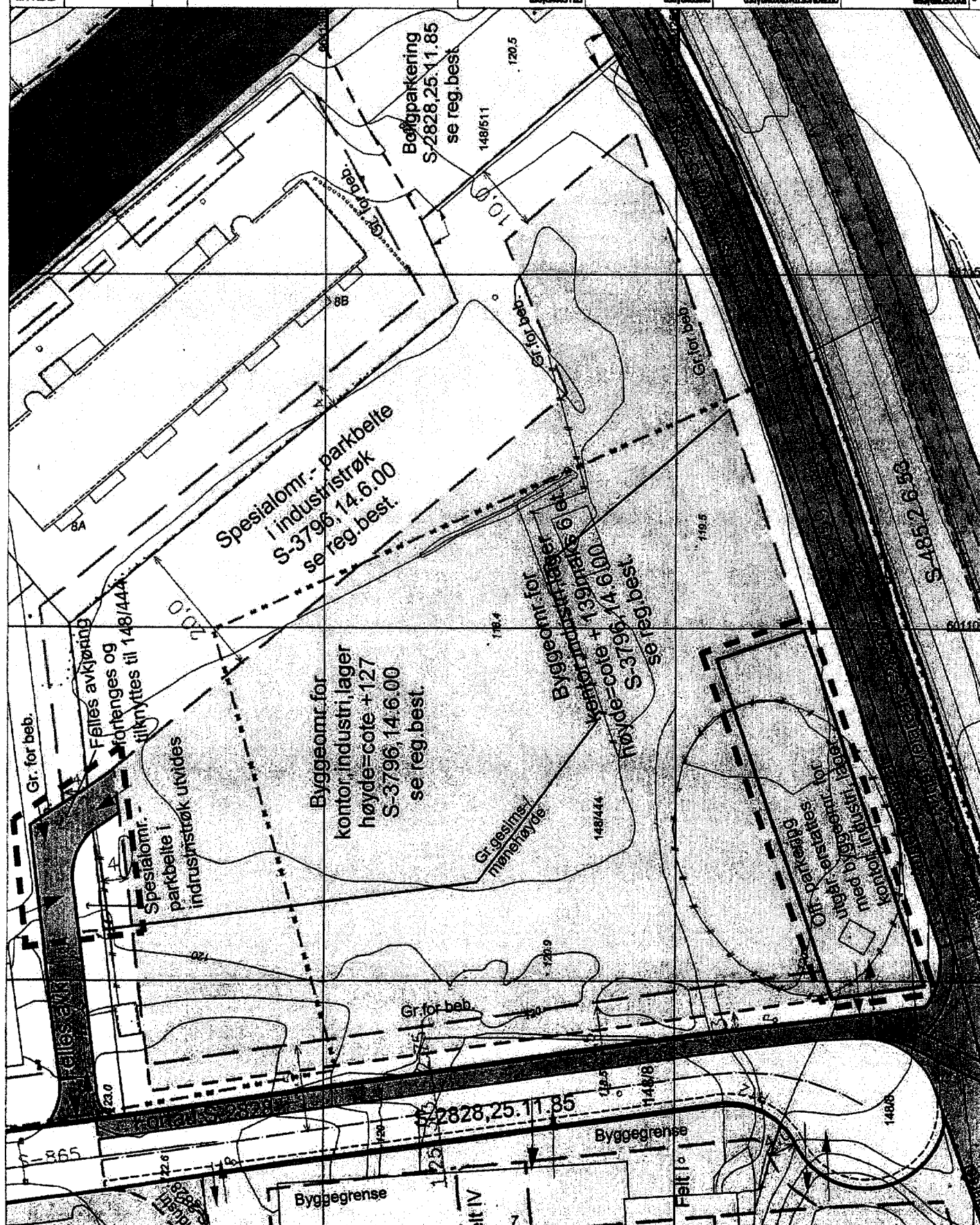
Braker, EOP

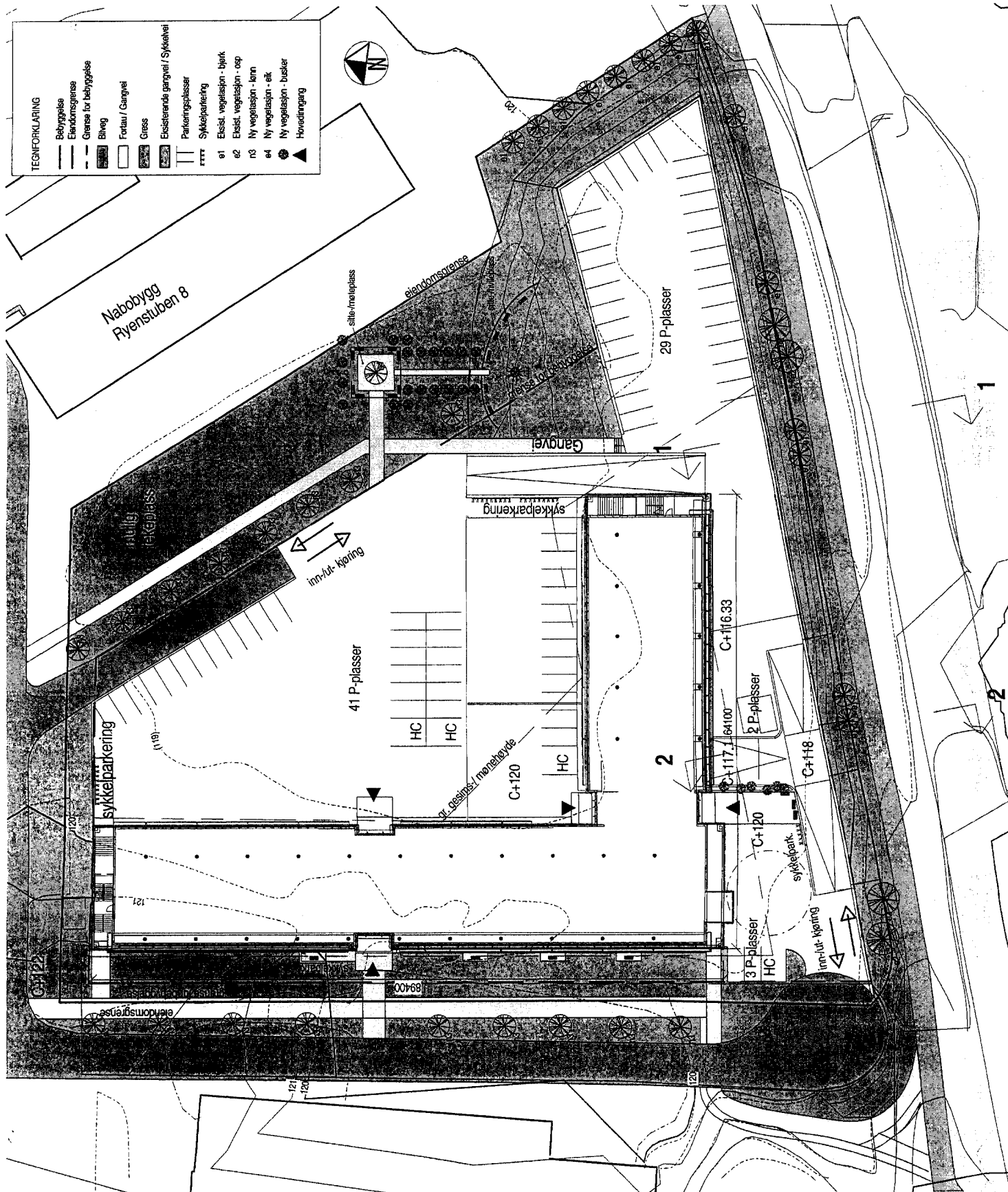
PLANENS
BEGRENSNING

KDP-13, KDP-7

Det er ikke registrert biologisk mangfold innenfor kartutsnittet

[illegible]

PROSJEKT NR 07 034	TEGNING NR A-02	REVISION
VEDLEGG NR.:		
PROSJEKT	REV / REV.DATO	ENDRING
Ryenstubben		
Project Status Enter address here		
TEGNINGSType	Byggemeld.-foreløpig	
TEGNING	Utomhusplan	
PROSJEKT NR. 07 034	KONTROLL egen sidemann	SGN.DATO Approver REVISION
MÅLSTOKK 1:500	TEGNING NR. A-02	DATE 02.04.08
www.sj-arkitekter.no t: 23 10 39 00 / f: 23 10 39 01 Rådhuspata 4, 0151 Oslo PB 408 Sentrum, 0103 Oslo post@sj-arkitekter.no Org.nr. 879 423 392		

Oslo kommune
Bydel Østensjø
Bydelsadministrasjonen

Link signatur AS
Pb 285
7400 TRONDHEIM

Dato: 07.05.2008

Deres ref:

Vår ref (saksnr):
200700045-4

Saksbeh:
Eigil Lunden, 22 23 85 71

Arkivkode:
512

**INNHENTING AV FORHÅNDSUTTALELSER. REGULERINGSPLAN FOR
RYENSVINGEN 5-7**

Det vises til oversendelse av reguleringsplan for Ryensvingen 5-7, innhenting av forhåndsuttalelser.

Da det ikke avholdes bydelsutvalgsmøte før 16.06.2008 gis merknadene administrativt. Eventuelle endringer av merknadene ettersendes etter avholdt bydelsutvalgsmøte.

Bydel Østensjø er positiv til at behandling av overvann skal gjøres lokalt i forbindelse med søknad om rammetillatelse og at bebyggelsen tilrettelegges for fjernvarme.

Vedrørende byggehøyder opptil ni etasjers høyde bør det redegjøres for eventuelle støyrefleksjoner for boligbebyggelsen på vestsiden av E6. Ift. byggehøyder vises til Mulighetsanalyse for et område på Ryen og de høyder som er fastsatt i reguleringsforslag for Sandstuveien 70. Ved bydelsutvalgets behandling av reguleringsforslag for Sandstuveien 70 med foreslåtte byggehøyder på 7 etasjer på punkthus, ble disse høydene ikke ønsket å overstige 5 etasjer.

Med hilsen

Tove Stien
bydelsdirektør

Kari Bjørneboe
bydelsoverlege

Bydel Østensjø
Bydelsadministrasjonen

Postadresse:
Postboks 157, Manglerud
Ryensvingen 1
0612 Oslo

Telefon: 02 180
Telefax: 23 43 85 01

Bankgiro: 60040612087
Org. nr.: 974778807

Att.: I hht. adresseliste

OSLO KOMMUNE	
BILFELTENSJØ	
20 APR 2008	
200700045-3	
AVD.	AK 512
SAKSBEH.:	

Vår ref.: 04080040

23.04.2008

Vedr.: Innhenting av forhåndsuttalelser Reguleringsplan for Ryensvingen 5-7.

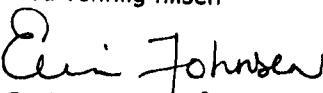
Jfr. planprosess i henhold til Plan- og bygningsetatens retningslinjer skal planskisse sendes til alle på varslingslisten for innhenting av eventuelle forhåndsuttalelser før saken sendes inn for behandling.

Det bes om at eventuelle merknader sendes inn senest 07.05.2008 til:

LINK signatur AS
Pb 285
7402 Trondheim

Eventuelle spørsmål rettes samme sted.

Med vennlig hilsen

for
Svein Petter Agård
Sivilarkitekt

Vedlagt ligger følgende materiale:

- Planbeskrivelse
- Reguleringsplankart
- Reguleringsbestemmelser
- Illustrasjonsplan
- Perspektiv av planlagt bebyggelse

Oslo kommune
Bydel Østensjø
Bydelsadministrasjonen

Thams og Gaare Arkitektkontor as
Bygdøy alle 5
0257 OSLO

Dato: 05.05.2008

Deres ref:

Vår ref (saksnr):
200800275-2

Saksbeh:
Eigil Lunden, 22 23 85 71

Arkivkode:
512

**NØKLESVINGEN1 OSV-NØKLEVANN BORETTSLAG-VARSEL OM
REGULERINGSFORSLAG MED FORENKLET SAKSBEHANDLING**

Det vises til varsel om reguleringsforslag med forenklet saksbehandling for Nøklesvingen 1 osv.-Nøklevann borettslag. Bemerkninger til planforslaget bes gitt innen 5. mai 2008.

Da det ikke avholdes bydelsutvalgsmøte før 16.06.2008 gis bemerkningene administrativt.

Eventuelle endringer av bemerkningene ettersendes etter politisk behandling.

Bydel Østensjø anbefaler det foreslåtte planforslag for Nøklesvingen 1 osv. Nøklevann borettslag.

Med hilsen

Tove Stien
bydelsdirektør

Kari Bjørneboe
bydelsoverlege

Bydel Østensjø
Bydelsadministrasjonen

Postadresse:
Postboks 157, Manglerud
Ryensvingen 1
0612 Oslo

Telefon: 02 180
Telefax: 23 43 85 01

Bankgiro: 60040612087
Org. nr.: 974778807

THAMS OG GAARE ARKITEKTKONTOR AS

SIVILARKITEKT PER GAARE MNAL
SIVILARKITEKT ERIK OTTESEN MNAL

BYGDØY ALLÉ 5 SENTRALBORD FAX
0257 OSLO 22 55 69 70 22 55 83 10

FORETAKSNR. 965617582
ORG. NR. NO 965617582 MVA

OSLO, 03.04.08

OSLO KOMMUNE	
BYDEL ØSTENSJØ	
- 4 APR 2008	
2008-0215-1	UG
AVD. SAKSBEH.:	AK 512

Bydel Østensjø
Bydelsutvalget
Pb 157, Manglerud
0612 Oslo

NØKLESVINGEN 1 OSV - NØKLEVANN BORETTSLAG - BYDEL ØSTENSJØ VARSEL OM REGULERINGSFORSLAG MED FORENKLET SAKSBEHANDLING

I henhold til vedtekter for forenklet saksbehandling av reguleringsplaner i Oslo kommune, fastsatt av Kommunal- og regionaldepartementet 03.05.2004 på bakgrunn av vedtak i Oslo bystyre 11.02.2004, sak 23, varsles planforslag for ovennevnte område.

Vedtekten avviker fra plan- og bygningslovens saksbehandlingsregler. Oppstart av planarbeidet kunngjøres ikke og planforslaget legges ikke ut til offentlig ettersyn. De som direkte berøres av vedtaket, berørte naboer, berørte offentlige myndigheter, bydelsutvalget og byrådet varsles. Plan- og bygningsetaten kan vedta planen på delegert myndighet og vedtaket kunngjøres.

Vedlagt følger planforslag som er utarbeidet av Thams og Gaare arkitektkontor AS på vegne av Nøklevann borettslag.

Dette er en tilleggsvarsling i hht planforums vedtak i møte 26.03.08. Eventuelle bemerkninger til forslaget sendes innen 5. mai 2008 til:

Thams og Gaare arkitektkontor AS
Bygdøy allé 5
0257 Oslo

Vi ber om at den oppgitte frist for bemerkninger overholdes av hensyn til sakens videre framdrift. Bemerkninger vil bli innarbeidet i planbeskrivelsen før innsendelse til Plan- og bygningsetaten.

Med vennlig hilsen
Thams og Gaare arkitektkontor AS

Per Gaare

Vedlegg: Planbeskrivelse
Planforslag
Forslag reguleringsbestemmelser

Forslagsstillers planbeskrivelse
**Nøklesvingen 1 m. fl., Nøkleveien 1 m. fl., Bølerlia 36 m. fl.,
og Bølerskogen 26 m. fl., Bøler**

Planforslag med forenklet saksbehandling

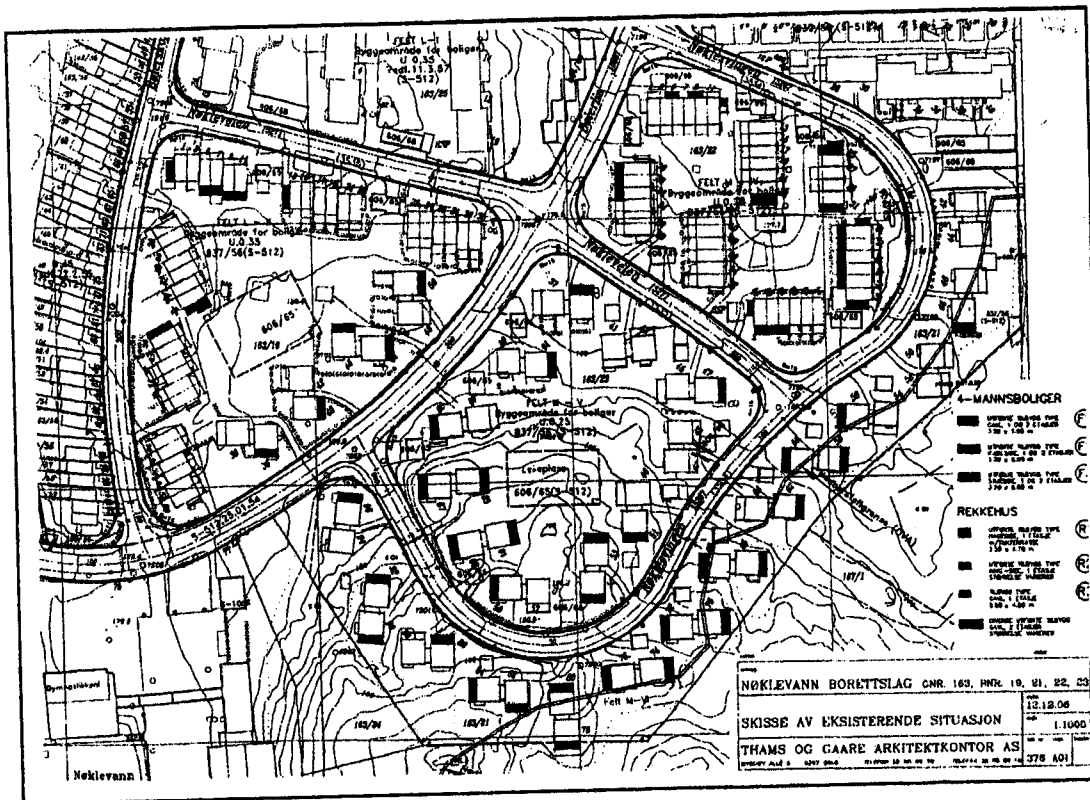
Forslagsstiller: <Thams og Gaare Arkitektkontor AS for Nølevann borettslag

Innhold

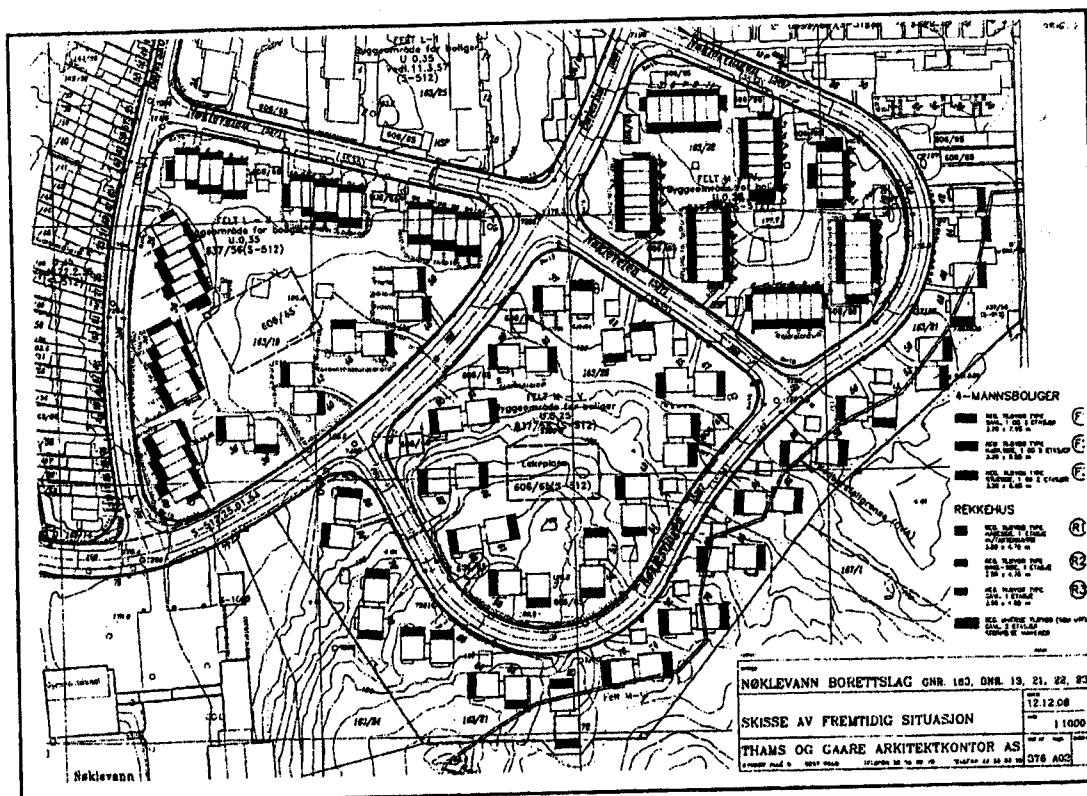
1. FORENKLET ILLUSTRASJON	3
1.1 Skisse – eksisterende situasjon	3
1.2 Skisse - mulig fremtidig situasjon	3
2. BAKGRUNN	4
3. EKSISTERENDE FORHOLD	4
3.1 Lokalisering og bruk	4
3.2 Planområdet og forholdet til tilleggende arealer	4
4. PLANSTATUS	4
5. MEDVIRKNING	5
5.1 Innspill ved kommunalt samråd	5
5.2 Bemerkninger ved varslings	5
6. FORSLAGSSTILLERS FAGLIGE BEGRUNNELSE	6
7. PLANFORSLAGET	7
8. KONSEKVENSER AV FORSLAGET	7

1. FORENKLET ILLUSTRASJON

1.1 Skisse – eksisterende situasjon

1.2 Skisse - mulig fremtidig situasjon

2. BAKGRUNN

Thams og Gaare arkitektkontor AS har på vegne av Nøkle vann borettslag utarbeidet forslag til samlet plan for tilbygg til borettslagets bygninger (firemannsboliger og rekkehus i 2 etasjer). Utbyggingsforslaget er utarbeidet i samarbeid med borettslagets styre på grunnlag av beboernes ønsker om utvikling av boligene. Det er lagt vekt på å ivareta karakter og kvaliteter i eksisterende bebyggelse.

Bakgrunn for endringsforslaget er at en samlet plan for mulig utbygging av borettslagets leiligheter må godkjennes før søknad om individuell utbygging kan behandles. For alle borettslagets 192 boenheter foreslås det mulighet for utvidelse. Mange av boenhetene er allerede utbygget i tråd med vårt tidligere forslag til utbyggingsplan av 1974. Denne planen, revidert i 2001 og vedtatt av lagets generalforsamling, er blitt fulgt ved alle tidligere tilbygg, og med noen mindre justeringer ligger denne utbyggingsplanen til grunn for det nye planforslaget.

For borettslaget er hensikten med planforslaget å legge til rette for at beboerne kan fortsette å bo i et etablert og stabilt miljø, med muligheter for å bygge på boligene framfor å flytte dersom ønsker og boligbehov endres.

3. EKSISTERENDE FORHOLD

Området som utgjør Nøkle vann borettslag ligger i et småkupert terreng med variert vegetasjon (blandingsskog) med Østmarka som nærmeste nabo.

Planområdet omfatter Bølerskogen 26-60 (partallsnummer), Bølerlia 36-50 (partallsnummer) Bølerlia 85-91 (oddetallsnummer), Nøklesvingen 1-43 og 45-67 (oddetallsnummer), Nøklesvingen 42-96 (partallsnummer), Nøkleveien 1-35 og 37-47 (oddetallsnummer) samt Nøkleveien 20-54 (partallsnummer).

Bebyggelsen består utelukkende av boliger, 2 etasjers firemannsboliger og 2 etasjers rekkehus i tre med tilhørende garasjer, samlet bygget ut i regi av OBOS i 1950-årene med Helge B. Thams som arkitekt. Han forestod samtidig reguleringen og planleggingen av "Kunstnerboligene" (Trolltun Borettslag) på naboeiendommen. Han var også med da vårt kontor utarbeidet utbyggingsplanen av 1974 (se ovenfor). Tilbygg og påbygg er kommet til med årene, og borettslaget fremstår i dag som et trivelig og populært småhusområde, rimelig godt vedlikeholdt.

3.1 Lokalisering og bruk

Planområdet som består av gnr. 163 bnr. 19, 21 22 og 23, ligger i bydel Østensjø inntil Østmarka og markagrensen, på begge sider av gjennomfartsveien Bølerlia. Området betjenes i tillegg av de lokale boligveiene Nøklesvingen, Nøkleveien og Bølerskogen. Planområdets nettoareal er 52.152 m². Det er kort vei til Bøler sentrum med T-banestasjon. Det går busslinje (matebuss) i Bølerlia hvor det også er nærbutikk. Det er kort vei til et større parkeringshus. I nærmeste omgivelser er det barnehager og barne-, ungdoms- og videregående skole.

3.2 Planområdet og forholdet til tiliggende arealer

Østmarka med Nøkle vann og Haraløkka idrettsområde er nærmeste nabo og gir svært gode rekreasjonsmuligheter i fine omgivelser. På tilgrensende områder mot nord og vest er det boligfelt med småhus og blokker.

4. PLANSTATUS

Rikspolitiske bestemmelser eller retningslinjer

Retningslinjene for barn og unge skal synliggjøre og styrke barn og unges interesser i all planlegging og byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Retningslinjene skal ivareta at arealer som brukes av barn og unge skal sikres mot forurensning, støy, trafikkfare og annen helsefare. Videre skal sikres varierte og store nok lekearealer i nærmiljøet og avsettes tilstrekkelige arealer for barnehager.

Gjeldende regulering:

Planområdet er regulert til byggeområde for boliger, jf S-512, stadfestet 25.01.1954. Det er vedtatt endringer i regulerings- og bebyggelsesplan for felt L og M i sak 837/56 den 30.10.1956. Tillatt utnyttelsesgrad for feltene varierer fra 0,25 til 0,35. Bebyggelsen tillates i 2 etasjer. Det er av Byplanrådet vedtatt en generalplan for biloppstillingsplasser og lekeplasser på Bøler i sak 606/65 den 16.11.1965.

5. MEDVIRKNING**5.1 Innspill ved kommunalt samråd**

Plansaken ble ikke oversendt til samråd fordi at ...

5.2 Bemerkninger ved varsling

Innkommne bemerkninger følger som eget vedlegg.

Liste over bemerkninger

1. Friluftsetaten	28.12.2006
2. Eiendoms- og byfornyelsesetaten	04.01.2007
3. Vann- og avløpsetaten	04.01.2007
4. Samferdselsetaten	11.01.2007
5. Hafslund Nett	21.12.2006
6. Byantikvaren	17.01.2007
7. Undervisningsbygg	17.01.2007

Sammendrag av bemerkningene

1. Friluftsetaten har ingen bemerkninger til planforslaget
På basis av tilgjengelige data i etatens naturbase har etaten ingen anmerkning til biologisk mangfold
2. Eiendoms- og byfornyelsesetaten som grunneierrepresentant for de tilgrensende eiendommer i sør og sørøst, og i tillegg for veigrunnen mellom småhusfeltene, uttaler at etaten ikke har innvendinger mot at gjeldende reguleringsplan S-512 endres slik at en beskjedne utvidelse av dagens boliger blir mulig. Det forutsettes at Omsorgsbygg Oslo KF er varslet som eier av gnr 165, bnr 19, Nøklevannsveien 2.
3. Vann- og avløpsetaten fastslår at planforslaget ikke vil komme i konflikt med hovedledninger slik det fremgår av vedlagt kartutsnitt. Vann- og avløpsetaten har derfor ingen bemerkninger i saken.
4. Samferdselsetaten bemerker at det gjennom gjeldende regulering (bebyggelse) allerede er dispensert fra veilovens avstandskrav på 15 meter fra senterlinje. For det aktuelle planområdet vil Samferdselsetaten kunne godta at tilbyggene plasseres med en minimumsavstand på 4 meter fra kant regulert vei.
5. Hafslund Nett nevner spesielt at de har nettstasjon nr. 1456 med tilhørende høy- og lavspent kabelanlegg i det aktuelle området (fremgår av vedlagt kart). Nybygg eller endring av eksisterende bygg må ikke redusere adkomsten til og ventilasjonen av nettstasjonen. Det må ikke gjøres inngrep i terrenget som medfører endring av overdekningen av kablene. En eventuell flytting av eksisterende anlegg eller bygging av nye anlegg må i sin helhet bekostes av utbygger.
For øvrig vises til generelle retningslinjer vedr. strømforsyning, rehabilitering av veibelysning mv.
6. Byantikvaren påpeker at bygningene i borettslaget har visse kulturhistoriske verdier knyttet til 1950-tallets sosiale boligutbygging, men er ikke oppført på Gul liste. Etter Byantikvarens vurdering vil det fremlagte forslaget til helhetsplan føre til en relativt omfattende utbygging og endring av bygningene, samt et noe mer uryddig helhetsinntrykk. En god del av firemannsboligene og enkelte av rekkehusene har imidlertid allerede fått tilbygg. Borettslagets

bygninger er allerede såpass endret at Byantikvaren ikke vil fraråde den endrede reguleringsplanen for Nøkle vann borettslag.

7. Undervisningsbygg viser til sitt ansvar for blant annet å ivareta et godt skoleanlegg og fysisk miljø i samarbeid med Utdanningsetaten, som i tillegg har som oppgave å ivareta barns utdannings- og oppvekstmiljø. Dette innebærer at enhver reguleringssak blir interessant for etaten enten ved mulige miljøkonsekvenser eller ved endring i elevtall. Da planforslaget ikke medfører noen økning i antall boenheter, anses det ikke å ha konsekvenser for skolekapasiteten i området. Undervisningsbygg har ingen ytterligere merknader til planforslaget.

Forslagsstillers kommentarer til bemerkningene

1. Friluftsetaten:
Bemerkningene medfører ingen endring av planforslaget.
2. Eiendoms- og byfornyelsesetaten:
Vi kan bekrefte at Omsorgsbygg Oslo KF er varslet som eier av gnr 165 bnr 19, Nøkle vannsveien 2. Bemerkningene medfører ingen endring av planforslaget.
3. Vann- og avløpsetaten:
Bemerkningene medfører ingen endring av planforslaget.
4. Samferdselsetaten:
Planforslaget er justert slik at det ikke noe sted bygges nærmere enn 4 meter fra kant regulert vei.
Det foreslåtte tilbygg i Bølerskogen 50 var i konflikt med 4-metersgrensen og er nå justert etter konferanse med Samferdselsetaten. Tilbyggsmålet er redusert fra 3,5 m til 3,0 m. Nøyaktig mål kan bestemmes ved kontrollmåling ved eventuell fremtidig byggesak. Følgende forlengst utførte tilbygg er i følge kartet nøyaktig på 4-metersgrensen: Nøklesvingen 72, Nøklesvingen 86 og Nøklesvingen 96. Disse tilbyggene beholdes uendret i planforslaget. (Nøklesvingen går her i skjæring og bebyggelsen ligger så høyt i forhold til veien at plasseringen kan forsvares selv om kontrollmåling skulle vise en ubetydelig overskridelse av 4- metersavstanden fra kant regulert vei).
5. Hafslund Nett:
Nettstasjonen ved Nøkleveien 44 blir ikke berørt av planforslaget. Kabelanlegget generelt berøres heller ikke.
Bemerkningene medfører ingen endring av planforslaget.
6. Byantikvaren:
Bemerkningene medfører ingen endring av planforslaget.
7. Undervisningsbygg:
Bemerkningene medfører ingen endring av planforslaget.

6. FORSLAGSSTILLERS FAGLIGE BEGRUNNELSE

Planforslaget har som utgangspunkt at samtlige 192 boliger i Nøkle vann borettslag skal gis anledning til å få utvidet sitt boareal ved forskjellige typer tilbygg/påbygg tilpasset de eksisterende firemannsboliger og rekkehus.

Dette ble lagt til grunn ved den første utbyggingsplan i 1974, senere revidert i 2001 og vedtatt av lagets generalforsamling. Det er i årenes løp utført en rekke til/påbygg på grunnlag av denne planen, og hensikten med planforslaget som nå fremmes, er at tilnærmet lik utbyggingsmulighet skal sikres for samtlige boenheter i laget.

Størrelsen på utvidelsene gis av de enkelte hustyper og innbyrdes beliggenhet. Det er utarbeidet til/påbyggsvarianter for både firemannsboligene og rekkehusene med maks. brutto utvidelse pr.

boenhet på ca 27 m². For firemannsboligene foreslås også regulert utvidede balkonger i tråd med den type som er utarbeidet og som er vedtatt av laget.

7. PLANFORSLAGET

Reguleringsformål

Byggeområde boliger som før.

Grad av utnytting og høyder

Felt A (I63/19) :	% BYA (m/garasjer) 30
Felt B (I63/21) :	% BYA (m/garasjer) 27
Felt C (I63/22) :	% BYA (m/garasjer) 34
Felt C (I63/23) :	% BYA (m(garasjer) 30

Bebyggelsen er opprinnelig i to etasjer. Det foreslås 1-etasjes tilbygg for rekkehusene og 2-etasjes tilbygg for firemannsboligene. For disse gis det anledning til å bygge trinnvis i én etasje med senere påbygg til to etasjer. Brutto etasjehøyde er 2,6 m

Bebyggelsens plassering

Bebyggelsens plassering er angitt med byggegrenser i planen.

Byggegrensene ivaretar opprinnelig bebyggelse, tidligere og foreslåtte tilbygg, utvidede balkonger på firemannsboligene samt eksisterende større garasjer.

8. KONSEKVENSER AV FORSLAGET

Overordnede planer og mål

Planforslaget antas å være i overensstemmelse med overordnede planer og mål.

Planforslaget bidrar etter vårt skjønn til måloppfyllelse i kommuneplanen.

Landskap

Utvidelsen av boligmassen legger beslag på noe av det private utearealet, men omfanget er relativt beskjedent og konsekvensene for naturen er små. Området vil fortsatt ha preg av et småhusmiljø i nær kontakt med Østmarka.

Verneinteresser

Byantikvaren påpeker at bygningene i borettslaget har visse kulturhistoriske verdier knyttet til 1950-tallets sosiale boligutbygging, men de er ikke oppført på Gul liste. (Kfr. hans bemerkninger ovenfor). Borettslagets bygninger er allerede såpass endret at Byantikvaren ikke vil fraråde den endrede reguleringsplanen for Nøklevann borettslag.

Miljøfaglige forhold

Forslaget vil ikke gi negative konsekvenser for biologisk mangfold, da det ikke er registrert forekomster i området. En full utbygging vil i begrenset grad gi endrede sol- og skyggeforhold internt på området, men vil ikke påvirke solforholdene utenfor planområdet.

Trafikkforhold

På dette område blir intet endret. Antall boliger forblir det samme. Offentlig trafikkområde inngår ikke i planforslaget.

Risiko- og sårbarhet

Nedbørsfeltgrensen til den sekundære vannforsyningskilden Nøklevann går gjennom del av felt III.

Planforslaget får ingen konsekvenser for dette plantemaet.

Sosial infrastruktur

Antall boliger endres ikke på grunn av planforslaget, som derved ikke får konsekvenser for dette plantemaet.

Teknisk infrastruktur

Planforslaget får ingen konsekvenser for dette plantemaet.

Estetikk og byggeskikk

Tilbyggene skal mest mulig underordne seg eksisterende bebyggelses karakter og formspråk. Dette oppnås ved at tilbyggene skal ha samme vinduskarakter, samme type utvendig kledning og samme type detaljer og fargesetting som eksisterende bygninger.

Videre skal tilbyggene ha samme taktekking og tilnærmet samme takvinkel som eksisterende bebyggelse.

Firemannsboligene har allerede utvidet balkongene etter en vedtatt standard. Nye balkonger som bygges der hvor utvidelsen skjer på stuesiden, skal ha samme størrelse og utforming.

Noen firemannsboliger lar seg bare utvide på langsiden. Dette gir en løsning med hevet møne. Slik utbygging er allerede utført mange steder og bør gjennomføres videre for å opprettholde prinsippet om tilnærmet like utbyggingsmuligheter for alle.

Barns interesser

Eksisterende private utearealer på terreng blir noe mindre, men dette kompenseres i noen grad av nye takterrasser og større balkonger.

Planforslaget innebærer ingen endring av felles leke- og oppholdsarealer i borettslaget

Mulighet for utvidelse av egne boliger vil kunne medvirke til at barnefamilier kan bli boende over lengre tid og sikre at barna vokser opp i et stabilt bomiljø uten bytte av barnehage eller skole.

Da planforslaget ikke medfører noen økning i antall boenheter, anses det ikke å ha konsekvenser for barnehage- eller skolekapasiteten i området.

Universell utforming

Forslaget har ingen konsekvenser for dette plantemaet.

Juridiske forhold

Det forutsettes at utbygging foretas individuelt, etter behov, i hht vedtatt regulering.

Der leilighetene ligger over hverandre, forutsettes enighet eller samordnet utbygging, dvs leilighet i

1. etasje kan bygges ut alene, men fundamentering, dimensjonering mv må utføres slik at borettsshaver i 2. etasje kan bygge ut på et senere tidspunkt.

Planvedtaket binder opp hva den enkelte seksjonseier kan gjøre med sin bolig til kun å omfatte det som denne planen hjemler.

Interessemotsetninger

Det kjennes ikke til interessemotsetninger som følge av det forenklete planforslaget.

FORSLAG TIL REGULERINGSBESTEMMELSER FOR:
NØKLESVINGEN 1 m. fl, NØKLEVEIEN 1 m. fl, BØLERSKOGEN 26 m. fl og BØLERLIA 36
m. fl., BØLER
Gnr. 163 Bnr.19, 21, 22, 23

§ 1 Avgrensning

Det regulerte området er vist med reguleringsgrense på plankart merket kartnr. XX og datert <dato>.

§ 2 Formål

Området reguleres til

- Byggeområde for boliger med tilhørende anlegg (Felt A – D).

§ 3 Plassering og høyder

Bebyggelsen skal plasseres innenfor regulerte byggegrenser som er vist på plankartet. Utvendige inngangstrapper kan plasseres utenfor regulerte byggegrenser.

Det tillates boliger med maks mønehøyde på 9 meter og maks gesimshøyde på 8 meter.

Garasjer i ett plan på inntil 36 m² BYA kan plasseres utenfor regulert byggegrense. Garasjer og parkeringsplasser skal ligge i direkte tilknytning til offentlig vei.

§ 4 Utforming

4.1 Bebyggelse

Det tillates oppført følgende småhustyper:

Felt A – rekkehus og firemannsboliger

Felt B og D – firemannsboliger

Felt C - rekkehus

4.2 Fremtidig utbygging

Forutsatt at kravene §§ 3 og 5 er oppfylt kan boliger utvides i henhold til følgende utbyggingstegninger for de forskjellige småhustyper:

Type A (firemannsbolig): tegning nr. A101-1, A101-2, A101-3, A101-4, A101-5, A101-6

Type B (rekkehus): tegning nr. A151-1, A151-2, A151-3

samtlig datert 12.12.2006 fra Thams og Gaare Arkitektkontor AS.

For Bølerskogen 50 tillates det kun tilbygg med dybde på maksimum 3 meter mot veg.

Fasadetegninger som er vist på utbyggingstegningene er bindende. Plantegninger er ikke bindende.

Utbyggingen skal underordne seg eksisterende bebyggelses karakter og formspråk.

§ 5 Utnyttelse

Det tillates følgende maksimum utnyttelse

Felt A % - BYA = 30 %

Felt B % - BYA = 27 %

Felt C % - BYA = 34 %

Felt D % - BYA = 30 %

§ 6 Utomhusplan

Ved innsendelse av byggesøknad for oppføring av nybygg som følge av brann eller annen uopprettelig skade kreves utomhusplan. Denne skal vise både eksisterende og planert terreng for eiendommen og terrengtilpasning til naboeiendommene, samt opparbeiding av utearealene for lek og opphold.

Utearealer skal være opparbeidet i samsvar med godkjent utomhusplan før midlertidig brukstillatelse gis.

§ 7 Parkering

For byggesøknad for oppføring av nybygg som følge av brann eller annen uopprettelig skade skal parkeringsplasser opparbeides i henhold til de til enhver tid gjeldende parkeringsnormer for Oslo kommune, åpen by.

Oslo kommune
Bydel Østern
Bydelsadministrasjonen

Eriksen & Marlov as Arkitekter
Postboks 920 Sentrum
0104 OSLO

Dato: 07.05.2008

Deres ref:

Vår ref (saksnr):

Saksbeh:

Arkivkode:

200700226-5

Egil Lunden, 22 23 85 71

512

VARSLING I FORBINDELSE MED IGANGSETTING AV PLANARBEID

Det vises til varslingsbrev ifb. med igangsettelse av planarbeid på eiendommen Johan Scharffenbergs vei 91-93, mottatt 14.04.2008.

Da det ikke avholdes bydelsutvalgsmøte før 16.06.2008 gis kommentarene til planarbeidet administrativt. Eventuelle endringer av disse ettersendes etter politisk behandling.

Bydel Østern bemerker at deler av planområdet langs T-banen og Johan Scharffenbergs vei er støyutsatt og ligger i rød sone i.h.t Miljødepartementets retningslinje T-1442. Områder som ligger i rød sone er ikke egnet til støyfølsomme bruksformål (bolig).

Resten av planområdet ligger i gul sone, hvilket krever en støyfaglig utredning for støyfølsomme bruksformål. Det vektlegges at alle boenheter får en stille side, og tilgang til egnet uteareal med tilfredsstillende støyformål.

Ift. lokaler med fasade ut mot T-banen må innendørs lydnivå tilfredsstille NS 8175 klasse C dersom de er av en type der teknisk forskrift setter grenser for (f.eks. kontorer og møterom).

Bydel Østern viser for øvrig til vedlagte bemerkninger gitt til planinitiativet ifb. med innspill til område- og prosessavklaring, datert 19.03.2008.

Med hilsen

Tove Stien
bydelsdirektør

Kari Bjørneboe
bydelsoverlege

Bydel Østern
Bydelsadministrasjonen

Postadresse:
Postboks 157, Manglerud
Ryensvingen 1
0612 Oslo

Telefon: 02 180
Telefax: 23 43 85 01

Bankgiro: 60040612087
Org. nr.: 974778807

ERIKSEN & MARLOW A/S
ARKITEKTER MNAL

RÅDHUSGT. 30A · PB. 920 SENTRUM · 0104 OSLO · FAX 22 41 15 44 · TLF 22 47 92 77

OSLO KOMMUNE

BYDEL ØSTENSJØ

14 APR 2008

20070326-4	UG
AVD. SAKSBEH.:	AK 812

Bydelsutvalget i bydel Østensjø
V/ bydelsadm.
Ryensvingen 1

0680 Oslo

Deres ref.:

Vår ref.: EM/L1

Oslo, 10. april 2008

Vedr.: Varsling i forbindelse med igangsetting av planarbeid på eiendommen Johan Scharffenbergs vei 91-93, gnr. 168, bnr 71,72, Oslo.

I henhold til Plan og bygningsloven § 27-1 varsler vi om igangsetting av planarbeid for eiendommen Johan Scharffenbergs vei 91-93, gnr. 168, bnr. 71, 72, Oslo

Hensikten med planen er å omregulere fra byggeområde for industri og beplantningsbelte til byggeområde for bolig, forretning, kontor, lager, industri og beplantningsbelte. Se vedlagte annonse.

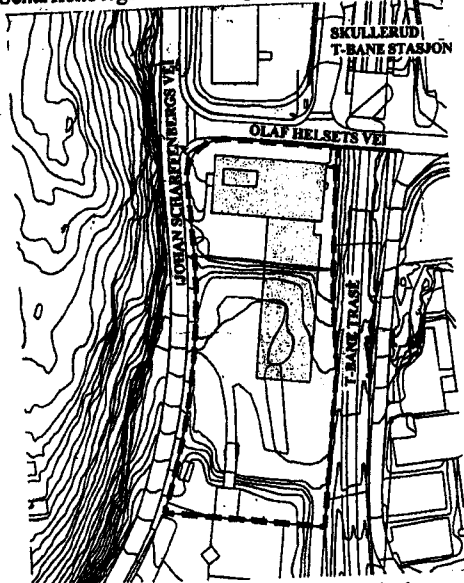
Vi ber om at eventuelle kommentarer er oss i hende innen 3 uker etter at varselet er mottatt. Kommentarene vil bli vedlagt søknaden.

Med vennlig hilsen
Eriksen & Marlow A/S
Arkitekter MNAL

Per Strøm

VARSEL OM IGANGSETTING AV PLANARBEID

I henhold til Plan og bygningslovens §27-1 varsler vi om igangsetting av planarbeid for eiendommen Johan Scharffenbergs vei 91-93, gnr.168, bnr 71,72, Oslo.

Hensikten med planen er å omregulere fra byggeområde for industri og beplantningsbelte til byggeområde for bolig, forretning, kontor, lager, industri og beplantningsbelte. Spørsmål eller kommentarer til det igangsatte planarbeidet kan rettes til:

ERIKSEN & MARLOW A/S
ARKITEKTER MNAL

RÅDHUSGT. 30A · PB. 920 SENTRUM · 0104 OSLO · FAX 22 41 15 44 · TLF 22 47 92 77

Oslo kommune
Friluftsetaten

OSLO KOMMUNE	
BYDEL ØSTENSJØ	
20 MAI 2008	
200800377-1	UG
AVD. H	AK 562.4
SAKSBEH.:	

Bydelene
Hageselskapet Oslo
Kontaktutvalget for Velforeninger i Oslo

Dato: 16.05.2008

Deres ref:

Vår ref (saksnr):

Saksbeh:

Arkivkode:

08/00802-2

Tore Næss, 23 42 68 80

562.4

Oppgis ved alle henvendelser

PREMIERING AV HAGER OG GRØNTANLEGG 2008 - PÅMELDING

Oslo kommune Komitéen for premiering av hager og grøntanlegg innbyr til deltakelse i årets konkurranse.

Komitéen oppfordrer til å foreslå anlegg av ulike slag. Den søker etter mennesker som gjennom sin virksomhet med "det grønne" bidrar til større trivsel og bedre helse.

Det kan være bedrifter, institusjoner, organisasjoner, boligsammenslutninger, hageeiere eller andre som på en eller annen måte påvirker omgivelsene ute.

Komitéen ber om tips om tiltak, aktiviteter og innsatser som har medvirket til vakre og sosialt stimulerende omgivelser. Den søker etter anlegg og hager folk oppfatter som inspirerende og meningsfylte. Målet er å skape en menneskevennlig by.

Det er ønskelig at forslagene følges av en kort presentasjon. Komitéen ønsker å trekke fram anlegg for barn og voksne, og personer som gode eksempler for andre.

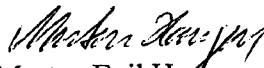
Utvelgelsene vil skje i løpet av sommeren, med tildeling av påskjønnelser i september/oktober.

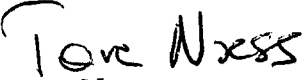
Forslag sendes innen 31.07.2008 til:

Oslo kommune Komitéen for premiering av hager og grøntanlegg
Friluftsetaten, Postboks 1443 Vik, 0115 Oslo

Vi viser ellers til etatens nettsider - <http://www.friluftsetaten.oslo.kommune.no/>

Med hilsen

Morten Egil Haugen
fung. direktør

Tore Næss
Friluftsetatens representant i komitéen

Likelydende brev er sendt til:

Bydelene, Hageselskapet Oslo, Kontaktutvalget for Velforeninger i Oslo

Friluftsetaten
Park- og friområdeavdelingen

Postadresse:
Postboks 1443 Vik
0115 Oslo

Besøksadresse:
Sommerrogata 1, inngang Inkognitogata
Friluftsetaten@fri.oslo.kommune.no

Telefon: 02180
Telefaks: 23 42 70 01
Bankgiro nr.: 6097 05 04543
Org.nr.: 971 185 600

Arkivsak: 200700581

Arkivkode: 511.2

Saksbeh: Tommy Grotterød

Saksgang
Bydelsutvalget

Møtedato
12.11.2007

KOMMUNEDELPLAN FOR IDRETT - HANDLINGSPLAN 2009-2012

Bakgrunn:

Kultur- og kirkedepartementet har pålagt alle kommuner å utarbeide en lokal plan om grunnlag for søknad om spillemidler til anlegg og områder for idrett og friluftsliv. Gjeldende kommunedelplan for idrett skal revideres, og kultur og idrettsetaten skal i samarbeid med friluftsetaten utarbeide en felles kommunal plan for idrett og friluftsliv for perioden 2009 – 2020. I den forbindelse er lag, organisasjoner, klubber og bydeler invitert til å komme med innspill til tiltak. Dette gjelder idrettsanlegg, nærmiljøanlegg og sikring av arealer til idrett og fysisk aktivitet. Frist for innspill var satt til 01.09.2007.

Kommunedelplan for idrett og friluftsliv består av en felles innledende del, samt to separate deler for henholdsvis idrett og friluftsliv. Det skal utarbeides handlingsprogram med prioriterte prosjekter for de nærmeste 4 år. Handlingsprogrammet rulleres hvert år.

Kultur- og idrettsetaten samarbeider med Oslo idrettskrets om registrering av innkomne forslag. Forslag mottatt av Oslo idrettskrets eller kultur- og idrettsetaten skal videresendes idrettens samarbeidsutvalg, ISU, i aktuell bydel. Frist for innmelding av forslag var satt til 01.09.2007. I brev av 11.07.2007 framgår det at innspillene skal være oversendt bydel innen 07.09.2007.

Idrettens samarbeidsutvalg, ISU, og Bydelsutvalget, BU, skal prioritere og behandle innkomne forslag for sin bydel. Vedtak med prioriteringer av aktuelle tiltak skal sendes Kultur og idrettsetaten, med kopi til Oslo idrettskrets, innen 01.12.2007. Det er forutsatt at ISU og BU samarbeider om prioriteringen av innkomne forslag.

Saksframstilling:

Innkomne forslag var planlagt behandlet i møte i ISU Østensjø 19.09.2007. Til det møtet hadde bydelen ikke fått oversendt innspill verken fra OIK eller fra Kultur- og idrettsetaten. Følgelig ble det berammet nytt møte for behandling av saken, 10.10.2007. Innspill oversendt fra Oslo idrettskrets er behandlet som forutsatt i ISU Østensjø 10.10.2007. Oversendte forslag fra Kultur- og idrettsetaten var ikke bydelen i hende før 12.10.2007, og er følgelig ikke behandlet i ISU Østensjø, men legges ved saken som uprioriterte tiltak.

Idrettens samarbeidsutvalg og bydelen er bedt om å ta stilling til om

Oslo kommune
Bydel Østensjø
Bydelsadministrasjonen

Idrettsetaten

Dato: 18.05.2008

Deres ref:

Vår ref (saksnr):

Saksbeh:

Arkivkode:

200700581-9

Tommy Grotterød, 97086597

511.2

**FORSLAG TIL SEKTORPLAN FOR IDRETT OG FORSLAG TIL FELLES PLANDEL
FOR IDRETT OG FRILUFTSLIV - HØRING**

Bydelsutvalget, BU, har tidligere, i BU-sak 171/07, gitt innspill til Kommunal plan for idrett – handlingsplan 2009-2012. BUs uttalelse i saken var sammenfallende med uttalelsen til Idrettens samarbeidsutvalg, ISU Østensjø, men med enkelte tilføyelser, som klart framgikk av BUs vedtak i saken.

Bydelens uttalelse ble oversendt Kultur- og idrettsetaten, avdeling idrett og bad, i brev av 23.11.2007, der BUs vedtak i saken er vedlagt.

Likelydende brev ble sendt Oslo Idrettskrets.

Oslo kommune, Idrettsetaten, ber om innspill til deler av utkast til Kommunal plan for idrett og friluftsliv 2009-2012. Idrettsetaten ber særskilt om at bydelen uttaler seg om høringsutkastets forslag til prioriteringer i handlingsplanen, samt kommentarer til mål og strategier, slik de framkommer i planutkastets kapittel 7, Mål og strategier for Oslo kommunes idrettspolitik.

Friluftsetaten ber i tilsvarende høring om innspill til friluftslivsdelen av planen. Dette besvares i eget brev fra Bydel Østensjø, og inngår ikke i denne uttalelsen.

Denne høringsuttalelsen tar, slik det bes om fra idrettsetaten, for seg

- Prioriterte forslag utenfor økonomirammen
- Mål og strategier for Oslo kommunes idrettspolitik.

Uttalelsen er basert på BU-sak 171/07 og møte med Idrettens samarbeidsutvalg, ISU Østensjø, om høringen 07.05.2008. Uttalelsen er felles for Bydel Østensjø og ISU Østensjø.

Brevet blir lagt fram for BU til orientering 16.06.2008. Dersom det der kommer innspill til saken, så blir dette ettersendt.

Vi vil bemerke følgende til kapittel 8, *Prioriterte forslag utenfor økonomirammen, etter anleggskategori*, ref tabell 24:

1. Oppsett og inndeling i kategorier avviker i det som framkommer i dette høringsutkastet fra det som var inndelingen i høst da vi ble bedt om å komme med innspill til kommunedelplanen. Dette vanskeliggjør oversikt og tilbakemeldinger. Vi ber om at det ved kommende rulleringer av kommunedelplanen er en gjennomgående systematikk i

Bydel Østensjø
Bydelsadministrasjonen

Postadresse:
Postboks 157, Manglerud
Ryensvingen 1
0612 Oslo

Telefon: 02 180
Telefax: 23 43 85 01

Bankgiro: 60040612087
Org. nr.: 974778807

hele prosessen og at en ikke, som ved denne rulleringen, endrer måte å sortere/ dele inn anleggene på underveis i prosessen.

2. I oppsettet i tabell 24 framkommer ISU Østensjøs prioriteringer av aktuelle tiltak. Bydelsutvalgets prioritering av de samme tiltakene, som det også er en rubrikk for, er ikke kommet med. Her står det enten *ingen*, eller det er ingen tekst. Bydelens uttalelse ble oversendt Kultur- og idrettsetaten, avdeling idrett og bad, i brev av 23.11.2007, der BUs vedtak i saken er vedlagt. Likelydende brev ble sendt Oslo Idrettskrets. I brevet framkommer BUs prioriteringer og det er presisert at disse er sammenfallende med prioriteringene til ISU Østensjø, med enkelte tillegg. Tilleggene framkommer klart av BUs vedtak, som var vedlagt.

Det bes følgerig om at BUs prioriteringer tas med i tabellen og at innspillene hensyntas i Idrettsetatens samlede vurderinger ift prioriteringer av aktuelle anlegg.

3. Idrettsetatens prioriteringer avviker på flere vesentlige områder fra innspillene fra BU og ISU Østensjø, se pkt 4, 5, 7 og 12 i denne uttalelsen. Det legges ned et stort arbeid i bydelen, både i ISU og i administrasjonen/ BU i forbindelse med høringen til Kommunal plan for idrett og friluftsliv. Vi må kunne forvente at våre innspill tas på alvor, og at anlegg som er gitt høy prioritet lokalt, ivaretas med høy prioritet også i Idrettsetatens forslag.

Ordinære anlegg

4. Vi vil understreke betydningen av at Rustad IL, utvikling av Skullerud skianlegg, s.70, gis topp prioritet. **Dette er 1. prioritet i 2009 både hos ISU Østensjø og hos BU.**

I og med at Holmenkollen neste år stenger, vil Oslo Skikrets flytte mye av trening og konkurransene i Oslo Skikrets til Skullerud Idrettsanlegg, så egentlig burde anlegget vært prioritert som strakstiltak allerede i 2008.

I vinterukene er det 1600 barn på Skiforeningens Skiskole, 300 barn på Rustad IL's skiskole og ca 1000 barn, ungdom og voksne fra Rustad IL og andre klubber på kveldstreninger. I tillegg er det ca. 2500 barn og voksne her hver lørdag og søndag. Så på "gode" uker er det nær 8000 små og store skiløpere på Skullerud Idrettsanlegg!

Rustad IL har med egne midler prioritert oppgradering av anlegget over flere år, og pr. i dag er det lite som gjenstår på Skullerud Idrettsanlegg for å få et flott trenings- og konkurranseanlegg, men det må ferdigstilles.

Skullerud Idrettsanlegg er det langrennsanlegget i Oslo det har vært jobbet lengst med. Det anses som en forbigåelse at anlegget heller ikke i denne planen gis sikker plass innenfor handlingsplanen, men er satt som 5. prioritet på listen over anlegg som ikke er sikret finansiering.

5. Manglerud idrettspark, gress, s. 64, er av ISU/BU prioritert i 2011, men er av idrettsetaten framskyndet til 2009. Dette er positivt, men vi forutsetter at denne typen framprioriteringer ikke går på bekostning av anlegg som er høyere prioritert i ISU/ BU, som for eksempel Rustad IL og skianlegget på Skullerud.

Rehabilitering

6. Sykkelanlegg *Rustad*, s. 69, bes rettet til Sykkelanlegg Skullerud idrettsanlegg.
7. BOS 018/04, s.67, Haraløkka, klubbhus, står oppført i periode 2001. Anlegget har prioritet 1 i 2010 både av ISU og BU. Dette bes korrigert.
8. BOS-059, Trasop idrettspark, grusbane, prioritet 1 i 2011 både av ISU og BU, ser ut til å være falt ut av de nye listene fra idrettsetaten.
9. Flott at gressbanen på Trasop er oppført på liste over fullfinansierte anlegg, og at klubbhuset står på prioritert liste i 2011.
10. BOS-115, Trasop, matchbane. ISU/ BU ga innspill med ønske om kunstgress i stedet for gress, men vi er uansett fornøyde med at det gjøres noe med banen.
11. Klubbhus Manglerud Star er av Idrettsetaten satt som fullfinansiert anlegg. ISU og BU satte dette anlegget som uprioritert. Rehabilitering av klubbhus på Haraløkka er av bydelen satt som 1. prioritet i 2010 og på Abildsø som 1. prioritet i 2011. Idrettsetatens prioritering bes omgjort slik at klubbhusene på Haraløkka og Abildsø kommer foran klubbhus Manglerud Star. Dette fordi Manglerud har en rekke velholdte anlegg, mens Haraløkka og Abildsø virkelig har behov for rehabilitering. Innbyggerne i denne delen av bydelen fortjener også anlegg av god kvalitet.

Vi vil bemerke følgende til kapittel 7. *Mål og strategier for Oslo kommunes idrettspolitik:*

- ISU og bydelens administrasjon støtter de foreslåtte målene og strategiene. Målene støtter opp om bredde og variasjon i idretten. Det kan dog bemerkes at det tidvis kan synes som om enkelte områder innen idretten har en lettere vei til ressursene enn andre, ref. våre merknader til kapittel 8.
- Videre vil vi bemerke at vi ser med glede hvordan flere av bydelens idrettslag i dag strekker seg for å nå nye målgrupper, som uorganisert ungdom og mennesker fra andre kulturer. Vi gjerne ser at dette innarbeides som en egen strategi- og målformulering i planen.

Med hilsen

Tove Stien
bydelsdirektør

Tommy Grotterød
avdelingssjef

Kopi til: Oslo idrettskrets v Tom Anderson,
Ekebergveien 101
1178 Oslo

Saksframlegg

Arkivsak: 200700581

Arkivkode: 511.2

Saksbeh: Tommy Grotterød

Saksgang
Bydelsutvalget

Møtedato
12.11.2007

KOMMUNEDELPLAN FOR IDRETT - HANDLINGSPLAN 2009-2012

Bakgrunn:

Kultur- og kirkedepartementet har pålagt alle kommuner å utarbeide en lokal plans om grunnlag for søknad om spillemidler til anlegg og områder for idrett og friluftsliv. Gjeldende kommunedelplan for idrett skal revideres, og kultur og idrettsetaten skal i samarbeid med friluftsetaten utarbeide en felles kommunal plan for idrett og friluftsliv for perioden 2009 – 2020. I den forbindelse er lag, organisasjoner, klubber og bydeler invitert til å komme med innspill til tiltak. Dette gjelder idrettsanlegg, nærmiljøanlegg og sikring av arealer til idrett og fysisk aktivitet. Frist for innspill var satt til 01.09.2007.

Kommunedelplan for idrett og friluftsliv består av en felles innledende del, samt to separate deler for henholdsvis idrett og friluftsliv. Det skal utarbeides handlingsprogram med prioriterte prosjekter for de nærmeste 4 år. Handlingsprogrammet rulleres hvert år.

Kultur- og idrettsetaten samarbeider med Oslo idrettskrets om registrering av innkomne forslag. Forslag mottatt av Oslo idrettskrets eller kultur- og idrettsetaten skal videresendes idrettens samarbeidsutvalg, ISU, i aktuell bydel. Frist for innmelding av forslag var satt til 01.09.2007. I brev av 11.07.2007 framgår det at innspillene skal være oversendt bydel innen 07.09.2007.

Idrettens samarbeidsutvalg, ISU, og Bydelsutvalget, BU, skal prioritere og behandle innkomne forslag for sin bydel. Vedtak med prioriteringer av aktuelle tiltak skal sendes Kultur og idrettsetaten, med kopi til Oslo idrettskrets, innen 01.12.2007. Det er forutsatt at ISU og BU samarbeider om prioriteringen av innkomne forslag.

Saksframstilling:

Innkomne forslag var planlagt behandlet i møte i ISU Østensjø 19.09.2007. Til det møtet hadde bydelen ikke fått oversendt innspill verken fra OIK eller fra Kultur- og idrettsetaten. Følgelig ble det berammet nytt møte for behandling av saken, 10.10.2007. Innspill oversendt fra Oslo idrettskrets er behandlet som forutsatt i ISU Østensjø 10.10.2007. Oversendte forslag fra Kultur- og idrettsetaten var ikke bydelen i hende før 12.10.2007, og er følgelig ikke behandlet i ISU Østensjø, men legges ved saken som uprioriterte tiltak.

Idrettens samarbeidsutvalg og bydelen er bedt om å ta stilling til om

- tidligere prioriteringene fortsatt er gjeldende
- det er prosjekter som anses som uaktuelle og dermed kan tas ut av listene
- nye prosjekter skal prioriteres i kommunedelplanen.

Idrettens samarbeidsutvalg har etablert en arbeidsgruppe som har hatt tre møter om saken, før den ble behandlet i stormøte i ISU Østensjø 10.10.2007.

Med utgangspunkt i fjorårets prioriteringer til kommunedelplanen, og innsendte forslag, har ISU Østensjø laget et revidert forslag til prioriteringer, samt satt opp hvilke av prosjektene som kan utgå grunnet at de er ferdigstilt, ivaretas i annen sammenheng, eller av andre grunner er uaktuelle. ISU er bedt om å prioritere to innspill/ prosjekter til hvert av årene i handlingsplanperioden, 2009-2012, innen hver av de tre kategoriene *ordinære anlegg*, *rahabilitering*, *nærmiljøtiltak*.

Arbeidsgruppa har etter gjennomgang av status for prioritert handlingsplan fra 2006 kommet fram til at følgende prosjekter utgår:

Ordinære anlegg

Nytt, Bøler IF, 3 stk 7'erbaner, Haraløkka – har fått midler, kan utkvitteres
 BOS-122, klubbrom, Manglerud fotballhall – utkvitteres
 BOS-111, kunstgressbane (7'erbane), Manglerud idrettspark - utgår

Rehabilitering

BOS-116, ballbaner med mer, Haraløkka idrettspark – utgår/ frafalles
 BOS-105, asfalt/ gjerder, Haraløkka idrettspark - utgår

Nærmiljøanlegg

Nytt, tennisbane – legging av nytt dekke, Haraløkka – utgår
 BOS-112, ballbinge, Manglerud idrettspark - utgår

Tiltak som erstattes ved/ inngår i nye søknader

Ordinære anlegg

BOS-118, nye lysmaster, Manglerud gressbane – utgår, erstattes av nye søknader fra Manglerud Star

Nærmiljøanlegg

BOS-047, kunstisbane, minirink, Manglerud idrettspark - utgår, ny søknad fra Manglerud Star

Arbeidsgruppa har etter gjennomgang av innspillene og av status på tidligere innsendte forslag, kommet fram til følgende prioritering:

Ordinære anlegg

1	2009	Rustad IL, skianlegg, inkl utbedring av skiløype, m lysstolper, snøkanon. Skullerud	Ny/vf
2	2009	Allianseidr.laget Manglerud Star. Kunstgressbane med undervarme/ lysanlegg	Ny
1	2010	BOS-114, Flerbrukshall v Høyenhallen	Vf
2	2010	Allianseidr.laget Manglerud Star. Tribuneanlegg m lysløype	Ny
2b	2010	Allianseidr.laget Manglerud Star. Løpebaner og lengdegrop	Ny
1	2011	Allianseidr.laget Manglerud Star. 7'er gressbane m undervarme/ lysanlegg etc.	Ny/vf
2	2011	Allianseidr.laget Manglerud Star. Kulingområde	Ny

1	2012	Allianseidr.laget Manglerud Star. Høydehoppanlegg	Ny
2	2012	Allianseidr.laget Manglerud Star. Sandvolleyballbane m tribuneanlegg	Ny
Uprioritert		Allianseidr.laget Manglerud Star. Minirink m is/ omlegging av gangvei	Vf/ny

Rehabilitering

1	2009	BOS-012, lysanlegg, Rustad kunstgressbane	Vf
2	2009	Sykkelanlegg, Skullerud	Vf
1	2010	BOS-018, klubbhus, Haraløkka idrettspark	Vf
1b	2010	BOS-104, garderober, Haraløkka idrettspark	Vf
2	2010	Nytt, tennisbane – maling av dekke, Haraløkka	Vf
1	2011	BOS-059, Trasop grusbane, Trasop idrettspark	Vf
2	2011	BOS-113, garderober, Abildsø idrettsanlegg	Vf
2b	2011	Abildsø IL. Klubbhus/ BOS-117, gressbane og klubbhus, Abildsø idrettsanlegg	Ny/ vf
1	2012	BOS-115, gressbane, Trasop idrettspark	Vf
2	2012	BOS-120, garderober, Bøler bad	Vf
Uprioritert		BOS-110, kunstgressbane m lysanlegg, Manglerud idrettspark	Vf
Uprioritert		Allianseidr.laget Manglerud Star. Klubbhus, rehab.	Ny
Uprioritert		Allianseidr.laget Manglerud Star. Lysløype	

Nærmiljøanlegg

1	2009	BOS-123, streetbasket, Haraløkka	Vf
2	2009	Bod/ lagerplass, Skullerud	Vf
1	2010	Allianseidr.laget Manglerud Star. Binge	Ny
Uprioritert		Oppsal IF orientering - Kart	

Arbeidsgruppen ber ISU gi sin tilslutning til følgende merknader:

- Rustad ILs skianlegg har vært prioritert høyt i flere år, men falt ut i 2006. Dette MÅ på plass igjen og vi ber om at prosjektet blir gitt 1. prioritet, slik ISU har innstilt på. Dette anlegget har 8-10 000 brukere i sesongen!
- Det ses som lite hensiktsmessig å spre tiltakene i regi av Allianseidrettslaget Manglerud Star over 4 år. Mye av dette kan med fordel betraktes som ett prosjekt.

Idrettens samarbeidsutvalg har i møte 10.10.2007 gitt sin tilslutning til arbeidsgruppas innstilling vedrørende prioriteringer i kommunedelplan for idrett, handlingsplan 2009-2012.

Forslag innkommet etter frist/ etter at ISU Østensjø har behandlet saken møte 10.10.2007

Bydelen har pr faks datert 12.10.2007, samt i brev datert 19.10 (mottatt 29.10.) fått oversendt innspill via Kultur- og idrettsetaten til tiltak i handlingsplanen. To av innspillene er datert før 01.09.2007 som var frist for innsending av innspill. Tre av innspillene er datert 10.09.2007, altså etter fristen for innsending av innspill. Ingen av innspillene er behandlet av ISU Østensjø og inngår følgelig ikke i vedtaket fra samarbeidsutvalget. Dette er bestemt i samråd med leder av ISU Østensjø.

De to innspillene som er datert før fristens utløp, 01.09.2007, er lagt inn i forslag til vedtak i bydelsutvalgets sak.

Innspillene gjelder følgende tiltak

Søknad datert 10.09.2007. Innkommet etter frist og oversendt bydel etter møte i ISU	Rehabilitering av idrettsanlegg Bøler skole
---	---

Søknad datert 10.09.2007. Innkommet etter frist og oversendt bydel etter møte i ISU	Ballbinge Oppsal/ Vetland skole
Søknad datert 10.09.2007. Innkommet etter frist og oversendt bydel etter møte i ISU	Rehabilitering av grusbane, ev med kunstgress
Søknad datert 21.05.2007. Oversendt bydel etter møte i ISU.	Kunstgress på Trasop matchbane
Søknad datert 29.8.2007. Oversendt bydel etter møte i ISU	Ballbinge, bordtennisbord og cricketvegg Manglerud VG skole

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

1. Bydelsutvalget slutter seg til prioriteringene fra Idrettens samarbeidsutvalg Østensjø, slik de framkommer i oppstillingen under:

FØLGENDE PROSJEKTER UTGÅR:

Ordinære anlegg

Nytt, Bøler IF, 3 stk 7'erbaner, Haraløkka – har fått midler, kan utkvitteres
 BOS-122, klubbrom, Manglerud fotballhall – utkvitteres
 BOS-111, kunstgressbane (7'erbane), Manglerud idrettspark - utgår

Rehabilitering

BOS-116, ballbaner med mer, Haraløkka idrettspark – utgår/ frafalles
 BOS-105, asfalt/ gjerder, Haraløkka idrettspark - utgår

Nærmiljøanlegg

Nytt, tennisbane – legging av nytt dekke, Haraløkka – utgår
 BOS-112, ballbinge, Manglerud idrettspark - utgår

Tiltak som erstattes ved/ inngår i nye søknader

Ordinære anlegg

BOS-118, nye lysmaster, Manglerud gressbane – utgår, erstattes av nye søknader fra Manglerud Star

Nærmiljøanlegg

BOS-047, kunstisbane, minirink, Manglerud idrettspark - utgår, ny søknad fra Manglerud Star

ETTER GJENNOMGANG AV INNSPILLENE OG AV STATUS PÅ TIDLIGERE INNSENDETE FORSLAG, FRAMKOMMER FØLGENDE PRIORITERING:

Ordinære anlegg

1	2009	Rustad IL, skianlegg, inkl utbedring av skiløype, m lysstolper, snøkanon. Skullerud	Ny/vf
2	2009	Allianseidr.laget Manglerud Star. Kunstgressbane med undervarme/ lysanlegg	Ny
1	2010	BOS-114, Flerbrukshall v Høyenhallen	Vf
2	2010	Allianseidr.laget Manglerud Star. Tribuneanlegg m lysløype	Ny
2b	2010	Allianseidr.laget Manglerud Star. Løpebaner og lengdegrop	Ny
1	2011	Allianseidr.laget Manglerud Star. 7'er gressbane m undervarme/ lysanlegg etc.	Ny/vf
2	2011	Allianseidr.laget Manglerud Star. Kuleringsområde	Ny
1	2012	Allianseidr.laget Manglerud Star. Høydehoppanlegg	Ny

2	2012	Allianseidr.laget Manglerud Star. Sandvolleyballbane m tribuneanlegg	Ny
Uprioritert		Allianseidr.laget Manglerud Star. Minirink m is/ omlegging av gangvei	Vf/ny

Rehabilitering

1	2009	BOS-012, lysanlegg, Rustad kunstgressbane	Vf
2	2009	Sykkelanlegg, Skullerud	Vf
1	2010	BOS-018, klubbhus, Haraløkka idrettspark	Vf
1b	2010	BOS-104, garderober, Haraløkka idrettspark	Vf
2	2010	Nytt, tennisbane – maling av dekke, Haraløkka	Vf
1	2011	BOS-059, Trasop grusbane, Trasop idrettspark	Vf
2	2011	BOS-113, garderober, Abildsø idrettsanlegg	Vf
2b	2011	Abildsø IL. Klubbhus/ BOS-117, gressbane og klubbhus, Abildsø idrettsanlegg	Ny/vf
1	2012	BOS-115, gressbane, Trasop idrettspark	Vf
2	2012	BOS-120, garderober, Bøler bad	Vf
Uprioritert		BOS-110, kunstgressbane m lysanlegg, Manglerud idrettspark	Vf
Uprioritert		Allianseidr.laget Manglerud Star. Klubbhus, rehab.	Ny
Uprioritert		Allianseidr.laget Manglerud Star. Lysløype	

Nærmiljøanlegg

1	2009	BOS-123, streetbasket, Haraløkka	Vf
2	2009	Bod/ lagerplass, Skullerud	Vf
1	2010	Allianseidr.laget Manglerud Star. Binge	Ny
Uprioritert		Oppsal IF orientering - Kart	

ISU har følgende merknader:

- Rustad ILs skianlegg har vært prioritert høyt i flere år, men falt ut i 2006. Dette MÅ på plass igjen og vi ber om at prosjektet blir gitt 1. prioritet, slik ISU har innstilt på. Dette anlegget har 8-10 000 brukere i sesongen!
- Det ses som lite hensiktsmessig å spre tiltakene i regi av Allianseidrettslaget Manglerud Star over 4 år. Mye av dette kan med fordel betraktes som ett prosjekt.

2. Bydelsutvalget vil i tillegg innstille til at følgende tiltak prioriteres:

Søknad datert 21.05.2007. Oversendt bydel etter møte i ISU.	Kunstgress på Trasop matchbane	Rehabilitering - Uprioritet
Søknad datert 29.8.2007. Oversendt bydel etter møte i ISU	Ballbinge, bordtennisbord og cricketvegg Manglerud VG skole	Nærmiljøanlegg – prioritet 2 i 2010

Tove Stien/ s
bydelsdirektør

Tommy Grotterød/ s
avdelingssjef

Vedtak

Arkivsak: 200700581
Arkivkode: 511.2
Saksbeh: Tommy Grotterød

Saksgang
Bydelsutvalget

Møtedato Sak nr.
12.11.07 171/07

KOMMUNEDELPLAN FOR IDRETT - HANDLINGSPLAN 2009-2012

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

1. Bydelsutvalget slutter seg til prioriteringene fra Idrettens samarbeidsutvalg Østensjø, slik de framkommer i oppstillingen under:

FØLGENDE PROSJEKTER UTGÅR:

Ordinære anlegg

Nytt, Bøler IF, 3 stk 7'erbaner, Haraløkka – har fått midler, kan utkvitteres
BOS-122, klubbrom, Manglerud fotballhall – utkvitteres
BOS-111, kunstgressbane (7'erbane), Manglerud idrettspark - utgår

Rehabilitering

BOS-116, ballbaner med mer, Haraløkka idrettspark – utgår/ frafalles
BOS-105, asfalt/ gjerder, Haraløkka idrettspark - utgår

Nærmiljøanlegg

Nytt, tennisbane – legging av nytt dekke, Haraløkka – utgår
BOS-112, ballbinge, Manglerud idrettspark - utgår

Tiltak som erstattes ved/ inngår i nye søknader

Ordinære anlegg

BOS-118, nye lysmaster, Manglerud gressbane – utgår, erstattes av nye søknader fra Manglerud Star

Nærmiljøanlegg

BOS-047, kunstisbane, minirink, Manglerud idrettspark - utgår, ny søknad fra Manglerud Star

ETTER GJENNOMGANG AV INNSPILLENE OG AV STATUS PÅ TIDLIGERE
INNSENDE FORSLAG, FRAMKOMMER FØLGENDE PRIORITERING:

Ordinære anlegg

1	2009	Rustad IL, skianlegg, inkl utbedring av skiløype, m lysstolper, snøkanon. Skullerud	Ny/vf
2	2009	Allianseidr.laget Manglerud Star. Kunstgressbane med undervarme/	Ny

		lysanlegg	
1	2010	BOS-114, Flerbrukshall v Høyenhallen	Vf
2	2010	Allianseidr.laget Manglerud Star. Tribuneanlegg m lysløype	Ny
2b	2010	Allianseidr.laget Manglerud Star. Løpebaner og lengdegrop	Ny
1	2011	Allianseidr.laget Manglerud Star. 7'er gressbane m undervarme/lysanlegg etc.	Ny/vf
2	2011	Allianseidr.laget Manglerud Star. Kuleringsområde	Ny
1	2012	Allianseidr.laget Manglerud Star. Høydehoppanlegg	Ny
2	2012	Allianseidr.laget Manglerud Star. Sandvolleyballbane m tribuneanlegg	Ny
Uprioritert		Allianseidr.laget Manglerud Star. Minirink m is/ omlegging av gangvei	Vf/ny

Rehabilitering

1	2009	BOS-012, lysanlegg, Rustad kunstgressbane	Vf
2	2009	Sykkelanlegg, Skullerud	Vf
1	2010	BOS-018, klubbhus, Haraløkka idrettspark	Vf
1b	2010	BOS-104, garderober, Haraløkka idrettspark	Vf
2	2010	Nytt, tennisbane – maling av dekke, Haraløkka	Vf
1	2011	BOS-059, Trasop grusbane, Trasop idrettspark	Vf
2	2011	BOS-113, garderober, Abildsø idrettsanlegg	Vf
2b	2011	Abildsø IL. Klubbhus/ BOS-117, gressbane og klubbhus, Abildsø idrettsanlegg	Ny/vf
1	2012	BOS-115, gressbane, Trasop idrettspark	Vf
2	2012	BOS-120, garderober, Bøler bad	Vf
Uprioritert		BOS-110, kunstgressbane m lysanlegg, Manglerud idrettspark	Vf
Uprioritert		Allianseidr.laget Manglerud Star. Klubbhus, rehab.	Ny
Uprioritert		Allianseidr.laget Manglerud Star. Lysløype	

Nærmiljøanlegg

1	2009	BOS-123, streetbasket, Haraløkka	Vf
2	2009	Bod/ lagerplass, Skullerud	Vf
1	2010	Allianseidr.laget Manglerud Star. Binge	Ny
Uprioritert		Oppsal IF orientering - Kart	

ISU har følgende merknader:

- Rustad ILs skianlegg har vært prioritert høyt i flere år, men falt ut i 2006. Dette MÅ på plass igjen og vi ber om at prosjektet blir gitt 1. prioritet, slik ISU har innstilt på. Dette anlegget har 8-10 000 brukere i sesongen!
- Det ses som lite hensiktsmessig å spre tiltakene i regi av Allianseidrettslaget Manglerud Star over 4 år. Mye av dette kan med fordel betraktes som ett prosjekt.

2. Bydelsutvalget vil i tillegg innstille til at følgende tiltak prioriteres:

Søknad datert 21.05.2007. Oversendt bydel etter møte i ISU.	Kunstgress på Trasop matchbane	Rehabilitering - Uprioritert
Søknad datert 29.8.2007. Oversendt bydel etter møte i ISU	Ballbinge, bordtennisbord og cricketvegg Manglerud VG skole	Nærmiljøanlegg – prioritet 2 i 2010

Bydelsutvalget har behandlet saken i møte 12.11.07 og har fattet følgende vedtak

Gunnar Pedersen (A) meldte seg inhabil og fratrådte under behandling av saken. Vararepresentant Liv Skaanes (H) tok hans plass under behandlingen av saken.

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

3. Bydelsutvalget slutter seg til prioriteringene fra Idrettens samarbeidsutvalg Østensjø, slik de framkommer i oppstillingen under:

FØLGENDE PROSJEKTER UTGÅR:

Ordinære anlegg

Nytt, Bøler IF, 3 stk 7'erbaner, Haraløkka – har fått midler, kan utkvitteres
 BOS-122, klubbrom, Manglerud fotballhall – utkvitteres
 BOS-111, kunstgressbane (7'erbane), Manglerud idrettspark - utgår

Rehabilitering

BOS-116, ballbaner med mer, Haraløkka idrettspark – utgår/ frafalles
 BOS-105, asfalt/ gjerder, Haraløkka idrettspark - utgår

Nærmiljøanlegg

Nytt, tennisbane – legging av nytt dekke, Haraløkka – utgår
 BOS-112, ballbinge, Manglerud idrettspark - utgår

Tiltak som erstattes ved/ inngår i nye søknader

Ordinære anlegg

BOS-118, nye lysmaster, Manglerud gressbane – utgår, erstattes av nye søknader fra Manglerud Star

Nærmiljøanlegg

BOS-047, kunstisbane, minirink, Manglerud idrettspark - utgår, ny søknad fra Manglerud Star

ETTER GJENNOMGANG AV INNSPILLENE OG AV STATUS PÅ TIDLIGERE INNSENDETE FORSLAG, FRAMKOMMER FØLGENDE PRIORITERING:

Ordinære anlegg

1	2009	Rustad IL, skianlegg, inkl utbedring av skiløype, m lysstolper, snøkanon. Skullerud	Ny/vf
2	2009	Allianseidr.laget Manglerud Star. Kunstgressbane med undervarme/ lysanlegg	Ny
1	2010	BOS-114, Flerbrukshall v Høyenhallen	Vf
2	2010	Allianseidr.laget Manglerud Star. Tribuneanlegg m lysløype	Ny
2b	2010	Allianseidr.laget Manglerud Star. Løpebaner og lengdegrop	Ny
1	2011	Allianseidr.laget Manglerud Star. 7'er gressbane m undervarme/ lysanlegg etc.	Ny/vf
2	2011	Allianseidr.laget Manglerud Star. Kulingområde	Ny
1	2012	Allianseidr.laget Manglerud Star. Høydehoppanlegg	Ny
2	2012	Allianseidr.laget Manglerud Star. Sandvolleyballbane m tribuneanlegg	Ny
Uprioritert		Allianseidr.laget Manglerud Star. Minirink m is/ omlegging av gangvei	Vf/ny

Rehabilitering

1	2009	BOS-012, lysanlegg, Rustad kunstgressbane	Vf
2	2009	Sykkelanlegg, Skullerud	Vf
1	2010	BOS-018, klubbhus, Haraløkka idrettspark	Vf
1b	2010	BOS-104, garderober, Haraløkka idrettspark	Vf
2	2010	Nytt, tennisbane – maling av dekke, Haraløkka	Vf
1	2011	BOS-059, Trasop grusbane, Trasop idrettspark	Vf
2	2011	BOS-113, garderober, Abildsø idrettsanlegg	Vf
2b	2011	Abildsø IL. Klubbhus/ BOS-117, gressbane og klubbhus, Abildsø idrettsanlegg	Ny/ vf
1	2012	BOS-115, gressbane, Trasop idrettspark	Vf
2	2012	BOS-120, garderober, Bøler bad	Vf
Uprioritert		BOS-110, kunstgressbane m lysanlegg, Manglerud idrettspark	Vf
Uprioritert		Allianseidr.laget Manglerud Star. Klubbhus, rehab.	Ny
Uprioritert		Allianseidr.laget Manglerud Star. Lysløype	

Nærmiljøanlegg

1	2009	BOS-123, streetbasket, Haraløkka	Vf
2	2009	Bod/ lagerplass, Skullerud	Vf
1	2010	Allianseidr.laget Manglerud Star. Binge	Ny
Uprioritert		Oppsal IF orientering - Kart	

ISU har følgende merknader:

- Rustad ILs skianlegg har vært prioritert høyt i flere år, men falt ut i 2006. Dette MÅ på plass igjen og vi ber om at prosjektet blir gitt 1. prioritet, slik ISU har innstilt på. Dette anlegget har 8-10 000 brukere i sesongen!
- Det ses som lite hensiktsmessig å spre tiltakene i regi av Allianseidrettslaget Manglerud Star over 4 år. Mye av dette kan med fordel betraktes som ett prosjekt.

4. Bydelsutvalget vil i tillegg innstille til at følgende tiltak prioriteres:

Søknad datert 21.05.2007. Oversendt bydel etter møte i ISU.	Kunstgress på Trasop matchbane	Rehabilitering - Uprioritet
Søknad datert 29.8.2007. Oversendt bydel etter møte i ISU	Ballbinge, bordtennisbord og cricketvegg Manglerud VG skole	Nærmiljøanlegg – prioritet 2 i 2010

H v/Astrid Arnslett hadde følgende forslag til vedtak, pkt. 1:

Pkt. BOS-115, gressbane, Trasop idrettspark erstattes med pkt. 2 Kunstgress på Trasop matchbane.

SV /Per Nygaard hadde følgende tilleggssforslag til vedtak:

Bydelsutvalget forutsetter at tiltakene i planen vurderes grundig ut fra miljøhensyn før planen vedtas og tiltakene påbegynnes.

Votering

Bydelsdirektørens forslag til vedtak, pkt. 1 ble satt opp mot forslag til vedtak fra H. Forslag til vedtak fra H ble enstemmig vedtatt.

Videre ble det votert over bydelsdirektørens forslag til vedtak, pkt. 2 med de endringer som fremkom i forslag til vedtak fra H.

Votering enstemmig.

Tilslutt ble det votert over forslag til vedtak fra SV.

Votering enstemmig.

Vedtak

1. Bydelsutvalget slutter seg til prioriteringene fra Idrettens samarbeidsutvalg Østensjø, slik de framkommer i oppstillingen under:

FØLGENDE PROSJEKTER UTGÅR:

Ordinære anlegg

Nytt, Bøler IF, 3 stk 7'erbaner, Haraløkka – har fått midler, kan utkvitteres

BOS-122, klubbrom, Manglerud fotballhall – utkvitteres

BOS-111, kunstgressbane (7'erbane), Manglerud idrettspark - utgår

Rehabilitering

BOS-116, ballbaner med mer, Haraløkka idrettspark – utgår/ frafalles

BOS-105, asfalt/ gjerder, Haraløkka idrettspark - utgår

Nærmiljøanlegg

Nytt, tennisbane – legging av nytt dekke, Haraløkka – utgår

BOS-112, ballbinge, Manglerud idrettspark - utgår

Tiltak som erstattes ved/ inngår i nye søknader

Ordinære anlegg

BOS-118, nye lysmaster, Manglerud gressbane – utgår, erstattes av nye søknader fra Manglerud Star

Nærmiljøanlegg

BOS-047, kunstisbane, minirink, Manglerud idrettspark - utgår, ny søknad fra Manglerud Star

ETTER GJENNOMGANG AV INNSPILLENE OG AV STATUS PÅ TIDLIGERE INNSENDTE FORSLAG, FRAMKOMMER FØLGENDE PRIORITERING:

Ordinære anlegg

1	2009	Rustad IL, skianlegg, inkl utbedring av skiløype, m lysstolper, snøkanon. Skullerud	Ny/vf
2	2009	Allianseidr.laget Manglerud Star. Kunstgressbane med undervarme/ lysanlegg	Ny
1	2010	BOS-114, Flerbrukshall v Høyenhallen	Vf
2	2010	Allianseidr.laget Manglerud Star. Tribuneanlegg m lysløype	Ny
2b	2010	Allianseidr.laget Manglerud Star. Løpebaner og lengdegrop	Ny
1	2011	Allianseidr.laget Manglerud Star. 7'er gressbane m undervarme/ lysanlegg etc.	Ny/vf
2	2011	Allianseidr.laget Manglerud Star. Kuleringsområde	Ny
1	2012	Allianseidr.laget Manglerud Star. Høydehoppanlegg	Ny
2	2012	Allianseidr.laget Manglerud Star. Sandvolleyballbane m tribuneanlegg	Ny

Uprioritert	Allianseidr.laget Manglerud Star. Minirink m is/ omlegging av gangvei	Vf/ny
-------------	---	-------

Rehabilitering

1	2009	BOS-012, lysanlegg, Rustad kunstgressbane	Vf
2	2009	Sykkelanlegg, Skullerud	Vf
1	2010	BOS-018, klubbhus, Haraløkka idrettspark	Vf
1b	2010	BOS-104, garderober, Haraløkka idrettspark	Vf
2	2010	Nytt, tennisbane – maling av dekke, Haraløkka	Vf
1	2011	BOS-059, Trasop grusbane, Trasop idrettspark	Vf
2	2011	BOS-113, garderober, Abildsø idrettsanlegg	Vf
2b	2011	Abildsø IL. Klubbhus/ BOS-117, gressbane og klubbhus, Abildsø idrettsanlegg	Ny/ vf
	Søknad datert 21.05.2007. Oversendt bydel etter møte i ISU.	Kunstgress på Trasop matchbane	Rehabilitering -Uprioritet
2	2012	BOS-120, garderober, Bøler bad	Vf
Uprioritert		BOS-110, kunstgressbane m lysanlegg, Manglerud idrettspark	Vf
Uprioritert		Allianseidr.laget Manglerud Star. Klubbhus, rehab.	Ny
Uprioritert		Allianseidr.laget Manglerud Star. Lysløype	

Nærmiljøanlegg

1	2009	BOS-123, streetbasket, Haraløkka	Vf
2	2009	Bod/ lagerplass, Skullerud	Vf
1	2010	Allianseidr.laget Manglerud Star. Binge	Ny
Uprioritert		Oppsal IF orientering - Kart	

ISU har følgende merknader:

- Rustad ILs skianlegg har vært prioritert høyt i flere år, men falt ut i 2006. Dette MÅ på plass igjen og vi ber om at prosjektet blir gitt 1. prioritet, slik ISU har innstilt på. Dette anlegget har 8-10 000 brukere i sesongen!
- Det ses som lite hensiktsmessig å spre tiltakene i regi av Allianseidrettslaget Manglerud Star over 4 år. Mye av dette kan med fordel betraktes som ett prosjekt.

2. Bydelsutvalget vil i tillegg innstille til at følgende tiltak prioriteres:

Søknad datert 29.8.2007. Oversendt bydel etter møte i ISU	Ballbinge, bordtennisbord og cricketvegg Manglerud VG skole	Nærmiljøanlegg – prioritet 2 i 2010
---	---	-------------------------------------

3. Bydelsutvalget forutsetter at tiltakene i planen vurderes grundig ut fra miljøhensyn før planen vedtas og tiltakene påbegynnes.

RETT UTSKRIFT: 23.11.2007

Therese Kloumann Lundstedt
BU-sekretær

Informasjonsplan for Bydel Østensjø 2008-2009

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	3
2. Lovgrunnlag og kommunale føringer	3
3. Prinsipper for informasjonsvirksomheten.....	4
4. Mål og tiltak	4
4.1 Bydelens informasjon er korrekt, tilgjengelig og brukervennlig	4
4.2 Bydelens informasjon bidrar til positivt omdømme og realistiske forventninger til bydelens tjenester	5
4.3 Bydelens informasjonsvirksomhet er proaktiv og målgruppeorientert (segmentert)..	5
4.4 Bydel Østensjø er en aktiv informasjonskanal for formidling av frivillige lag og foreningers aktiviteter i bydelen	5
4.5 Innbyggere og brukere inviteres til å være delaktige i videreutvikling av bydelens tjenester og aktiviteter på et tidlig tidspunkt.....	5
4.6 Bydel Østensjø skal fremstå som en helhetlig organisasjon for brukere og beboere..	6
5. Kriseinformasjon.....	6
6. Aktuelle dokumenter.....	6

1. Innledning

Bydelsutvalget i Bydel Østensjø fattet i forbindelse med behandlingen av budsjett 2008 følgende verbalvedtak: *"En informasjons-/medieplan for bydelen ferdigstilles og legges fram for bydelsutvalget i første halvår 2008"* (BU-sak 184/07).

Informasjonsplanen inngår i helhetlig plansystem for Bydel Østensjø og vil være gjeldene i 2008 og 2009. Planen gjelder bydelens *eksterne* informasjonsvirksomhet og sier derfor ikke noe om hvordan bydelen organiserer sitt interne arbeid rundt informasjonsformidling. Dette vil foreligge i egen plan.

I tilknytning til informasjonsplanen er det utarbeidet en egen medieplan med detaljert beskrivelse av målgrupper og kanaler som bydelen benytter i sin informasjonsformidling.

Informasjonsplanen tar utgangspunkt i krav nedfelt i aktuelt lovverk, samt overordnede styringssignaler fra Oslo kommune, slik de er nedfelt i sentrale vedtak og i bystyremeldinger, herunder Oslo kommunes nye informasjonspolitikk (byrådssak 156 av 03.07.2007, vedtatt av bystyret 14.11.2007, sak 395).

Oppbygningen av informasjonsplanen er som følger: kapittel 2 skisserer kort lovgrunnlaget planen bygger på, samt sentrale føringer fra Oslo kommune. Kapittel 3 angir overordnede prinsipper bydelen mener er viktig for informasjonsvirksomheten. Planens hoveddel, kapittel 4, beskriver prioriterte mål med tilhørende tiltak i informasjonsarbeidet. Kapittel 5 omtaler kriseinformasjon, herunder bydelens beredskapsplan. Sentrale dokumenter er kort omtalt i siste kapittel 6.

2. Lovgrunnlag og kommunale føringer

- Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
Loven forplikter bl.a. bydelen til aktivt å informere om sin virksomhet
- Lov om behandlingssåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)
- Lov om offentlighet i forvaltningen (offentlighetsloven)
Lov om behandlingssåten i forvaltningssaker og lov om offentlighet i forvaltningen gir klare føringer for informasjonsvirksomheten i bydelen.
- "Informasjonspolitikk for Oslo kommune", byrådssak 156 av 03.07.2007, vedtatt av bystyret 14.11.2007, sak 395
Alle kommunale virksomheter skal iverksette Oslo kommunes informasjonspolitikk.
- Oslo kommunes verdigrunnlag – BRER
Bydelens informasjon skal være i tråd med Oslo kommunes verdier: brukerorientering, redelighet, engasjement og respekt.
- Oslo kommunes etiske regler
De etiske reglene skal sikre en god etisk praksis og definere felles standarder for de ansatte i Oslo kommune.
- Oslo kommunes designhåndbok
Bydelens visuelle uttrykk skal følge bestemmelsene i designhåndboken.

3. Prinsipper for informasjonsvirksomheten

Informasjonsvirksomheten i Bydel Østensjø bygger på følgende prinsipper:

- **Offentlighet og meroffentlighet**
Bydel Østensjø vil tilstrebe størst mulig offentlighet i forvaltningen. Informasjonen skal gis så tidlig som mulig.
- **Oslo kommunes verdigrunnlag**
Bydel Østensjø's informasjonsarbeid skal preges av brukerorientering, redelighet, engasjement og respekt.
- **Tilgjengelighet**
Informasjonen skal være korrekt, tilgjengelig og brukervennlig for brukere og innbyggere.
- **Proaktivitet**
Bydel Østensjø's informasjonsvirksomhet skal være proaktiv. Dette innebærer at bydelen aktivt gir brukere og innbyggere informasjon om forhold som angår dem, og som kan bidra til økt interesse og engasjement for bydelens tjenestetilbud og aktiviteter.
- **Kommunikasjonsprinsippet**
Bydel Østensjø skal ha en aktiv dialog med brukere og innbyggere, som skal oppleve at deres synspunkter blir hørt og tatt på alvor.
- **Helhetsprinsippet**
Informasjonen i Bydel Østensjø skal være samordnet og koordinert, slik at den fremstår som helhetlig for innbyggeren/brukeren.
- **Segmentering**
Bydel Østensjø's informasjon skal tilrettelegges ut fra målgruppenes behov, samt være relevant for den enkelte målgruppe.

4. Mål og tiltak

4.1 Bydelens informasjon er korrekt, tilgjengelig og brukervennlig

- Bydel Østensjø benytter internett som den viktigste kanalen for formidling av informasjon om kommunale tjenestetilbud, søknadsfrister etc.
- Informasjon om bydelens tjenester og aktiviteter blir regelmessig oppdatert.
- Varierte informasjonskanaler tilpasset brukere og innbyggere benyttes ved informasjonsformidlingen.
- Informasjonsbrosjyrer om bydelens tjenester gjøres tilgjengelig for/distribueres til rett målgruppe og publiseres på bydelens nettsider.
- Det etableres terminaler med elektronisk informasjon om tjenester og ytelser til bruk for publikum.
- Personalet i opplysningstjenesten holder seg oppdatert om Oslo kommunes og NAVs samlede tjenester.

4.2 Bydelens informasjon bidrar til positivt omdømme og realistiske forventninger til bydelens tjenester

- Bydelspolitikerne og ansatte skal profilere bydelens tjenester og aktiviteter på en positiv måte.
- Bydelens tjenesteledere benytter muligheten for positiv omtale i media og på bydelens nettsider.
- Bydelens ansatte tilstreber korrekt informasjon slik at brukere og innbyggere får en realistisk oppfatning av bydelens tjenester.
- Serviceerklæringer for alle brukerrettede tjenester benyttes aktivt i dialog med brukerne.

4.3 Bydelens informasjonsvirksomhet er proaktiv og målgruppeorientert (segmentert)

- Bydelen benytter medieplanen som verktøy ved bydelens informasjonsformidling.
- Ved informasjon om arrangementer i bydelen sendes informasjon ut til aktuelle målgrupper i forkant.
- Bydelen samarbeider med skolene om å gjøre tilbud rettet mot barn og ungdom kjent.
- Bydelen etablerer samarbeid med borettslagene og aktuelle organisasjoner for nå ut med informasjon til eldre, samt rekruttere flere til frivillig arbeid.

4.4 Bydel Østensjø er en aktiv informasjonskanal for formidling av frivillige lag og foreningers aktiviteter i bydelen

- Kulturaktiviteter meldt til bydelen blir kunngjort i "Kultur og aktivitetskalenderen" på bydelens internettsider.
- Medieplanen benyttes proaktivt ved utsending av informasjon om arrangementer i bydelen.
- Bydel Østensjø kan i forbindelse med arrangementer være behjelpelig med å lage enkle plakater til oppslag i bydelens informasjonstavler.

4.5 Innbyggere og brukere inviteres til å være delaktige i videreutvikling av bydelens tjenester og aktiviteter på et tidlig tidspunkt

- Bydel Østensjø gjennomfører jevnlig brukerundersøkelser.
- Bydel Østensjø arrangerer folkemøter (høringssaker) for bydelens beboere.
- Høringsdokumenter legges ut til offentlig ettersyn så tidlig som mulig, slik at publikum har reelle muligheter til å komme med innspill. I forbindelse med informasjon om viktige saker under arbeid, oppgis kontaktperson og planlagt fremdrift.
- Bydelens beboere oppfordres til å benytte Åpen halvtime i BU-møtene, samt i andre møter i komiteer og råd.
- Møteoversikt for politiske møter kunngjøres på bydelens internettsider, i lokalpressen og på bydelens oppslagstavler.
- Sakspapirer til politiske møter publiseres på internett og legges ut i Opplysningstjenesten.

4.6 Bydel Østensjø skal fremstå som en helhetlig organisasjon for brukere og beboere

- Informasjon og profilering preges av helhetlig og lett gjenkjennelig design basert på Oslo kommunes designhåndbok.
- Bydelslogo benyttes systematisk i profileringen av bydelen og dens positive verdier.
- Bydelens ansatte benytter samme forhåndsdefinerte mal for signaturopplysninger i e-post.

5. Kriseinformasjon

Kriseinformasjon skal bidra til å skape ro og trygghet og gi råd for hvordan befolkningen bør forholde seg ved kriser. Bydelen skal raskt gi nøktern, etterrettelig og oppdatert faktainformasjon.

Bydelen har utarbeidet en egen beredskapsplan.

6. Aktuelle dokumenter

- Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)
- Lov om offentlighet i forvaltningen (offentlighetsloven)
- Offentlighet i Oslo kommune, Bystyresak 750/1993
- Informasjonspolicy for Oslo kommune
- Nye Oslo
- Byrådssak 1312/97 "Regelverk for kommunes bruk av Internett som elektronisk informasjonskanal"
- Instruks for informasjonssikkerhet i Oslo kommune.
- Bydel Østensjøs beredskapsplan